

**UCHWAŁA NR 183(XXIII)20
RADY GMINY PORAJ**

z dnia 22 grudnia 2020 r.

**w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
Gminy Poraj**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.), art. 12 ust. 1 oraz art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 293 z późn. zm.), w związku z Uchwałą Nr 127(XVI)16 z dnia 3 marca 2016 r. Rady Gminy Poraj w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj

**Rada Gminy Poraj
uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj.

§ 2. Załącznikami do uchwały są:

- 1) Załącznik tekstowy Nr 1 – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj;
- 2) Załącznik graficzny Nr 2 – Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego – skala 1:10 000;
- 3) Załącznik graficzny Nr 3 – Kierunki zagospodarowania przestrzennego – skala 1:10 000;
- 4) Załącznik tekstowy Nr 4 – Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia nieuwzględnionych uwag do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj;
- 5) Załącznik Nr 5 - dane przestrzenne.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Poraj.

§ 4. Traci moc Uchwała Nr 342(XLV)2013 Rady Gminy Poraj z dnia 19 grudnia 2013 r. w sprawie: zmiany "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj".

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy Poraj

Sylwester Sawicki

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr 183(XXIII)20
Rady Gminy Poraj
z dnia 22 grudnia 2020 r.

***STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY PORAJ***

OPRACOWAŁ:

PRACOWNIA URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNA JAN KNURA

UL. KORFANTEGO 11/3, 44-200 RYBNIK

Listopad 2020 r.

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	2
INFORMACJE OGÓLNE	5
I. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA TERENU – INFORMACJE PODSTAWOWE O GMINIE	9
II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO, WYMOGÓW JEGO OCHRONY, ZAPISÓW W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU ORAZ POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	10
III. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PROCESÓW DEMOGRAFICZNYCH I STANU ZATRUDNIENIA.....	13
IV. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ZDROWIA, ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	19
V. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	22
VI. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM ROLNICZEJ I LEŚNJI PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, ZASOBÓW PRZYRODY I KRAJOBRAZU KLUTUROWEGO ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	22
<i>VI.1. POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE.....</i>	<i>23</i>
<i>VI.2. BUDOWA GEOLOGICZNA I GLEBY</i>	<i>24</i>
<i>VI.3 ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH.....</i>	<i>25</i>
<i>VI.4 ZASOBY WÓD POWIERZCHNIOWYCH</i>	<i>26</i>
<i>VI.5 ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH.....</i>	<i>28</i>
<i>VI.6 FAUNA I FLORA</i>	<i>28</i>
<i>VI.6.1 FLORA</i>	<i>28</i>
<i>VI.6.2. FAUNA</i>	<i>31</i>
<i>VI.7. ZASOBY PRZYRODNICZE.....</i>	<i>35</i>
<i>VI.8 KRAJOBRAZ.....</i>	<i>38</i>
<i>VI.9. KLIMAT LOKALNY.....</i>	<i>39</i>
<i>VI.10 ZASOBY I FUNKCJONOWANIE ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....</i>	<i>39</i>
<i>VII.1. RYS HISTORYCZNY.....</i>	<i>42</i>
VIII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH.....	47
XI. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMU KOMUNIKACJI.....	50
<i>XI.1 KOMUNIKACJA DROGOWA.....</i>	<i>50</i>
XII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	51
<i>XII.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ.....</i>	<i>51</i>

<i>XII.2. ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW</i>	52
<i>XII.3. GOSPODARKA ODPADAMI</i>	52
<i>XII.5. GAZOWNICTWO</i>	53
<i>XII.6. ELEKTROENERGETYKA</i>	53
<i>XII.7. TELEKOMUNIKACJA</i>	56
XIII. MOŻLIWOŚCI I OGRANICZENIA W ROZWOJU PRZESTRZENNYM GMINY WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ STANU ISTNIEJĄCEGO	56
KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	62
XIV. CELE ROZWOJU GMINY PORAJ	62
XV. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW	64
<i>XV.1. USTALENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE KIERUNKÓW I WSKAŹNIKÓW ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW</i>	64
<i>XV.2. USTALENIA DOTYCZĄCE KIERUNKÓW I WSKAŹNIKÓW ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA TERENÓW POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW POLITYKI PRZESTRZENNEJ</i>	67
XVI. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW ORAZ OCHRONY PRZYRODY	78
<i>XVI.1. OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ</i>	78
<i>XVI.3. POMNIKI PRZYRODY</i>	78
<i>XVI.4. OBIEKTY PROPONOWANE DO OCHRONY</i>	79
<i>XVI.5. OCHRONA GATUNKOWA FAUNY I FLORY</i>	79
<i>XVI.6. OCHRONA TERENÓW LEŚNYCH</i>	80
<i>XVI.7. OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH</i>	81
<i>XVI.8. OCHRONA ZASOBÓW SUROWCÓW NATURALNYCH</i>	82
<i>XVI.9. OCHRONA GLEB</i>	82
<i>XVI.10. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU AKUSTYCZNEGO</i>	83
<i>XVI.11. OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA</i>	83
<i>XVI.12. FUNKCJONALNOŚĆ KORYTARZY EKOLOGICZNYCH</i>	84
XVII. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ DOTYCZĄCE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTKÓW I DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	85
<i>XVII.1. OBIEKTY ZABYTKOWE OBJĘTE OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ</i>	85
<i>XVII.3. STREFA OCHRONY KRAJOBRAZU KULTUROWEGO</i>	88
<i>XVII.4. STREFA OCHRONY EKSPOZYCJI</i>	89
<i>XVII.5. STREFA STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH ORAZ ARCHEOLOGICZNYCH STREF OCHRONNYCH</i>	89
XVIII. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACJI	89
<i>XVIII .1. KOMUNIKACJA</i>	89
<i>XVIII.2. ZAOPATRZENIE W WODĘ</i>	91
<i>XVIII.3. GOSPODARKA ŚCIEKOWA</i>	91
<i>XVIII .4. GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI I PRZEMYSŁOWYMI</i>	92

XVIII.5. ZAOPATRZENIE W GAZ.....	92
XVIII.6. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO.....	92
XVIII.7. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ	93
XVIII.8. TELEKOMUNIKACJA.....	93
XVIII.9. MELIORACJE.....	94
XIX. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM	94
XX. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1	95
XXI. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2.000 M ² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	95
XXII. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE.....	96
XXIII. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	96
XXIV. OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIĄ, OBSZARY PREDYSPONOWANE DO WYSTĘPOWANIA RUCHÓW MASOWYCH ZIEMI ORAZ TERENY ZAGROŻONE RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI	97
XXIV.1. OBSZARY PREDYSPONOWANE DO WYSTĘPOWANIA RUCHÓW MASOWYCH ZIEMI ORAZ TERENY ZAGROŻONE RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI	97
XXIV.2. OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIĄ	97
XXIV.3. ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z EKSPLOATACJĄ WĘGLA KAMIENNEGO.....	97
XXIV.4. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	97
XXV. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENIA, REHABILITACJI	98
LUB REKULTYWACJI	98
XXVI. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH	98
XXVII. INNE OBSZARY PROBLEMOWE	98
XXVIII. OBSZARY, NA KTÓRYCH BĘDĄ ROZMIESZCZONE URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 kW.....	99
UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM.....	99

INFORMACJE OGÓLNE

WPROWADZENIE

Studium określa politykę przestrzenną gminy, określa lokalne zasady gospodarowania przestrzenią przy uwzględnieniu zasad określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa, planie zagospodarowania przestrzennego województwa i strategii rozwoju gminy. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pełni zatem trzy podstawowe funkcje:

- stanowi akt polityki przestrzennej gminy określając politykę rozwoju przestrzennego gminy,
- wpływa na zasady kształtowania przestrzeni określane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego koordynując ich ustalenia,
- studium może również stanowić ofertę dla przyszłych inwestorów, będąc jednym z ważniejszych elementów programu rozwoju gminy.

Studium, określając ogólne kierunki i zasady rozwoju przestrzennego gminy, stanowi kompromis pomiędzy polityką rozwoju prowadzoną przez władze gminy, oczekiwaniami mieszkańców i inwestorów, a także obiektywnymi potrzebami i wymaganiami funkcjonalnymi danej jednostki osadniczej.

PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Podstawę prawną opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj stanowi:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1945 z późn.zm.),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U z 2004 r., Nr 118, poz. 1233),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2019 r., poz.506 z późn. zm.).

Do opracowania przedmiotowego studium przystąpiono na podstawie uchwały nr 127(XVI)16 Rady Gminy Poraj z dnia 3 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj.

Studium ma charakter obowiązkowy i jest częścią lokalnego systemu planowania. Jest dokumentem długofalowej polityki przestrzennej samorządu gminy, nie jest aktem prawa miejscowego. Obecne opracowanie obejmuje obszar całej Gminy Poraj w jej granicach administracyjnych.

METODA OPRACOWANIA

W ramach prac nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy poddano wszechstronnej analizie: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zagadnienia demograficzne

i społeczno-gospodarcze, dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu, uwarunkowania wynikające z prawa własności gruntów i turystycznego zagospodarowania, a także uwarunkowania związane ze stanem komunikacji oraz sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

Dokument Studium składa się z następujących części stanowiących załączniki do uchwały:

- Załącznik nr 1, tekst Studium, w tym uwarunkowania i kierunki,
- Załącznik nr 2, Rysunek uwarunkowań rozwoju Gminy - stan istniejący użytkowania terenów w skali 1:20 000,
- Załącznik nr 3, Rysunek kierunków zagospodarowania przestrzennego w skali 1:10 000,
- Załącznik nr 4, rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag.

Oddzielną część opracowania stanowi dokumentacja prac planistycznych prowadzonych w trakcie prac nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, obejmująca czynności formalno – prawne i merytoryczne związane z jego opracowaniem.

Studium jest osiowym dokumentem dla opracowywania planów miejscowych, a jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy ich sporządzaniu.

Studium uwzględnia wymogi ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz.U. z 2018 r., poz.2081 z późn. zm.). W związku z powyższym równolegle do sporządzenia Studium prowadzono procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Dokumentację planistyczną stanowi zbiór dokumentów potwierdzających poszczególne etapy procedury formalno-prawnej.

Ustalenia zawarte w Studium, zarówno w części tekstowej jak i graficznej określają kierunki polityki przestrzennej Gminy.

W Studium przedstawiono zgeneralizowane granice i funkcje użytkowania terenów. Nie wyklucza to uzupełnienia funkcji dominującej innymi funkcjami uzupełniającymi jeśli pozwalają na to uwarunkowania oraz jeśli nie jest to sprzeczne z funkcją dominującą i nie pogorszy to stanu środowiska.

Granice poszczególnych terenów w części graficznej Studium odpowiadają dokładnością skali mapy, a ich uściślenie i dostosowanie do granic nieruchomości nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Studium jest dokumentem planistycznym określającym kierunki polityki przestrzennej prowadzonej przez władze samorządowe gminy.

Niniejsze opracowanie sporządzane jest w celu aktualizacji danych dotyczących uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wpływającego na rozwój Gminy Poraj.

Ponadto opracowanie ma określić kierunki polityki przestrzennej prowadzonej przez władze samorządowe Gminy, wytyczające ogólne zasady zagospodarowania Gminy. Gmina dąży do zrównoważonego i trwałego rozwoju funkcji mieszkaniowej, produkcyjno-usługowej i rekreacyjnej, zachowując jednocześnie dotychczasową różnorodność gospodarczą i kulturową.

Zakres Studium obejmuje:

➤ **rozpoznanie i diagnozę aktualnej sytuacji i zasobów Gminy, i uwarunkowań jej rozwoju wynikające z:**

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony,
- stanu środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- warunków i jakości życia mieszkańców w tym ochrony ich zdrowia,
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i ich mienia,
- potrzeb i możliwości rozwoju Gminy,
- stanu prawnego gruntów,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej;

➤ **wyznaczenie kierunków rozwoju przestrzennego, a więc podstawowych reguł działania w przestrzeni przyjętych przez Samorząd Gminy, określających:**

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej Gminy oraz przeznaczeniu terenów,
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy,
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego,
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym,
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,

- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej,
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- obszary lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW.
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych,
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
- granice terenów zamkniętych.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

I. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA TERENU – INFORMACJE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Poraj jest gminą wiejską położoną w województwie śląskim, w powiecie myszkowskim. Powierzchnia gminy wynosi 5700 ha. Zamieszkiwana jest przez 10 948 mieszkańców.

Ryc.1 Położenie gminy na tle województwa śląskiego;
Źródło: <http://www.slaskie.pl>

Gmina położona jest 15 km na południe od Częstochowy i posiada dogodnie położenie komunikacyjne z aglomeracją śląską jak również z dużymi miastami t.j. Opole, Częstochowa. Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka 791, a 10 km na zachód biegnie DK1 łącząca północ Polski z południem: Gdańsk – Łódź – Częstochowa – Katowice – Cieszyn.

Przez teren gminy przebiega także magistrala kolejowa Warszawa- Katowice.

Najbliższe lotniska obsługujące loty międzynarodowe znajdują się w odległości 44 km od miejscowości Poraj, w Pyrzowicach i w odległości 120 km w Balicach.

Gminę Poraj tworzy 9 obrębów geodezyjnych:

- Choróń,

- Dębowiec,
- Dzierżno,
- Gęzyn,
- Jastrząb,
- Kuźnica Stara,
- Masłońskie,
- Poraj,
- Żarki - Letnisko,

II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO, WYMOGÓW JEGO OCHRONY, ZAPISÓW W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU ORAZ POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Pod pojęciem ładu przestrzennego należy rozumieć „takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno - gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjne i estetyczne”. Ład przestrzenny jest jednym z pojęć o kluczowym znaczeniu dla planowania przestrzennego. Powinien być – obok zrównoważonego rozwoju – traktowany jako podstawa wszelkich działań planistycznych, w szczególności określenia zasad kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO JAKO ELEMENT KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY

W dniu 29 sierpnia 2016 r uchwałą Nr V/26/2/2016 Sejmik Województwa Śląskiego przyjął nowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, który określa cele i kierunki polityki przestrzennej województwa. Trzy podstawowe wyzwania polityki przestrzennej, które determinują cele i kierunki rozwoju przestrzennego regionu to: **konkurencyjność, spójność i równoważenie rozwoju**.

W odniesieniu do trendów gospodarczych wyzwaniem będzie podnoszenie **konkurencyjności** regionu poprzez wykorzystanie potencjału rozwojowego głównych ośrodków miejskich, jako miejsc koncentracji procesów gospodarczych, poprzez rozwijanie gospodarki opartej na wiedzy, kreowanie innowacji, wykorzystanie dorobku i tradycji przemysłowych regionu oraz potencjału i specjalizacji związanych z nowoczesnymi przemysłami. Istotą wzmocnienia konkurencyjności regionu będzie wzmocnienie kapitału kreatywnego województwa i uczestnictwa w kształtowaniu europejskiej przestrzeni badawczej dla wzrostu gospodarczego regionu, wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenie i implementacja nowych technologii do przedsiębiorstw, uczestnictwo w sieciach współpracy i organizacjach o charakterze europejskim i globalnym.

W kontekście zmian zachodzących w społeczeństwie głównym wyzwaniem jest zapewnienie **spójności** między dynamicznie rozwijającymi się obszarami miejskimi, a obszarami je otaczającymi w celu zapewnienia jak największej liczbie mieszkańców regionu równych możliwości udziału w procesach rozwojowych. Dla zapewnienia spójności wewnątrzregionalnej i równych szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu niezbędne jest więc podejmowanie działań w zakresie stymulowania dyfuzji rozwoju na całą strukturę przestrzenną, poprzez sieć wzajemnych powiązań, wzdłuż których następuje przepływ dóbr, usług, idei, kapitału i pracy. Spójność wewnętrzna regionu ma zapewniać warunki dla wykorzystania własnych potencjałów rozwojowych obszarów oraz rozprzestrzeniania się rozwoju skoncentrowanego w głównych ośrodkach miejskich na obszary je otaczające, posiadające niższy potencjał rozwojowy. Zapewnienie spójności będzie więc polegało na zapewnieniu wysokiej jakości życia, zmniejszaniu różnic dzielących warunki życia mieszkańców miast i wsi, zapewnieniu powszechnego dostępu do podstawowych usług, rozwijaniu kompetencji i wykształcenia oraz aktywizowaniu zawodowemu i społecznemu mieszkańców regionu.

W nawiązaniu do zmian środowiskowych i infrastrukturalnych wyzwaniem będzie **równoważenie rozwoju** regionu przy minimalizowaniu konfliktów ekologicznych i społecznych oraz zabezpieczenie dalszego rozwoju w oparciu o potencjał zasobów naturalnych i kulturowych. Oznacza to kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni w sposób umożliwiający trwałość i harmonijność procesów rozwoju, z uwzględnieniem regeneracji środowiska naturalnego, jego zasobów i komponentów, rewitalizacji terenów zdegradowanych oraz zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom województwa poprzez rozwijanie usług, transfer i stosowanie technologii ochrony środowiska oraz ograniczanie i efektywne rozwiązywanie konfliktów przestrzennych.

Za cele polityki przestrzennej województwa przyjęto:

1. Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- 1.1. Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii.
- 1.2. Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodka wojewódzkiego oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych.
- 1.3. Poprawa dostępności wewnętrznej regionu

2. Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych

Dla realizacji celu przyjmuje się kierunki polityki przestrzennej:

- 2.1. Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.
- 2.2. Rozwój obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych.
- 2.3. Poprawa wewnętrznej integracji regionu.

3. Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące polityki przestrzennej:

- 3.1 Ochrona zasobów środowiska.
- 3.2 Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich.
- 3.3 Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.

4. Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu

Dla realizacji celu przyjmuje się kierunki polityki przestrzennej:

- 4.1 Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej.
- 4.2 Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej.
- 4.3 Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, gmina Poraj jest położona jest w następujących obszarach:

- a) *Wiejski obszar funkcjonalny*, który charakteryzuje się dużą powierzchnią użytków rolnych oraz znaczną liczbą ludności utrzymującej się z pracy w rolnictwie,
- b) *Obszar terenów zamkniętych*, czyli to tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych. Tereny te wymienione i opisane są w dziale iii. Kierunki zagospodarowania przestrzennego rozdziale 12 tereny zamknięte,
- c) *Obszar ochrony krajobrazów kulturowych*, ze względu na występowanie na terenie gminy cennych obiektów, które należy objąć skuteczną ochroną przed wszelkimi ingerencjami, mogącymi naruszyć integralność dzieła architektonicznego czy urbanistycznego, a w konsekwencji prowadzić do jego degradacji czy destrukcji.
- d) *Obszar udokumentowanych złóż kopalin*, którego rozwój powinien być ukierunkowany na ochronę terenów złóż umożliwiającą ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska.
- e) *Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi*, którego główne działania winny koncentrować się na podnoszeniu stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez optymalne zagospodarowanie terenów, których rozwój powinien być podporządkowany zachowaniu równowagi pomiędzy potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego, działaniami na rzecz przeciwdziałania zagrożeniu powodziowemu a wykorzystaniem gospodarczym. Priorytetem działań przeciwpowodziowych dla terenów obecnie zurbanizowanych lub przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących gminnych dokumentach planistycznych powinna być ochrona zabudowy, natomiast dla obszarów niezabudowanych i nieprzeznaczonych do zabudowy winien być zakaz zabudowy. Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią winno uwzględniać się obowiązujące zakazy, nakazy, dopuszczenia i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczących

ochrony przed powodzią.

- f) *Obszar cenny przyrodniczo*, którego rozwój powinien być ukierunkowany na ochronę walorów przyrodniczych obszarów cennych przyrodniczo. Cenne elementy środowiska przyrodniczego stanowią jednocześnie główne walory turystyczne województwa śląskiego, stwarzające możliwości rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnej regionu. Funkcja ta jest ważnym czynnikiem nie tylko wzrostu, ale także aktywizacji gospodarczej wielu obszarów regionu. Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnej na obszarach cennych przyrodniczo winien zostać podporządkowany zachowaniu różnorodności biologicznej.
- g) *Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych*, dla którego efektywne gospodarowanie wodami musi uwzględniać zaspokojenie potrzeb ludności i gospodarki w zakresie wystarczającej ilości wody, spełniającej wymagania, co do jakości, przy równoczesnej ochronie zasobów - wodnych oraz utrzymania dla ekosystemów wodnych i od wody zależnych odpowiadających im warunków środowiskowych. Obszar ten obejmuje teren całego województwa.

Ponadto w planie województwa określono *inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym*. Tereny te wyznacza się m.in. Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania systemów obrony kraju, w tym w zakresie wykorzystania infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej na potrzeby przewozów wojskowych. Na obszarze gminy znajduje się jedna inwestycja o znaczeniu państwowym tj . linia nr 155 Kucelinka – Poraj.

III.UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PROCESÓW DEMOGRAFICZNYCH I STANU ZATRUDNIENIA

III.1. PROCESY DEMOGRAFICZNE

Gmina Poraj, wg danych Urzędu Statystycznego w Katowicach z 2016 r., liczy 10 948 mieszkańców. Na tle wszystkich gmin w powiecie myszkowskim, gmina zajmuje 3 lokatę po Myszkowie i Koziegłowach pod względem ogólnej liczby ludności, oraz jest na 2 miejscu po mieście Myszków pod względem ludności przypadającej na km²; Poraj (192 Mk/km²), Myszków (439 Mk/km²).

Pod względem ludności Gmina Poraj zajmuje w województwie śląskim 783 lokatę. Na tle kraju, województwa i powiatu w 2014 r. Gmina Poraj charakteryzowała się bardzo dużym ujemnym przyrostem naturalnym na 1000 mieszkańców. Dla kraju współczynnik wynosi 0, dla województwa śląskiego -1,1, dla powiatu myszkowskiego -2,1, dla gminy Poraj -5,02. Na wzrost liczby mieszkańców (przyrost rzeczywisty) ma wpływ dodatnie saldo migracji utrzymujące się od 2006. Dla kraju współczynnik wynosi -0,4, dla województwa śląskiego -1,6, dla powiatu myszkowskiego 1,3, a dla gminy Poraj 3,4. Zjawisko to świadczy o tym że ludność chętnie zamieszkuje na terenie gminy. Gminę Poraj zamieszkuje w 51,7% stanowią kobiety, a w 48,3% mężczyźni.

W latach 2002-20126 liczba mieszkańców wzrosła o 3,9%. Średni wiek mieszkańców jest nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski i wynosi 43,3 lat.

Mieszkańcy gminy Poraj zawarli w 2015 roku 39 małżeństw, co odpowiada 3,6 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,6 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 24,4% mieszkańców gminy Poraj jest stanu wolnego, 60,0% żyje w małżeństwie, 3,8% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,3% to wdowy/wdowcy.

Gmina Poraj ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -32. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,9 na 1000 mieszkańców gminy Poraj. Na 1000 ludności gminy Poraj przypada 10.69 zgonów. Jest to wartość porównywalna do wartości średniej dla województwa śląskiego oraz nieznacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

W 2015 roku zarejestrowano 108 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 92 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Poraj 16. W tym samym roku nie zameldował się nikt z zagranicy oraz nie zarejestrowano wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0.

Ludność ogółem	w wieku					
	0-14 lat		15-64 lat		65lat i więcej	
osób	osób	%	osób	%	osób	%
6957	1404	12,8	7460	68,2	2067	18,9

Tabela nr 1. Biologiczne grupy wiekowe w Gminie Poraj 2015 r.
Źródło: GUS

III.2. ZATRUDNIENIE

W wieku produkcyjnym jest 60,8% mieszkańców gminy Poraj, 15,8% w wieku przedprodukcyjnym, a 23,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W gminie Poraj na 1000 mieszkańców pracuje 145 osób . 53,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 46,1% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Poraj w 2015 roku wynosiło 11,3% (12,9% wśród kobiet i 10,0% wśród mężczyzn).

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Poraj 997 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 852 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -145.

Rynek pracy na terenie gminy Poraj jest znacznie zróżnicowany. Profil gospodarczy w gminie można podzielić na dwa sektory:

- Rolnictwo,
- Aktywność gospodarcza mieszkańców wyrażająca się we wskaźniku ilości osób fizycznych i zarejestrowanych spółek cywilnych przypadających na tysiąc mieszkańców.

Liczba podmiotów wpisanych do REGON w przeliczeniu na 10 tys mieszkańców w 2014 wynosiła 1065 i była na podobnym poziomie jak w kraju, jednak o wiele wyższa niż w całym województwie

i powiecie. Mieszkańcy gminy zatrudnienie znajdują w zlokalizowanych na terenie Gminy i w gminach sąsiednich podmiotach przetwórstwa przemysłowego. Na terenie Gminy w 2014 roku funkcjonowało 1167 podmiotów gospodarczych. Mieszkańcy gminy zatrudnienie znajdują przede wszystkim na terenie gminy i w gminach sąsiednich w przemyśle i budownictwie 32,5%, w sektorze usługowym 14% (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie, gastronomia, informacji i komunikacja), w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości. Największa liczba należała do sektora – handel hurtowy i detaliczny. Wśród podmiotów gospodarczych na terenie gminy dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 49 osób, siedem przedsiębiorstw zatrudnia od 50 do 249 osób, dwa przedsiębiorstwa zatrudnia od 250 do 999 osób.

sekcja	opis	Liczba podmiotów
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	14
B	Górnictwo i wydobywanie	1
C	Przetwórstwo przemysłowe	191
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatycznych	0
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	14
F	Budownictwo	139
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	347
H	Transport i gospodarka magazynowa	70
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	46
J	Informacja i komunikacja	21
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	33
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	76
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	32
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenie społeczne	7
P	Edukacja	28
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	56
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12

S, T i U	Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	62
-------------	---	----

*Tabela nr 2. Lokalny sektor gospodarczy
Źródło: UG Poraj*

Do największych pracodawców zalicza się:

Biedronkę, Delikatesy Centrum, Congnor S.A., Złomoteż, Z.P.U. „CHEMEKS” Sp. z o.o., GALATEX S.A., Złomrex Metal Sp. z o.o., PUH DROGPOL Sp. z o.o., PZPHE ELTOM SP. z o.o., „ANCORA COLLECTION” Wiesława Ciępka i Andrzej Ciępka S.C.

W sektorze rolniczym pracuje 27,7% mieszkańców. Na terenie gminy funkcjonuje 796 gospodarstw rolnych, przeważają tu małe gospodarstwa do 5 ha.

III.3. WYNIKI ANALIZ EKONOMICZNYCH, ŚRODOWISKOWYCH, SPOŁECZNYCH, PROGNOZ DEMOGRAFICZNYCH ORAZ MOŻLIWOŚCI FINANSOWYCH GMINY

W zakresie możliwości i potrzeb rozwoju gminy studium winno uwzględniać następujące elementy uwarunkowań:

- a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
- b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
- c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Celem opracowania przedmiotowego studium jest przede wszystkim określenie aktualnej polityki przestrzennej władz lokalnych gminy, wynikającej z aktualnych ustaleń ustawowych i akceptowanych uwarunkowań wynikających z programów i wniosków rozwojowych osób prawnych i fizycznych, dokumentów polityki i zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego.

Celem rozwoju gminy jest osiągnięcie wszechstronnego rozwoju, zapewniającego wzrost poziomu życia mieszkańców oraz zaspokojenie potrzeb następnych pokoleń. Zapewnienie równowagi między rozwojem gospodarczym, a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego z ochroną terenów otwartych (rolnych) przed zabudową.

Określenia dotyczące formy użytkowania terenów dotyczą podstawowych i uzupełniających lub towarzyszących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być realizowane także inne formy zabudowy, pod warunkiem nie pozostawiania w sprzeczności z formami określonymi w studium.

Zgodnie z wykonanymi analizami ekonomicznymi, środowiskowymi i społecznymi przed przystąpieniem do sporządzenia Studium, stwierdzono, iż zakres przyjętych rozwiązań jest uzasadniony:

Ad. a) W zakresie sfery ekonomicznej, środowiskowej i społecznej:

Założenia ekonomiczne studium przyjęto na podstawie kształtowania mechanizmów stymulujących efektywny rozwój gospodarczy gminy, zapewniający obniżenie bezrobocia oraz wzrost dobrobytu mieszkańców poprzez:

- rozwój lokalnego rynku pracy,
- rozwój nowych małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych,
- restrukturyzację rolnictwa,

Założenia społeczne studium na poprawie jakości życia mieszkańców poprzez:

- zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania,
- zapewnienie wyposażenia w usługi zaspokajające potrzeby mieszkańców,
- zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej,
- zapewnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną,

Przyjęte założenia wpływające na politykę przestrzenną gminy opracowaną w niniejszym studium polegają głównie na ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego i gospodarowaniu jego zasobami poprzez:

- zahamowanie procesów degradacji środowiska,
- zachowanie istniejących wartości środowiska,
- ochronę zasobów będących podstawą rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem wód podziemnych,
- poprawę zdrowotnych warunków życia mieszkańców,
- zachowanie wartości krajobrazowych,

Przyjęta polityka przestrzenna w studium uwzględnia potrzeby finansowe w zakresie realizacji głównie infrastruktury technicznej i komunikacji. W zakresie sfery środowiskowej zgodnie z wnioskami prognozy oddziaływania na środowisko wykonanej na potrzeby Studium nie przewiduje się w związku z realizacją ustaleń studium znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, a zwłaszcza na awifaunę obszaru opracowania. Oddziaływanie realizacji ustaleń studium będzie miało charakter gminny, częściowo odwracalny, nie powodujący istotnych szkód w środowisku. Nie przewiduje się również zagrożenia dla obecnego stanu zasobów i jakości środowiska, mogącego powodować trwałe, niekorzystne zmiany w funkcjonowaniu środowiska.

W zakresie sfery społecznej przyjęte w studium rozwiązania bezsprzecznie spowodują rozwój społeczny gminy oraz pozwolą zmniejszyć stopę jej bezrobocia.

Ad. b) W Studium wykonano i uwzględniono prognozy demograficzne, natomiast nie było potrzeby wykonania prognoz demograficznych uwzględniających, tam gdzie to uzasadnione, migracji w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego.

Ad c) W zakresie możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, stwierdza się, iż znaczna część gminy posiada dostęp do wszystkich niezbędnych mediów i komunikacji, a zgodnie z przyjętymi założeniami ekonomicznymi, gmina będzie potrafiła wykonać inwestycje należące do zadań własnych gminy z bilansem dodatnim.

Ad d) Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Wyznaczone w dotychczas obowiązującym studium tereny inwestycyjne gminy są już w znacznej części zagospodarowane. Obecne działania inwestycyjne na obszarze gminy z pewnością będą miały swoje konsekwencje w zakresie przyciągnięcia do gminy kolejnych inwestorów. Przez rozwój dużych firm działających na terenie gminy, gmina Poraj może stać się bardziej konkurencyjna wobec gmin sąsiednich, a co w konsekwencji może spowodować napływ potencjalnych inwestorów. Zgodnie z opracowanym na potrzeby studium bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, w podziale na funkcje zabudowy, nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.

Należy podkreślić, iż ustalenia studium winny być na tyle elastyczne oraz dające pełną możliwość inwestowania na terenie gminy, aby w przyszłości nie spowodować wstrzymania realizacji inwestycji na czas przeprowadzenia procedury planistycznej zmiany studium.

IV. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ZDROWIA, ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

IV.1. WARUNKI MIESZKANIOWE

Na przestrzeni lat 2008 - 2015 liczba mieszkań (w statystycznym kontekście rozumianych zarówno jako lokal mieszkalny jak i dom) oddanych do użytku wynosi 339.

Większość budynków mieszkalnych są to domy prywatne wolnostojące, jednorodzinne lub w zabudowie zagrodowej.

Warunki mieszkaniowe w Gminie nie odbiegają od przeciętnych w powiecie. Brak przyrostu liczby mieszkań związany jest brakiem przyrostu liczby ludności. Ewentualnie ubytki budynków o złym stanie technicznym powodują zastępowanie ich nowymi budynkami. Nowe obiekty dysponują jednak znacznie większą powierzchnią, są lepiej wyposażone w instalacje sieci infrastruktury technicznej.

W 2016 roku w gminie Poraj oddano do użytku 26 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 2,37 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

- Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców - 2,37
- Łączna liczba izb w lokalu mieszkaniach oddanych do użytku 150
- Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu wynosiła 5,77 szt.,
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 169,30 m²,
- przeciętna powierzchnia budynku mieszkalnego na osobę wynosiła 0,40 m²,
- Przeciętna liczba izb na 1000 ludności wynosiła 13,7
-

IV.2 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Obsługa mieszkańców Gminy z zakresu:

- administracji - Urząd Gminy, Urząd Stanu Cywilnego, Urząd Pocztowy, dwie placówki bankowe;
- zdrowia – Gminny Ośrodek Zdrowia, dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, sześć aptek;
- pomocy społecznej - Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych im. Brata Alberta;
- oświaty – Zespół Ekonomiczno – Administracyjny Szkół Gminy Poraj, dwa gimnazja, sześć szkół podstawowych w tym jedna niepubliczna, dwa przedszkola, dwa żłobki;

- kultury i sportu – Gminny Ośrodek Kultury w Poraju, Gminna Biblioteka Publiczna w Poraju wraz z 3, Stowarzyszenia i Towarzystwa Społeczno – Kulturalne, Związki i kluby Sportowe;
- inne – 4 Kościoły Parafialne, 2 cmentarze, Ochotnicza Straż Pożarna - 7 strażnic;
- usług podstawowych - bytowych - typu handel, gastronomia, rzemiosło usługowe, stacja paliw.

Do największych podmiotów usługowych w Gminie należą między innymi:

- Urząd Gminy w Poraju;
- Gminna Spółka Komunalna „PORECO” z o.o.;
- Urząd Stanu Cywilnego w Poraju;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poraju;
- Zespół Ekonomiczno – Administracyjny Szkół Gminy Poraj;
- Gimnazjum: Poraj i Żarki Letnisko
- Szkoły Podstawowe: Poraj, Żarki Letnisko, Jastrząb, Kuźnica Stara, Choron, Masłońskie (niepubliczna) ;
- Przedszkola: Poraj, Żarki Letnisko;
- Żłobek: Poraj, Żarki Letnisko;
- Ośrodki Zdrowia: Poraj (publiczny i niepubliczny), Żarki Letnisko (niepubliczny);
- Apteka: cztery w Poraju i dwie w Żarkach Letnisko
- Gminny Ośrodek Kultury w Poraju
- Gminna Biblioteka Publiczna w Poraju wraz z 3 filiami w miejscowości Jastrząb, Kuźnicy Starej, Żarkach Letnisko
- Ludowy Klub Sportowy „Polonia” Poraj,
- Porajskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej i Sportu w Poraju;
- Polski Związek Wędkarski w Poraju,
- Częstochowski Okręgowy Związek Żeglarski,
- Stowarzyszenie „Marina Poraj” ,
- Urząd Pocztowy w Poraju;
- ING Bank Śląski Oddział w Poraju, Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. oddział Częstochowa filia w Alior Bank Placówka Partnerska w Poraju;
- Ochotnicza Straż Pożarna – 7 strażnic

Powyższą listę uzupełniają kilkadziesiąt mniejszych podmiotów usługowych. Są to głównie firmy: handlowe, gastronomiczne i rzemieślnicze oraz liczne koła, stowarzyszenia i organizacje społeczne.

IV.3 OŚWIATA, EDUKACJA, KULTURA

Na terenie Gminy Poraj system edukacji składa się z jedenastu jednostek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa im. kpt. Leonida Teligi w Poraju
- Szkoła Podstawowa im. Pokoju w Żarkach Letnisko
- Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Wielkiego w Jastrzębiu
- Szkoła Podstawowa im. Dywizji J.H.Dąbrowskiego w Kuźnicy Starej
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Choroni
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Masłońskim
- Gimnazjum im. Kazimierza Górskiego w Poraju
- Gimnazjum im. Jana Pawła II w Żarkach Letnisko
- Zespół Ekonomiczno - Administracyjny Szkół Gminy Poraj

Wraz ze spadkiem przyrostu naturalnego, zmniejszającą się z roku na rok liczbą urodzeń oraz liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w ostatnich latach spadała liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach.

Obecna reforma edukacji spowoduje likwidację dwóch gimnazjum, uczniowie będą kontynuować edukację w szkołach podstawowych, a następnie ponadpodstawowej w swojej gminie lub poza jej granicami.

Uzupełnienie edukacji na terenie Gminy Poraj to:

- Żłobek Gminny w Poraju
- Żłobek Gminny w Żarkach Letnisko
- Samorządowe Przedszkole Publiczne w Poraju „Leśne Skarzaty”
- Samorządowe Przedszkole Publiczne w Żarkach Letnisko

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy jest znacznie wyższy niż na terenie w kraju, województwie i powiecie. Zapewniona odpowiednia ilość miejsc w przedszkolu pozwala na szybszy powrót matek do pracy zawodowej.

W gminie wymagania w zakresie kultury zaspokajają :

- Gminny Ośrodek Kultury w Poraju
- Gminna Biblioteka Publiczna w Poraju wraz z 3 filiami w miejscowości Jastrząb, Kuźnica Starej, Żarkach Letnisko

IV.4. ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA, ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE

Zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia wynika z szeregu przyczyn, a w tym między innymi: powodziowych, osuwiskowych, pożarowych, komunikacyjnych, energetycznych, chemicznych, itd.

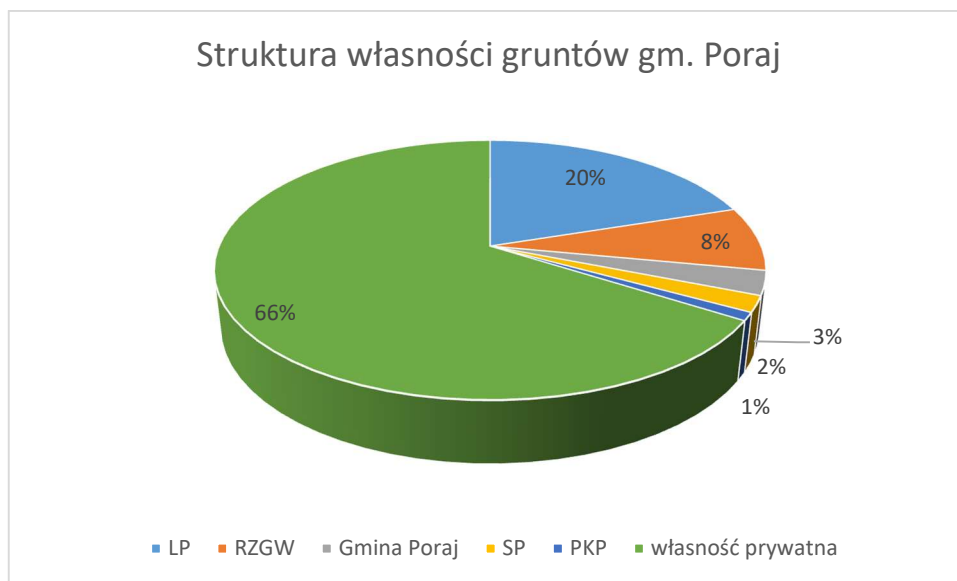
Stan bezpieczeństwa publicznego w gminie nadzoruje Komenda Powiatowa Policji w Myszkowie. W Koziegłowach znajduje się Komisariat Policji. W gminie działa 7 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych: Poraj, Choroń, Żarki Letnisko, Jastrząb, Kuźnica Stara, Gęzyn. Ochotnicze Straże Pożarne

to także lokalne ośrodki kultury, rozrywki, sportu. Sieć placówek Ochotniczej Straży Pożarnej zabezpiecza ochronę w razie pożaru, a służba patrolowa Policji odpowiada za bezpieczeństwo ludności i mienia.

Zagrożeniem jest również przebieg przez gminę tras komunikacyjnych. Drogi wymagają dostosowania do parametrów technicznych określonych w przepisach odrębnych, o drogach publicznych. Kierowanie, monitorowanie, planowanie i usuwanie skutków zagrożeń na terenie powiatu wykonuje Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w Myszkowie. Do głównych zadań należy: nadzór nad systemem wczesnego ostrzegania ludności, pełnienie całodobowych dyżurów w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego, współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratunkowe, przeprowadzanie ćwiczeń obronnych i obrony cywilnej.

V. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Dominującą formą własności w Gminie Poraj jest własność prywatna, aż 1/5 gruntów gminy stanowi własność Skarbu Państwa - grunty należące do Lasów Państwowych. Niewielka ilość gruntów jest własnością gminy. Nieznaczna część nieruchomości posiada nieuregulowany stan prawny. Poniżej przedstawiono strukturę własności gruntów gminy Poraj w ujęciu procentowym.

Ryc. nr 2. Struktura własności gruntów
Źródło: UG Poraj

Gmina Poraj - 171,2 ha; Lasy Państwowe – 1141,2 ha; RZGW – 456,5 ha; SP – 114,1; PKP-57,1
Własność prywatna – 3766,0 ha

VI. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM ROLNICZEJ I LEŚNĄ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA,

ZASOBÓW PRZYRODY I KRAJOBRAZU KLUTUROWEGO ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Podstawą społecznego i gospodarczego rozwoju gminy jest zachowanie przyrodniczych podstaw rozwoju. Przyrodnicze uwarunkowania zawsze odgrywały istotną rolę w kształtowaniu układów przestrzennych gminy. Gospodarowanie zasobami naturalnymi, ich ochrona, powinno zapewnić zaspokojenie potrzeb ludzkich obecnych i przyszłych pokoleń bez stwarzania konfliktów ekologicznych i społecznych.

VI.1. POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Gmina Poraj położona jest w północno – wschodniej części województwa śląskiego, w powiecie myszkowskim. Gmina jest najbardziej wysuniętą na północ gminą powiatu.

Pod względem geograficznym gmina położona jest na obszarze dwóch regionów fizycznogeograficznych: Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej oraz Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej., układzie terenu typowym dla obszarów jurajskich.

Ryc.3 Regiony fizycznogeograficzne województwa śląskiego wg Kondrackiego (2002);
Źródło: [http://http://geosilesia.us.edu.pl](http://geosilesia.us.edu.pl)

W znaczeniu historycznym, etnograficznym i kulturowym gmina Poraj położona jest na obszarze Górnego Śląska - jednego z regionów historycznych Polski.

Gmina Poraj sąsiaduje:

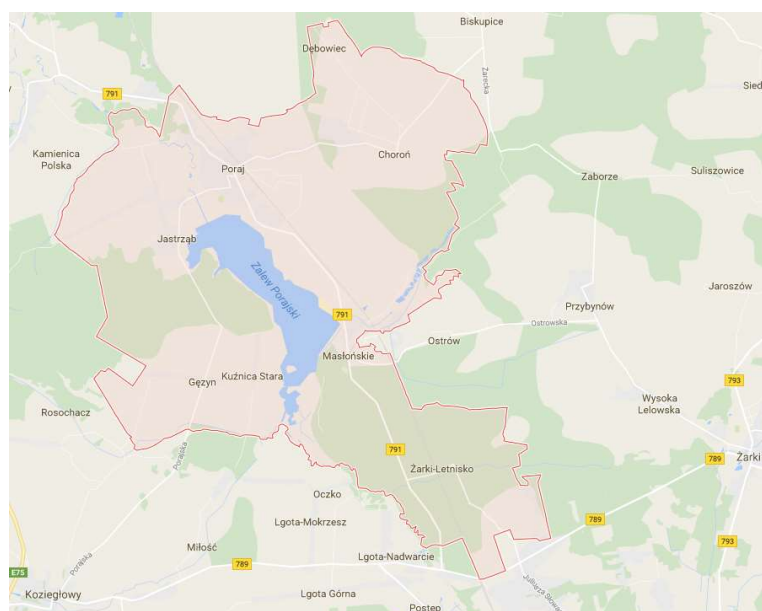
- od północnego-zachodu z gminą Kamienica Polska (powiat częstochowski),

- od północnego-wschodu z gminą Olsztyn (powiat częstochowski),
- od południowego – zachodu z gminą Koziegłowy (powiat myszkowski).
- od południowego – wschodu z miastem Myszków (powiat myszkowski).
- od wschodu z gminą Żarki (powiat myszkowski).

*Ryc.4 Położenie Gminy Poraj na tle powiatu lublinieckiego
Źródło: opracowanie własne*

Powierzchnia gminy obejmuje 5700 ha i skupia na tym terytorium 9 obrębów geodezyjnych: Choroń, Dębowiec, Dzierżno, Gęzyn, Jastrząb, Kuźnica Stara, Masłonie, Poraj, Żarki - Letnisko,

*Ryc.5 Gmina Poraj
Źródło: www.google/maps*

VI.2. BUDOWA GEOLOGICZNA I GLEBY

Gmina Poraj położona jest w północno – wschodniej części województwa śląskiego, w powiecie myszkowskim. Gmina jest najbardziej wysuniętą na północ gminą tego powiatu.

Podłoże geologiczne opisywanego terenu jest zróżnicowane, co jest odzwierciedleniem złożonej historii formowania się tego obszaru. Najstarsze z występujących na powierzchni osadów pochodzą z górnego triasu brunatnoczerwone piaskowce z wkładkami wapienia, budujące wzniesienia Progu Woźnickiego (Kondracki 1967). Na tym podłożu wytworzyły się gliniaste gleby bielicowe. W Obniżeniu Warty zalegają utwory młode, czwartorzędowe (piaski pochodzenia rzeczno i lodowcowego). Na ubogich piaskach rozwinęły się gleby bielicowe. Na najmłodszych holocenijskich utworach akumulacji rzecznej, złożonych głównie z namulów i piasków, wykształciły się żyzne gleby o charakterze mad. W obniżeniach terenu spotykane są gleby bagienne i torfowe, charakteryzujące się wysokim poziomem wód gruntowych. Pod powierzchnią osadów czwartorzędowych zalegają złoża iłów wodonośnych, pochodzące z środkowej jury. Na bazie tych pokładów rozwinęło się górnictwo rud żelaza. Obszar należący do Wyżyny Częstochowskiej budują posady górnourajskie o miąższości dochodzącej do 300 metrów, wykształcone jako margle, wapienie płytowe i wapienie skaliste. Ostateczne wydzwignięcie tych osadów z dna morza jurajskiego nastąpiło podczas ruchów laminaryjskich u schyłku ery mezozoicznej w okresie kredowym. Po długim okresie spokoju tektonicznego, w miocenie doszło do kolejnych ruchów górotwórczych - fałdowania alpejskiego. Pod naciskiem nasuwających się Karpat płyta jurajska popękała w równoleżnikowe uskoki, opadające „schodami” ku północy. Dlatego jej tektonika posiada charakter zrębowo-uskokowy. Pokłady wapieni są pozyskiwane w licznych, zlokalizowanych w północnej części gminy kamieniołomach. W wyniku tego powstały wyrobiska w postaci dołów o różnej głębokości i powierzchni: od niewielkich zagłębień do wyrobisk o powierzchni ok. 1 ha. Lokalnie na wierzchołkach wzgórz wapiennych wytworzyły się płytkie rędziny. Wszelkie obniżenia terenu zajmują osady piaszczyste naniesione w plejstocenie przez wody roztopowe zlodowacenia krakowskiego. Rozległe powierzchnie piaszczyste stanowią, obok wapiennych skałek, najbardziej charakterystyczny element krajobrazu Wyżyny Częstochowskiej. Na głębokim podłożu piaszczystym rozwinęły się ubogie gleby bielicowe oraz gleby hydrogeniczne o niekorzystnych warunkach tlenowych, podlegających okresowym lub stałym podtopieniom.

Gleby brunatne powstają w miejscach, gdzie skała wapienna jest pokryta płytką, nie przekraczającą zwykle 1 m grubości warstwą utworów piaszczysto – gliniastych (Michalik 1974).

W obrębie terenów zabudowanych naturalna pokrywa glebowa została w znacznej mierze zastąpiona gruntami antropogenicznymi nasypowymi związanymi z prowadzeniem prac niwelacyjnych pod obiekty kubaturowe. 1974).

VI.3 ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH

W gminie Poraj wyróżniana się kilka pięter wodonośnych o zróżnicowanym rozprzestrzenieniu, parametrach hydrogeologicznych i znaczeniu użytkowym. Obszar Gminy Poraj położony jest w zasięgu

GZWP nr 327 o nazwie Lubliniec – Myszków oraz północno – wschodni kraniec gminy obejmuje zasięg Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 326 o nazwie Częstochowa E.

Wiek utworu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 326 Częstochowa E to jura górna, szacunkowe zasoby dyspozycyjne 1020 [tys.m³/dobę], średnia głębokość ujęcia 160 m. W tym miejscu znajduje się obszar wymagający najwyższej ochrony wód podziemnych (ONO) oraz przebiega granica udokumentowanych regionalnych zasobów wód podziemnych.

GZWP nr 327 o nazwie Lubliniec - Myszków posiada szacunkowe zasoby dyspozycyjne 312 [tys.m³/dobę], średnia głębokość ujęcia to 135 m, obejmuje powierzchnię 2100 km². Kompleks wodonośny jest zbudowany z dolomitów, wapieni i margli triasu, a jego miąższość wynosi od 10 do 250 m. Na przeważającej części obszaru kompleks wodonośny jest przykryty serią utworów słabo przepuszczalnych triasu górnego i jury dolnej. Przeciętna głębokość studzien ujmujących te wody to około 135 m. Główną cechą zbiornika jest to, iż jest to największy w ramach triasu śląskiego zbiornik wód podziemnych. Poziomami wodonośnymi są utwory wapienia muszlowego i retu zasilane bezpośrednio na wychodniach oraz poprzez sączenie z innych warstw, np. czwartorzędowych i jurajskich. Główną warstwą wodonośną są tu piaski i piaskowce warstw krośnieńskich o miąższości 20 do 40 m i dobrych parametrach hydrogeologicznych. Miejscami w zalegających wyżej ilach wodonośnych występują nieciągłe i o zmiennej miąższości warstwy wodonośne tzw. międzyrudne o niewielkiej wartości użytkowej. Na znacznym obszarze warstwy krośnieńskie mają kontakt hydrauliczny z niżej zalegającymi dolnojurajskimi piaskami warstw łysieckich górnych. Istotnym zagrożeniem opisywanych wód w rejonie wychodnim są liczne punktowe ogniska zanieczyszczeń, zaś w rejonach, gdzie warstwa wodonośna pokryta jest ilami wodonośnymi pojawia się zagrożenie ze strony zatopionych kopalń rud żelaza. W wyniku ługowania związków chemicznych w wodach wypełniających wyrobiska kopalniane notuje się zwiększone stężenia siarczanów, żelaza i manganu.

Pod względem hydrochemicznym wody te należą do prostych i naturalnych. Ochrona wód podziemnych, jako głównego źródła zaopatrzenia ludności w wodę jest ważnym elementem oceny tendencji przeobrażeń środowiska przyrodniczego. W związku z tym wody te badane są z uwzględnieniem stopnia naturalnej izolacji, a zatem wrażliwości na wpływ zanieczyszczeń. Monitoring jakości wód podziemnych na poziomie krajowym prowadzony jest przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Monitoring jakości wód podziemnych na poziomie regionalnym prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach.

VI.4 ZASOBY WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Gmina Poraj leży w dorzeczu Odry. Pod względem zasobności w wodę należy do obszarów samowystarczalnych. Wody zajmują ok. 9% powierzchni gminy, z czego zasadniczą część stanowi sztuczny zbiornik wodny na Warcie (5,04 km²). Powierzchnia pozostałych zbiorników i cieków wodnych wynosi w sumie ok. 0,1 km². Największą rzeką przepływającą przez teren gminy jest Warta – główny, prawobrzeżny dopływ Odry. Lewe dopływy Warty to: Żłoty Potok (płyynie przy południowo-zachodniej

granicy i wpada do zbiornika) i Czarka (przy północno-zachodniej granicy). Potok Czarka Jastrzębska – płynie także jako prawy dopływ przez Żarki Letnisko. Żaden z tych dopływów nie przekracza 7 km długości, przy czym przez teren gminy płyną tylko ich końcowe: ok. 3 km odcinki. Łączna długość rzek, potoków i rowów odwadniających, wraz z 5 km długości zbiornikiem na Warcie wynosi ok. 46 km, co daje średnią gęstość sieci wodnej ok. 0,7 km/km². Zbiornik na Warcie zasilany jest dodatkowo przez dopływ lewobrzeżny – potok Boży Stok – i prawobrzeżny – potok Ordonkę. Na dnie niewielkich, wysłanych piaskami dolin, występują okresowe strumienie i jeziora napełniające się wodą podczas wiosennych roztopów i latem po obfitych opadach burzowych.

Powstanie zbiornika wodnego na Warcie spowodowało szereg zmian w stosunkach wodnych na terenie gminy. W otoczeniu zbiornika Poraj występują lokalne podtopienia terenu związane z podniesieniem się wód gruntowych. Odnosi się to w głównej mierze do terenów położonych w zagłębieniach depresyjnych w odniesieniu do rzędnej lustra wody w zbiorniku.

Warta wraz z dopływami bocznymi znalazła się w warunkach nowego, lokalnego poziomu bazy erozyjnej. Natomiast poniżej zapory czołowej koryto rzeki na długości 622 metrów zostało uregulowane. W związku z powstaniem zbiornika wykonano kosztowne zabiegi hydrotechniczne mające na celu przełożenie na długości 1000 m koryta Ordonówki. Potok ten jest prawym dopływem Warty, wypływa ze źródeł krasowych w okolicy Zaborza, a pierwotnie przepływał przez miejscowość Masłońskie. W związku z wybudowaniem zapory bocznej nr 2 na obrzeżu miejscowości Masłońskie, ujście Ordonówki do zbiornika obecnie znajduje się około 250 m na północ od tejże zapory.

Poza wymienionymi uprzednio potokami obszar Gminy jest odwadniany przez szereg rowów melioracyjnych, z których spływ ma charakter okresowy. Wybudowanie zbiornika oraz jego dalsze funkcjonowanie wpłynęło na zmianę reżimu Warty w przekroju wodowskazowym Poraj, zlokalizowanym poniżej zapory, w porównaniu z okresem poprzedzającym spiętrzenie rzeki. Stwierdzono obniżenie przepływów maksymalnych, średnich i minimalnych. Obniżenie przepływów maksymalnych wynika z zatrzymywania w czaszy zbiornika fali wezbraniowej i jest bardzo pozytywnym procesem, charakteryzującym większość zbiorników zaporowych. Natomiast zmniejszenie przepływów minimalnych jest zjawiskiem odosobnionym i czyni zbiornik „Poraj” wyjątkowym obiektem w porównaniu z innymi tego typu obiektami, które zazwyczaj wpływają na podniesienie przepływów minimalnych.

Według specjalistów z zakresu hydrologii sytuacja taka może wynikać z ujemnego bilansu wymiany podziemnej wód zbiornika, przejawiającej się postaci ucieczki wód limnicznych w warstwy skalne podścielające dno zbiornika. Często wynika to z obecności tzw. okien hydrogeologicznych w strefach uskoków, bądź może to mieć związek z prowadzoną wcześniej działalnością górniczą powodującą tworzenie lejów depresyjnych.

VI.5 ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH

Na terenie gminy Poraj udokumentowane złoża to

- złoża wapienia „Choroń” WW1888
- złoża piasków formierskich:
 - o „Masłońskie” PF 5720,
 - o „Poraj” PF 1111,
- Złoża piasku „Łysa Górka” KN 5700

Złoża piasków kwarcowych (formierskich) wieku jurajskiego „Poraj” nie jest eksploatowane ze względu na ochronę krajobrazu. Południowa część złoża wapieni wieku jurajskiego „Choroń” oraz złoża piasków kwarcowych „Masłońskie” nie jest eksploatowane ze względu na ochronę wód podziemnych, krajobrazu, gleb i lasów.

Na obszarze gminy Poraj nie istnieją obszary górnicze ani tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych.

VI.6 FAUNA I FLORA

VI.6.1 FLORA

Lasy

Zbiorowiska leśne to głównie bory sosnowe, porastające ubogie, piaszczyste gleby na niższych położonych terenach gminy. Ubogie florystycznie, rozwijające się w środowisku kwaśnym zbiorowiska, charakteryzują się szeroką tolerancją względem wilgotności podłoża (od suchych piachów po gleby torfowe). Gleby bielcowe znacznej części gminy zajęte są przez subatlantycki bór świeży (LeucobryoPinetum).

W drzewostanie i podszyciu dominuje sosna. Spotykana jest również brzoza (*Betula pendula*) i dąb szypułkowy (*Quercus robur*). W podszyciu występują dodatkowo jarzębina (*Sorbus aucuparia*) i kruszyna (*Frangula alnus*). W runie dominuje śmiełek pogięty (*Deschampsia flexuosa*), a większymi płatami występuje borówka czernica (*Vaccinium myrtillus*). Suche miejsca na gruboziarnistych piaskach, zajmuje bór chrobotkowy (Cladonio-Pinetum). Drzewostan sosnowy jest tu niższy i dość rozrzedzony. Warstwa podszytu i zielna są słabo rozwinięte. Warstwę przyziemną tworzą płaty licznych gatunków porostów – chrobotków (*Cladonia* sp.). Podmokłe obniżenia terenu porastają bory wilgotne i bagienne: śródładowy bór wilgotny (MolinioPinetum) z udziałem brzozy omszonej (*Betula pubescens*) i kontynentalny bór bagienny (*Vaccinio uliginosi* - Pinetum), charakteryzujący się słabą kondycją sosny oraz obfitym udziałem borówki bagiennej (*Vaccinium uliginosum*), bagna zwyczajnego (*Ledum palustre*) i innych roślin torfowiskowych. Prawie brak na terenie gminy lasów liściastych. Niewielkie fragmenty tworzące zazwyczaj wtórne zadrzewienia posiadają w swoim składzie gatunki drzew liściastych: brzozę brodawkowaną (*Betula pendula*), dąb szypułkowy (*Quercus robur*), olszę czarną (*Alnus glutinosa*), grab (*Carpinus betulus*), buk (*Fagus sylvatica*), dąb bezszypułkowy (*Q. sessilis*) czy wiąz (*Ulmus laevis*). Znaczną część terenów, gdzie

siedlisko jest odpowiednie dla rozwoju lasu liściastego zajmują tereny rolnicze. Wilgotne, płaskie obniżenia terenu, w dolinach rzek i potoków porośnięte są przez olsy (klasa *Alnetea - glutinosae*) – np. ols porzeczkowy (*Ribis nigri - Alnetum*), z gatunkami runa: (*Carex elongata*), (*Thelypteris palustris*), (*Chaerophyllum hirsutum*). Pas wzdłuż brzegów Warty porośnięty jest przez zarośla wierzbowe ze związku *Salicion albae*. Występują tu wierzby (np. *Salix alba*, *S. fragilis*, *S. viminalis*) oraz olsza czarna. W runie występują gatunki wilgociolubne: chmiel (*Humulus lupulus*), kielisznik (*Calystegia sepium*), psianka słodkogórz (*Solanum dulcamara*), kościenica (*Malachium aquaticum*) i inne.

Zarośla i murawy

W krajobrazie gmina terenie gminy obserwuje się zbiorowiska roślinności zaroślowej z klasy *RhamnoPrunetea*, tzw. „czyżnie”. Występują one głównie na miedzach śródpolnych, nieużytkach porolnych, czasem przy drogach i na brzegach lasów. Spotykamy tu krzewy takie jak: tarnina (*Prunus spinosa*), szakłak (*Rhamnus catartica*), dzika róża (*Rosa canina*), dereń świdwa (*Cornus sanguinea*), trzmielina (*Euonymus europea*, *E. verrucosa*), głogi (*Crataegus sp.*) i jeżyny (*Rubus sp.*). Wzgórza na podłożu wapiennym zajmują dość bogate florystycznie ciepłolubne zbiorowiska okrajkowe (z klasy *Trifolio - Geranietea sanguinei*). Ważną grupę stanowią tu ciepło- i światłolubne rośliny wieloletnie – cenne elementy flory: bodziszek krwisty (*Geranium sanguineum*), traganek (*Astragalus glycyphyllos*), koniczyzna (*Trifolium rubens*), koniczyzna alpejska (*Trifolium alpestre*), gorysz (*Peucedanum cervaria*), rutewka (*Thalictrum minus*) i in.. Gleby rędzinowe na szczytowych partiach wzgórz wapiennych pokrywają murawy kserotermiczne (klasa *Festuco-Brometea*) z rzadkimi i cennymi gatunkami roślin kserotemicznych: szalwia łąkowa (*Salvia pratensis*), kłosownica (*Brachypodium pinnatum*), dziewięciśń bezłodygowy (*Carlina acaulis*), żebrzyca (*Seseli annuum*), czyściec (*Stachys recta*), przetacznik (*Veronica spicata*), posłonek (*Helianthemum nummularium*), goryczuszka (*Gentianella ciliata*). Murawy te mają charakter wtórny, porastają odlesione wzgórza z wychodniami wapiennymi oraz poeksploatacyjne wyrobiska kamienia wapiennego we wschodniej części gminy. Roślinność wyrobisk charakteryzuje większy udział antropofitów z grupy roślin ruderalnych. Na otwartych terenach piaszczystych występują murawy psammofilne (piaszczyskowe) (z klasy *Sedo - Scleranthetea*). Ubogie, luźne piaski zasiedlają murawy szotlichowe z rzędu *Corynephoretalia* (np. *Spergulo-Corynephoretum*). Występują tu dość nielicznie: szotlicha siwa (*Corynephorus canescens*), sporka (*Spergula vernalis*), chroszcz (*Teesdalia nudicaulis*), rogownica (*Cerastium semidecandrum*), piaskowiec (*Arenaria serpyllifolia*) i in. W żyzniejszych miejscach rosną zwarte murawy (zespół *Diantho-Armerietum*) z dominacją goździka kropkowanego (*Dianthus deltoides*) i rozchodnika (*Sedum acre*) z udziałem zawciągu (*Armeria elongata*), rozchodnika (*Sedum maximum*), jasiieńca (*Jasione montana*), kocanek (*Helichrysum arenarium*).

Łąki

Znaczną część użytków rolnych pokrywają pospolite zbiorowiska łąkowe (klasa *MolinioArrhenatheretea*). W miejscach wilgotnych wykształcone są łąki kośne i ziołorośla ze związku *Calthion*. Na terenach suchszych występują łąki owsicowe (*Arrhenatheretum medioeuropaeum*)

oraz ubogie florystycznie pastwiska (np. zespół *Lolio-Cynosuretum*). W składzie florystycznym łąk przeważają gatunki pospolite i szeroko rozpowszechnione w całym kraju.

Roślinność wodna i nadwodna

W zawodnionych obniżeniach terenu występują mszary i torfowiska mszysto-turzycowe. W sąsiedztwie cieków wodnych występują zbiorowiska o charakterze kwaśnych młak niskoturzycowych uzależnione od podsiąkania wód glebowych lub źródłkowych (rząd *Caricetalia fuscae*) lub kwaśnych, dystroficznych torfowisk przejściowych (rząd *Scheuchzerietalia palustris*). Rosną tu często rośliny rzadkie w skali kraju, właściwe tym siedliskom: świbka (*Triglochin palustre*), przygiełka (*Rhynchospora alba*), bobrek (*Menyanthes trifoliata*), siedmiopalecznik (*Comarum palustre*), fiołek (*Viola palustris*). Bezodpływowe zagłębienia terenu na ubogich, wilgotnych siedliskach zajmują dość niewielkie powierzchniowo płyty torfowisk wysokich (*Sphagnetalia magellanici* z klasy *Oxycocco-Sphagnetalia*), gdzie występują unikatowe w skali kraju i regionu gatunki roślin np.: roszciska okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), modrzewnica (*Andromeda polifolia*), bagno zwyczajne (*Ledum palustre*), gnidosz błotny (*Pedicularis silvatica*), żurawina błotna (*Oxycoccus palustris*) i in. Zbiorniki wodne porasta roślinność strefowa, uzależniona od wysokości brzegów i głębokości wody. W strefie przybrzeżnej występują zbiorowiska szuwarów właściwych z trzcina (*Phragmites australis*), tatarakiem (*Acorus calamus*), oczeretem (*Schoenoplectus lacustris*), jeżogłówką (*Sparganium ramosum*). Miejsca bliżej brzegu zajmują szuwały wielkoturzycowe (ze związku *Magnocaricion*) z jaskrem wielkim (*Ranunculus lingua*), szalejem jadowitym (*Cicuta virosa*), goryszem (*Peucedanum palustre*) i licznymi turzycami (*Carex* sp.). Brzegi wód szybciej płynących porastają szuwały z mannami (*Glyceria fluitans*, *G. plicata*), przetacznikiem bobowniczkim (*Veronica beccabunga*), potoczniakiem (*Berula erecta*) i inne. W toni wodnej zbiorników i stawów oraz na jej powierzchni występują rośliny zanurzone i pływające-zakorzenione: rdestnice (*Potamogeton*), żabiściek (*Hydrocharis morsus-ranae*), rzęśl (*Callitriche* sp.), włosienicznik (*Batrachium*), wywłócznik (*Myriophyllum*), pływacz (*Utricularia*). Na powierzchni wód stojących i wolno płynących tworzą się skupiska rzęs (*Lemna*, *Spirodela*). Brzegi wód i okresowe rozlewiska zajmują zbiorowiska roślin jednorocznych (z klasy *Bidentetea tripartiti*) z uczepek (*Bidens cernuus*), jaskrem jadowitym (*Ranunculus sceleratus*) i inne.

Roślinność synantropijna

Roślinność synantropijna występuje zarówno na siedliskach segetalnych (uprawy zbożowe i okopowe) jak i na siedliskach ruderalnych (przydroża, przypłocia, przychacia, nieużytki, gruzowiska, wysypiska odpadów, tereny kolejowe i przemysłowe itp.). Na żyzniejszych glebach gminy prowadzona jest gospodarka rolna. Wyróżnia się tu uprawy roślin okopowych i zbożowych. W uprawach zbożowych (np. pszenica, żyto, jęczmień itp.), dominują zbiorowiska chwastów segetalnych z klasy *Secalietea*. Tworzą je takie gatunki jak: miotła zbożowa (*Apera spica-venti*), chaber bławatek (*Centaurea cyanus*), wyka czteronasienna (*Vicia tetrasperma*), wyka siewna (*Vicia sativa*), wyka drobnokwiatowa (*Vicia hirsuta*), mak polny (*Papaver rhoeas*) i in. W uprawach okopowych i ogrodowych (np. ziemniaki, buraki, warzywa, rośliny oleiste itp.), występują zbiorowiska chwastów z klasy *Chenopodietea* z takimi gatunkami

jak np.: chwastnica jednostronna (*Echinochloa crus-galli*), włośnica sina (*Setaria pumila*), sporek polny (*Spergula arvensis*), czerwec roczny (*Scleranthus annuus*), szczaw polny (*Rumex acetosella*), rdest kolankowaty (*Polygonum lapathifolium* ssp. *lapathifolium*), rdest gruczołowaty (*Polygonum lapathifolium* ssp. *incanum*), żółtlica owłosiona (*Galinsoga ciliata*), żółtlica drobnokwiatowa (*Galinsoga parviflora*), mleczyk zwyczajny (*Sonchus oleraceus*), mleczyk polny (*Sonchus arvensis*), przetacznik perski (*Veronica persica*) i wilczomleczyk obrotowy (*Euphorbia helioscopia*). Na siedliskach ruderalnych, na przydrożach, wzdłuż linii kolejowej, przy płotach w przydrożnych rowach rozwijają się zbiorowiska bylin z klasy *Artemisietea* z dominującą bylicą pospolitą (*Artemisia vulgaris*) i łopianami (*Arctium* sp). Miejsca wydeptywane zajmują zbiorowiska dywanowe z klasy *Plantaginetea majoris*. Zbiorowiska te występują pospolicie na terenie całej gminy.

VI.6.2. FAUNA

Lasy

Na terenie gminy zwierzęta kręgowce obserwowane w lasach reprezentowane są przez szereg gatunków. Na terenach przylegającym do zbiornika zaporowego kompleksu lasów spotykano żabę trawną (*R. temporaria*) oraz ropuchę szarą (*Bufo bufo*). Gady reprezentowane są przez jaszczurkę zwinę (*Lacerta agilis*), jaszczurkę żyworodną (*L. vivipara*) oraz padalca (*Anguis fragilis*). Tutejsze lasy to miejsce gniazdowania i żerowania niektórych ptaków. Większość z nich to gatunki leśne, ale przylatują tutaj również gatunki bardziej związane z terenami otwartymi takie jak kowalik (*Sitta europea*), bogatka (*Parus major*), modraszka (*P. caeruleus*), gil (*Pyrrhula pyrrhula*), świstunka (*Phylloscopus sibilatrix*), rudzik (*Erithacus rubecula*), sójka (*Garullus glandarius*), raniuszka (*Aegithalos caudatus*). Spotkać tutaj można dzięcioła dużego (*Picoides major*) i zielonego (*Picus viridis*). Nad obszarem lasów i graniczących z nimi terenów otwartych obserwować można polujące ptaki drapieżne, najczęściej myszołowa zwyczajnego (*Buteo buteo*), jastrzębia (*Accipiter gentilis*) a nocą i o zmierzchu puszczyka (*Strix aluco*), zalatują tutaj także kruki (*Corvus corax*). Stałymi mieszkańcami lasów są owadożerne i gryzonie. Do pierwszej grupy zaliczyć można ryjówkę aksamitną (*Sorex araneus*), zaś do drugiej nornika zwyczajnego (*Microtus arvalis*), nornika burego (*M. agrestis*), mysz leśną (*Apodemus flavicollis*), mysz polną (*A. agrarius*) i nornicę rudą (*Clethrionomys glareolus*). Większe kręgowce zachodzą w rejony graniczące ze zbiornikiem w Poraju w poszukiwaniu pokarmu oraz wypoczynku. Są to duże ssaki parzystokopytne (*Artiodactyla*): sarna (*Capreolus capreolus*) i dzik (*Sus scrofa*) oraz drapieżne (*Carnivora*): łasica (*Mustella nivalis*) i lis (*Vulpes vulpes*). Na terenie gminy Poraj gospodarka łowiecka prowadzona jest przez Koła Łowieckie: Koziegłowy, Bekas (Poraj) oraz Daniel (Wanaty). Z uzyskanych danych inwentaryzacyjnych z marca 2001 roku wynika, że na terenie gminy występują takie gatunki łowne jak łosie, jelenie, sarny, dziki, lisy, jenoty, borsuki, kuny, leśne zające, bażanty i kuropatwy.

Należy podkreślić, iż lasy leżące na terenie gminy stanowią nierozdzielalną całość. W gminie Poraj stanowią jedno z najcenniejszych miejsc przyrodniczych.

Tereny otwarte

Tereny otwarte zajmują największy procent obszaru gminy. W ich skład wchodzi uprawy rolnicze, nieużytki oraz łąki o różnym charakterze. Zlokalizowane są głównie w okolicach Jastrzębia, Choronia i Gęzyna. Obszary te zasiedlane są przez wiele gatunków zwierząt bezkręgowych, najczęściej pospolitych mieszkańców różnego typu zbiorowisk zielnych. Większość tutaj stanowią stawonogi, a wśród nich owady, reprezentowane przez prawie wszystkie rzędy. Jednymi z najliczniej reprezentowanych w tego typu siedliskach są pluskwiaki równoskrzydłe (Homoptera) i różnoskrzydłe (Heteroptera) oraz prostoskrzydłe (Orthoptera), muchówki (Diptera), błonkówki (Hymenoptera) i chrząszcze (Coleoptera). Drugą, co do liczebności grupą są pająki, budujące sieci łowne jak i polujące aktywnie. Spotykamy tu również typowe dla tych obszarów ptaki. Jednym z najbardziej charakterystycznych gatunków związanych z siedliskami otwartymi to skowronek polny (*Alauda arvensis*). Gniazdują tu również ptaki takie jak np. czajki (*Vanellus vanellus*), pliszki siwe (*Motacilla alba*) czy kuropatwy (*Perdix perdix*). W poszukiwaniu żeru zalatują na pola kawki (*Corvus monedula*), gawrony (*Corvus frugilegus*), bociany białe (*Ciconia ciconia*), pustułki (*Falco tinnunculus*). Ssakami terenów otwartych sąające szaraki (*Lepus europeus*). Spotykamy tu gryzonie (Rodentia) i owadożerze (Insectivora). Na polach pojawiają się sarny (*Capreolus capreolus*). Najpospolitszymi ssakami terenów otwartych to myszy polne (*Apodemus agrarius*) i polniki (*Microtus arvalis*) wyrządzające niekiedy szkody w uprawach.

Zbiornik wodny w Poraju

Zbiornik zaporowy na Warcie powstał w roku 1978. Do niedawna właścicielem zbiornika była Huta Częstochowa, lecz od końca 2000r. administrowanie obiektem powierzono RZGW w Poznaniu. Głównym celem budowy zbiornika było zapewnienie stałego poboru wody dla Huty poprzez wyrównywanie przepływów Warty. Zapora zlokalizowana jest w odległości 44 km od źródeł rzeki, zamykając zlewnię o powierzchni 389 km². Eksploatacja zbiornika polega na wykorzystywaniu wody zgromadzonej w misie o pojemności 3 mln m³ przy rzędnej piętrzenia 271, 7 m n.p.m. do 19,6 mln m³ przy tzw. normalnym poziomie piętrzenia na wysokości 277,0 m n.p.m. Maksymalna objętość zatrzymanej wody może wynieść 25,1 mln m³. Długość zbiornika wynosi 4,92 km, szerokość średnia 1,01km, długość linii brzegowej 15 km, głębokość maksymalna 13 m. Gospodarka zarybieniowa prowadzona przez Zarząd Okręgu PZW Częstochowa (lata 1997- 1999) nastawiona była na popieraniu wodącego gatunku drapieżnego jakim jest sandacz. Gatunek ten zajął miejsce szczupaka, którego obsada zmniejszyła się wraz ze zmniejszaniem się strefy roślinności w zbiorniku. Zarybienia gatunkami preferującymi strefy zbiornika o silnym zarastaniu (lin, karaś) dostosowane są do warunków zbiornika. Główną obsadę stanowi leszcz, sandacz, płoć, okoń, szczupak, oprócz nich spotkać tutaj można karasia zwyczajnego, płoć, lina, karpia, suma, amura, pstrąga potokowego, miętusa, jazia, wzdreęgę, węgorza. Wśród ślimaków bytuje tu błotniarka stawową (*Lymnea stagnalis*) i zatoczek rogowy (*Planorbarius corneus*) a także zatoczka pospolitego (*Planorbis planorbis*). Inne grupy bezkręgowców reprezentują m.in. pierścienice (Annelida), z których wymienić można pijawki (Hirudinea): rybią (*Piscicola geometra*), oraz końską (*Haemopsis sanguisuga*). Ponieważ dno jest tutaj muliste, spotykamy również skąposzczety (*Oligocheta*) z rodzaju rurecznik (*Tubifex tubifex*).

Na powierzchni wody obserwować można pluskwiaki różnoskrzydłe takie jak nartniki (*Gerridaecy* pluskolce (*Notonecta* spp.). Na dnie zbiornika występuje płoszczyca (*Nepa cinerea*). Bogaty występuje tu skład gatunkowy chrząszczy wodnych oraz larw ważek m.in. jedne z największych polskich chrząszczy, drapieżne pływaki żółtobrzeżki (*Ditiscus marginalis*).

Na powierzchni wody, przy brzegach występują chrząszcze z rodziny krętakowatych (*Gyrinidae*). Płytkie, zarośnięte roślinnością brzegi zatok, oczek wodnych i kanałów na obszarze “styku” zbiornika i lasów są miejscem rozmnażania i występowania kilku gatunków płazów. Występują tu gatunki chronione takie jak traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta, ropucha szara, ropucha zielona, żaba trawna oraz rzekotka drzewna a także objęte częściową ochroną żaba jeziorkowa, żaba śmieszka i żaba wodna. Na zbiorniku gniazdują łyski, zaś z ptaków związanych ze zbiorowiskiem szuwarowym stwierdzono obecność łożówki i trzcinniczka ponadto znajdują się tu bażanty, kosy, sroki, dzwońce, świstunki, modraszki i bogatki. Okolice zbiornika są terenem występowania piżmaka amerykańskiego, jeży, łasicy oraz stosunkowo licznej populacji ryjówki aksamitnej. Zbiorniki wodne i trzcinowiska przylegające do “ściany” lasów zapewniają warunki bytowania wielu zwierzętom bezkręgowym. Rozwijają się tutaj larwy i występują owady dorosłe związane z tego typu środowiskiem, a więc ważki (z rodzajów szablak, żagnica, ważka, pałątka), nartniki i pluskolce (należące do pluskwiaków różnoskrzydłych) oraz kilka gatunków chrząszczy wodnych z największym ich przedstawicielem na badanym obszarze – pływakiem żółtobrzeżkiem.

Dolina Warty

W kształtowaniu walorów przyrodniczych gminy Poraj jednym z ważniejszych miejsc jest, wraz ze zbiornikiem zaporowym, dolina Warty a szczególnie sama rzeka wraz z roślinnością nadbrzeżną. Płynie ona w południowo-zachodniej części gminy stanowiąc zarazem jej granicę z częścią gminy Koziegłowy oraz, po opuszczeniu zbiornika zaporowego, fragment granicy z gminą Kamienica Polska. W latach siedemdziesiątych silne zanieczyszczenie spowodowane ściekami Zawiercia i Myszkowa całkowicie zniszczyło ichtiofaunę tego odcinka. Lata dziewięćdziesiąte przyniosły znaczną poprawę warunków oraz przywrócenie rzece różnych gatunków ryb. Rzeka na omawianym odcinku jest terenem tarliska ryb ze zbiornika. Stwierdzono tutaj obecność płoci, leszcza, krąpia, szczupaka. Najbardziej malowniczy oraz najatrakcyjniejszy pod względem przyrodniczym, jest fragment rzeki od ujścia do Zalewu Porajskiego w kierunku Żarek. Na odcinku tym rzeka miejscami jest nieco rozlana, co pozwala na tworzenie się trzcinowisk i podmokłych zarośli nadbrzeżnych. Rozlewiska są terenem tarlisk większości występujących w zbiorniku zaporowym gatunków ryb. W przypadku gatunków popieranych przez ZO PZW (płoc, lin) stanowią ważne ogniwo w zachowaniu ich populacji na prawidłowym poziomie. Ze względu na charakter zbiorowisk roślinnych oraz bezpośrednie sąsiedztwo zbiornika zaporowego, obserwujemy tutaj szczególne bogactwo awifauny, zaś pola uprawne i bliskość kompleksu leśnego ciągnącego się po stronie wschodniej zapewniają dogodne warunki, zarówno siedliskowe jak i zdobywania pokarmu, praktycznie dla wszystkich większych kręgowców występujących na terenie gminy. Często obserwować można tutaj sarny, dziki i zające. Z drobnych drapieżników spotyka się łasicę łaskę, gronostaja, kunę leśną

i tchórze. Z ptaków łownych pospolity jest bażant oraz kuropatwa. Często obserwować także można przelatujące kormorany, mewy śmieszki i zwyczajne, rybitwy zwyczajne i wiele innych ptaków wodnych. Na pobliskich łąkach i nad polami uprawnymi obserwować można czajki (*Vanellus vanellus*), skowronki (*Alauda arvensis*) oraz pliszki siwe (*Motacilla alba*) i żółte (*Motacilla flava*). Nad gęsto zarośniętymi brzegami rzeki swoje siedliska takie gatunki jak łośówka (*Acrocephalus palustris*), cierniówka (*Sylvia communis*), trznadel (*Emberiza citrinella*), czy zaganiacz (*Hippolais icterina*). W zaroślach porastających brzegi rzeki zakładają gniazda remizy (*Remiz pendulinus*), raniuszki (*Aegithalos caudatus*), kosy (*Turdus merula*) i kwiczoły (*Turdus pilaris*) oraz wiele innych drobnych gatunków ptaków śpiewających. Nad brzegami rzeki żyje szereg interesujących gatunków drobnych ssaków. Stwierdzono tu obecność przedstawicieli owadożernych (Insectivora): ryjówki malutkiej (*Sorex minutus*) i aksamitnej (*S. araneus*), rzęsorka rzeczka (*Neomys fodiens*) oraz jeża (*Erinaceus concolor*) i kreta (*Talpa europea*). Wszystkie wymienione gatunki są prawnie chronione. W dolinie występuje też wielu przedstawicieli gryzoni m. in. piżmak (*Ondatra zibethica*) oraz karczownik ziemnowodny (*Arvicola terrestris*), są one związane ze zbiorowiskami ziemnowodnymi. Innymi spotykanymi tu gryzoniami są: nornik zwyczajny (*Microtus arvalis*), nornica ruda (*Clethrionomys glaeolus*), mysz domowa (*Mus musculus*), mysz leśna (*Apodemus flavicollis*), mysz zaroślowa (*Apodemus sylvaticus*) oraz szczur wędrowny (*Rattus norvegicus*). Rybostan tego odcinka tworzą głównie leszcz (*Abramis brama*), płoć (*Rutilus rutilus*), krąp (*Blicca bjoerkna*), lin (*Tinca tinca*), okoń (*Perca fluviatilis*), karaś srebrzysty (*Carassius auratus gibelio*), oraz słonecznica (*Leucaspis delineatus*). W rzece występują również: szczupak (*Esox lucius*). Bezkręgowce spotykane w środowiskach wodnych omawianego terenu to: zatoczek pospolity (*Planorbis planorbis*), błotniarka stawowa (*Lymnea stagnalis*). Wśród owadów wymienić można pluskwiaki różnoskrzydłe takie jak nartniki (*Gerridae*), płoszczyce (*Nepa cinerea*) czy pluskolce (*Notonecta* spp.). Stosunkowo bogaty jest skład gatunkowy chrząszczy wodnych oraz larw ważek. Występują tu m.in. pływaki żółto-brzeżki (*Ditiscus marginalis*). Na powierzchni wody, przy brzegach występują chrząszcze z rodziny krętakowatych (*Gyrinidae*). Wśród płazów spotykanych w omawianym odcinku doliny Warty spotkać można traszkę zwyczajną (*Triturus vulgaris*), rzekotkę drzewną, ropuchę szarą i żabę trawną. W zaroślach nadrzecznych występują często ślimaki z rodzaju bursztyńka (*Succinea*), ślimak zaroślowy (*Arianta arbustorum*), wstężyk (*Cepea*) oraz ślinik (*Arion*) i pomrowik (*Deroceras*). Pospolitymi gatunkami motyli są: latolistek cytrynek (*Gonopteryx rhamni*), rusałka pawik (*Inachis io*), rusałka admirał (*Vanessa atalanta*), rusałka pokrzywnik (*Aglia urticae*), zorzynek rzeżuchowiec (*Anthocharis cardamines*), nastrosz topolowiec (*Laothoe populi*) czy niedźwiedziówka nożówka (*Arctia caja*). Czasami spotkamy tu motyle polskie, rusałki żałobniki (*Nymphalis antiopa*), motyl trociniarka czerwica (*Cossus cossus*). Spotykamy tu także ważki z rodzaju świtezianka (*Caleopteryx*) oraz duże ważki różnoskrzydłe z rodzajów żagnica (*Aeschna*), ważka (*Libellula*) czy szablak (*Sympetrum*).

Siedliska sztuczne (antropogeniczne)

Środowisko przyrodnicze gminy Poraj jest w znacznym stopniu przekształcone przez człowieka. Znajduje to odzwierciedlenie w składzie gatunkowym występujących tu zwierząt, z których większość

to gatunki synantropijne lub występujące w siedliskach silnie przekształconych. Wśród form synantropijnych są zarówno nasze gatunki rodzime jak i obce naszej faunie, które zasiedliły Europę dzięki człowiekowi. Przykładem takim są np. szczury wędrownie (*Rattus norvegicus*), mysz domowa (*Mus musculus*), wróbel domowy (*Passer domesticus*) czy gołąb domowy (*Columba livia*). Gatunki rodzime, które doskonale dostosowały się do życia w stworzonych przez człowieka warunkach to m.in. jerzyki (*Apus apus*), jaskółki oknówki (*Delichon urbica*) czy dymówki (*Hirundo rustica*). Ptaki te tak dalece upodobały sobie osiedla ludzkie, iż są bardzo rzadko spotykane gdzie indziej, a gniazda zakładają praktycznie wyłącznie w różnego typu budowlach. Pospolitymi zwierzętami na terenie gminy są również kawki (*Corvus monedula*), sroki (*Pica pica*), kosy (*Turdus merula*), gawrony (*Corvus frugilegus*), wróble (*Passer domesticus*), czy szpaki (*Sturnus vulgaris*). Niektóre z ptaków zamieszkują zarówno tereny miejskie jak i obszary leśne. Do takich należy m.in. pustułka (*Falco tinnunculus*). W szczelinach starych domów, ruinach czy popękanych murach gniazdują kopciuszki (*Phoenicurus ochruros*). W okresie zimowym w pobliżu osiedli ludzkich przylatują zarówno okoliczne ptaki leśne (dzwońce, czyże, kulczyki, mysikróliki, kwiczoły), jak również przybysze z północy Europy takie jak gile, gawrony czy kawki. Gatunki te gniazdują na naszym terenie lecz na okres zimy przylatują do nas dodatkowo inne osobniki, z północy. Osobną grupą na terenie gminy są zwierzęta zasiedlające ogrody oraz inne rodzaje zieleni urządzonej. Bezkęgowce reprezentowane są przez ślimaki takie jak: ślinik (*Arion rufus*), pomrów wielki (*Limax maximum*), ślimak zaroślowy (*Arianta arbustorum*), ślimak winniczek (*Helix pomatia*) czy niektóre gatunki wstężyków (*Cepea*). W ogrodach licznie występują ptaki. Najczęstszymi mieszkańcami są tu sikory (*Parus*), sójki (*Garrulus glandarius*), szpaki (*Sturnus vulgaris*), zięby (*Fringilla coelebs*) oraz kosy (*Turdus merula*).

VI.7. ZASOBY PRZYRODNICZE

Lasy i grunty zadrzewione zajmują obszar 38,2 %, i koncentrują się na obrzeżach gminy. Lasy pełnią ważną funkcję ekologiczną i gospodarczą oraz podnoszą atrakcyjność turystyczną regionu. Większe kompleksy leśne tworzą powiązania z sąsiednimi gminami, skupiają się w zachodniej, północno – wschodniej i południowo – zachodniej części gminy. Obszary leśne nadzorowane są przez Nadleśnictwo Żłoty Potok.

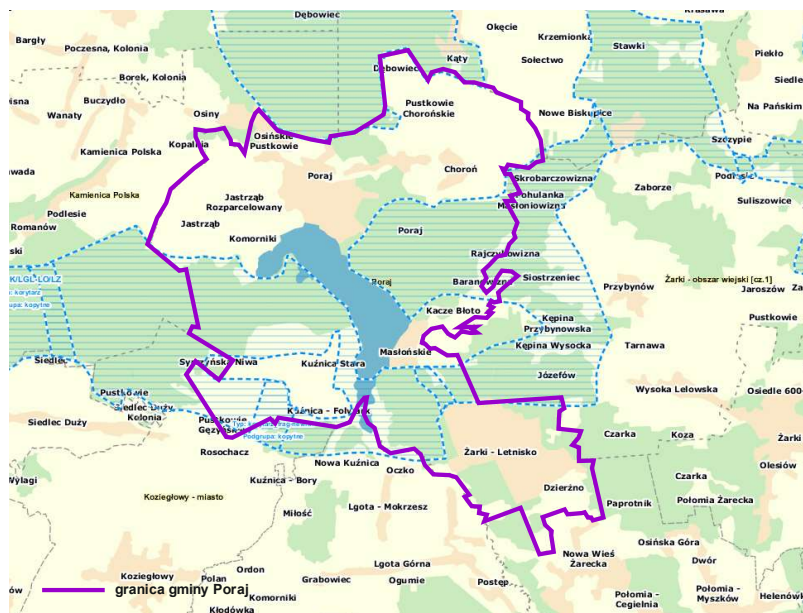
Gmina Poraj od północy ściśle graniczy z jedną z form ochrony przyrody zaliczaną do krajowego systemu obszarów chronionych z Jurajskim Parkiem Krajobrazowym Orlich Gniazd. Powierzchnia gminy Poraj położona jest w otulinie tego Parku. Tereny te są chronione na wiele form krasowych, olbrzymie systemy jaskiniowe, przestrzenną zmienność zbiorowisk roślinnych: bory sosnowe, buczyny, naskalne murawy wapienne, bogata pod względem jakościowym i ilościowym fauna nietoperzy.

Przez Gminę Poraj przebiega między innymi międzynarodowy korytarz spójności obszarów chronionych „Górna Warta” oraz regionalny korytarz migracji ptaków „Dolina Górnej Warty”. Wszystkie korytarze ekologiczne zlokalizowane na obszarze gminy opisano szerzej w prognozie oddziaływania na środowisko.

Lasy Olszyńskie, stanowią obszar węzłowy, którego południowy fragment znajduje się w północnej części gminy. Ten rozległy obszar leśny, stwarza dogodne warunki bytowania dla subpopulacji gatunków wskaźnikowych, a więc kluczowych dla ich trwałości i dobrego stanu.

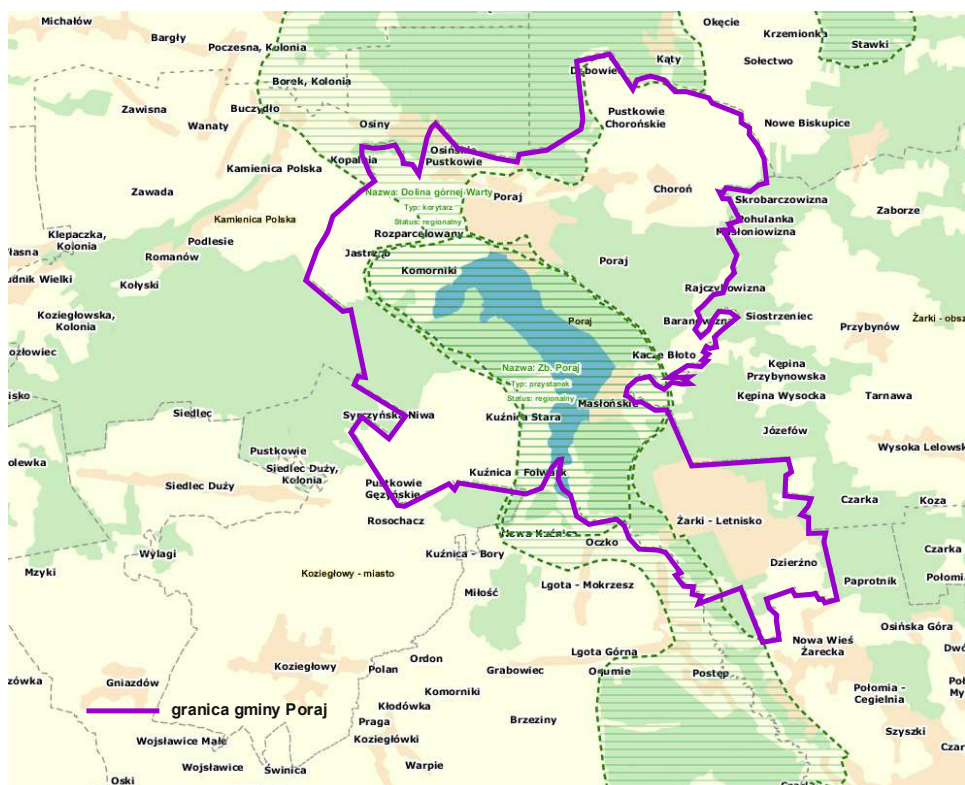
Na terenie gminy Poraj wyznaczone są następujące korytarze ekologiczne:

Korytarz migracyjny ssaków kopytnych K/LGL-LO/LZ wraz z ich fragmentami niewralgicznymi biegnący w pasie wschód - zachód w centralnej części gminy.

Ryc. 6. Przebieg korytarza migracyjnego ssaków kopytnych na terenie gminy Poraj
Źródło: opracowano na podstawie danych z <http://geoportal.rdos.katowice.pl/geoportal/>

Regionalny korytarz migracji ptaków „Dolina górnej Warty”, który przebiega przez centralną część gminy w pasie północ – południe wraz z regionalnym przystankiem „Zb. Poraj”. Przystanek ptasi „Zbiornik Poraj” stanowi funkcję przystanku pośredniego na korytarzu ornitologicznym, miejsce odpoczynku i żerowania wykorzystywane przez ptaki w trakcie wędrówki, kluczowy dla jej niezaburzonego przebiegu.

Ryc. 7. Przebieg korytarza migracyjnego o znaczeniu regionalnym ptaków na terenie gminy Poraj
 Źródło: opracowano na podstawie danych z <http://geoportal.rdos.katowice.pl/geoportal/>

Korytarz spójności obszarów chronionych, który przebiega przez centralną część gminy w pasie północ – południe, podobnie przebiegu do korytarza migracji ptaków.

Ryc. 8. Przebieg korytarza spójności obszarów chronionych o znaczeniu międzynarodowym „Górna Warta”
 Źródło: opracowano na podstawie danych z <http://geoportal.rdos.katowice.pl/geoportal/>

Ochroną prawną objęto następujące użytki ekologiczne położone na terenie gminy:

Mokradła I, bagno pow. 6.41 ha. Gmina Poraj, Nadleśnictwo Złoty Potok, Obręb Olsztyn, Leśnictwo Żarki Mokradła II, bagno, pow. 2.00 ha. Gmina Poraj, Nadleśnictwo Złoty Potok, Obręb Olsztyn, Leśnictwo Żarki oraz pomnik przyrody: Aleja drzew – lipy drobnolistne w Choroni przy ul. Partyzantów. Na podstawie przepisów ogólnych, ochronie na terenie Gminy podlegają:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzona;
- gleby klas I – III;
- udokumentowane złoża;
- wody śródlądowe;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.

Projektuje się strefy ochronne ujęcia wód podziemnych z utworów triasu środkowego dla wodociągu gminnego w Masłońskich, ujęcie wody podziemnej z utworów triasu w Osinach, ujęcie wód podziemnych z utworów triasu w miejscowości Choroń, ujęcie wody podziemnej z utworów dolnojurajskich w Kuźnicy Starej oraz ujęcie z utworów jurajskich w Dębowcu.

Projektowany jest obszar ochronny Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 362 - Częstochowa (E), istnieje również potrzeba ustaleń uwzględniających ochronę Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 327 - Zbiornik Lubliniec – Myszków.

VI.8 KRAJOBRAZ

Dolina Górnej Warty przecina teren gminy Poraj z południa na północ. Warta wraz ze zbiornikiem zaporowym tworzy swoisty mikroklimat i wpływa na dość znaczny obszar gminy. Biegnie tędy dość wyraźna granica między Wyżyną Częstochowską (na wschodzie) i Wyżyną Śląską (na zachodzie). Wyżyna Częstochowska należy do specyficznych, pod względem przyrodniczym, krain geograficznych Polski. Z Gminą od strony wschodniej graniczy Zespół Jurajskich Parków Krajobrazowych, chroniący cenne wartości przyrodnicze tego obszaru. Część ostańców i skałek występuje w pobliżu miejscowości Choroń. Od wschodu i północy teren gminy otaczają duże kompleksy leśne, ciągnące się aż po Częstochowę. Teren Wyżyny Śląskiej należy do najsilniej przekształconych obszarów kraju. Sięgający aż do Poraja jej fragment północno-wschodni, jest stosunkowo słabo przekształcony, częściowo zalesiony, a w większości posiada charakter typowo rolniczy.

Teren gminy Poraj, ze względu na specyficzną rzeźbę, posiada kilka naturalnych powiązań z obszarami sąsiednimi:

- poprzez Dolinę Warty w kierunku północnym aż do Częstochowy oraz w kierunku południowym w rejon Myszkowa;
- poprzez obszar (skałkowy) - krajobraz jurajski - we wschodniej części gminy w kierunku Olsztyna (północny-wschód) i Żarek (południowy-wschód) z terenem Zespołu Jurajskich parków Krajobrazowych;
- poprzez duże kompleksy leśne – w kierunku zachodnim (Starcza i dalej Lubliniec), w kierunku północno-wschodnim (Janów) i w kierunku południowo-wschodnim (Myszków);

- poprzez tereny otwarte, zagospodarowane rolniczo – w kierunku północno zachodnim (Poczesna), w kierunku północno-wschodnim (Biskupice, Zrębice) i w kierunku południowym (Lgota Górna, Siewierz).

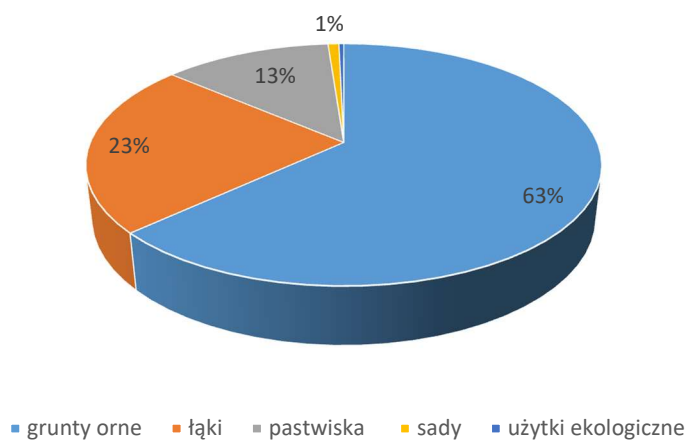
VI.9. KLIMAT LOKALNY

Gmina Poraj w ujęciu regionalizacji klimatycznej kraju opracowanej przez W. Okołowicza (1978) znajduje się w obrębie Regionu Śląsko-Małopolskiego. Autor ten oparł podział na zasadzie bonitacji poszczególnych elementów klimatu. Natomiast w klasyfikacji przeprowadzonej przez W. Chełchowskiego i W. Wiszniewskiego (1987) opisywany obszar leży w Regionie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Obszar Gminy Poraj znajduje się w Regionie Zachodniomałopolskim. Cechą wyróżniającą jest duża liczba dni z pogodą przymrozkową bardzo chłodną i przymrozkową umiarkowanie zimną. Średnia roczna temperatura 1978-1996 wynosi 7,3 °C. Jednak w okresie tym wartość ta zmieniała się w przedziale od 6,0 °C do 8,6 °C. Na terenie Gminy Poraj dominują wiatry wiejące z sektora południowozachodniego. W przeciągu całego roku stanowią one 22,6 % wszystkich zarejestrowanych przypadków dla okresu 1978 - 1996. Znaczny wpływ na warunki pogodowe mają wiatry z kierunków zachodniego i północno-zachodniego. Mniejsze zróżnicowanie wykazują prędkości wiatrów. W przeciągu całego roku stanowią one 22,6 % wszystkich zarejestrowanych przypadków dla okresu 1978-1996. Znaczny wpływ na warunki pogodowe mają wiatry z kierunków zachodniego i północno-zachodniego. Mniejsze zróżnicowanie wykazują prędkości wiatrów.

VI.10 ZASOBY I FUNKCJONOWANIE ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

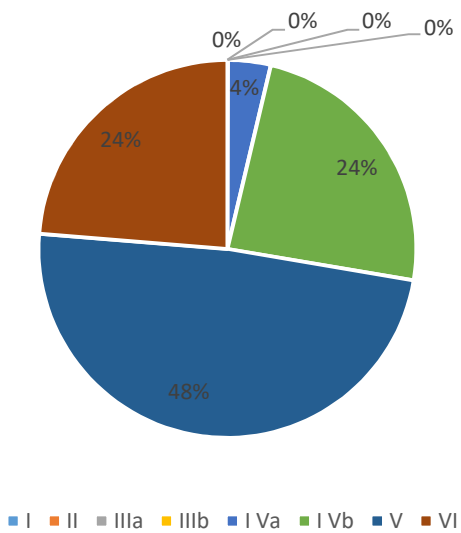
Tereny rolnicze w gminie Poraj zajmują 38,6% czyli 2204 ha w tym grunty orne stanowią 63%, łąki 23% zaś pastwiska trwałe 13%. Występujące w gminie gleby są mocno zróżnicowane pod względem wilgotnościowym, w wyżynnej przeważają gleby okresowo suche, w równinnej o właściwym i nadmiernym uwilgoceniu. Na obszarze gminy występują m.in. rędziny wykształcone na wierzchołkach wzgórz, gleby brunatne właściwe na utworach piaszczysto – gliniastych, gleby bielcowe na ubogich piaskach oraz żyzne mady na utworach akumulacji rzecznej. Ponadto występują tu gleby bagienne i torfowe na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych,

Struktura użytkowania gruntów rolnych

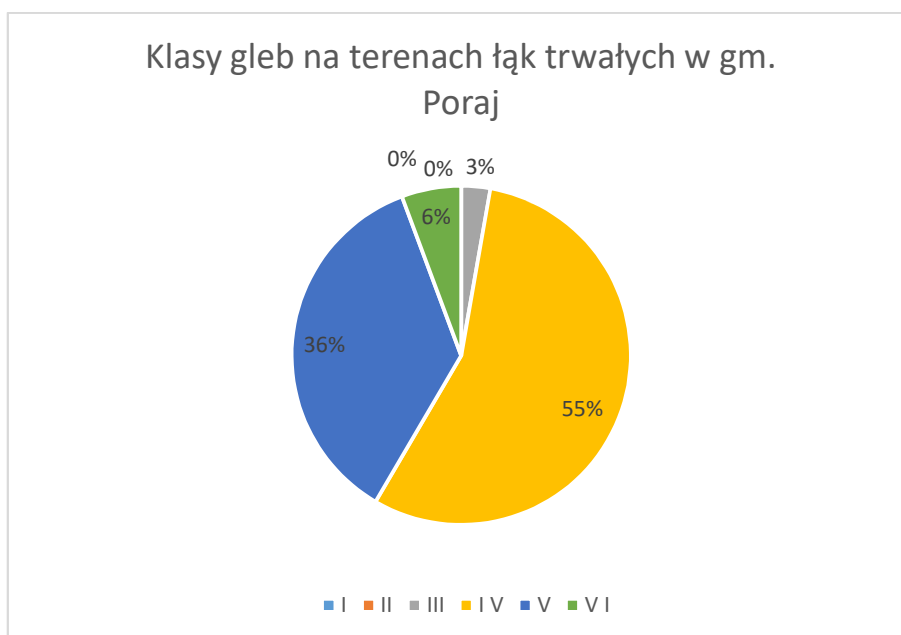

Ryc.6 Struktura użytkowania gruntów rolnych w Gminie Poraj
Źródło: opracowanie własne

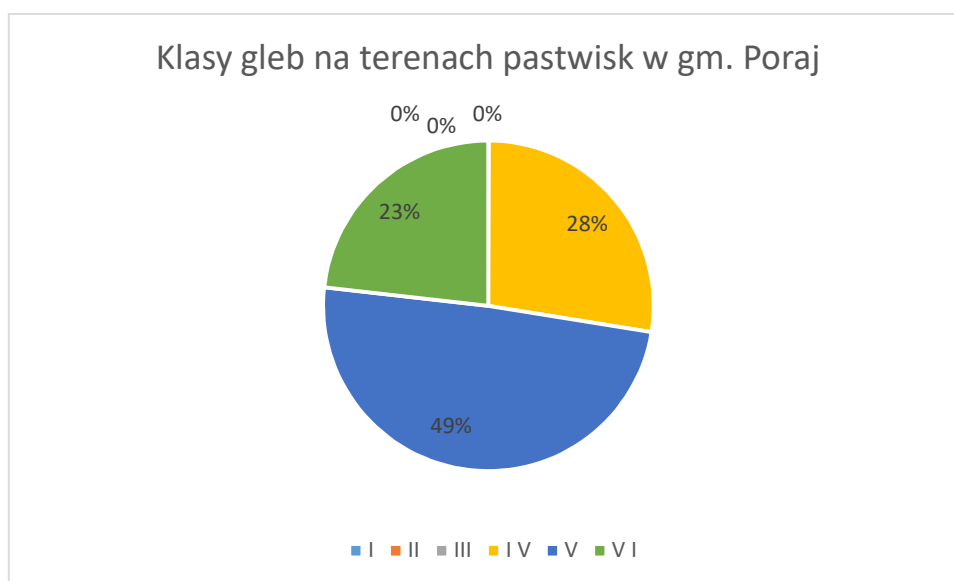
Klasy gleb na terenach gruntów ornych

Ryc.7 Klasy gleb w Gminie Poraj w ujęciu procentowym
Źródło: opracowanie własne

*Ryc.8 Klasy gleb na terenach łąk trwałych w Gminie Poraj w ujęciu procentowym
Źródło: opracowanie własne*

*Ryc.9 Klasy gleb na terenach pastwisk w Gminie Poraj w ujęciu procentowym
Źródło: opracowanie własne*

Dla gruntów ornych gleby zakwalifikowane do klasy IV a i IV b stanowią 28 %, 48 % to klasa V, 24 % klasa IV. Na użytkach zielonych – łąkach 55% stanowi klasa IV natomiast 36% klasa V. Pastwiska to 20% klasa IV, 49% klasa V i 23% klasa IV.

Pomimo przeważającej średniej klasy gleb na terenie gminy warunki naturalne sprzyjają funkcjonowaniu rolnictwa. Na terenie gminy funkcjonuje 796 gospodarstw rolnych. Przeważają tu gospodarstwa małe do powierzchni 5 ha. Dominującą grupą są gospodarstwa takie o powierzchni 1 - 2 ha. Brak w gminie gospodarstw wielkoobszarowych o pow. 15 – 20 ha.

Średnia ilość i wielkość gospodarstw indywidualnych przedstawia się następująco:

Ogólna powierzchnia Gminy	-	5 706 ha
Użytki rolne, w tym:	-	2204 ha
- grunty orne	-	1392ha
- łąki	-	509 ha
- pastwiska	-	277 ha
- sady	-	18 ha
- użytki ekologiczne	-	8 ha

Powierzchnia w ha	Liczba gospodarstw	% udział
1-2	481	60,4
2-5	297	37,3
5-7	13	1,6
7-10	2	0,3
10-15	2	0,3
15-20	1	0,1
suma	796	100

*Tabela nr 3. Zestawienie gospodarstw rolnych w gminie Poraj
Źródło: UG Poraj*

VII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KUKLTURY WSPÓLCZESNEJ

VII.1. RYS HISTORYCZNY

Badania archeologiczne prowadzone nad brzegami Warty wskazują na istnienie siedzib ludzkich od przeszło 2500 lat. Dowodem tego jest odkryte w 1956r. w Rakowie pod Częstochową, prahistoryczne cmentarzysko liczące przeszło 2500 lat. Istnieją dane, iż już w II wieku był prowadzony na tych ziemiach wytop żelaza z miejscowych rud bagiennych w piecach zwanych "Dymarki". Istniało więc tu kopalnictwo i hutnictwo o czym świadczy pewna ilość wsi w tej okolicy o nazwie "Kuźnice".

Miejscowość Poraj w dokumentach historycznych pojawia się w roku 1496, na których istnieją pieczęcie z herbem "Poraj". Na polecenie króla Jana Olbrachta, Starosta krzepicki Stanisław z Kurozwęk, syn Dobiesława, zakłada w małej osadzie, położonej wśród lasów, dwie mile na południe od Częstochowy stadninę koni, powierzając pieczę nad nią Rychcie Grzegorzowi synowi Macieja i Janowi Klamrze. Dla podkreślenia tak znacznej osobistości osada ta przyjmuje nazwę Poraj z nazwy herbu starosty

Stanisława z Kurozwęk. W roku 1556n za króla Zygmunta zaprowadzony zostaje pierwszy z Polsce szlak pocztowy z Krakowa do Krzepic przez Olkusz, Koziegłowy, Częstochowę. W Poraju zostaje założona stacja wymiany koni pocztowych, którą zawiaduje Stanisław Borzicki pocztalter królewski.

Rozkwit Poraja rozpoczął się od czasu wybudowania kolei, zwanej wówczas "Warszawsko - Wiedeńska" w roku 1846. Poraj z początku wolno, potem nabierając "tempa" zaczyna się rozwijać. Przy budowie kolei przez Poraj, wybudowano od razu stację o nazwie Poraj, postawiono budynki mieszkalne i gospodarze dla kolejarzy i ich rodzin. Wokół zabudowań kolejowych zaczęto stawiać domy, teren wówczas należał do majątku Choroń. Wkrótce po zniesieniu pańszczyzny, w latach około 1863 – 1865 ośmiu gospodarzy Choronia otrzymało tutaj działki lasu od właścicieli za serwituty.

Położony w rozległej prastarej dolinie rzeki Warty, otoczony lasami na terenie przeważnie podmokłym, w wielu miejscach przechodzącym w bagniska, o glebie nieurodzajnej - Poraj nie miał warunków do rozwoju gospodarki rolnej. . Po uruchomieniu kolei żelaznej do Poraja zaczęła napływać ludność, która wybrała tutaj właśnie swoje miejsce na wypoczynek. Znaczna część ludności wynajmowała domki na letnisko. Powodem dla którego zjeżdżali letnicy, była piękna rzeka Warta, jej zakola, czysta woda, przybrzeżne ukwiecone łąki z wieloma piaszczystymi plażami.

W 1862 roku w Poraju zostaje założona Poczta. W roku 1905 staraniem „Macierzy Szkolnej” utworzona została pierwsza szkoła. W 1918 roku Spółka „HANTKE” zorganizowała pierwszą szkołę stałą 4 – oddziałową w której uczyło się około 40 dzieci.

W początkowym okresie administracyjnie Poraj należy do gminy Choroń. Dopiero w 1920r. utworzono własną gminę. Zarząd gminy mieścił się wówczas w domu prywatnym. Do 1 czerwca 1927 roku Poraj należał do powiatu będzińskiego. Dnia 2 czerwca 1927 roku Poraj został przydzielony do powiatu zawierciańskiego.

W roku 1932 staraniem księdza dziekana Kańtocha wybudowano kościół i utworzono parafię. W roku 1938 powstał Komitet Budowy Szkoły. Otwarcie szkoły odbyło się 25 września 1939r. a już 20 lipca 1940 roku zamknięto szkoły w całym powiecie, ponownie otworzono 2 maja 1942 przy dwóch nauczycielach. Uczono tylko cztery roczniki. 17 stycznia 1945 Niemcy opuścili Poraj, wkroczyły wojska radzieckie. 3 Lutego 1945 roku została zwołana pierwsza konferencja nauczycielska pod przewodnictwem Jana Wyląga a od dnia 5 lutego odbywają się normalne zajęcia. Komitet Budowy Szkoły rozpoczyna swą działalność i 27 października 1947r, została oddana do użytku nowa szkoła.

W roku 1945 powstała Gminna Rada Narodowa, mieściła się w budynku prywatnym. Poraj zaczyna żyć, powstają fabryki okuć budowlanych, wózków dziecięcych, włókiennicze i inne. Wybudowano 9 bloków mieszkalnych dla pracowników górnictwa rud żelaza, które zamieszkuje ok. 200 rodzin, doprowadzony zostaje wodociąg z Częstochowy. 1 styczeń 1965. Ludność wyniosła 3,500 osób. Lata 1963 – 1973 są pozytywnymi dla Poraja, budują się nowe ulice, chodniki, nowe punkty oświetlenia ulicznego, w bardzo szybkim tempie rozwija się budownictwo mieszkaniowe indywidualne.

Choroń – wieś położona na wschód od wsi Poraj już w 1306 nazwa wzmiankowana jako własność biskupa krakowskiego następnie Krystyna z Koziegłów, Hińczy z Rogowa i Myszkowskich. Do 1925 roku

istniała gmina Choroń. W latach 1975–1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa częstochowskiego. Choroń jest oddalony o około 3,5 km od linii kolejowej, istnieje też możliwość bezpośredniego dojazdu z Częstochowy. Znajduje się tu zabytkowy kościół z XVII wieku oraz Aleja lipowa również z XVII w.

Dębowiec – niewielka wioska położona na północ od miejscowości Choroń, na polach tych miejscowości 2 września 1939 roku rozegrała się bitwa między Niemcami a 74 Górnos Śląskim Pułkiem Piechoty.

Masłońskie - Wieś położona w południowej części Gminy Poraj z bezpośrednim dostępem do zalewu Porajskiego, przebiega tędy linia kolejowa oraz droga wojewódzka. W XIX wieku znajdował się tutaj Piec Masłoński, gdzie wypalano rudę żelaza przywożoną między innymi z Kuźnicy Starej i Gęzyna.

Żarki – Letnisko - Miejscowość położona w południowo – wschodniej części gminy, w lesie sosnowym nad strugą Czarką. Od lat 60. XX wieku jest miejscem częstych wizyt turystów, głównie z terenów Górnego Śląska i Zagłębia. Znane są właściwości lecznicze żywic sosnowych, pomagających w wielu dolegliwościach związanych z chorobami płuc i astmą.

Jastrząb - Wieś leży w południowo – zachodniej części gminy. W 1836 roku uruchomiona została tutaj kopalnia rud żelaza "Kamienica Polska" leżąca pomiędzy Jastrzębiem a Kamienicą Polską. W latach 1903–1918 znajdowała się w Jastrzębiu podziemna kopalnia rud żelaza "Józef", w latach 1911–1924 kopalnia "Wiesława", w latach 1916–1918 kopalnia "Piotr I". Kopalnie należały do firmy "Modrzejów-Hantke" Zakłady Górniczo Hutnicze S.A. w Konopiskach. W latach 1922-1924 otworzono Publiczną Szkołę Podstawową w Jastrzębiu. 3 września 1939 r. do wsi wkroczyły wojska niemieckie. 16 stycznia 1945 r. Niemcy opuścili gminę Poraj, a 19 stycznia do Jastrzębia wkroczyli żołnierze Armii Czerwonej. W latach 50. XX wieku kopalnie: "Wojciech", "Kamienica Polska", "Piotr", "Józef", "Aleksander" i "Wiesława" znajdowały się w rejonie Borek i podlegały przedsiębiorstwu Kopalnia Rud Żelaza "Osiny" z siedzibą w Borku.

Kuźnica Stara - wieś położona nad zalewem Porajskim w południowej części gminy. Od XVII wieku funkcjonowała tu żelazna kuźnica należąca do dóbr koziegłowskich nazywana Warczeską lub Warcką (przybierała też nazwy: Szczwanek, Cwankowska i Frankowska. Dzierżawcom kuźni wolno było szukać i kopać rudę żelazną na użytek kuźni. W XIX wieku pozyskiwaną na terenie Kuźnicy Starej i Gęzyna rudę wożono furmankami do Pieca Masłońskiego. Kuźnica znajdowała się nad zachodnim brzegiem Zalewu Porajskiego.

Gęzyn – wieś położona w południowo – zachodniej części Gminy Poraj. Wieś biskupstwa krakowskiego w księstwie siewierskim w końcu XVI wieku. W XIX wieku dzierżawcy kuźnicy znajdującej się w Kuźnicy Starej wydobywali tu rudę żelaza. Wożono ją furmankami do Pieca Masłońskiego.

VII.2. OCHRONA KONSERWATORSKA W POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCIACH GMINY

VII.2.1 OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ

Obiekty wpisane do rejestru zabytków wojewódzkiego konserwatora zabytków

Wpis do rejestru zabytków następuje na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, która musi spełniać warunki prawne, określone art. 107 § 1 i 2 kpa (ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2096 z późn.zm.)). Obecnie do rejestru zabytków wpisanych jest 8 obiektów zlokalizowanych w Gminie Poraj. Obiekty te, zestawione są w poniższej tabeli. Dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków obowiązują przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2067 z późn.zm.).

Lp.	Adres	Obiekt	Numer rejestru zabytków Data wpisu
1.	Choroń	Ogród otaczający niegdyś budynek dworu	A/417/60 15 III 1960 województwo katowickie A/103 województwo częstochowskie
2.	Choroń	Kościół parafialny pod wezwaniem Świętego Jana Chrzciciela w Choroni w granicach ogrodzenia	A/1188/72 2 VIII 1972 województwo katowickie A/104 województwo częstochowskie

Tabela nr 4. Obiekty wpisane do rejestru zabytków wojewódzkiego konserwatora zabytków

Źródło: Wojewódzki konserwator Zabytków

Pozostałe obiekty objęte ochroną konserwatorską:

I. Choroń

- a. Budynek w ogrodzeniu kościoła
- b. Plebania, ul. Częstochowska 3
- c. Cmentarz Parafialny
- d. Kaplica ul. Wolności
- e. Dom murowany ul. Źródłana 2
- f. Dom murowany ul. Wolności 39

II. Gęzyn

1. Kapliczka murowana p.w.św. Jana Nepomucena (przy budynku nr 50)

2. Dom nr 9
3. Dom nr 46
4. Dom nr 50

III. Kuźnica Stara

1. Kapliczka murowana (Kuźnica Folwark, przy budynku nr 28)
2. Dom drewniany nr 19

IV. Masłońskie

1. Pozostałości parku pofabrycznego
2. Dom drewniany, ul. Sportowa nr 4

V. Poraj

1. Dom ul. Górnicza 7 (Jasna 7)
2. Budynek mieszkalny, ul. Kolejowa 1
3. Budynek mieszkalny, ul. Kolejowa 3
4. Budynek mieszkalny, ul. Kolejowa 5
5. Dom ul. Leśna 5
6. Dom ul. Mickiewicza 2
7. Dom ul. Mickiewicza 10
8. Dom ul. Piłsudskiego 6
9. Dom ul. Piłsudskiego 14
10. Dom ul. 3 Maja 3
11. Dom ul. 3 Maja 11
12. Dom ul. 3 Maja 13
13. Dom ul. 3 Maja 26
14. Cmentarz Parafialny

VI. Żarki Letnisko

1. Dom ul. Kąpielowa
2. Cmentarz Parafialny

VII. Żarki Letnisko Dzierżno

1. Kapliczka drewniana ul. Okrężna

VII.2.2 ARCHEOLOGIA

Stanowiska archeologiczne oraz wszelkie znaleziska archeologiczne podlegają ochronie prawnej, w myśl przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W Gminie Poraj nie występują stanowiska archeologicznych wpisane do rejestru zabytków.

Stanowiska archeologiczne objęte ochroną konserwatorską

1. Jastrząb st.1 Nazwa: Pole szybowe, Czas powstania: okres nowożytny, Adres: AZP 89-49/10.

2. Gęzyn st.1 Nazwa: Gęzyn st.1, Czas powstania: średniowiecze/ okres nowożytny, Adres: AZP 90-49/1.
3. Kuźnica Stara st. 1 Nazwa: Ślad osadnictwa, Czas powstania: epoka kamienia, Adres: AZP 90-49/2.

Na obszarze Gminy wskazuje jako dobra kultury współczesnej, które należy chronić to pozostałości miejsc związanych z eksploatacją szybikową rud żelaza. Procesy kształtowania się układu osadniczego Gminy, powyżej zestawione obiekty i założenia o wartościach kulturowych określają uwarunkowania historyczne i kulturowe Gminy Poraj.

VIII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

- **Pomniki przyrody**

W związku z objęciem ochroną 27 drzew — Alei lipowej w Choroni - szer. ok. 40 m, dł. 570 m, na całej długości pokrytej trawą i lipami w ustawieniu szpalerowym. obowiązują pewne ograniczenia w zagospodarowaniu ich najbliższego otoczenia. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie, aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu. Podstawą dla tego są zapisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz.1614 z późn. zm.).

- **Użytek ekologiczny**

Dwa użytki ekologiczne na terenie Gminy Poraj ustanowione rozporządzeniem nr 33/96 Wojewody Częstochowskiego z dnia 23 grudnia 1996r.:

Mokradła I, bagno pow. 6.41 ha. Gmina Poraj, Nadleśnictwo Złoty Potok, Obręb Olsztyn, Leśnictwo Żarki Mokradła II, bagno, pow. 2.00 ha. Gmina Poraj, Nadleśnictwo Złoty Potok, Obręb Olsztyn, Leśnictwo Żarki na których obowiązują zakazy zgodnie z powołującym je dokumentem.

- **Grunty rolne i leśne**

Wszelkie działania inwestycyjne czy planistyczne na terenach wiejskich muszą być zgodne z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz.1161 z późn. zm). Ochrona tych gruntów polega na ograniczaniu przeznaczenia ich na inne cele, zapobieganiu procesom degradacji/dewastacji, zapewnieniu potrzebnej rekultywacji lub przywracaniu, poprawianiu wartości użytkowej, zachowywaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych oraz ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi. Przeznaczenia tych gruntów na cele nierolnicze i nieleśne, wymaga uzyskania stosownej zgody dla:

- gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I - III - wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rolnictwa i rozwoju wsi,
- gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa - wymaga uzyskania zgody ministra

- właściwego do spraw środowiska,
- pozostałych gruntów leśnych - wymaga uzyskania zgody marszałka województwa wyrażanej po i uzyskaniu opinii izby rolniczej.
- **Cmentarze czynne:**

Na analizowanym terenie istnieją czynne cmentarze, dla których obowiązują strefy sanitarne. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz.U.1959 r., Nr 52, poz. 315), odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności i żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 metrów pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone. Odległość od granicy cmentarza ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych, nie może być mniejsza niż 500 metrów.

- **Obiekty zabytkowe:**

W odniesieniu do obiektów zabytkowych obowiązują zapisy zawarte w ustawie z 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz.2067 z późn. zm.). Ustawa określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków i opieki nad nimi, w tym finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, a także organizację organów ochrony zabytków.

X. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW ZMELIOROWANYCH I OBSZARÓW ZALEWOWYCH, WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ ORAZ OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

X.1. MELIORACJE

Grunty zmeliorowane gminy powinny być użytkowane zgodnie z ich przeznaczeniem. W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń melioracji szczegółowych i właściwych warunków odbioru wód powierzchniowych należy dążyć do zachowania istniejącej sieci rowów. Na obszarze gminy Poraj występują n/w urządzenia melioracji podstawowych oraz szczegółowych:

- rzeki Biały Stok, Boży Stok, Czarka, Ordonka, starorzecze rzeki Ordonki oraz rzeka Warta będąca w administracji RZGW Poznań,
- ciek Czarka Jastrzębska (tzw. wody pozostałe)
- rowy melioracji szczegółowych, drenarka.

Dla gruntów zmeliorowanych, należy przestrzegać następujących zasad:

- Zgodnie z przepisami odrębnymi zabrania się grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar.
- Nowe zainwestowanie może być realizowane po regulacji stosunków wodnych na danym obszarze, w oparciu o przepisy odrębne w tym zakresie.

Urządzenia infrastruktury technicznej obszarów wiejskich obejmują między innymi elementy gospodarki wodnej, w tym różne typy melioracji gruntów i zbiorniki wodne. Urządzenia te mają podstawowe znaczenie dla rozwoju terenów wiejskich, modernizacji i wzrostu produkcji rolnej, kształtowania się wielofunkcyjnego charakteru wsi i cywilizacyjno-bytowych warunków życia jej mieszkańców. Istotnym czynnikiem gwarantującym sprawne działanie systemów melioracji nawadniająco-odwadniającego jest prawidłowa eksploatacja i utrzymanie obiektów.

X.2. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ

W ochronie przeciwpowodziowej gminy decydującą rolę odgrywa zbiornik retencyjny w Poraju oraz rzeka Warta.

Zgodnie ze Mapami Zagrożenia Powodziowego przekazanymi gminie przez Regionalnego Dyrektora Gospodarki Wodnej na terenie gminy Poraj znajdują się Obszary Zagrożenia Powodziowego – z Zasięgiem Fal Powodziowych Wód Q 10%, Q 1%.

Gmina Poraj częściowo znajduje się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią tj. obszarze na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$), a także część obszaru gminy znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią tj. na obszarze na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$).

Ponadto część obszaru gminy Poraj znajduje się w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodzią ($p=1\%$), który został wyznaczony przez Dyrektora RZGW w Poznaniu w obowiązującym „Studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Boży Stok i dla rzeki Ordonki”

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego sporządzonymi przez Prezesa Zarządu Gospodarki Wodnej wyznaczone są na terenie gminy zasięgi Fal Powodziowych Wód $Q=0,2$ tj. obszary, na których występowanie powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$) oraz obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia i uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Główne działania w obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi winny koncentrować się na podnoszeniu stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez optymalne oraz zgodne z planami zagospodarowania przestrzeni zagospodarowanie. Rozwój tych terenów powinien być podporządkowany zachowaniu równowagi pomiędzy potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego, działaniami na rzecz przeciwdziałania zagrożeniu powodziowemu i wykorzystaniem gospodarczym.

X.3. ZAGROŻENIA GEOLOGICZNE

Na podstawie ogólnych i wstępnych danych na obszarze Gminy Poraj brak informacji o zjawiskach i obszarach takich jak osuwiska i obszary predysponowane do występowania powierzchniowych ruchów masowych.

XI. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMU KOMUNIKACJI

System komunikacyjny gminy składa się przede wszystkim z układu drogowego (i ulicznego) oraz komunikacji zbiorowej, w tym, głównie komunikacji autobusowej oraz linii kolejowej.

XI.1 KOMUNIKACJA DROGOWA

Układ drogowy w Gminie Poraj tworzy sieć w układzie funkcjonalnym podzielona na kategorie: drogi wojewódzkie, drogi powiatowi i drogi gminne.

Drogi gminne są drogami o znaczeniu lokalnym i uzupełniają sieć dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych służąc głównie mieszkańcom gminy.

Przez gminę Poraj przebiega:

Droga wojewódzka nr 791 Poczesna – Lgota Nadwarcie biegnąca z północnego zachodu na południowy wschód na terenie gminy

Droga powiatowe nr 1012-S Zrębice - Biskupice – Choroń, biegnąca z południowego zachodu na północny wschód na terenie gminy.

Droga powiatowa nr 1010 – S Częstochowa - Dębowiec – Choroń, biegnąca przez miejscowość Choroń łącząca się w niej z drogą powiatową nr 1012 – S

Droga powiatowa nr 3809 – S Choroń – Przybynów - Wysoka Lelowska-Żarki, przebiegająca na krótkim odcinku w miejscowości Choroń łącząca się z drogą powiatową nr 1012 – S w tej miejscowości.

Droga powiatowa nr 3805 – S skrzyż. z DW nr 791- Masłońskie – Ostrów - Przybynów skrzyż. z DP nr 3809-S, biegnąca na krótkim odcinku w miejscowości Masłońskie.

Łączna długość sieci drogowo – ulicznej na terenie gminy wynosi około 104 km z czego:

drogi wojewódzkie mają długości około 12 km, drogi powiatowe 12 km oraz gminne 81 km.

XI.2. KOMUNIKACJA KOLEJOWA

Przez teren gminy Poraj przebiegają następujące trasy z północnego zachodu na południowy wschód na terenie gminy Poraj:

- linia kolejowa nr 1 relacji Katowice -Warszawa Zachodnia . Jest to linia magistralna, dwutorowa, zelektryfikowana.

- linia kolejowa nr 155 relacji Kucelinka – Poraj. Jest to linia pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana.

Na terenie gminy znajdują się trzy stacje kolejowe, jedna stacja znajduje się w Żarkach – Letnisko, następna w miejscowości Masłońskie Natalin, kolejna znajduje się w miejscowości Poraj włącznie

z dworcem.

Planuje się prace mające charakter utrzymaniowy lub odtworzeniowy łącznie z budową 4 OR-ów (Obiektów Radiokomunikacyjnych – wież strubetonowych o wysokości 40m wraz kontenerem technicznym oraz przyłączami energetycznymi i światłowodowymi) tylko w granicach kolejowych nie wychodząc poza teren obszaru kolejowego. (sprawdzić stare uzgodnienie)

Ponadto planowane są:

-prace na linii kolejowej nr 1 odcinek Częstochowa- Zawiercie zakładające wykonanie prac o ściśle odtworzeniowym charakterze, które będą realizowane w istniejących granicach kolejowych nie wychodząc poza teren obszaru kolejowego;

- budowa infrastruktury systemu ETRMS/GSM-R na liniach kolejowych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w ramach NPW ERTMS, w ramach projektu będą budowane obiekty radiokomunikacyjne wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz światłowodowe łącza telekomunikacyjne wzdłuż linii kolejowej.

XI.3 SYSTEM KOMUNIKACJI ZBIOROWEJ

Komunikacja zbiorowa wewnątrz gminy Poraj ograniczona jest do dwóch linii autobusowych :

- Poraj – Choroń
- Poraj – Jastrząb – Kuźnica Stara

Komunikacja zbiorowa zewnętrzna to ruch pociągów pasażerskich na linii Katowice – Częstochowa oraz dalekobieżna linia autobusowa Wieluń – Kraków.

XI.4. KOMUNIKACJA PIESZO - ROWEROWA

Aktualnie na terenie Gminy istnieje 8 km ciągów pieszo – rowerowych. Sąsiednie gminy Żarki, Janów, Niegowa posiadają wspólny system ścieżek dlatego celem gminy Poraj staje się konieczność połączenia z tym systemem. Realizacja połączeń z sąsiednimi gminami stanie się impulsem dla rozwoju turystyki rowerowej. Gmina Poraj może stanowić bazę wypadową dla północno -zachodniej części Jury (dogodny dojazd do miejscowości Olsztyn, Janów, Złoty Potok, Bobolice, Mirów, Żarki).

Przez tereny gminy Poraj przebiega szlak turystyczno-krajoznawczy, prowadzący przez tzw. pętlę Zalew (wokół zbiornika wodnego w Poraju – dł 15km), szlak „B” pętla leśna (Poraj Choroń, Dębowiec, Zaborze, Przybynow, Masłońskie), „C”, „D”

XII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

XII.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Gmina Poraj należy do obszarów o dość wysokim stopniu scentralizowanego zaopatrzenia w wodę z lokalnych sieci wodociągowych, do sieci podłączonych jest około 92 % mieszkańców gminy.

Zaopatrzenie w wodę odbywa się głównie z lokalnych ujęć wodociągowych bazujących na własnym ujęciu wód głębinowych wraz ze Stacją Uzdatniania Wody w miejscowości Masłońskie, a na terenach nie objętych zbiorowym systemem zaopatrzenia w wodę mieszkańcy korzystają z własnych ujęć studziennych.

Długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie gminy w 2014 r wynosiła 100,2 km, podłączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 3821. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej sięgała 10046 osób a jej odsetek wynosił 91,7%.

Gospodarka wodno – ściekowa jest administrowana przez spółkę PORECO Sp. z o. o.

XII.2. ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

Na terenie Gminy Poraj ścieki odprowadzanej są za pomocą systemów kanalizacji sanitarnej, do sieci podłączonych jest 39,2 % ludności miejscowości Poraj. Udział procentowy mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w gminie jest stosunkowo niski w porównaniu do sytuacji na terenie kraju, województwa oraz powiatu. Sytuacja taka świadczy o konieczności rozbudowy sieci.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi 44,5 km, ilość podłączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania to 1552, a liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosi 4293 (stan na 2014 r.).

W gminie Poraj system gospodarki ściekowej oparty jest na dwóch oczyszczalniach ścieków położonych w miejscowości Poraj i w Jastrzębiu.

Oczyszczalnia ścieków w Poraju o przepustowości 750 m³/ dobę została rozbudowana i zmodernizowana w 2007 roku. Oczyszczalnia w Jastrzębiu została wybudowana w 2011 r. posiada przepustowość 250 m³/dobę.

Pozostałe miejscowości Gminy Poraj nie są objęte system kanalizacji sanitarnej odpływowej. Ścieki bytowo-gospodarcze z tych terenów odprowadzane są systemem kanalizacji bezodpływowej do przydomowych osadników gnilnych, skąd są transportowane wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w Myszkowie, Częstochowie i Żarkach. Z uwagi na zły stan techniczny osadników przydomowych można domniemywać, iż znaczna część ścieków odprowadzana jest do ziemi i do cieków powierzchniowych, stanowiąc zagrożenie sanitarne oraz dewastację środowiska naturalnego. Ścieki deszczowe z terenu gminy odprowadzane są poprzez system studni chłonnych do ziemi. Nie istnieje system kanalizacji deszczowej. Na terenie gminy zlokalizowane są również zakładowe oczyszczalnie ścieków przedsiębiorstw CHEMEX, Zakładu Utylizacji BAKUTIL, Ośrodka Sportów Wodnych i Rekreacji Huty „Częstochowa” oraz kilka przydomowych oczyszczalni ścieków w prywatnych posiadłościach.

XII.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Gmina posiada uregulowaną gospodarkę opadami zgodną z zasadami, które weszły w życie z 2013 r. Wywóz śmieci realizowany jest przez podmioty wybrane w drodze przetargu. Mieszkańcy

wyposażeni są w kubły do wywozu śmieci oraz worki przeznaczone do selektywnego zbierania odpadów komunalnych, odpowiadające rodzajowi gromadzonego odpadu. Na terenie gminy w Poraju funkcjonuje Gminny Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.

XII.4. CIEPŁOWNICTWO

Na obszarze gminy Poraj nie ma scentralizowanego systemu zaopatrzenia w energię ciepłą.

Na terenie gminy istnieje kilka większych kotłowni usytuowanych w budynkach użyteczności publicznej lub przedsiębiorstwach. Tereny zabudowy jednorodzinnej zaopatrywane są w ciepło z indywidualnych źródeł, opalanych paliwami stałymi, olejem opałowym, gazem ziemnym, energią elektryczną. Instalacje indywidualne te są jednym z większych emiterów zanieczyszczeń.

XII.5. GAZOWNICTWO

Na terenie gminy eksploatuje się gazociągi wysokiego ciśnienia przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ – System S.A. oddział w Świerklanach oraz system dystrybucyjny gazu przez operatora Polską Spółkę Gazownictwa Zakład Gazowniczy w Zabrze.

W gminie istnieją:

- gazociąg DN 250 PN 6,3 MPa, relacji: Trzebieszawice – Częstochowa (wybudowany w latach 1972-74);
- gazociąg DN 80 PN 6,3 MPa, odgałęzienie do SG Jastrzęb (wybudowany w roku 1995);
- obiekt systemu przesyłowego SG (stacja gazowa) Jastrzęb, Q+4 500nm³/h (wybudowany w 1995).

Zasilanie gminy odbywa się poprzez sieć gazową średniego ciśnienia o długości 119 535 mb wraz z 2052 szt. czynnymi przyłączami o całkowitej długości 54 683 mb. Sieć gazowa na terenie gminy na chwilę obecną jest słabo rozbudowana, stopień gazyfikacji gminy wynosi 41,09%.

XII.6. ELEKTROENERGETYKA

Zasilanie odbiorców energii elektrycznej zlokalizowanych na terenie Gminy Poraj odbywa się liniami napowietrznymi i kablowymi średniego (15 kV) i niskiego (0,4 kV) napięcia, za pośrednictwem stacji transformatorowych 15/0,4 kV.

➤ Sieć najwyższych napięć

Przez środek gminny w układzie północ - południe przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV Łagisza-Wrzosowa-Joachimów, której właścicielem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

W planach rozwojowych krajowej sieci przesyłowej nie przewiduje się na tym terenie budowy nowych obiektów elektroenergetycznych o napięciu 220 kV i wyższym.

➤ Sieć wysokiego napięcia 110kV (linie 110 kV i SE WN/SN)

Głównym punktem zasilania odbiorców jest stacja elektroenergetyczna 110/15kV „Poraj” z dwoma transformatorami o mocach po 16 MVA, zlokalizowana w Poraju przy ul. Górniczej.

Stacja włączona jest do sieci WN za pośrednictwem linii 110 kV relacji SE Wrzosowa – SE Poraj oraz SE Mijaczów – SE Poraj. Fragmenty tych linii znajdują się na obszarze gminy Poraj. Dodatkowym źródłem zasilania odbiorców w gminie Poraj jest SE 110/15/6 kV „Mijaczów” zlokalizowana w Myszkowie.

- ***energia odnawialna***

Biomasa

Biomasa jest jednym z najbardziej obiecujących, obecnie łatwo dostępnym i często najtańszym źródłem energii odnawialnej. Głównym źródłem pozyskiwania substratów do produkcji biogazu, zdecydowanie najistotniejszym z punktu widzenia korzyści dla gospodarki lokalnej, są grunty orne możliwe do wykorzystywania na uprawy celowe roślin energetycznych. W pełni przydatnymi do uprawy roślin energetycznych są grunty orne o kompleksach rolniczej przydatności gleb 1-5 i 8. Największą wydajnością energetyczną mierzoną ilością uzyskanej biomasy charakteryzuje się kukurydza. Oprócz kukurydzy zastosowanie powinny mieć także inne zboża, rośliny okopowe korzeniowe, a także lucerna i trawy łąkowe.

Biogaz

Biogaz jest gazem będącym mieszaniną głównie metanu i dwutlenku węgla. Otrzymywany jest z odpadów roślinnych, odchodów zwierzęcych i ścieków, może być stosowany jako gaz opałowy. Wykorzystanie biogazu powstałego w wyniku fermentacji biomasy ma przed sobą przyszłość. To cenne paliwo gazowe zawiera 50-70% metanu, 30-50% dwutlenku węgla oraz niewielką ilość innych składników (azot, wodór, para wodna). Wydajność procesu fermentacji zależy od temperatury i składu substancji poddanej fermentacji. Na przebieg procesu fermentacji korzystnie wpływa utrzymanie stałej wysokiej temperatury, wysokiej wilgotności (powyżej 50%), korzystnego pH (powyżej 6,8) oraz ograniczenie dostępu powietrza. Biogaz o dużej zawartości metanu (powyżej 40 %) może być wykorzystany do celów użytkowych, głównie do celów energetycznych lub w innych procesach technologicznych. Biogaz może być wykorzystywany na wiele różnych sposobów.

Hydroenergetyka

Na terenie gminy Poraj jest zlokalizowana jedna Mała Elektrownia Wodna. W przyszłości można rozważyć budowę nowych instalacji wykorzystujących energię wód, w oparciu o przepływające przez gminy rzeki, jednak aby tak się stało, musiałyby zostać spełnione odpowiednie warunki hydrologiczne. Podstawowym z nich, koniecznym dla pozyskania energii wody jest istnienie w określonym miejscu znacznego spadku dużej ilości wody. Budowa elektrowni wodnej ma największe uzasadnienie w okolicy istniejącego wodospadu, naturalnego spiętrzenia lub przepływowego jeziora leżącego w pobliżu doliny. Znając te zależności ustalono, że największym potencjałem dla gminy Poraj wykazuje się: Warta (Odra)-zbiornik rekreacyjny– próg regulacyjny, charakteryzując się przepływem na poziomie 3,4 m³ /s, spadkiem wysokości 11,0 m, zaś potencjalna moc do uzyskania na tym odcinku wynosi 366,9 kW, a potencjalna energia do uzyskania 3 214,0 MWh/rok. Natomiast potencjał techniczny w zakresie mocy wynosi 261,8 kW, a w zakresie energii 1 857,6 MW.

Energia geotermalna (głęboka)

Ze wszystkich odnawialnych źródeł energii najwyższy potencjał techniczny posiada energia geotermalna. Jest on szacowany na poziomie 1512 PJ/rok, co stanowi ok. 30% krajowego zapotrzebowania na ciepło. W opinii wielu naukowców i specjalistów, energia geotermalna powinna być traktowana, jako jedno z głównych odnawialnych źródeł energii. Do praktycznego zagospodarowania nadają się obecnie wody występujące na głębokościach do 3-4 km. Temperatury wody geotermalnej w złożach mogą osiągnąć temp. rzędu 20-130 °C. Gmina Poraj znajduje się w jednostce geologicznej zwanej „Monoklina śląsko-krakowska” na której obszarze zbiorniki wód termalnych związane są z utworami triasu. Interesujący nas obszar charakteryzuje się wydajnością wód kształtującą się na poziomie 100 m³ /h przy temperaturze dochodzącej do 17° C. Stosując pompy ciepła możliwe jest pozyskanie z jednego ujęcia średniej mocy termicznej rzędu 1,2 MW i energii cieplnej około 11,4 TJ/rok. Budowa instalacji geotermalnej na omawianym obszarze, pomimo przedstawionego potencjału, będzie możliwa wyłącznie wtedy, gdy przeprowadzone ekspertyzy w zakresie występowania złoża geotermalnego potwierdzą ekonomiczną zasadność jego wykorzystania lub gdy wystąpi znaczny wzrost zapotrzebowania na ciepło.

Energia geotermalna (płytko)

Tak jak w całym kraju, na terenie gminy Poraj istnieją dobre warunki do rozwoju tzw. płytkiej energetyki geotermalnej bazującej na wykorzystaniu pomp ciepła, w których obieg termodynamiczny odbywa się w odwrotnym cyklu Carnota.

Energia słoneczna

Energia słoneczna jest najmniej popularną w wykorzystywaniu formą energii. Instalacje niewielkich rozmiarów, wykorzystujące zasoby energii słonecznej lokalizowane w obrębie posesji, głównie na dachach budynków, wykorzystywane na potrzeby odbiorców indywidualnych, nie stwarzają znaczącego zagrożenia dla środowiska, gdyż na etapie eksploatacji nie emitują żadnych szkodliwych substancji. Pewne uciążliwości natomiast mogą być związane z dużymi instalacjami

służącymi do produkcji energii elektrycznej - farmami fotowoltaicznymi, lokalizowanymi w terenie otwartym i zajmującymi znaczne powierzchnie. Instalacje te mogą negatywnie wpływać na krajobraz, wywołując uczucie niepokoju optycznego, co ma szczególne znaczenie na terenach ochrony krajobrazowej.

Energetyka wiatrowa

Jedną z ekspansywnie rozwijających się gałęzi w branży energii odnawialnej jest pozyskiwanie jej z wiatru. Lokalizacja farm wiatrowych uzależniona jest od szerokiego wachlarza uwarunkowań. Farmy wiatrowe są obiektami, które oddziałują na elementy przyrody ożywionej oraz krajobraz. Lokalizacja tego typu inwestycji powinna być poprzedzona wnikliwą analizą nie tylko korzyści ekonomicznych, lecz również oddziaływania takiej inwestycji na środowisko.

Elektrownie wiatrowe ze względu na znaczne wysokości, należą do obiektów mogących stanowić przeszkodę lotniczą. Zgłoszeniu do Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego i do właściwego organu sprawującego nadzór nad lotnictwem wojskowym i oznakowaniu podlegają przeszkody lotnicze, a w szczególności obiekty budowlane o wysokości 100 m i więcej powyżej poziomu otaczającego terenu lub wody, zlokalizowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Uwarunkowania infrastrukturalne w przypadku lokalizacji i realizacji elektrowni wiatrowych wymagają wykorzystania istniejącej infrastruktury drogowej i elektroenergetycznej oraz budowy nowej:

- infrastruktury drogowej trwałej i czasowej,
- infrastruktury przyłączeniowej wewnętrznej i zewnętrznej.

Gmina Poraj, znajduję się w IV strefie energetycznej wiatru (wyznaczonej dla Energi wiatru w Polsce w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju), gdzie warunki do korzystania z tego rodzaju energii odnawialnej są raczej niekorzystne. Energia użyteczna wiatru na wysokości 10 m w terenie otwartym wynosi od 250 do 500 kWh/m², zaś na wysokości 30 m nie przekracza 750 kWh/m². W związku z powyższym cały obszar na którym znajduje się omawiana gmina nie nadaje się do korzystania z turbin wiatrowych, gdyż istnieje ryzyko, że poniesione nakłady inwestycyjne mogą się nie zwrócić

XII.7. TELEKOMUNIKACJA

Gmina Poraj jest objęta szerokim zakresem usług telekomunikacyjnych. Na terenie gminy abonenci mogą korzystać z usług Telekomunikacji Polskiej S.A., która posiada sieć teletechniczną – kanalizacyjną i kablową. Gmina jest także w zasięgu telefonii komórkowej.

XIII. MOŻLIWOŚCI I OGRANICZENIA W ROZWOJU PRZESTRZENNYM GMINY WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ STANU ISTNIEJĄCEGO

Pierwszym krokiem dla określenia kierunków rozwoju Gminy Poraj jest rozpoznanie możliwości i ograniczeń dla podstawowych funkcji zagospodarowania przestrzennego. Rozwój społeczny

i gospodarczy Gminy odbywać się powinien w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym. Polega to na określeniu kierunków i zakresu wszystkich działań człowieka, które wywierają istotny wpływ na środowisko przyrodnicze. Dotyczy to przede wszystkim osłabienia negatywnych oddziaływań oraz wyznaczenia i ukierunkowania działań ochronnych.

Według definicji Analiza SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) identyfikuje oraz ocenia mocne i słabe strony społeczności, a także szanse i zagrożenia wynikające z wpływu otoczenia i zmian w nim zachodzących.

Analiza zawiera:

- mocne strony – uwarunkowania, stanowiące mocne strony Gminy, elementy przewagi nad innymi, które należy wykorzystać, aby osiągnąć zamierzone cele;
- słabe strony – obecnie istniejące problemy i bariery, które należy wyeliminować, aby nie utrudniały osiągnięcia misji;
- szanse – czynniki, które mogą być traktowane jako pomocne i przy odpowiednich działaniach wykorzystane jako uwarunkowania sprzyjające rozwojowi Gminy;
- zagrożenia – czynniki zagrażające realizacji misji, których wpływ może osłabić podejmowane działania.

Analizę SWOT dla Gminy Poraj wykonano w 4 dziedzinach: gospodarczej, społecznej, przyrodniczej i technicznej.

DZIEDZINA GOSPODARCZA

Mocne strony	Słabe strony
Atrakcyjne położenie gospodarcze – bliskość ważnych ośrodków regionalnych Śląska i Zagłębia (Częstochowa, metropolia śląska, Lubliniec, Opole)	Nieregulowana forma prawna własności obiektów około turystycznych i Zalewu Porajskiego
Atrakcyjne naturalne walory gminy przyrodnicze i krajobrazowe oraz czyste środowisko korzystne do rozwoju turystyki i rekreacji	Niewystarczające wykorzystanie bogactwa przyrodniczego i kulturowego jako atrakcji turystycznych.
Dobre położenie komunikacyjne – droga wojewódzka przebiegająca przez Gminę oraz linia kolejowa	Zbyt mała liczba nowo powstających przedsiębiorstw
Spora ilość działających podmiotów gospodarczych.	Niedostatecznie rozwinięta baza turystyczno – wypoczynkowa.

Dostępność do istniejącej infrastruktury	Słabe skomunikowanie publicznymi środkami transportu na obszarze gminy
Spory udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni Gminy.	Spory udział gleb niskoprodukcyjnych.
Korzystne warunki do rozwoju drobnoskalowej produkcji ekologicznej	Niska rentowność gospodarstw rolnych.
Istniejący potencjał produkcyjny	Niewystarczające skomunikowanie publicznymi środkami transportu na obszarze gminy

DZIEDZINA GOSPODARCZA

Szanse	Zagrożenia
Rozwój turystyki i agroturystyki	Niestabilna polityka podatkowa i finansowa państwa.
Rozwój budownictwa	Ogólny, niski stan gospodarki kraju.
Rozwój nieuciążliwego przemysłu	Pogłębiające się bezrobocie
Rosnące zainteresowanie ekologicznymi, naturalnymi i regionalnymi produktami	Dalszy wzrost atrakcyjność gospodarczej i turystycznej innych regionów kraju.
Powiększenie i unowocześnienie gospodarstw rolnych.	Spadek opłacalności działalności rolniczej.
Profesjonalna promocja Gminy.	Import towarów i surowców.
Pozyskiwanie środków finansowych z funduszy UE.	
Pozyskiwanie inwestorów spoza Gminy.	
Możliwość rozwoju działalności rolniczej	

DZIEDZINA SPOŁECZNA

Mocne strony	Słabe strony
Spadek liczby bezrobotnych.	Istniejący podział społeczności lokalnej.
Dobrze rozwinięte szkolnictwo podstawowe	Nie w pełni dostosowana do poszczególnych grup wiekowych usługa szkoleń i organizacji czasu wolnego
Cenne zabytki, obiekty i obszary o dużych walorach kulturowych.	Odływ ludzi młodych z terenu gminy
Działająca w Gminie OSP - 7 oddziałów	Wysoki udział procentowy osób bezrobotnych w ogólnej licznie osób w wieku produkcyjnym

Biblioteka publiczna wraz z 3 filiami	Niezadawalający stan bezpieczeństwa – brak Komisariatu Policji na terenie gminy.
Działający Ośrodek Kultury (działalność edukacyjna, artystyczna, rozrywkowa i społeczno- kulturalna) z Galerią Sztuki Współczesnej oraz Izbą Pamięci Gminy Poraj	Brak różnego rodzaju partnerstw sektora społecznego, gospodarczego i publicznego na terenie gminy
Współpraca z Gminami partnerskimi, przynależność do Związku Gmin Jurajskich, Partnerstwa Północnej Jury, Śląskiej Organizacji Turystycznej	Brak miejsc spotkań i zajęć dla starszej grupy wiekowej (40+) prowadząca do braku dialogu i wycofania społecznego
Stowarzyszenia, kluby i organizacje świadczące usługi społeczne (sportowe, wędkarskie, żeglarskie)	
Stosunkowo wysoki procent dzieci, kontynuujących naukę w szkołach ponadpodstawowych, możliwość kontynuacji nauki w tej samej gminie	
Stosunkowo mała ilość występujących patologii społecznych wśród dzieci i młodzieży w Gminie.	
Stosunkowo dobrze rozwinięte usługi medyczne w Gminie	
Wystarczająca ilość miejsc w przedszkolach pozwalająca na powrót matek do pracy zawodowej	

DZIEDZINA SPOŁECZNA

Szanse	Zagrożenia
Wzrost dochodów Gminy poprzez zwiększoną działalność gospodarczą na terenie Gminy.	Postępujące ubożenie społeczeństwa.
Udostępnienie obiektów sportowo–rekreacyjnych, należących do oświaty, dla ogółu społeczeństwa.	Rosnące koszty edukacji.
Wzrost wykształcenia mieszkańców Gminy.	Regres kultury wiejskiej w Polsce.

Bliskość Myszkowa, jako ośrodka edukacyjnego, kulturalnego, z atrakcyjniejszym rynkiem pracy.	Malejące środki finansowe na cele oświaty, kultury i sportu.
Zachowanie zwyczajów i tradycji regionu	Postępujący zanik tradycji lokalnych.
Bliskość dużych ośrodków z rozwiniętym rynkiem pracy – aglomeracja śląska	Brak wielozawodowości rodzin.
Tworzenie warunków dla rozwoju budownictwa jednorodzinnego.	Postępujący zanik tradycji lokalnych.

DZIEDZINA PRZYRODNICZA

Mocne strony	Słabe strony
Walory przyrodnicze i krajobrazowe w przeważającej części gminy	Odprowadzanie ścieków komunalno –przemysłowych. Przemysłowe z Zawiercia i Myszkowa zanieczyszczają związkami biogennymi Wartę, komunalne z obszarów wiejskich pozbawionych kanalizacji odprowadzane do wód powierzchniowych .
Powietrze wolne od zanieczyszczeń przemysłowych.	Zanieczyszczenia zbiornika Poraj pochodzące z kanalizacji burzowej i obszarów rolniczych wymywających z gleb nawozy i środki ochrony roślin
Brak przemysłu silnie zanieczyszczającego środowisko.	Nadmiernie uwilgotnione wschodnie fragmenty Poraja i Wojnówki Chorońskiej w wyniku powstania zbiornika (podnoszenie wód gruntowych)
Obszary zagrożeń ekologicznych nie zajmują istotnej części powierzchni gminy, istniejące ślady dawnych wyrobisk i niewielkich hałd zarośnięte roślinnością w wyniku sukcesji naturalnej, liczne wyrobiska tworzą obraz typowy w krajobrazie	Zmiana reżimu w przekroju wodowskazowym poniżej zapory co wpłynęło na obniżenie przepływów z czego przepływy minimalne są zjawiskiem szkodliwym i mogą wpływać na ujemny bilans wymiany podziemnej zbiornika
Duże zasoby wód głębinowych i dobrej jakości woda	Dziki wysypiska śmieci
Funkcjonujący system gospodarki odpadami wraz z segregacją surowców wtórnych.	Obszary gminne na nachylonych powierzchniach, pozbawionych szaty roślinnej

	narażone są na wzmożenie procesów denudacyjno - erozyjnych
	Zdegradowane i zakwaszone gleby w części południowego brzegu w zachodniej części południowego brzegu zbiornika
	Okolice Choroń są skupiskiem komunalnych emitorów gazów i pyłów (4 składowiska odpadów komunalnych oraz wyrobiska poeksploatacyjne surowców chemicznych i budowlanych).

DZIEDZINA PRZYRODNICZA

Szanse	Zagrożenia
Wydzielenie tras i szlaków turystycznych.	Brak wystarczających środków finansowych na aktywną ochronę środowiska.
Turystyka i agroturystyka z poszanowaniem ustawy o ochronie środowiska.	Niekontrolowane i intensywną zabudowa letniskowa może przyczyniać się do degradacji krajobrazu i zakłóceń obszarów widokowych, nasiloną degradację antropogeniczną terenów leśnych oraz zanieczyszczenie wód i gleby
Rozwój zaplecza dla rekreacji i turystyki (kontenery na śmieci, ubikacje, parkingi itp.).	Wzrastający ruch pojazdów kołowych.
Ekranry i pasy zadrzewień przy drogach.	Zanieczyszczenie wód
Pozyskiwanie środków finansowych na ochronę środowiska.	Dewastacja gleb przez stosowanie nieodpowiednich środków ochrony płodów rolnych.
Edukacja ekologiczna społeczeństwa.	Brak stałej kontroli umocnień i tam zalewu
Rolnictwo ekologiczne.	
Dbłość ogółu mieszkańców Gminy o środowisko i estetykę.	
Sprawny monitoring umocnień i tam związanych ze zbiornikiem	
Przebudowa drzewostanów w kierunku odpowiadającym siedliskom i uzupełnienia zbiorowisk lasu liściastego	

DZIEDZINA TECHNICZNA

Mocne strony	Słabe strony
Prawie cała Gmina objęta jest siecią wodociągową.	Niedostateczna ilość i jakość techniczna infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowo - kanalizacyjnej
Gmina w pełni zelektryfikowana.	Niedostateczny poziom techniczny infrastruktury drogowej.
Telefonizacja – 100% Gminy.	Mało rozwinięta sieć ścieżek rowerowych
Dostęp do Internetu w całej Gminie.	Niewystarczająca ilość chodników we wsiach.
	Spore braki w oświetleniu głównych ciągów komunikacyjnych we wsiach.

DZIEDZINA TECHNICZNA

Szanse	Zagrożenia
Wydzielenie terenów pod aktywizację gospodarczą i mieszkalną – uzbrojenie terenu.	Rosnące koszty inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej.
Pozyskiwanie środków finansowych z UE.	Malejące zainteresowanie inwestorów z zewnątrz.
Lokowanie inwestycji gospodarczych w Gminie.	Pogarszająca się koniunktura w rolnictwie.
Nowe technologie budowy oczyszczalni przyzgodowych we wsiach o luźnej zabudowie	Wzrost kosztów materiałów budowlanych.
Polepszenie komunikacji przez sukcesywną modernizację dróg.	

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

XIV. CELE ROZWOJU GMINY PORAJ

JAKO GŁÓWNE CELE ROZWOJU PRZYJĘTO:

Osiągnięcie wszechstronnego rozwoju, zapewniającego wzrost poziomu życia mieszkańców oraz zaspokojenie potrzeb następnych pokoleń.

Zapewnienie równowagi między rozwojem gospodarczym, a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Dla osiągnięcia głównych celów rozwoju wyznaczono cele szczegółowe:

- a) cele ekonomiczne polegające na kształtowaniu mechanizmów stymulujących efektywny rozwój gospodarczy Gminy, zapewniający obniżenie bezrobocia oraz wzrost dobrobytu mieszkańców poprzez:
 - rozwój lokalnego rynku pracy,
 - rozwój nowych przedsiębiorstw produkcyjnych,
 - restrukturyzację rolnictwa,
- b) cele społeczne polegające na poprawie jakości życia mieszkańców poprzez:
 - zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania,
 - zapewnienie wyposażenia w usługi zaspokajające potrzeby mieszkańców,
 - zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej,
 - zapewnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- c) cele przyrodnicze polegające na ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego i gospodarowaniu jego zasobami poprzez:
 - zahamowanie procesów degradacji środowiska,
 - zachowanie istniejących wartości środowiska,
 - ochronę zasobów będących podstawą rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem wód podziemnych,
 - poprawę zdrowotnych warunków życia mieszkańców,
 - zachowanie wartości krajobrazowych,
- d) cele kulturowe polegające na zachowaniu wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego i kształtowaniu atrakcyjnego wizerunku Gminy oraz promocję Gminy poprzez:
 - zachowanie tożsamości kulturowej obszaru,
 - zachowanie otwartych przestrzeni o wybitnych walorach krajobrazowo – przyrodniczych,
 - rozwój wszelkich form rekreacji wodnej i lokalizację zabudowy letniskowej przy zbiorniku Poraj w sposób umożliwiający dostępność do Zalewu.
 - zachowanie i ochronę dóbr kultury,
- e) cele przestrzenne polegające na podnoszeniu ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania Gminy oraz efektywności wykorzystania zasobów poprzez:
 - uporządkowanie struktury zabudowy wsi,
 - dążenie do wyeliminowania konfliktów wynikających z różnych sposobów zagospodarowania i racjonalne wykorzystanie zasobów.

XV. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Planuje się, że rozwój Gminy Poraj w kierunku założonych w pkt 1 celów rozwoju, prowadzony będzie w obszarach polityki przestrzennej, przy założeniu poniższej ich struktury przestrzennej oraz przyjęciu poniższych wskaźników dotyczących zagospodarowania i użytkowania terenów.

Obszar polityki przestrzennej to obszar, którego cechy geograficzne, stan zagospodarowania, uwarunkowania rozwoju oraz założony w Studium kierunek zagospodarowania oraz użytkowania pozwalają na jego wydzielenie w przestrzeni Gminy.

Zakłada się, że polityka przestrzenna prowadzona będzie w następujących obszarach określonych na rysunku Studium - kierunkach zagospodarowania przestrzennego:

M	OBSZARY MIESZKANIOWE
ML	OBSZARY LETNISKOWE
U	OBSZARY USŁUGOWE
US	OBSZARY SPORTOWO - REKREACYJNE
AG	OBSZARY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ
IT	OBSZARY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
R	OBSZARY ROLNE
RM	OBSZARY ZABUDOWY ZAGRODOWEJ
RU	OBSZARY PRODUKCJI I OBSŁUGI ROLNICZEJ
ZL	OBSZARY LEŚNE
ZP	OBSZARY ZIELENI URZĄDZONEJ
ZC	OBSZARY CMENTARZY
WS	OBSZARY WÓD ŚRÓDLĄDOWYCH
-	PODSTAWOWY UKŁAD KOMUNIKACJI DROGOWEJ GMINY

XV.1. USTALENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE KIERUNKÓW I WSKAŹNIKÓW ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW

- 2.1.1 Na obszarze wszystkich jednostek urbanistycznych, przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dopuszcza się etapowanie wyznaczania terenów pod zabudowę.

2.1.2 **Główne kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej** to sposoby zagospodarowania lub użytkowania terenów w obrębie obszaru wyodrębnionego na rysunku studium, które powinny dominować w danym obszarze (każdy z głównych kierunków osobno w danym obszarze bądź łącznie) i które mogą być uzupełniane przez pozostałe określone w ramach obszaru kierunki zagospodarowania, na warunkach określonych w miejscowym planie.

Pozostałe kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej to sposoby zagospodarowania, które powinny wzbogacać lub uzupełniać funkcje obszaru o określonym głównym kierunku zagospodarowania i które mogą być lokalizowane w tym obszarze pod warunkiem ustalenia takich proporcji w przeznaczeniu terenów oraz zasad zagospodarowania, które zapewnią dominujący charakter funkcji podstawowych oraz niekonfliktowy charakter funkcji dopuszczalnych.

2.1.3 W przypadkach sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ustala się możliwość zachowania przepisów obowiązujących w planach miejscowych na dzień uchwalenia Studium, nawet w przypadkach gdy niniejsze Studium ustala dla terenów objętych tymi planami inne kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego. Możliwe to będzie jednak tylko w sytuacjach, gdy nie będzie to kolizyjne z planowanym rozwojem systemu komunikacyjnego Gminy.

2.1.4 W celu zapewnienia elastyczności w stosowaniu ustaleń Studium, zakłada się możliwość tolerancji wskazanych w ustaleniu 2.1.6 wskaźników urbanistycznych, w uzasadnionych przypadkach wynikających z uwarunkowań ekonomicznych, bądź środowiskowych na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2.1.5 Linie rozgraniczające wyznaczone w Studium mogą ulegać zmianie wynikającej z istniejących podziałów geodezyjnych, lub potrzeb lokalnych oraz zmian przebiegów układów komunikacyjnych i sieci infrastruktury technicznej.

2.1.6 Ustala się następujące wskaźniki urbanistyczne jako wytyczne do planów miejscowych:

A Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy:

- *dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej* – 0,5
- *dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej* – 0,6
- *dla zabudowy zagrodowej* – 0,4
- *dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej* – 0,6
- *dla zabudowy usługowej* – 0,8
- *dla zabudowy przemysłowej* – 1,0
- *dla zespołów garażowych i parkingów* – 0,6

B Minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej:

- *dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej* – 40 %
- *dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej* – 40 %
- *dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej* – 40 %
- *dla zabudowy usługowej* – 25 %
- *dla zabudowy sportowo - rekreacyjnej* – 40 %
- *dla zabudowy przemysłowej* – 15 %
- *dla zespołów garażowych i parkingów* – 10 %

C Maksymalna wysokość zabudowy podana w metrach:

- *dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej* – 12 m
- *dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej* – 15 m
- *dla zabudowy zagrodowej* – 15 m
- *dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej* – 15 m
- *dla zabudowy usługowej i sportowo - rekreacyjnej* – 15 m
- dla zabudowy przemysłowej – 15 m

XV.2. USTALENIA DOTYCZĄCE KIERUNKÓW I WSKAŹNIKÓW ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA TERENÓW POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<p>M obszary mieszkaniowe</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, także z wbudowanymi usługami o nieuciążliwym oddziaływaniu na otoczenie. • Zabudowa wielorodzinna w zespołach o niskiej intensywności zabudowy. • Zabudowa zagrodowa i agroturystyczna, w tym letniskowa. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabudowa sportowo – rekreacyjna. • Obiekty, budynki, pomieszczenia i tereny usługowe, oraz aktywności gospodarczych o nieuciążliwej produkcji lub drobnej wytwórczości. • Zieleń urządzone i obiekty małej architektury. • Parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5. • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Miejsca parkingowe należy zapewnić w granicach realizacji inwestycji, bądź w promieniu maksymalnie 300 m od planowanej inwestycji. • Na obszarach zagrożenia powodziowego ustala się: przy realizacji inwestycji należy uwzględnić możliwość wystąpienia powodzi lub podtopień w zależności od prognozowanych zagrożeń powodziowych.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<p>ML</p> <p>obszary letniskowe</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabudowa letniskowa. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urządzenia sportowo – rekreacyjna. • Zieleń urządzone i obiekty małej architektury. • Parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5. • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Na obszarach zagrożenia powodziowego ustala się: przy realizacji inwestycji należy uwzględnić możliwość wystąpienia powodzi lub podtopień w zależności od prognozowanych zagrożeń powodziowych.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<p>U</p> <p>obszary usługowe</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty usługowe, nieuciążliwej produkcji lub drobnej wytwórczości. • Obiekty usługowo-mieszkaniowe, obiekty mieszkaniowe w uzupełnieniu ciągów i kwartałów zabudowy istniejącej. <p>Pozostałe kierunki:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5. • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Miejsca parkingowe należy zapewnić w granicach realizacji inwestycji, bądź w promieniu 300 m od planowanej inwestycji.

	<ul style="list-style-type: none"> • Zieleń urządzone i obiekty małej architektury. • Drogi, parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. • Obiekty i pomieszczenia produkcyjne oraz obsługi komunikacji drogowej i kolejowej. 	
--	---	--

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<p>US</p> <p>obszary sportowo - rekreacyjne</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budynki dla uprawiania sportu, rekreacji, służące wypoczynkowi i turystyce, a także towarzyszące im usługi gastronomiczne, hotelowe i handlowe oraz budynki inwentarskie związane z rekreacją (jazda konna, mini ZOO, itp.). • Urządzenia służące do uprawiania sportu takie jak: trasy narciarstwa biegowego, baseny, pływalnie, boiska piłkarskie oraz inne urządzenia do uprawiania sportu i rekreacji, w tym również wieże widokowe. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty i urządzenia umożliwiające parkowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5. • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Miejsca parkingowe należy zapewnić w granicach realizacji inwestycji, bądź w promieniu 300 m od planowanej inwestycji.

	<p>samochodów oraz przechowywanie sprzętu dla uprawiania sportu i rekreacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty, urządzenia i instalacje związane z oświetleniem terenów rekreacyjno - sportowych, szlaki turystyczne i dla jazdy konnej. • Zachowanie, modernizacja i wymiana kubatury istniejących budynków z możliwością ich rozbudowy do 30 % istniejącej kubatury. • Zieleń urządzone i obiekty małej architektury. • Drogi, parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. 	
--	--	--

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<p>AG obszary aktywności gospodarczej</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakłady produkcyjne, bazy, składy, magazyny, w tym handel hurtowy oraz centra logistyczne. • Zabudowania magazynowo-składowe, usługowe i mieszkaniowe związane z produkcją. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5. • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Miejsca parkingowe należy zapewnić w granicach realizacji inwestycji, bądź w promieniu maksymalnie 300 m od planowanej inwestycji.

	<ul style="list-style-type: none"> • Obiekty i urządzenia obsługi komunikacji kołowej w tym stacje paliw oraz garaże. • Obiekty działalności usługowej handlu i różnego typu wytwórczości. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty usług administracji, gastronomii, rzemiosła i kultury, hotele, motele. • Rolnicze wykorzystanie terenów w formie upraw polowych oraz łąk i pastwisk. • Zieleń urządzona. • Drogi, parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Na terenach obszarach zagrożenia powodziowego ustala się: przy realizacji inwestycji należy uwzględnić możliwość wystąpienia powodzi lub podtopień w zależności od prognozowanych zagrożeń powodziowych. • W zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić uciążliwość oddziaływania działalności produkcyjnych oraz obiektów i urządzeń oczyszczania ścieków.
--	--	--

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
IT obszary infrastruktury technicznej	<p>Główny kierunek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty usług administracji. • Zieleń urządzona. • Drogi, parkingi i garaże. 	<ul style="list-style-type: none"> • W zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić uciążliwość oddziaływania obiektów, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<p>R obszary rolne</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uprawy polowe, ogrodnicze, gospodarka hodowlana ryb w istniejących i nowych stawach. • Łąki, pastwiska i zadrzewienia. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suche zbiorniki retencyjne. • Zachowanie, modernizacja i wymiana kubatury istniejących budynków z możliwością ich rozbudowy do 30 % istniejącej kubatury. • Drogi gruntowe i dojazdy do pól, trasy rowerowe, szlaki turystyczne i spacerowe. • Sieci i urządzenia oraz budowę infrastruktury technicznej i komunalnej. • zabudowa zagrodowa w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

<p>RM</p> <p>obszary zabudowy zagrodowej</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabudowa zagrodowa w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych. • Uprawy polowe, ogrodnicze, gospodarka hodowlana ryb w istniejących i nowych stawach. • Ogrodnictwo i sadownictwo z dopuszczeniem zabudowy szklarniowej. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zieleń urządzone. • Obiekty małej architektury. • Drogi, parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5.
---	---	--

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<p>RU</p> <p>obszary produkcji i obsługi rolniczej</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty i urządzenia oraz budowle służące produkcji i obsłudze rolniczej. • Uprawy polowe, ogrodnicze, gospodarka hodowlana ryb w istniejących i nowych stawach. • Ogrodnictwo i sadownictwo z dopuszczeniem zabudowy szklarniowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5. • W zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić uciążliwość oddziaływania działalności produkcyjnych.

	<ul style="list-style-type: none"> • zabudowa zagrodowa w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zieleń urządzona. • Obiekty małej architektury. • Drogi, parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. 	
--	--	--

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
ZL obszary leśne	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasy, grunty leśne i zadrzewienia. • Zalesienia i zadrzewienia terenów. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie i modernizacja istniejących budynków bez możliwości rozbudowy i nadbudowy. • Drogi leśne, trasy rowerowe, istniejące drogi, ciągi pieszo-jezdne. • Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Zakaz lokalizacji zabudowy poza obiektami i urządzeniami, których lokalizacja jest zgodna z ustawą o lasach. • Gospodarkę leśną należy prowadzić zgodnie z wymogami ochrony środowiska oraz w oparciu o plany urządzania lasów. •

Symbol i nazwa obszaru	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne
------------------------	--	---

polityki przestrzennej		do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
ZP obszary zieleni urządzonej	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zieleń urządzona. • Ogrody działkowe. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zadrzewienia. • Zbiorniki wodne, stawy i inne formy wód powierzchniowych wraz z obiektami związanymi z hodowlą ryb. • Drogi dojazdowe, ciągi pieszo-jezdne, trasy i ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne i spacerowe. • Zachowanie budynków istniejących z możliwością ich modernizacji. • Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
ZC obszary cmentarzy	<p>Główny kierunek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cmentarze. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zieleń urządzona. • Obiekty uzupełniające podstawowe użytkowanie – domy pogrzebowe, kaplice, obiekty gospodarcze i usługowe ściśle związane z pochówkiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Zakaz lokalizacji krematorium.

	<ul style="list-style-type: none"> • Drogi, parkingi dla samochodów osobowych i autobusów. • Budowle, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunalnej. 	
--	---	--

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
WS obszary wód śródlądowych	Główne kierunki: <ul style="list-style-type: none"> • Tereny wód powierzchniowych. • Urządzenia poprawiające retencję wodną; mosty i kładki. • Urządzenia ochrony przeciwpowodziowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dopuszcza się budowę, przebudowę i rozbudowę budowli, urządzeń i instalacji służących zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu oraz powierzchniowemu ujmowaniu wód do celów gospodarczych. • Dopuszcza się budowę przepraw mostowych oraz kładek zgodnie z przepisami odrębnymi. • Ustala się strefę ochronną o szerokości 1,5 m wzdłuż rzek dla potrzeb modernizacji i prowadzenia robót związanych z ich utrzymaniem i konserwacją – w strefie tej obowiązuje zakaz zabudowy i grodzenia nieruchomości, za wyjątkiem zagospodarowania dopuszczalnego

Nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy – przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

<p>podstawowy układ komunikacji drogowej Gminy</p>	<p>Główny kierunek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz drogi pozostałe. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parkingi i place. • Urządzenia poprawiające retencję wodną; mosty i kładki. • Zachowanie istniejących linii kolejowych. • Możliwość zachowania i budowy sieci i urządzeń infrastruktury technicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • W planach miejscowych dopuszcza się zmiany przebiegów ciągów drogowych poprzez ich dostosowanie do warunków terenowych oraz stanu zagospodarowania i własności terenów.
--	--	---

XVI. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW ORAZ OCHRONY PRZYRODY

Zgodnie z przyjętymi celami rozwoju przestrzennego, w jego ukierunkowaniu dość istotną rolę pełnić będą przyjęte kierunki ochrony środowiska naturalnego. Przedmiotem ochrony, wg przepisów szczególnych są w tym zakresie:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzona;
- gleby klas I – III;
- udokumentowane złoża;
- wody śródlądowe;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.

XVI.1. OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ

W bezpośredniej bliskości od granic Gminy zlokalizowana jest istotna dla regionu wielkopowierzchniowa formy ochrony przyrody. Jest to Park Krajobrazowy Orlich Gniazd – zlokalizowany na północnym wschodzie od granic gminy. Północno wschodni obszar Gminy należy do otuliny „Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd” powołanej na mocy uchwały nr XVI/70/82 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Częstochowie z dnia 17 czerwca 1982 r.

XVI.2. UŻYTKI EKOLOGICZNE

Spośród form ochrony, przewidzianych w ustawie o ochronie przyrody Ochroną prawną objęto użytki 2 ekologiczne na terenie Gminy Poraj ustanowione rozporządzeniem nr 33/96 Wojewody Częstochowskiego z dnia 23 grudnia 1996r.:

Mokradła I, bagno pow. 6.41 ha. Gmina Poraj, Nadleśnictwo Złoty Potok, Obręb Olsztyn, Leśnictwo Żarki

Mokradła II, bagno, pow. 2.00 ha. Gmina Poraj, Nadleśnictwo Złoty Potok, Obręb Olsztyn, Leśnictwo Żarki.

XVI.3. POMNIKI PRZYRODY

Spośród form ochrony, przewidzianych w ustawie o ochronie przyrody dla obiektów przyrodniczo cennych w chwili obecnej na terenie Gminy powołany jest 1 pomnik przyrody — Aleja lipowa w Choroni - szer. ok. 40 m, dł. 570 m, na całej długości jest pokryta trawą i lipami w ustawieniu szpalerowym, lipy to starodrzew w ilości 27 szt. oraz młodnik w wieku od 2 do 10 lat w ilości 60 szt. (Orzeczenie nr 00131 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 30.09.1957r. nr LO.13b/42/57.)¹.

¹ Na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

XVI.4. OBIEKTY PROPONOWANE DO OCHRONY

- A) Obszar chronionego krajobrazu – „Rozlewiska Warty” na południowej granicy zalewu w Poraju,
- B) Zespół przyrodniczo – krajobrazowy – „Choroń”, po obu stronach drogi Dębowiec – Przybynów,
- C) Użytki ekologiczne:
- „Kuków”, po lewej stronie drogi Jastrząb,
 - „Rozlewisko rzeki Czarki” w Żarkach – Letnisku, przy wschodniej granicy gminy,
 - „Ciąg stawów w biegu rzeki Ordonki”, wzdłuż wschodniej granicy

XVI.5. OCHRONA GATUNKOWA FAUNY I FLORY

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Na terenie Gminy należy spodziewać się występowania wymienionych poniżej gatunków.

Objaśnienia: Ch. c. - roślina chroniona całkowicie; Ch. cz. - roślina chroniona częściowo;

Nazwa polska gatunku	Nazwa łacińska gatunku	Uwagi
Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i> L.	Ch. c.
Kocanki piaskowe	<i>Chelichrysum arenarium</i> L.	Ch. cz.
Cis pospolity	<i>Taxus baccata</i> L.	Ch. cz.
Kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz	Ch. c.
Kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i> (Rchb.)	Ch. c.
Wawrzynek wilczełyko	<i>Daphne mezereum</i> L.	Ch. c.

Tabela nr 5. Wykaz flory roślin chronionych z terenu Gminy Poraj;
Źródło: UG Poraj

Spośród zwierząt na terenie gminy powinny występować następujące gatunki zwierząt chronionych (obecność odpowiednich siedlisk, występowanie w gminach ościennych):

Płazy i gady: Traszka grzebieniasta - *Triturus cristatus* (Laur.); Kumak nizinny - *Bombina bombina* (L.); Ropucha szara - *Bufo bufo* (L.); Jaszczurka zwinka - *Lacerta agilis* (L.), jaszczurka żyworodna — *Lacerta vivipara* (L.), padalec - *Anguis fragilis* (L.)

Owady: Trzepia zielona - *Ophiogomphus cecilia* (L.)

Ptaki: Błotniak stawowy - *Circus aeruginosus* (L.); Bocian biały - *Ciconia ciconia* (L.); Cyraneczka - *Anas crecca* (L.); Czapla siwa - *Ardea cinerea* (L.); Czernica - *Aythya fuligula* (L.); Dzięcioł duży -

Dendrocopos major (L.); Dzięcioł średni - Dendrocopos medius (L.); Dzięcioł zielony - Picus viridis L.; Dzięciołek - Dendrocopos minor (L.); Gil - Pyrrhula pyrrhula (L.); Grzywacz - Columba palumbus L.; Kopciuszek - Phoenicurus ohruros (Gm.); Kowalik - Sitta europaea (L.); Kukułka - Cuculus canorus (L.); Łozówka - Acrocephalus palustris (Bechst.); Myszołów zwyczajny - Buteo buteo (L.); Pełzacz ogrodowy - Certhia brachydactyla (L.); Perkoz dwuczuby - Podiceps cristatus (L.); Perkoz zausznik - Podiceps nigricollis (L.); Płomykówka - Tyto alba (Scop.); Pójdźka - Athene noctua (Scop.); Pustułka - Falco tinnunculus L.; Raniuszek - Aegithalos caudatus (L.); Rokitniczka - Acrocephalus schoenobaenus (L.); Rybitwa czarna - Chlidonias nigra (L.); Słowik szary - Luscinia luscinia L.; Szczygieł - Carduelis carduelis (L.); Trzciniak - Acrocephalus arundinaceus (L.); Wilga - Oriolus oriolus (L.).
Ssaki: Gronostaj - Mustela erminea (L.); Łasica - Mustela nivalis (L.); Wiewiórka pospolita - Sciurus vulgaris (L.)

XVI.6. OCHRONA TERENÓW LEŚNYCH

Powierzchnię gminy Poraj stanowi 38,2 % lasów i gruntów zadrzewionych i zakrzewionych. Powierzchnia lasów wynosi 2155 ha, powierzchnia gruntów zadrzewionych i zakrzewionych 27 ha. Okres wegetacyjny trwa 210 -220 dni, średnia roczna temperatura wynosi +7,5°C, a średnia roczna suma opadów 702 mm. Śnieg zalega przez 75 dni.

Lasy na terenie gminy znajdują się w zarządzie PGL LP Nadleśnictwa Złoty Potok, w całości znajdują się pod symbolem ZLo – lasy ochronne, bądź ZL – tereny lasów.

Lasy Nadleśnictwa znajdują się pod ujemnym wpływem zanieczyszczeń przemysłowych na tym terenie jest to II strefa średnich uszkodzeń przemysłowych.

Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa nie zostały zaliczone do żadnej kategorii ochronności.

Z wyjątkiem obszarów wymienionych w art. 26 pkt. 2 Ustawy o lasach (uprawy leśne, powierzchnie doświadczalne i drzewostany nasienne, ostoje zwierząt, źródła rzek i in.), tereny leśne występujące na obszarze gminy są ogólnodostępne w tym również do celów rekreacyjnych.

Ustala się pełną ochronę istniejących kompleksów leśnych lasów państwowych ze względu na ich szczególną rolę lasów ochronnych. Podstawą tych działań winna być:

- ochrona i utrzymanie ekosystemów leśnych, poprzez wprowadzanie zalesień na gruntach wyłączanych z produkcji rolnej,
- utrzymanie biologicznej różnorodności,
- utrzymanie produkcyjnej zasobności,
- ochrona zasobów glebowych.

Podstawowym warunkiem trwałości lasów i wszechstronnej ich użyteczności jest prowadzenie gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych. Zasady te zawarte są w sporządzonych, zarówno dla lasów własności państwowej jak i prywatnej planach urządzenia lasów.

Ustala się możliwość racjonalnego wykorzystania terenów leśnych dla celów wypoczynku.

XVI.7. OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH

W związku z występowaniem GZWP 327 Lubliniec - Myszków całym obszarze Gminy oraz częściowo GZWP 326 Częstochowa (E) na wszelkie zagospodarowanie i użytkowanie terenów w jego granicach musi być zgodne z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi, a w szczególności obowiązuje zakaz lokalizowania nowych inwestycji bez koniecznych zabezpieczeń przed przenikaniem do podłoża i wód podziemnych substancji toksycznych i innych szkodliwych dla wód podziemnych. Projektowany jest obszar ochronny Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 362 - Częstochowa (E), istnieje również potrzeba ustaleń uwzględniających ochronę Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 327 - Zbiornik Lubliniec – Myszków.

Dla utrzymania odpowiedniego poziomu jakości zasobów wodnych Gminy ustala się :

- wyeliminowanie zrzutu ścieków nieoczyszczonych do rzek, cieków i gruntu poprzez:
 - dopuszczenie indywidualnego oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach ścieków lub odprowadzenie ich do szczelnych zbiorników, tylko na obszarach, które z uzasadnionych względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną, uwzględniając w tym zakresie przepisy odrębne,
 - przyjęcia kompleksowych rozwiązań odprowadzenia ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczania ich zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi,
 - likwidacji nieużytkowanych przydomowych szamb i studni.
- poprawę retencjonowania wody poprzez:
 - zachowanie i ochronę istniejących zbiorników wodnych na terenie Gminy,
 - zachowanie lasów łągowych, terenów mokradeł i torfowisk oraz zalesienie gruntów o małej przydatności rolniczej,
 - zwiększenie retencji gruntowej na terenie Gminy poprzez ograniczenie stosowania powierzchni nieprzepuszczalnej (asfalt, beton),
 - zachowanie istniejącej sieci rowów i systemów drenarskich zapewniających prawidłowe funkcjonowanie odwodnienia i odbioru wód, w przypadku zmiany sposobu użytkowania terenów zmeliorowanych, wymagana jest przebudowa urządzeń w sposób zapewniający dotychczasową funkcję w uzgodnieniu z właściwym administratorem tych urządzeń.

Studium ustala następujące zasady postępowania, spójne z podstawowymi kierunkami działań, przyjętymi w programie działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych należy ograniczyć:

- 1) poprawa praktyki rolniczej, obejmująca środki zaradcze związane ze zmianą sposobów nawożenia, gospodarki nawozami i gospodarki gruntami w gospodarstwach rolnych,

- 2) edukacja i doradztwo, obejmujące działania związane ze szkoleniem rolników oraz doradztwem dla gospodarstw rolnych,
- 3) kontrolę rolniczych źródeł zanieczyszczeń, obejmującą z kontrolą wypełniania przez rolników obowiązków wynikających z programu,
- 4) monitoring skuteczności programu obejmujący działania związane z monitoringiem wód i gleb w punktach charakteryzujących wpływ rolnictwa na zanieczyszczenie wód związkami azotu ze źródeł rolniczych,
- 5) działania wspomagające, związane z realizacją środków zaradczych przez rolników oraz działalnością szkoleniową, doradczą i monitoringową.

XVI.8. OCHRONA ZASOBÓW SUROWCÓW NATURALNYCH

Na terenie gminy udokumentowane złoża to:

- złoża wapienia "Choroń" WW1888
- złoża piasków formierskich:
 - o "Masłońskie" PF 5720,
 - o „Poraj” PF 1111,
- Złoże piasku „Łysa Górka” KN 5700

Granice złóż, obszarów i terenów górniczych przedstawiono na rysunku ustaleń studium.

W zakresie uwzględnienia potrzeb racjonalnej gospodarki złożami należy:

- zachować przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenów złóż umożliwiające ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska i człowieka,
- w przypadku wykształcenia się w wyrobiskach cennych zbiorowisk roślinnych lub odkrycia interesujących form geologicznych miejsce to należy poddać ochronie zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie przyrody,
- dopuszcza się rekultywację w kierunku rolnym, leśnym, wodnym lub innym, który umożliwi racjonalne korzystanie z terenu po zakończonej eksploatacji,
- dopuszczenie zabudowy na terenie położonym w obszarze udokumentowanego złoża pod warunkiem zaniechania eksploatacji i wybilansowania złoża na etapie sporządzenia mpzp.

XVI.9. OCHRONA GLEB

Dla ochrony powierzchni ziemi i gleb przed degradacją ustala się:

- ochronę gruntów rolnych wysokiej jakości, ze szczególnym uwzględnieniem zwartych kompleksów, leżących poza terenami zurbanizowanymi,
- ochronę gleb przed erozją dzięki zalesianiu terenów zdegradowanych,
- rekultywację gleb zdegradowanych,
- ochronę gleb przed niewłaściwą agrotechniką i nadmierną intensyfikacją produkcji rolnej oraz nadmiernym stosowaniem środków ochrony roślin i nawozów,

- stosowanie zabiegów przeciwozyjnych na glebach położonych na stokach poprzez wprowadzanie zalesień glebochronnych.

XVI.10. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU AKUSTYCZNEGO

Dla poprawy jakości powietrza atmosferycznego ustala się:

1. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń poprzez:

- modernizację układów technologicznych oraz montaż urządzeń ograniczających emisję pyłów w obiektach produkcyjnych,
- eliminowanie węgla jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych, rozpowszechnienie stosowania drewna, trocin, wierzby energetycznej czy gazu,
- promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna, wiatrowa, wodna,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie wykorzystania proekologicznych nośników energii;

2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych poprzez:

- wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszarów zabudowanych,
- bieżącą modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych,
- likwidację barier technicznych oraz tworzenie ścieżek rowerowych;

Dla ograniczenia emisji hałasu w środowisku ustala się:

- dokonanie rozpoznania klimatu akustycznego ze wskazaniem terenów szczególnie narażonych na emisję hałasu,
- wyznaczenie stref ochronnych wokół zakładów przemysłowych, wyłączonych z zabudowy związanej ze stałym pobytem ludzi.

XVI.11. OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA

W ochronie przeciwpowodziowej gminy decydującą rolę odgrywa zbiornik retencyjny w Poraju oraz rzeka Warta.

Zgodnie ze Mapami Zagrożenia Powodziowego przekazanymi gminie przez Regionalnego Dyrektora Gospodarki Wodnej na rysunku Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego wyznaczono Obszary Zagrożenia Powodziowego - Zasięgi Fal Powodziowych Wód Q 10%, Q 1%.

Na terenie gminy Poraj znajduje się obszar szczególnego zagrożenia powodzią tj obszar na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (p=1%). Część obszaru gminy znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią tj. na obszarze na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (p=10%).

Część obszaru gminy Poraj znajduje się w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodzią ($p=1\%$), który został wyznaczony przez Dyrektora RZGW w Poznaniu w obowiązującym „Studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Boży Stok i dla rzeki Ordonki”

Ponadto na rysunku Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego wyznaczono zasięgi Fal Powodziowych Wód $Q=0,2$ tj obszary, na których występowanie powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$) oraz obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia i uszkodzenia wału przeciwpowodziowego, opracowane na podstawie map zagrożenia powodziowego sporządzonych przez Prezesa Zarządu Gospodarki Wodnej.

W studium uwzględniono ustalenia planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry oraz planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla dorzecza Odry. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo Wodne. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym wykonywanie urządzeń wodnych, budowy innych obiektów budowlanych oraz zmiany ukształtowania terenu. Ponadto na tych terenach obowiązują zakazy lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz gromadzenia ścieków innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody.

XVI.12. FUNKCJONALNOŚĆ KORYTARZY EKOLOGICZNYCH

Przez Gminę Poraj przebiega międzynarodowy korytarz spójności obszarów chronionych „Górna Warta” i korytarz migracji ptaków „Dolina Górnej Warty”. Na „Zbiorniku Poraj” znajduje się przystanek ptasi, obszar węzłowy stanowią Lasy Olszyńskie.

Walory biocenotyczne terenów przeznaczonych pod zabudowę na przebiegu korytarzy ekologicznych są średnie i niskie, niekorzystny wpływ tych obszarów na środowisko będzie polegał na zmniejszeniu powierzchni biologicznie czynnej. Rozwiązana przestrzennie nie powinny wpłynąć na funkcjonowanie korytarzy oraz spójność obszarów chronionych.

W Studium ustala się zachowanie i ochronę lokalnych korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych, powiązanych z systemem ciągów zieleni oraz zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, poprzez realizację działań umożliwiających zachowanie ciągłości przebiegu korytarzy ekologicznych w celu umożliwienia migracji fauny.

W celu zapewnienia ochrony korytarzy ekologicznych należy:

- Zapewniać różnorodności siedlisk dla gniazdowania oraz migracji i zimowania ptaków we wszystkich typach ekosystemów.
- Zapobiegać zderzeniom ptaków z budynkami i ekranami akustycznymi.
- Zabezpieczać napowietrzne linie energetyczne oraz słupy średniego i wysokiego napięcia.
- Ograniczać prędkości ruchu drogowego w celu zminimalizowania kolizji samochodów z ptakami w miejscach przebiegu korytarzy ornitologicznych w czasie intensywnej migracji ptaków.
- Wprowadzać zalesienia na obszarach korytarzy najbardziej wylesionych.

- Zapewniać możliwości migracji zwierząt przez istniejące drogi i linie kolejowe.
- Budować i zagospodarowywać przejścia dla zwierząt w obrębie korytarzy na drogach i liniach nowobudowanych.

XVII. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ DOTYCZĄCE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTKÓW I DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Generalnym celem objęcia ochroną konserwatorską Gminy Poraj jest utrzymanie i zachowanie najbardziej wartościowych elementów zabytkowych, kulturowych oraz krajobrazowych regionu.

W Studium ustalono zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków poprzez ustanowienie:

- stref ochrony konserwatorskiej,
- stref ochrony krajobrazu kulturowego,
- stref ochrony ekspozycji,
- stref obserwacji ochrony archeologicznej.

W Studium wskazano :

- obiekty wpisane do rejestru zabytków wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- obiekty zabytkowe ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

Ustala się, że ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej będzie realizowaną poprzez:

- 1) zachowanie i ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- 2) ochronę obiektów o charakterze zabytkowym,
- 3) ochronę stanowisk archeologicznych zgodnie z ewidencją Archeologicznego Zdjęcia Polski,
- 4) dokonywaną okresowo (co najmniej raz w trakcie kadencji Rady Gminy przez Gminną Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną) analizę stanu oraz wartości estetycznych obiektów zrealizowanych i realizowanych obecnie oraz ich ewentualne zaliczenie w poczet dóbr kultury współczesnej a także wpisanie do gminnej ewidencji zabytków.

W przypadku podejmowania budowy i robót budowlanych, rozumianych w myśl ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1186 z późn. zm.) oraz wszelkich działań przy lub w otoczeniu zabytków, o których mowa w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, obowiązują przepisy przywołanych ustaw.

XVII.1. OBIEKTY ZABYTKOWE OBJĘTE OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ

Ochroną konserwatorską objęte zostały obiekty wymienione w części VII.2.1. uwarunkowań Studium. Zakres ochrony obiektów zabytkowych zostanie doprecyzowany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

XVII.2. STREFA OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

- **Obejmuje się strefą ochrony konserwatorskiej pełniej – A**

Kościół Parafialny p.w.św. Jana Chrzciciela w Choroniu (nr A/104/78)

W strefie ochrony konserwatorskiej wokół Kościoła Parafialnego p.w. Św. Jana Chrzciciela w Choroniu obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- ograniczenie wysokości nowej zabudowy z dopuszczeniem jej w części północno – wschodniej do dwóch kondygnacji (w tym poddasze użytkowe),
- dopuszczalna lokalizacja obiektów małej architektury związanych z podstawowym przeznaczeniem terenu,
- zakaz usuwania starodrzewu, poza drzewami chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu,
- zastosowanie materiałów tradycyjnych /naturalnych- kamień- np. wapień, drewno/ dla wykończenia zewnętrznego,
- zakaz stosowania płaskich dachów,
- gabaryty i forma obiektów dostosowana do historycznej zabudowy oraz krajobrazu,
- zachowanie wartościowych zadrzewień nie objętych dotychczas żadną formą ochrony.

➤ Obejmuje się strefą ochrony konserwatorskiej pośredniej - B:

Cmentarz w Żarkach Letnisko B2, cmentarz w Choroniu B6, cmentarz w Poraju B8

Dla tych obiektów obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- zachowanie starych nagrobków sprzed 1939 r.(in situ), układ cmentarzy, alejek, kwater), zadrzewień podkreślających aleje oraz obowiązek uzupełnienia odpowiednim rodzimym składem gatunkowym,
- wymóg zachowania historycznego układu cmentarza,
- zalecane nawiązywanie do nowych nagrobków, bryłą i kształtem do zabytkowych,
- zakaz usuwania starodrzewu, poza drzewami chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu,
- wprowadzanie wyłącznie gatunków drzew i krzewów rodzimych,
- wymóg konserwacji zachowanych zabytków obiektów architektonicznych i ogrodzeń (w wypadku poszerzenia cmentarza dopuszcza się wykonanie w istniejącym zabytkowym ogrodzeniu furtek prowadzących do nowej części).

Park w Choroniu (nr A/103/78 w rejestrze zabytków byłego woj. Częstochowskiego) – B3

W strefie ochrony konserwatorskiej obejmującej park – zespół podworski w Choroniu, obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- zachowanie i rekompozycja założenia oraz ucztylnienie układu zabudowy, zachowanie i uzupełnienie alei kasztanowców i lipowej,

- Podstrefa B_{3a} obszar dopuszczalnej lokalizacji zabudowy strefy

- Podstrefa B_{3b} obszar objęty zakazem zabudowy kubaturowej oraz odtworzeniem zieleni parkowej i sadu z udziałem gatunków rodzimych/rejon zabytkowego parku w Choroni i alei Lipowej.
 - Należy utrzymać historyczne rozplanowanie zespołu, lokalizacja ewentualnych nowych obiektów zgodnie z układem historycznym lub rozmieszczenie obiektów w sposób nawiązujący do tradycyjnego rozplanowania zespołów dworskich,
 - ograniczenie wysokości nowych obiektów do 1,5 kondygnacji /z poddaszem/ i 4,0 m od średniego poziomu terenu do okapu, z wymogiem stosowania dachów wysokich, symetrycznych,
 - wymóg stosowania tradycyjnych materiałów wykończeniowych /naturalnych- kamień np. wapień, drewno/,
 - zakaz usuwania starodrzewu, z wyjątkiem drzew chorych, suchych i zagrażających bezpieczeństwu, wymóg opracowania kompleksowego projektu zagospodarowania dla całego terenu przed podjęciem jakichkolwiek prac;

Aleje lipowa i kasztanowo-robiniowa B4 i B5

- zakaz usuwania starodrzewu,
- wymóg usunięcia zakrzaczeń i zadrzewień (w granicach alei) niezgodnych z układem historycznym, - - w wypadku uzupełniania ubytków – wymóg zachowania jednorodności gatunkowej i tradycyjnego rozstawu drzew, zaleca się uzupełnianie alei nowymi nasadzeniami złożonymi z kasztanowców i robinii.

Park pofabryczny w Masłońskim B7

Zachowanie zadrzewień

- Zakaz zabudowy; Dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury,
- zachowanie starodrzewu i uporządkowanie wg odrębnej dokumentacji;

Układ przestrzenny Żarki Letnisko B

- zastosowanie materiałów tradycyjnych lub tradycyjnych w wyrazie wykończenia zewnętrznego, zakaz stosowania płaskich dachów, stosowania gabarytów i form obiektów dostosowanych do historycznej zabudowy oraz krajobrazu,
- wymóg zachowania wyznaczonego w latach 30 rozplanowania miejscowości oraz wielkości działek, zakaz ogrodzeń z paneli betonowych oraz nakaz stosowania naturalnych materiałów budowlanych,
- ograniczenie do niezbędnego minimum, związanego z lokalizacją zabudowy, wycinki drzew na działkach.

➤ **Dla terenu obiektów wpisanych do rejestru zabytków i w ich bezpośrednim sąsiedztwie :**

W strefie ochrony konserwatorskiej obejmującej budynki i obiekty obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- zakaz wprowadzania funkcji kolidujących, mogących stanowić uciążliwość tj. działalność mogąca pogorszyć stan środowiska powodująca hałas, wibracje, drażniącą woń itp.
- zakaz wprowadzenia wszelkich dominant, w tym wysokich urządzeń technicznych, masztów itp., co uwzględniono w parametrach dotyczących wysokości zabudowy.

➤ **W obrębie stref oraz sąsiedztwie obiektów i obszarów chronionych :**

- Zalecane stosowanie tradycyjnych materiałów wykończenia zewnętrznego (dachówka ceramiczna, drewno, kamień, cegła, szkło, tynki naturalne (dopuszcza się stosowanie blacho – dachówki). Należy uwzględnić zachowanie, możliwość zagospodarowania lub odtworzenia odkrytych w trakcie prowadzonych robót ziemnych, archeologicznych dóbr kultury, zakaz wprowadzania okładzin z tworzyw sztucznych (np. typu siding) i agresywnej kolorystyki,
- zakaz wprowadzania ogrodzeń z materiałów prefabrykowanych, zalecane ogrodzenia ażurowe,
- zakaz lokalizacji reklam wielkogabarytowych, reklam o wyświetlanej zmiennej treści oraz reklam wolnostojących, organicznie lokalizacji reklam, szyldów, napisów do części parterowej budynków o pow. nie większej niż 2m².
- zakaz stawiania urządzeń technicznych o wysokości przekraczającej wysokość istniejącej zabudowy

➤ **Dla obiektów w gminnej ewidencji zabytków:**

Zalecane - zachowanie bryły, oryginalnych materiałów wykończenia zewnętrznego, w tym wystroju architektonicznego, zakaz przekształceń obniżających ich wartości architektoniczne.

Wszelkie działania prowadzące do zmiany ich obecnego stanu, w tym w szczególności postępowanie w przypadkach przebudowy lub remontów mających wpływ na zmianę bryły, wystrój, zachowanie cech zabytkowych należy uzyskać opinię organu właściwego w sprawach zabytków.

Dopuszcza się rozbiórkę obiektów będących w złym stanie technicznym.

XVII.3. STREFA OCHRONY KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

- **Obejmuje się strefą ochrony krajobrazu kulturowego teren po eksploatacji szybikowej rudy żelaza:** dla której ustala się, zachowanie śladów eksploatacji w postaci niskich hałd.

- **Obejmuje się strefą ochrony krajobrazu kulturowego Trakt Królewski K2**

Trakt związany z założeniem podworskim (strefa B4)

Dla tego obiektu obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- zachowanie historycznego przebiegu drogi,

- zachowanie i uzupełnienie zadrzewień przydrożnych odpowiadających składem gatunkowym
- utrzymanie ograniczonego ruchu kołowego.

XVII.4. STREFA OCHRONY EKSPOZYCJI

➤ Obejmuje się strefą ochrony ekspozycji tereny w sąsiedztwie zespołu podworskiego w Choroni

Wyznacza się 3 strefy ochrony ekspozycji:

Strefa E1- strefa ochrony ekspozycji I. W strefie E1 obowiązuje:

- dopuszczeniu zabudowy wyłącznie mieszkaniową o niskiej intensywności zabudowy bez budynków gospodarczych na zapleczu
- dopuszczenie lokalizacji nowych obiektów do 2 kondygnacji / w tym poddasze/ i 4 m od średniego poziomu terenu do okapu, z wymogiem stosowania dachów wysokich, symetrycznych, w układzie kalenicowym o kącie nachylenia – 30 -45°,
- stosowanie jedynie tradycyjnych zewnętrznych materiałów wykończeniowych
- wymóg ujednoczenie ogrodzeń od strony ul. Szkolnej, Partyzantów, alei kasztanowo-robiniowej i lipowej

Strefy E2 i E3- strefy ochrony ekspozycji II i III. W strefach E2 i E3 obowiązuje zakaz wprowadzania zabudowy kubaturowej, urządzeń technicznych oraz zieleni wysokiej w tym plantacji przemysłowych

XVII.5. STREFA STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH ORAZ ARCHEOLOGICZNYCH STREF OCHRONNYCH

W obrębie stref ochrony archeologicznej prowadzenie prac ziemnych naruszających struktury gruntu (wykopy, niwelacje itd.) na warunkach określonych w przepisach odrębnych [ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawa prawo budowlane].

XVIII. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACJI

XVIII .1.KOMUNIKACJA

KOMUNIKACJA DROGOWA

Układ drogowy Gminy Poraj będą tworzyły następujące ciągi drogowe, dla których wskazuje się następujące klasy:

➤ **drogi wojewódzkie**

- DW 791 Poczesna – Lgota Nadwarcie.

➤ **drogi powiatowe**

- Droga powiatowa nr 1012-S Zrębice - Biskupice – Choroń,
- Droga powiatowa nr 1010 – S Częstochowa - Dębowiec – Choroń
- Droga powiatowa nr 3809 – S Choroń – Przybynów - Wysoka Lelowska-Żarki
- Droga powiatowa nr 3805 – S skrzyż.z DW nr 791- Masłońskie – Ostrów - Przybynów skrzyż z DP nr 3809-S

➤ **drogi gminne**

Na obszarze Gminy znajduje się sieć dróg gminnych, dla których ustala się utrzymanie oraz możliwość rozbudowy dla obsługi planowanej i istniejącej zabudowy.

W Studium nie przewiduje się realizacji nowych ciągów drogowych o znaczeniu ponadlokalnym (tj. dróg wojewódzkich i powiatowych), które zwiększyłyby możliwości powiązań Gminy z obszarami zewnętrznymi. Zgodnie z informacją uzyskaną z ZDW w Katowicach planowana jest przebudowa drogi wojewódzkiej NR 791.

Z kolei podstawowe powiązania wewnętrzne realizują drogi gminne i wewnętrzne, a także ciągi drogowe wymienione w pkt 4.9 uwarunkowań.

Studium zakłada możliwość modernizacji istniejących dróg w zakresie poprawy ich parametrów technicznych oraz zachowania minimalnych szerokości w liniach rozgraniczających.

Wskazuje się także możliwość realizacji wiaduktu drogowego nad torami w ciągu drogi wojewódzkiej DW 789 na styku gminy Poraj i Myszków.

Zakłada się również możliwość rozbudowy układu dróg gminnych i wewnętrznych dla obsługi planowanej i istniejącej zabudowy.

Głównie w ramach obszarów polityki przestrzennej U – „obszarów usługowych” i AG – „obszarów aktywności gospodarczych”, zakłada się możliwość rozwoju zaplecza komunikacji drogowej (na pozostałych obszarach w zależności od potrzeb).

W planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się możliwość korekt i zmian przebiegu wskazanych ciągów drogowych, jeżeli wynikało to będzie z uwarunkowań jakie pojawią się w trakcie sporządzenia tych planów.

KOMUNIKACJA KOLEJOWA

Gmina Poraj posiada jedną linię kolejową o znaczeniu ponadregionalnym zapewniające powiązania w ruchu osobowym:

- linia nr 1 relacji Katowice - Warszawa Zachodnia

- linia nr 155 Kucelinka

Nie planuje się rozbudowy układu komunikacji kolejowej, jedynie prace o ściśle odtworzeniowym charakterze, które będą realizowane tylko w granicach kolejowych nie wychodząc poza teren obszaru kolejowego.

Zakazuje się lokalizowania w terenie obiektów i urządzeń mogących w jakikolwiek sposób uniemożliwić, ograniczyć lub zagrażać bezpieczeństwu ruchu kolejowego.

KOMUNIKACJA PIESZO - ROWEROWA

Na terenie Gminy istnieje obecnie 8 km ciągów pieszo – rowerowych. Zakłada się utrzymanie istniejącej trasy rowerowej oraz jej modernizację. Zakłada się również możliwość budowy nowych odcinków tras i ścieżek rowerowych, zwiększających możliwości przemieszczania się na terenie Gminy na rowerze oraz zwiększających bazę rekreacyjną Gminy.

Przez tereny gminy Poraj przebiega szlak turystyczno-krajoznawczy, prowadzący przez tzw pętlę Zalew (wokół zbiornika wodnego w Poraju – dł 15km), szlak „B” pętla leśna (Poraj Choroń, Dębowiec, Zaborze, Przybynów, Masłońskie), „C”, „D”.

XVIII.2. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Gmina jest samowystarczalna w zakresie zaopatrzenia w wodę - łączna wydajność wszystkich ujęć spełnia wymagania zaopatrzenia terenów Gminy w wodę.

Ustala się :

- a) zaopatrzenie Gminy w wodę z istniejących ujęć, spełniających wymagane normy, poprzez sieć wodociągową wraz ze stacją uzdatniania wody we wsi Masłońskie,
- b) tranzyt wody do gmin sąsiednich i powiązania sieciowe z przyległymi gminami,
- c) systematyczną modernizację istniejącej sieci wodociągowej,
- d) rozwój sieci na terenach istniejącej zabudowy oraz na terenach urbanizowanych zaleca się prowadzić jako układ pierścieniowo- promienisty.

XVIII.3. GOSPODARKA ŚCIEKOWA

Dopuszcza się możliwość rozbudowy istniejących i budowy nowych sieci i urządzeń kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków na terenie gminy. Nowo powstałe sieci powinny być projektowane w systemie kanalizacji rozdzielczej. Nowo projektowane sieci kanalizacji sanitarnej mogą być włączone do już istniejących sieci, a ścieki nimi transportowane oczyszczane w istniejącej oczyszczalni w miejscowości Poraj i w Jastrzębiu. Oczyszczalnie posiadają rezerwy dotyczące możliwości przyjęcia większej ilości ścieków przy zachowaniu maksymalnych dopuszczalnych parametrów oczyszczonych ścieków.

Nakazuje się wraz ze wzrostem powierzchni utwardzonych dróg, chodników, placów i posesji, rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej zbierającej podczyszczone w osadnikach

i separatorach wody opadowe i roztopowe. Zakazuje się odprowadzania wód opadowych na tereny kolejowe i korzystania z kolejowych urządzeń odwadniających oraz wprowadzania nie oczyszczonych i oczyszczonych ścieków bytowych na tereny kolejowe.

XVIII.4. GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI I PRZEMYSŁOWYMI

Kierunki rozwoju dotyczące gospodarki odpadami powinny być zgodne z ustaleniami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. W w/w planie zawarte są ustalenia, wytyczne i wymogi dotyczące zbiórki, segregacji, recyklingu, unieszkodliwiania i miejsc składowania odpadów komunalnych i przemysłowych, które będzie musiała spełnić Gmina.

Gospodarowanie odpadami winno odbywać się zgodnie z zasadami obowiązującymi w Gminie Poraj.

XVIII.5. ZAOPATRZENIE W GAZ

Na terenie gminy eksploatuje się gazociągi wysokiego ciśnienia przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ –System S.A. oddział w Świerklanach oraz system dystrybucyjny gazu przez operatora Polską Spółkę Gazownictwa Zakład Gazowniczy w Zabrze.

W gminie istnieją:

- gazociąg DN 250 PN 6,3 MPa, relacji: Trzebiesławice – Częstochowa (wybudowany w latach 1972-74);
- gazociąg DN 80 PN 6,3 MPa, odgałęzienie do SG Jastrząb (wybudowany w roku 1995);
- obiekt systemu przesyłowego SG (stacja gazowa) Jastrząb, Q+4 500nm³/h (wybudowany w 1995).

Dla pokazanej na załącznikach graficznych sieci gazowej Dn 250/DN 80 PN 6,3 MPa nakaz zachowania stref kontrolowanych oraz innych ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych, w szczególności z Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie.

Dla terenów, przez które przeprowadzane są gazociągi należy przewidzieć możliwości: zmiany przebiegu i parametrów istniejących sieci i urządzeń infrastruktury technicznej wraz ze zmianą szerokości stref kontrolowanych i technicznych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie.

XVIII.6. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Ponieważ Gmina Poraj nie posiada sieci ciepłowniczej, kierunkiem działań Gminy jest ograniczenie tzw. „niskiej emisji”. Gmina będzie działać na rzecz ułatwiania realizacji inwestycji polegających na:

- a) wymianie kotłów na jednostki z atestem ekologicznym i automatycznym podawaniem paliwa, o większej efektywności spalania i mniejszej emisji gazów i pyłów do środowiska,

- b) ociepleniu i wymianie stolarki w budynkach gminnych, użyteczności publicznej i budynkach indywidualnych właścicieli,
- c) promowaniu pozyskiwania energii ze źródeł niekonwencjonalnych.

XVIII.7. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Na obszarze Gminy Poraj zasilanie odbiorców odbywa się na średnim napięciu 15 kV liniami napowietrznymi i kablowymi oraz sieciami niskiego napięcia zasilanymi ze stacji transformatorowej SN/nN.

Przez gminę w układzie przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV Łagisza-Wrzosowa-Joachimów.

W planach rozwojowych krajowej sieci przesyłowej nie przewiduje się na tym terenie budowy nowych obiektów elektroenergetycznych o napięciu 220 kV i wyższym. Ponadto teren gminy Poraj przecinają linie wysokiego napięcia (110 kV) relacji SE Wrzosowa –SE Poraj oraz SE Poraj – SE Mijaczów.

Głównym punktem zasilania odbiorców z terenu gminy Poraj jest stacja elektroenergetyczna 110/15 kV „Poraj” zlokalizowana w Poraju przy ul. Górniczej. Dodatkowym punktem zasilania odbiorców jest SE 110/15/6 kV ”Mijaczów” w Myszkowie.

Rozwój sieci dla stanu istniejącego i terenów urbanizujących się może nastąpić poprzez:

- a) modernizację i rozbudowę istniejącego układu sieci,
- b) budowę nowych i modernizację istniejących stacji 15/0,4 kV, z wymianą transformatorów na jednostki o większej mocy,
- c) dla terenów urbanizujących się oddalonych od stacji transformatorowych budowę nowych sieci i stacji.

Od sieci elektroenergetycznej utrzymuje się strefy, których sposób zagospodarowania i ich wielkość określają przepisy szczegółowe.

XVIII.8. TELEKOMUNIKACJA

Gmina Poraj posiada na bieżąco rozbudowywaną sieć telefoniczną, ocenia się też, iż jest w bardzo dobrej sytuacji pod kątem telekomunikacyjnym. W zakresie rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej należy zapewnić możliwość budowy społeczeństwa informatycznego, uwzględniając potrzeby rozwoju gospodarczego, szkolnictwa, handlu i swobodnego przepływu informacji zgodnie z dyrektywami prawodawstwa Unii Europejskiej, między innymi poprzez:

- a) możliwość kompleksowej realizacji sieci teletechnicznej tradycyjnej, liniowej i radiowej jak i w formie nowych technologii w tym budowy, rozbudowy i modernizacji sieci istniejącej,
- b) sytuowanie sieci w liniach rozgraniczających dróg zgodnie z przepisami odrębnymi,
- c) lokalizowanie sieci poza liniami rozgraniczającymi w przypadkach wynikających z technologii układania sieci i braku możliwości sytuowania w liniach rozgraniczających,

- d) lokowanie obiektów i anten linii radiowych, stacji bazowych telefonii komórkowej i linii radiowych łączących te stacje zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie środowiska, w tym szczególnie w zakresie ochrony ludności przed wpływami magnetycznego promieniowania niejonizującego.

XVIII.9. MELIORACJE

Dla zapewnienia warunków odpływu wód opadowych i roztopowych oraz przewidywanego funkcjonowania urządzeń melioracyjnych należy zachować i konserwować istniejącą sieć rowów i cieków naturalnych.

Studium ustala obowiązek ochrony istniejących urządzeń melioracji wodnych, które powinny być użytkowane zgodnie z ich przeznaczeniem. Ewentualna zmiana przeznaczenia zmeliorowanych użytków rolnych może nastąpić tylko przy braku możliwości innych rozwiązań, na podstawie regulacji zawartych w przepisach odrębnych.

Zajmując część terenów objętych melioracją szczegółową należy zapewnić sprawne działanie systemu na terenach przyległych.

Obowiązuje zakaz wznoszenia trwałych naniesień na terenach zalewowych oraz zakaz grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości nie mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu.

XIX. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Obszarami przeznaczonymi na lokalizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym są obszary, na których przewiduje się rozmieszczenie następujących inwestycji i zadań związanych z utrzymaniem obiektów istniejących:

- tereny komunikacji drogowej nie mające znaczenia ponadlokalnego, tj. wszystkie drogi gminne i powiatowe,
- tereny przeznaczone na lokalizację urządzeń ochrony przeciwpowodziowej,
- tereny przeznaczone na lokalizację urządzeń gospodarki wodno-ściekowej – oczyszczalnie, przepompownie, stacje uzdatniania wody, przewody wodne i kanalizacyjne itp.,
- tereny przeznaczone na lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej – stacje transformatorowe, stacje redukcyjno pomiarowe, przewody energetyczne: elektryczne, ciepłownicze, gazowe itp.,
- tereny publiczne w ramach zespołów zabudowy mieszkaniowej i usługowej,
- tereny cmentarzy,
- tereny rekreacyjno – sportowe.
-

XX. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ z dnia 29 sierpnia 2016 r. na terenie gminy rozmieszczone będą następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- „Budowa i przebudowa drogi wojewódzkiej DW 791” – tab. 7 Zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego
- „Budowa Szybkiej Kolei Regionalnej”- Tab. 8 Inwestycje celu publicznego postulowane przez samorząd województwa, ustalona w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego
- „Budowa sieci dróg/tras rowerowych - Tab. 8 (j.w.)
- „Budowa centrów przesiadkowych” - Tab. 8 (j.w.)
- „Modernizacja i rewitalizacja linii kolejowych” – Tab. 9 Inwestycje celu publicznego zależne od podmiotów innych niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa.

Zasady wprowadzania inwestycji ponadlokalnego celu publicznego do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ustawa ta określa również zasady wprowadzania do planów miejscowych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w przypadku, gdy inwestorem jest gmina ościenna.

XXI. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2.000 M² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Całość obszaru Gminy posiada obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego. W strategii rozwoju Gminy nie przewiduje się obowiązkowej procedury przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości w rozumieniu przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami jako zadanie Gminy Poraj.

Nie wskazuje się w gminie obszaru rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Zgodnie z przepisami odrębnymi na podstawie prawa górniczego i geologicznego, jeżeli w wyniku zamierzonej działalności określonej w koncesji przewiduje się istotne skutki dla środowiska, dla terenu górniczego bądź jego fragmentu można sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, na podstawie przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym. Na terenie Gminy nie występują obszary i tereny górnicze.

XXII. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Aktualnie Gmina posiada obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące cały obszar w jej granicach administracyjnych.

Zamierza się docelowo sporządzić plan miejscowy dla całego obszaru Gminy. Obowiązujące na terenie Gminy miejscowe plany zagospodarowania stały się częściowo nieaktualne ze względu na liczne zmiany w przepisach wprowadzone po wejściu w życie tych planów. Przeznaczenie terenów, sposoby ich zagospodarowania i zabudowy ustalone w dotychczas sporządzonych planach miejscowych mogą nie być zgodne z potrzebami rozwoju Gminy, z zamierzeniami inwestorów oraz właścicielami nieruchomości.

Zakłada się, że nowe potrzeby sporządzenia planów miejscowych mogą wynikać z konieczności uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Takie potrzeby mogą dotyczyć nowych terenów wskazanych do zabudowy. Zgoda na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych dotyczy gleb klasy I - III, uwzględniając przepisy odrębne w tym zakresie.

Gmina równocześnie z przystąpieniem do sporządzenia niniejszego Studium podjęła uchwałę nr 128 (XVI)16 z dnia 3 marca 2016 r w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj w jej granicach administracyjnych.

XXIII. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

W procesie rozwoju Gminy rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna przekształcone będą w kierunku zwiększenia ich znaczenia jako elementy systemu gospodarczego i przyrodniczego Gminy. Wskazane w Studium kierunki rozwoju osadniczego prowadzić będą do koncentracji zabudowy oraz uzupełnienia enklaw zabudowy powiązanych z terenami rolnymi. W ramach obszarów polityki

przestrzennej wyznaczonych w Studium jako tereny rolne, prowadzona będzie gospodarka polowa, sadownicza oraz rolniczego wykorzystania łąk i pastwisk.

XXIV. OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIĄ, OBSZARY PREDYSPONOWANE DO WYSTĘPOWANIA RUCHÓW MASOWYCH ZIEMI ORAZ TERENY ZAGROŻONE RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI

XXIV.1. OBSZARY PREDYSPONOWANE DO WYSTĘPOWANIA RUCHÓW MASOWYCH ZIEMI ORAZ TERENY ZAGROŻONE RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI

Na podstawie ogólnych i wstępnych danych na obszarze Gminy Poraj brak informacji o zjawiskach i obszarach takich jak osuwiska i obszary predysponowane do występowania powierzchniowych ruchów masowych.

XXIV.2. OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIĄ

Zgodnie ze Mapami Zagrożenia Powodziowego opublikowanymi na Hydroportalu Informatycznego Systemu Osłony Kraju na rysunku Studium wyznaczono Obszary Zagrożenia Powodziowego - Zasięgi Fal Powodziowych Wód: Q 10%, Q 1% oraz Q 0,2%.

Ochrona przeciwpowodziowa na terenie Gminy Poraj zostanie ustalona i doprecyzowana w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla terenów zalewowych należy przyjąć rozwiązania, które będą ograniczały zagrożenie powodziowe.

Po powstaniu dokumentów mających umocowanie prawne ustalających tereny zagrożeń powodziowych w nowo tworzonych mpzp należy uwzględniać uwarunkowania z nich wynikające w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.

XXIV.3. ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z EKSPLOATACJĄ WĘGLA KAMIENNEGO

Na terenie Gminy Poraj nie występują obecnie żadne formy eksploatacji kopalni. W związku z powyższym, w Gminie nie występują obszary ani obiekty, które byłyby narażone na uszkodzenia, będące wynikiem działalności eksploatacyjnej.

XXIV.4. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na terenie Gminy Poraj nie występują obecnie formy eksploatacji kopalni, które powodowałyby konieczność wyznaczenia filarów ochronnych. Nie występują również obszary i obiekty, które byłyby narażone na uszkodzenia, a które ze względu na swoją wartość wymagałyby objęcia ochroną w postaci filaru ochronnego.

Plan terenu górnictwa może w szczególności określić obiekty lub obszary, dla których wyznacza się filar ochronny, w granicach którego, ze względu na ochronę oznaczonych dóbr, wydobywanie kopalin nie może być prowadzone albo może być dozwolone tylko w sposób zapewniający ochronę tych dóbr.

XXV. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENI, REHABILITACJI

LUB REKULTYWACJI

Na obszarze Gminy nie przewiduje się prowadzenia procesów rehabilitacji lub rekultywacji terenów lub zabudowy.

Ustala się, że obszarami wymagającymi przekształceń będą :

- centralny teren wymagający stworzenia infrastruktury społecznej, kulturalnej mającej na celu poprawę jakości życia mieszkańców, poprawę jakości przestrzeni publicznej,
- obszary sportowo - rekreacyjne poprzez tworzenie obiektów i infrastruktury w zakresie rekreacji i sportu mającej na celu rozwój branży turystycznej w tym rejonie, stworzenie nowych miejsc pracy, wzrostu ruchu turystycznego.

XXVI. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na obszarze Gminy, terenami zamkniętymi są tereny kolejowe ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu.

XXVII. INNE OBSZARY PROBLEMOWE

Poza wymienionymi już obszarami problemowymi w rozwoju Gminy można wskazać jeszcze inne następujące obszary problemowe:

- konieczność wyposażenia rozpraszającej się zabudowy mieszkaniowej w sieci wod-kan oraz drogi gminne,
- w procesie rozwoju Gminy Poraj obszarami problemowymi będą te rejony, na których rozwój napotykał będzie na uwarunkowania przyrodnicze lub własności gruntów, realizacje zadań rozwoju Gminy w tych obszarach może wywołać negatywne skutki i konflikty interesu publicznego z interesami prywatnymi,
- obszarami problemowymi rozwoju Gminy Poraj może być lokalizacja nowych terenów aktywności gospodarczej.

XXVIII. OBSZARY, NA KTÓRYCH BĘDĄ ROZMIESZCZONE URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 kW

Na rysunku studium wyznacza się obszar, na którym rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (farmy fotowoltaiczne) wraz ze strefą ochronną, związaną z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów. Granica obszaru, na którym rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, jest tożsama z granicą strefy ochronnej.

Teren lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, należy objąć opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który określi szczegółowo zasady zagospodarowania terenów.

Realizacja urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW musi spełniać warunki określone w przepisach odrębnych.

UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to opracowanie strategiczne dla rozwoju przestrzennego gminy. Mimo, że nie ma ono rangi prawa miejscowego, to jednak stanowi oś systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy.

Zgodnie z Uchwałą nr 127(XVI)16 Rady Gminy Poraj z dnia 3 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj, Studium obejmuje obszar gminy w jej granicach administracyjnych.

Celem opracowania studium jest przede wszystkim określenie aktualnej polityki przestrzennej władz lokalnych gminy, wynikającej z aktualnych ustaleń ustawowych i akceptowanych uwarunkowań wynikających z programów i wniosków rozwojowych osób prawnych i fizycznych, dokumentów polityki i zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego.

Określenia dotyczące formy użytkowania terenów dotyczą podstawowych i uzupełniających lub towarzyszących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być realizowane także inne formy zabudowy, pod warunkiem nie pozostawania w sprzeczności z formami określonymi w studium. Przy opracowywaniu planów miejscowych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę należy przewidzieć zielen publiczną, stwarzającą warunki do wypoczynku i rekreacji a jednocześnie stanowiącą o estetyce danego terenu.

W opracowanym dokumencie znalazły się informacje wynikające z:

- rozpoznania aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- sformułowania kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego,
- stworzenia podstaw do koordynacji sporządzania planów miejscowych,
- integrowanie polityki przestrzennej państwa z interesami gminy, a także wpływanie na formułowanie zadań rządowych, wojewódzkich i powiatowych, związanych z priorytetami rozwoju gminy,
- zbiorów informacji stwarzających warunki dla promocji przestrzennych walorów gminy w celu lokowania działalności związanej z preferowanymi formami aktywności gospodarczej i społecznej,
- promocji walorów i możliwości inwestycyjnych gminy.

Dokument jest zgodny z wymogami przepisów prawnych.

W planowaniu rozwoju przestrzennego Gminy Poraj, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego jej poszczególnych terenów, utrzymano obowiązujące aktualnie cele rozwoju Gminy:

- *Osiągnięcie wszechstronnego rozwoju, zapewniającego wzrost poziomu życia mieszkańców oraz zaspokojenie potrzeb następnych pokoleń.*
- *Zapewnienie równowagi między rozwojem gospodarczym, a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego.*

Osiągnięcie powyższych celów głównych możliwe będzie poprzez realizację następujących celów strategicznych:

- a) cele ekonomiczne polegające na kształtowaniu mechanizmów stymulujących efektywny rozwój gospodarczy gminy, zapewniający obniżenie bezrobocia oraz wzrost dobrobytu mieszkańców poprzez:
 - rozwój lokalnego rynku pracy,
 - rozwój nowych małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych,
 - restrukturyzację rolnictwa,
- b) cele społeczne polegające na poprawie jakości życia mieszkańców poprzez:
 - zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania,
 - zapewnienie wyposażenia w usługi zaspokajające potrzeby mieszkańców,
 - zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej,
 - zapewnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- c) cele przyrodnicze polegające na ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego i gospodarowaniu jego zasobami poprzez:
 - zahamowanie procesów degradacji środowiska,
 - zachowanie istniejących wartości środowiska,

- ochronę zasobów będących podstawą rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem wód podziemnych,
 - poprawę zdrowotnych warunków życia mieszkańców,
 - zachowanie wartości krajobrazowych,
- d) cele kulturowe polegające na zachowaniu wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego i kształtowaniu atrakcyjnego wizerunku gminy poprzez:
- zachowanie tożsamości kulturowej obszaru,
 - zachowanie otwartych przestrzeni o wybitnych walorach krajobrazowo – przyrodniczych,
 - zachowanie i ochronę dóbr kultury,
- e) cele przestrzenne polegające na podnoszeniu ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania gminy oraz efektywności wykorzystania zasobów poprzez:
- uporządkowanie struktury zabudowy wsi,
 - dążenie do wyeliminowania konfliktów wynikających z różnych sposobów zagospodarowania i racjonalne wykorzystanie zasobów.

Wyżej wymienione strategiczne cele rozwoju są ściśle związane z głównymi kierunkami rozwoju gminy, które stanowią:

- ✓ rozwój terenów przemysłowych,
- ✓ rozwój terenów usługowych i mieszkaniowo – usługowych (w tym, w szczególności, w centrach poszczególnych miejscowości) ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia przestrzeni publicznych,
- ✓ ochrona terenów otwartych (rolnych) przed zabudową, wraz z możliwością zalesiania gruntów celem ukształtowania i wzmocnienia powiązań poszczególnych ekosystemów leśnych.

Realizacja wyżej wymienionych celów rozwojowych następować będzie wskutek realizacji ustaleń zawartych w Studium.

Cele *ekonomiczne* realizowane będą w głównej mierze w obrębie jednostek urbanistycznych oznaczonych symbolem **AG** – obszarów aktywności gospodarczej, **U** – obszarów usługowych oraz **M** – obszarów mieszkaniowych

Znaczny przyrost terenów aktywności gospodarczej związany jest w głównej mierze z realizacją zamierzeń inwestycyjnych firm obecnie działających na terenie gminy. Nowe tereny dla lokalizacji terenów usługowych zostały wyznaczone w otoczeniu najważniejszych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy, jak również w obrębie poszczególnych sołectw.

Projektowane w Studium wielofunkcyjne obszary mieszkaniowe zabezpieczają potrzeby gminy na kilkadziesiąt lat, stanowiąc jednocześnie odpowiedź władz gminy na zgłaszane przez mieszkańców „zapotrzebowanie”. Ich faktyczny rozwój i wykorzystanie będzie jednak procesem długotrwałym, uzależnionym w głównej mierze od zjawisk demograficznych, a w szczególności

wskaźnika przyrostu naturalnego i współczynnika salda migracji. Planuje się głównie uzupełnienie, wypełnienie lub uporządkowanie struktury zabudowy.

Cele *przyrodnicze i kulturowe* realizowane będą w głównej mierze w obrębie jednostek **ZL** – obszarów leśnych, **ZP** – obszarów zieleni urządzonej oraz **R** – obszarów rolnych. Wydzielenie obszarów, na których możliwość zabudowy jest bardzo mocno ograniczona, lub wręcz niemożliwa ma na celu ochronę (bądź wzmocnienie) walorów przyrodniczych Gminy, jak również ochronę gruntów rolnych przed presją urbanizacyjną. W związku z tym przyjęto ogólne zasady rozwoju dla tych jednostek, których celem jest:

- ♣ powstrzymanie procesów urbanizacyjnych na obszarach cennych z przyrodniczego punktu widzenia,
- ♣ ochrona dolin rzek i potoków przed zabudową,
- ♣ ochrona terenów otwartych przed zabudową,
- ♣ znaczne ograniczenie (lub całkowita eliminacja) urbanizacji na terenach rolnych i w obrębie enklaw leśnych,
- ♣ dążenie do krystalizacji obecnego układu osadniczego gminy i maksymalnego wykorzystania terenów już zainwestowanych (zabudowanych, uzbrojonych).

Cele *społeczne* wynikają z ustawowych obowiązków gminy, oraz jej ambicji w kreowaniu jak najkorzystniejszych warunków zamieszkania i obsługi mieszkańców. Odzwierciedlenie tych ambicji stanowi dyspozycja poszczególnych kategorii terenów określonych w Studium jako szeroko rozumiane tereny inwestycyjne (zarówno przemysłowe, usługowe, jak i mieszkaniowe). Takie, a nie inne przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenów stanowi kompromis pomiędzy oczekiwaniami mieszkańców i władz gminy, a wymaganiami związanymi z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Przyjęte w niniejszym Studium rozwiązania przestrzenne wynikają z konieczności poszukiwania wielorakich form rozwoju społeczno – gospodarczego gminy, stanowiąc jednocześnie przestrzenne odzwierciedlenie celów i kierunków rozwoju określonych w innych dokumentach strategicznych gminy (np. program rozwoju lokalnego gminy, plany odnowy poszczególnych sołectw).

W poszczególnych punktach ustaleń Studium zawarto przesądzenia i założenia dotyczące:

- ♣ wizji i celów rozwoju Gminy,
- ♣ kierunków zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej Gminy, które zaplanowane zostały jako struktury tworzone przez jednostki urbanistyczne,
- ♣ kierunków i wskaźników zagospodarowania poszczególnych jednostek urbanistycznych,
- ♣ obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów,
- ♣ obszarów i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- ♣ kierunków rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,

- ▲ obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
- ▲ obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- ▲ kierunków i zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- ▲ obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych,
- ▲ granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
- ▲ obszarów problemowych.

Przemyślany i zaakceptowany przez lokalną społeczność oraz władze samorządowe ład i rozwój przestrzenny gminnego obszaru, w tym rozwój zabudowy, komunikacji, ogólnodostępnych przestrzeni publicznych oraz usług i ich dostępności nowych terenów inwestycyjnych, pozwoli na poprawę warunków i jakości życia mieszkańców.

Ekonomiczny i społeczny rozwój Gminy następować będzie przy jednoczesnym poszanowaniu i racjonalnym wykorzystaniu walorów środowiska przyrodniczego oraz czynników lokalizacyjno – gospodarczych.

Zapisy Studium i ich respektowanie zapewnią równowagę pomiędzy rozwojem zainwestowania i uzbrojenia terenów, a ochroną wartości przyrodniczych i kulturowych. Wskazują obszary szczególnej ochrony i największych zagrożeń.

Studium określa zasady ochrony środowiska, jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego.

Koniecznym jest respektowanie przez władze gminy podstawowych zasad gospodarki przestrzennej (kształtowanie ładu przestrzennego, ochrona interesu/dobra publicznego, zrównoważony rozwój), a także wysoka świadomość ekologiczna i aktywność władz i mieszkańców na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego oraz integracja społeczności lokalnej wokół realizacji wspólnych zadań i celów.

Przyjęte ustalenia są kontynuacją i aktualizacją polegającą na dostosowaniu nowych opracowań zarówno w skali województwa jak i w skali lokalnej w celu polepszenia jakości życia i rozwoju gospodarczego.

Integralną część Studium stanowią załączniki:

- Załącznik nr 1, niniejszy tekst Studium, w tym uwarunkowania i kierunki,
- Załącznik nr 2, Rysunek uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego - stan istniejący użytkowania terenów w skali 1:20 000,
- Załącznik nr 3, Rysunek kierunków zagospodarowania przestrzennego w skali 1:10 000
- Załącznik nr 4, rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag.

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr 183(XXIII)20
Rady Gminy Poraj
z dnia 22 grudnia 2020 r.

**ROZSTRZYGNIĘCIE
O SPOSOBIE ROZPATRZENIA NIEUWZGLĘDNIONYCH UWAG
DO PROJEKTU STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY PORAJ**

Zbieranie uwag w terminie 18.08.2020 – 22.09.2020 r.

Numer uwagi	Nazwisko i imię nazwa jednostki organizacyjnej i adres zgłaszającego uwagi	DATA wpływu uwagi	Oznaczenie NIERUCHOMOŚCI, której dotyczy uwaga	Ustalenia projektu planu dla nieruchomości ci której dotyczy uwaga	Rozstrzygnięcie Wójta Gminy w sprawie rozpatrzenia uwagi		Rozstrzygnięcie Rady Gminy w Poraju załącznik do uchwały Nr z dnia.....r.		Uwagi/Uzasadnienie
					Uwaga uwzględl.	Uwaga nieuwzgl.	Uwaga uwzgl.	Uwaga nieuwzgl.	
1.	*)	07.09.2020 r.	910 Masłońskie	Zgodnie z załączoną uwagą.		•			Obszar w studium przeznaczony został pod obszary usługowe z dopuszczeniem budowy budynków jednorodzinnych. Na etapie projektu planu miejscowego możliwości zagospodarowania poszczególnych działek będą uściślane.
2.	*)	10.09.2020 r.	95/2, 96, 97 Poraj	Zgodnie z załączoną uwagą.		•			Obszar w studium przeznaczony został pod obszary mieszkaniowe z dopuszczeniem usług. Na etapie projektu planu miejscowego możliwości zagospodarowania poszczególnych działek będą uściślane..
3.	*)	17.09.2020 r.	106, Gęzyn	Zgodnie z załączoną uwagą.		•			Działka od drogi częściowo przeznaczona pod tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, pozostała część poza obszarami wyznaczonymi do zabudowy w studium.

Załącznik Nr 5 do uchwały Nr 183(XXIII)20
Rady Gminy Poraj
z dnia 22 grudnia 2020 r.
Zalacznik5.xml

Dane przestrzenne o obiekcie

Rada Gminy Poraj na podstawie art. 67a ust. 3 i 5, ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 293 ze zm.) przygotowała dane przestrzenne dla studium, które stanowią załącznik w postaci cyfrowej do uchwały

***STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY PORAJ***

OPRACOWAŁ:

PRACOWNIA URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNA JAN KNURA

UL. KORFANTEGO 11/3, 44-200 RYBNIK

Listopad 2020 r.

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	2
INFORMACJE OGÓLNE	5
I. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA TERENU – INFORMACJE PODSTAWOWE O GMINIE	9
II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO, WYMOGÓW JEGO OCHRONY, ZAPISÓW W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU ORAZ POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	10
III. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PROCESÓW DEMOGRAFICZNYCH I STANU ZATRUDNIENIA.....	13
IV. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ZDROWIA, ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	19
V. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	22
VI. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM ROLNICZEJ I LEŚNJI PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, ZASOBÓW PRZYRODY I KRAJOBRAZU KLUTUROWEGO ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	22
<i>VI.1. POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE</i>	<i>23</i>
<i>VI.2. BUDOWA GEOLOGICZNA I GLEBY</i>	<i>24</i>
<i>VI.3 ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH.....</i>	<i>25</i>
<i>VI.4 ZASOBY WÓD POWIERZCHNIOWYCH</i>	<i>26</i>
<i>VI.5 ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH.....</i>	<i>28</i>
<i>VI.6 FAUNA I FLORA</i>	<i>28</i>
<i>VI.6.1 FLORA</i>	<i>28</i>
<i>VI.6.2. FAUNA</i>	<i>31</i>
<i>VI.7. ZASOBY PRZYRODNICZE</i>	<i>35</i>
<i>VI.8 KRAJOBRAZ</i>	<i>38</i>
<i>VI.9. KLIMAT LOKALNY.....</i>	<i>39</i>
<i>VI.10 ZASOBY I FUNKCJONOWANIE ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....</i>	<i>39</i>
<i>VII.1. RYS HISTORYCZNY</i>	<i>42</i>
VIII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	47
XI. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMU KOMUNIKACJI.....	50
<i>XI.1 KOMUNIKACJA DROGOWA.....</i>	<i>50</i>
XII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	51
<i>XII.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ.....</i>	<i>51</i>

<i>XII.2. ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW</i>	52
<i>XII.3. GOSPODARKA ODPADAMI</i>	52
<i>XII.5. GAZOWNICTWO</i>	53
<i>XII.6. ELEKTROENERGETYKA</i>	53
<i>XII.7. TELEKOMUNIKACJA</i>	56
XIII. MOŻLIWOŚCI I OGRANICZENIA W ROZWOJU PRZESTRZENNYM GMINY WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ STANU ISTNIEJĄCEGO	56
KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	62
XIV. CELE ROZWOJU GMINY PORAJ	62
XV. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW	64
<i>XV.1. USTALENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE KIERUNKÓW I WSKAŹNIKÓW ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW</i>	64
<i>XV.2. USTALENIA DOTYCZĄCE KIERUNKÓW I WSKAŹNIKÓW ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA TERENÓW POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW POLITYKI PRZESTRZENNEJ</i>	67
XVI. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW ORAZ OCHRONY PRZYRODY	78
<i>XVI.1. OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ</i>	78
<i>XVI.3. POMNIKI PRZYRODY</i>	78
<i>XVI.4. OBIEKTY PROPONOWANE DO OCHRONY</i>	79
<i>XVI.5. OCHRONA GATUNKOWA FAUNY I FLORY</i>	79
<i>XVI.6. OCHRONA TERENÓW LEŚNYCH</i>	80
<i>XVI.7. OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH</i>	81
<i>XVI.8. OCHRONA ZASOBÓW SUROWCÓW NATURALNYCH</i>	82
<i>XVI.9. OCHRONA GLEB</i>	82
<i>XVI.10. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU AKUSTYCZNEGO</i>	83
<i>XVI.11. OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA</i>	83
<i>XVI.12. FUNKCJONALNOŚĆ KORYTARZY EKOLOGICZNYCH</i>	84
XVII. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ DOTYCZĄCE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTEKÓW I DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	85
<i>XVII.1. OBIEKTY ZABYTEKOWE OBJĘTE OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ</i>	85
<i>XVII.3. STREFA OCHRONY KRAJOBRAZU KULTUROWEGO</i>	88
<i>XVII.4. STREFA OCHRONY EKSPOZYCJI</i>	89
<i>XVII.5. STREFA STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH ORAZ ARCHEOLOGICZNYCH STREF OCHRONNYCH</i>	89
XVIII. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACJI	89
<i>XVIII .1. KOMUNIKACJA</i>	89
<i>XVIII.2. ZAOPATRZENIE W WODĘ</i>	91
<i>XVIII.3. GOSPODARKA ŚCIEKOWA</i>	91
<i>XVIII .4. GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI I PRZEMYSŁOWYMI</i>	92

XVIII.5. ZAOPATRZENIE W GAZ.....	92
XVIII.6. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO.....	92
XVIII.7. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ	93
XVIII.8. TELEKOMUNIKACJA.....	93
XVIII.9. MELIORACJE.....	94
XIX. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM	94
XX. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1	95
XXI. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2.000 M ² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	95
XXII. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE.....	96
XXIII. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ.....	96
XXIV. OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIĄ, OBSZARY PREDYSPONOWANE DO WYSTĘPOWANIA RUCHÓW MASOWYCH ZIEMI ORAZ TERENY ZAGROŻONE RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI	97
XXIV.1. OBSZARY PREDYSPONOWANE DO WYSTĘPOWANIA RUCHÓW MASOWYCH ZIEMI ORAZ TERENY ZAGROŻONE RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI	97
XXIV.2. OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIĄ	97
XXIV.3. ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z EKSPLOATACJĄ WĘGLA KAMIENNEGO.....	97
XXIV.4. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY	97
XXV. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENIA, REHABILITACJI	98
LUB REKULTYWACJI	98
XXVI. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH	98
XXVII. INNE OBSZARY PROBLEMOWE	98
XXVIII. OBSZARY, NA KTÓRYCH BĘDĄ ROZMIESZCZONE URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 kW.....	99
UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM.....	99

INFORMACJE OGÓLNE

WPROWADZENIE

Studium określa politykę przestrzenną gminy, określa lokalne zasady gospodarowania przestrzenią przy uwzględnieniu zasad określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa, planie zagospodarowania przestrzennego województwa i strategii rozwoju gminy. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego pełni zatem trzy podstawowe funkcje:

- stanowi akt polityki przestrzennej gminy określając politykę rozwoju przestrzennego gminy,
- wpływa na zasady kształtowania przestrzeni określane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego koordynując ich ustalenia,
- studium może również stanowić ofertę dla przyszłych inwestorów, będąc jednym z ważniejszych elementów programu rozwoju gminy.

Studium, określając ogólne kierunki i zasady rozwoju przestrzennego gminy, stanowi kompromis pomiędzy polityką rozwoju prowadzoną przez władze gminy, oczekiwaniami mieszkańców i inwestorów, a także obiektywnymi potrzebami i wymaganiami funkcjonalnymi danej jednostki osadniczej.

PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Podstawę prawną opracowania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj stanowi:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1945 z późn.zm.),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U z 2004 r., Nr 118, poz. 1233),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2019 r., poz.506 z późn. zm.).

Do opracowania przedmiotowego studium przystąpiono na podstawie uchwały nr 127(XVI)16 Rady Gminy Poraj z dnia 3 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj.

Studium ma charakter obowiązkowy i jest częścią lokalnego systemu planowania. Jest dokumentem długofalowej polityki przestrzennej samorządu gminy, nie jest aktem prawa miejscowego. Obecne opracowanie obejmuje obszar całej Gminy Poraj w jej granicach administracyjnych.

METODA OPRACOWANIA

W ramach prac nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy poddano wszechstronnej analizie: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zagadnienia demograficzne

i społeczno-gospodarcze, dotychczasowe przeznaczenie i zagospodarowanie terenu, uwarunkowania wynikające z prawa własności gruntów i turystycznego zagospodarowania, a także uwarunkowania związane ze stanem komunikacji oraz sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

Dokument Studium składa się z następujących części stanowiących załączniki do uchwały:

- Załącznik nr 1, tekst Studium, w tym uwarunkowania i kierunki,
- Załącznik nr 2, Rysunek uwarunkowań rozwoju Gminy - stan istniejący użytkowania terenów w skali 1:20 000,
- Załącznik nr 3, Rysunek kierunków zagospodarowania przestrzennego w skali 1:10 000,
- Załącznik nr 4, rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag.

Oddzielną część opracowania stanowi dokumentacja prac planistycznych prowadzonych w trakcie prac nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, obejmująca czynności formalno – prawne i merytoryczne związane z jego opracowaniem.

Studium jest osiowym dokumentem dla opracowywania planów miejscowych, a jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy ich sporządzaniu.

Studium uwzględnia wymogi ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz.U. z 2018 r., poz.2081 z późn. zm.). W związku z powyższym równolegle do sporządzenia Studium prowadzono procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Dokumentację planistyczną stanowi zbiór dokumentów potwierdzających poszczególne etapy procedury formalno-prawnej.

Ustalenia zawarte w Studium, zarówno w części tekstowej jak i graficznej określają kierunki polityki przestrzennej Gminy.

W Studium przedstawiono zgeneralizowane granice i funkcje użytkowania terenów. Nie wyklucza to uzupełnienia funkcji dominującej innymi funkcjami uzupełniającymi jeśli pozwalają na to uwarunkowania oraz jeśli nie jest to sprzeczne z funkcją dominującą i nie pogorszy to stanu środowiska.

Granice poszczególnych terenów w części graficznej Studium odpowiadają dokładnością skali mapy, a ich uściślenie i dostosowanie do granic nieruchomości nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Studium jest dokumentem planistycznym określającym kierunki polityki przestrzennej prowadzonej przez władze samorządowe gminy.

Niniejsze opracowanie sporządzane jest w celu aktualizacji danych dotyczących uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wpływającego na rozwój Gminy Poraj.

Ponadto opracowanie ma określić kierunki polityki przestrzennej prowadzonej przez władze samorządowe Gminy, wytyczające ogólne zasady zagospodarowania Gminy. Gmina dąży do zrównoważonego i trwałego rozwoju funkcji mieszkaniowej, produkcyjno-usługowej i rekreacyjnej, zachowując jednocześnie dotychczasową różnorodność gospodarczą i kulturową.

Zakres Studium obejmuje:

➤ **rozpoznanie i diagnozę aktualnej sytuacji i zasobów Gminy, i uwarunkowań jej rozwoju wynikające z:**

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony,
- stanu środowiska, w tym rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego,
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- warunków i jakości życia mieszkańców w tym ochrony ich zdrowia,
- zagrożenia bezpieczeństwa ludności i ich mienia,
- potrzeb i możliwości rozwoju Gminy,
- stanu prawnego gruntów,
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych,
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej;

➤ **wyznaczenie kierunków rozwoju przestrzennego, a więc podstawowych reguł działania w przestrzeni przyjętych przez Samorząd Gminy, określających:**

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej Gminy oraz przeznaczeniu terenów,
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy,
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego,
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym,
- obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,

- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej,
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
- obszary lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW.
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych,
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
- granice terenów zamkniętych.

UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO

I. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA TERENU – INFORMACJE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Poraj jest gminą wiejską położoną w województwie śląskim, w powiecie myszkowskim. Powierzchnia gminy wynosi 5700 ha. Zamieszkiwana jest przez 10 948 mieszkańców.

Ryc.1 Położenie gminy na tle województwa śląskiego;
Źródło: <http://www.slaskie.pl>

Gmina położona jest 15 km na południe od Częstochowy i posiada dogodnie położenie komunikacyjne z aglomeracją śląską jak również z dużymi miastami t.j. Opole, Częstochowa. Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka 791, a 10 km na zachód biegnie DK1 łącząca północ Polski z południem: Gdańsk – Łódź – Częstochowa – Katowice – Cieszyn.

Przez teren gminy przebiega także magistrala kolejowa Warszawa- Katowice.

Najbliższe lotniska obsługujące loty międzynarodowe znajdują się w odległości 44 km od miejscowości Poraj, w Pyrzowicach i w odległości 120 km w Balicach.

Gminę Poraj tworzy 9 obrębów geodezyjnych:

- Choróń,

- Dębowiec,
- Dzierżno,
- Gęzyn,
- Jastrząb,
- Kuźnica Stara,
- Masłońskie,
- Poraj,
- Żarki - Letnisko,

II. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO, WYMOGÓW JEGO OCHRONY, ZAPISÓW W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU ORAZ POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Pod pojęciem ładu przestrzennego należy rozumieć „takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno - gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjne i estetyczne”. Ład przestrzenny jest jednym z pojęć o kluczowym znaczeniu dla planowania przestrzennego. Powinien być – obok zrównoważonego rozwoju – traktowany jako podstawa wszelkich działań planistycznych, w szczególności określenia zasad kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego.

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO JAKO ELEMENT KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY

W dniu 29 sierpnia 2016 r uchwałą Nr V/26/2/2016 Sejmik Województwa Śląskiego przyjął nowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, który określa cele i kierunki polityki przestrzennej województwa. Trzy podstawowe wyzwania polityki przestrzennej, które determinują cele i kierunki rozwoju przestrzennego regionu to: **konkurencyjność, spójność i równoważenie rozwoju**.

W odniesieniu do trendów gospodarczych wyzwaniem będzie podnoszenie **konkurencyjności** regionu poprzez wykorzystanie potencjału rozwojowego głównych ośrodków miejskich, jako miejsc koncentracji procesów gospodarczych, poprzez rozwijanie gospodarki opartej na wiedzy, kreowanie innowacji, wykorzystanie dorobku i tradycji przemysłowych regionu oraz potencjału i specjalizacji związanych z nowoczesnymi przemysłami. Istotą wzmocnienia konkurencyjności regionu będzie wzmocnienie kapitału kreatywnego województwa i uczestnictwa w kształtowaniu europejskiej przestrzeni badawczej dla wzrostu gospodarczego regionu, wspieranie przedsiębiorczości oraz tworzenie i implementacja nowych technologii do przedsiębiorstw, uczestnictwo w sieciach współpracy i organizacjach o charakterze europejskim i globalnym.

W kontekście zmian zachodzących w społeczeństwie głównym wyzwaniem jest zapewnienie **spójności** między dynamicznie rozwijającymi się obszarami miejskimi, a obszarami je otaczającymi w celu zapewnienia jak największej liczbie mieszkańców regionu równych możliwości udziału w procesach rozwojowych. Dla zapewnienia spójności wewnątrzregionalnej i równych szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu niezbędne jest więc podejmowanie działań w zakresie stymulowania dyfuzji rozwoju na całą strukturę przestrzenną, poprzez sieć wzajemnych powiązań, wzdłuż których następuje przepływ dóbr, usług, idei, kapitału i pracy. Spójność wewnętrzna regionu ma zapewniać warunki dla wykorzystania własnych potencjałów rozwojowych obszarów oraz rozprzestrzeniania się rozwoju skoncentrowanego w głównych ośrodkach miejskich na obszary je otaczające, posiadające niższy potencjał rozwojowy. Zapewnienie spójności będzie więc polegało na zapewnieniu wysokiej jakości życia, zmniejszaniu różnic dzielących warunki życia mieszkańców miast i wsi, zapewnieniu powszechnego dostępu do podstawowych usług, rozwijaniu kompetencji i wykształcenia oraz aktywizowaniu zawodowemu i społecznemu mieszkańców regionu.

W nawiązaniu do zmian środowiskowych i infrastrukturalnych wyzwaniem będzie **równoważenie rozwoju** regionu przy minimalizowaniu konfliktów ekologicznych i społecznych oraz zabezpieczenie dalszego rozwoju w oparciu o potencjał zasobów naturalnych i kulturowych. Oznacza to kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni w sposób umożliwiający trwałość i harmonijność procesów rozwoju, z uwzględnieniem regeneracji środowiska naturalnego, jego zasobów i komponentów, rewitalizacji terenów zdegradowanych oraz zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom województwa poprzez rozwijanie usług, transfer i stosowanie technologii ochrony środowiska oraz ograniczanie i efektywne rozwiązywanie konfliktów przestrzennych.

Za cele polityki przestrzennej województwa przyjęto:

1. Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące kierunki polityki przestrzennej:

- 1.1. Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii.
- 1.2. Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodka wojewódzkiego oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych.
- 1.3. Poprawa dostępności wewnętrznej regionu

2. Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych

Dla realizacji celu przyjmuje się kierunki polityki przestrzennej:

- 2.1. Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów.
- 2.2. Rozwój obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych.
- 2.3. Poprawa wewnętrznej integracji regionu.

3. Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego

Dla realizacji celu przyjmuje się następujące polityki przestrzennej:

- 3.1 Ochrona zasobów środowiska.
- 3.2 Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich.
- 3.3 Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.

4. Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu

Dla realizacji celu przyjmuje się kierunki polityki przestrzennej:

- 4.1 Rozwój ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej.
- 4.2 Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej.
- 4.3 Rozwijanie współpracy międzyregionalnej.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, gmina Poraj jest położona jest w następujących obszarach:

- a) *Wiejski obszar funkcjonalny*, który charakteryzuje się dużą powierzchnią użytków rolnych oraz znaczną liczbą ludności utrzymującej się z pracy w rolnictwie,
- b) *Obszar terenów zamkniętych*, czyli to tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych. Tereny te wymienione i opisane są w dziale iii. Kierunki zagospodarowania przestrzennego rozdziale 12 tereny zamknięte,
- c) *Obszar ochrony krajobrazów kulturowych*, ze względu na występowanie na terenie gminy cennych obiektów, które należy objąć skuteczną ochroną przed wszelkimi ingerencjami, mogącymi naruszyć integralność dzieła architektonicznego czy urbanistycznego, a w konsekwencji prowadzić do jego degradacji czy destrukcji.
- d) *Obszar udokumentowanych złóż kopalin*, którego rozwój powinien być ukierunkowany na ochronę terenów złóż umożliwiającą ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska.
- e) *Obszar narażony na niebezpieczeństwo powodzi*, którego główne działania winny koncentrować się na podnoszeniu stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez optymalne zagospodarowanie terenów, których rozwój powinien być podporządkowany zachowaniu równowagi pomiędzy potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego, działaniami na rzecz przeciwdziałania zagrożeniu powodziowemu a wykorzystaniem gospodarczym. Priorytetem działań przeciwpowodziowych dla terenów obecnie zurbanizowanych lub przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących gminnych dokumentach planistycznych powinna być ochrona zabudowy, natomiast dla obszarów niezabudowanych i nieprzeznaczonych do zabudowy winien być zakaz zabudowy. Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią winno uwzględniać się obowiązujące zakazy, nakazy, dopuszczenia i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczących

ochrony przed powodzią.

- f) *Obszar cenny przyrodniczo*, którego rozwój powinien być ukierunkowany na ochronę walorów przyrodniczych obszarów cennych przyrodniczo. Cenne elementy środowiska przyrodniczego stanowią jednocześnie główne walory turystyczne województwa śląskiego, stwarzające możliwości rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnej regionu. Funkcja ta jest ważnym czynnikiem nie tylko wzrostu, ale także aktywizacji gospodarczej wielu obszarów regionu. Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnej na obszarach cennych przyrodniczo winien zostać podporządkowany zachowaniu różnorodności biologicznej.
- g) *Obszar ochrony i kształtowania zasobów wodnych*, dla którego efektywne gospodarowanie wodami musi uwzględniać zaspokojenie potrzeb ludności i gospodarki w zakresie wystarczającej ilości wody, spełniającej wymagania, co do jakości, przy równoczesnej ochronie zasobów - wodnych oraz utrzymania dla ekosystemów wodnych i od wody zależnych odpowiadających im warunków środowiskowych. Obszar ten obejmuje teren całego województwa.

Ponadto w planie województwa określono *inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym*. Tereny te wyznacza się m.in. Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania systemów obrony kraju, w tym w zakresie wykorzystania infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej na potrzeby przewozów wojskowych. Na obszarze gminy znajduje się jedna inwestycja o znaczeniu państwowym tj . linia nr 155 Kucelinka – Poraj.

III.UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PROCESÓW DEMOGRAFICZNYCH I STANU ZATRUDNIENIA

III.1. PROCESY DEMOGRAFICZNE

Gmina Poraj, wg danych Urzędu Statystycznego w Katowicach z 2016 r., liczy 10 948 mieszkańców. Na tle wszystkich gmin w powiecie myszkowskim, gmina zajmuje 3 lokatę po Myszkowie i Koziegłowach pod względem ogólnej liczby ludności, oraz jest na 2 miejscu po mieście Myszków pod względem ludności przypadającej na km²; Poraj (192 Mk/km²), Myszków (439 Mk/km²).

Pod względem ludności Gmina Poraj zajmuje w województwie śląskim 783 lokatę. Na tle kraju, województwa i powiatu w 2014 r. Gmina Poraj charakteryzowała się bardzo dużym ujemnym przyrostem naturalnym na 1000 mieszkańców. Dla kraju współczynnik wynosi 0, dla województwa śląskiego -1,1, dla powiatu myszkowskiego -2,1, dla gminy Poraj -5,02. Na wzrost liczby mieszkańców (przyrost rzeczywisty) ma wpływ dodatnie saldo migracji utrzymujące się od 2006. Dla kraju współczynnik wynosi -0,4, dla województwa śląskiego -1,6, dla powiatu myszkowskiego 1,3, a dla gminy Poraj 3,4. Zjawisko to świadczy o tym że ludność chętnie zamieszkuje na terenie gminy. Gminę Poraj zamieszkuje w 51,7% stanowią kobiety, a w 48,3% mężczyźni.

W latach 2002-20126 liczba mieszkańców wzrosła o 3,9%. Średni wiek mieszkańców jest nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski i wynosi 43,3 lat.

Mieszkańcy gminy Poraj zawarli w 2015 roku 39 małżeństw, co odpowiada 3,6 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,6 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 24,4% mieszkańców gminy Poraj jest stanu wolnego, 60,0% żyje w małżeństwie, 3,8% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,3% to wdowy/wdowcy.

Gmina Poraj ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -32. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,9 na 1000 mieszkańców gminy Poraj. Na 1000 ludności gminy Poraj przypada 10.69 zgonów. Jest to wartość porównywalna do wartości średniej dla województwa śląskiego oraz nieznacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

W 2015 roku zarejestrowano 108 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 92 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Poraj 16. W tym samym roku nie zameldował się nikt z zagranicy oraz nie zarejestrowano wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0.

Ludność ogółem	w wieku					
	0-14 lat		15-64 lat		65lat i więcej	
osób	osób	%	osób	%	osób	%
6957	1404	12,8	7460	68,2	2067	18,9

Tabela nr 1. Biologiczne grupy wiekowe w Gminie Poraj 2015 r.
Źródło: GUS

III.2. ZATRUDNIENIE

W wieku produkcyjnym jest 60,8% mieszkańców gminy Poraj, 15,8% w wieku przedprodukcyjnym, a 23,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W gminie Poraj na 1000 mieszkańców pracuje 145 osób . 53,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 46,1% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Poraj w 2015 roku wynosiło 11,3% (12,9% wśród kobiet i 10,0% wśród mężczyzn).

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Poraj 997 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 852 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -145.

Rynek pracy na terenie gminy Poraj jest znacznie zróżnicowany. Profil gospodarczy w gminie można podzielić na dwa sektory:

- Rolnictwo,
- Aktywność gospodarcza mieszkańców wyrażająca się we wskaźniku ilości osób fizycznych i zarejestrowanych spółek cywilnych przypadających na tysiąc mieszkańców.

Liczba podmiotów wpisanych do REGON w przeliczeniu na 10 tys mieszkańców w 2014 wynosiła 1065 i była na podobnym poziomie jak w kraju, jednak o wiele wyższa niż w całym województwie

i powiecie. Mieszkańcy gminy zatrudnienie znajdują w zlokalizowanych na terenie Gminy i w gminach sąsiednich podmiotach przetwórstwa przemysłowego. Na terenie Gminy w 2014 roku funkcjonowało 1167 podmiotów gospodarczych. Mieszkańcy gminy zatrudnienie znajdują przede wszystkim na terenie gminy i w gminach sąsiednich w przemyśle i budownictwie 32,5%, w sektorze usługowym 14% (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie, gastronomia, informacji i komunikacja), w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości. Największa liczba należała do sektora – handel hurtowy i detaliczny. Wśród podmiotów gospodarczych na terenie gminy dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 49 osób, siedem przedsiębiorstw zatrudnia od 50 do 249 osób, dwa przedsiębiorstwa zatrudnia od 250 do 999 osób.

sekcja	opis	Liczba podmiotów
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	14
B	Górnictwo i wydobywanie	1
C	Przetwórstwo przemysłowe	191
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatycznych	0
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	14
F	Budownictwo	139
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	347
H	Transport i gospodarka magazynowa	70
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	46
J	Informacja i komunikacja	21
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	33
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	18
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	76
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	32
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenie społeczne	7
P	Edukacja	28
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	56
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12

S, T i U	Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	62
-------------	---	----

*Tabela nr 2. Lokalny sektor gospodarczy
Źródło: UG Poraj*

Do największych pracodawców zalicza się:

Biedronkę, Delikatesy Centrum, Congnor S.A., Złomoteż, Z.P.U. „CHEMEKS” Sp. z o.o., GALATEX S.A., Złomrex Metal Sp. z o.o., PUH DROGPOL Sp. z o.o., PZPHE ELTOM SP. z o.o., „ANCORA COLLECTION” Wiesława Ciępka i Andrzej Ciępka S.C.

W sektorze rolniczym pracuje 27,7% mieszkańców. Na terenie gminy funkcjonuje 796 gospodarstw rolnych, przeważają tu małe gospodarstwa do 5 ha.

III.3. WYNIKI ANALIZ EKONOMICZNYCH, ŚRODOWISKOWYCH, SPOŁECZNYCH, PROGNOZ DEMOGRAFICZNYCH ORAZ MOŻLIWOŚCI FINANSOWYCH GMINY

W zakresie możliwości i potrzeb rozwoju gminy studium winno uwzględniać następujące elementy uwarunkowań:

- a) analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne,
- b) prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego,
- c) możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy,
- d) bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Celem opracowania przedmiotowego studium jest przede wszystkim określenie aktualnej polityki przestrzennej władz lokalnych gminy, wynikającej z aktualnych ustaleń ustawowych i akceptowanych uwarunkowań wynikających z programów i wniosków rozwojowych osób prawnych i fizycznych, dokumentów polityki i zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego.

Celem rozwoju gminy jest osiągnięcie wszechstronnego rozwoju, zapewniającego wzrost poziomu życia mieszkańców oraz zaspokojenie potrzeb następnych pokoleń. Zapewnienie równowagi między rozwojem gospodarczym, a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego z ochroną terenów otwartych (rolnych) przed zabudową.

Określenia dotyczące formy użytkowania terenów dotyczą podstawowych i uzupełniających lub towarzyszących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być realizowane także inne formy zabudowy, pod warunkiem nie pozostawania w sprzeczności z formami określonymi w studium.

Zgodnie z wykonanymi analizami ekonomicznymi, środowiskowymi i społecznymi przed przystąpieniem do sporządzenia Studium, stwierdzono, iż zakres przyjętych rozwiązań jest uzasadniony:

Ad. a) W zakresie sfery ekonomicznej, środowiskowej i społecznej:

Założenia ekonomiczne studium przyjęto na podstawie kształtowania mechanizmów stymulujących efektywny rozwój gospodarczy gminy, zapewniający obniżenie bezrobocia oraz wzrost dobrobytu mieszkańców poprzez:

- rozwój lokalnego rynku pracy,
- rozwój nowych małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych,
- restrukturyzację rolnictwa,

Założenia społeczne studium na poprawie jakości życia mieszkańców poprzez:

- zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania,
- zapewnienie wyposażenia w usługi zaspokajające potrzeby mieszkańców,
- zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej,
- zapewnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną,

Przyjęte założenia wpływające na politykę przestrzenną gminy opracowaną w niniejszym studium polegają głównie na ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego i gospodarowaniu jego zasobami poprzez:

- zahamowanie procesów degradacji środowiska,
- zachowanie istniejących wartości środowiska,
- ochronę zasobów będących podstawą rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem wód podziemnych,
- poprawę zdrowotnych warunków życia mieszkańców,
- zachowanie wartości krajobrazowych,

Przyjęta polityka przestrzenna w studium uwzględnia potrzeby finansowe w zakresie realizacji głównie infrastruktury technicznej i komunikacji. W zakresie sfery środowiskowej zgodnie z wnioskami prognozy oddziaływania na środowisko wykonanej na potrzeby Studium nie przewiduje się w związku z realizacją ustaleń studium znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, a zwłaszcza na awifaunę obszaru opracowania. Oddziaływanie realizacji ustaleń studium będzie miało charakter gminny, częściowo odwracalny, nie powodujący istotnych szkód w środowisku. Nie przewiduje się również zagrożenia dla obecnego stanu zasobów i jakości środowiska, mogącego powodować trwałe, niekorzystne zmiany w funkcjonowaniu środowiska.

W zakresie sfery społecznej przyjęte w studium rozwiązania bezsprzecznie spowodują rozwój społeczny gminy oraz pozwolą zmniejszyć stopę jej bezrobocia.

Ad. b) W Studium wykonano i uwzględniono prognozy demograficzne, natomiast nie było potrzeby wykonania prognoz demograficznych uwzględniających, tam gdzie to uzasadnione, migracji w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego.

Ad c) W zakresie możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, stwierdza się, iż znaczna część gminy posiada dostęp do wszystkich niezbędnych mediów i komunikacji, a zgodnie z przyjętymi założeniami ekonomicznymi, gmina będzie potrafiła wykonać inwestycje należące do zadań własnych gminy z bilansem dodatnim.

Ad d) Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Wyznaczone w dotychczas obowiązującym studium tereny inwestycyjne gminy są już w znacznej części zagospodarowane. Obecne działania inwestycyjne na obszarze gminy z pewnością będą miały swoje konsekwencje w zakresie przyciągnięcia do gminy kolejnych inwestorów. Przez rozwój dużych firm działających na terenie gminy, gmina Poraj może stać się bardziej konkurencyjna wobec gmin sąsiednich, a co w konsekwencji może spowodować napływ potencjalnych inwestorów. Zgodnie z opracowanym na potrzeby studium bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę, maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, w podziale na funkcje zabudowy, nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.

Należy podkreślić, iż ustalenia studium winny być na tyle elastyczne oraz dające pełną możliwość inwestowania na terenie gminy, aby w przyszłości nie spowodować wstrzymania realizacji inwestycji na czas przeprowadzenia procedury planistycznej zmiany studium.

IV. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ZDROWIA, ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

IV.1. WARUNKI MIESZKANIOWE

Na przestrzeni lat 2008 - 2015 liczba mieszkań (w statystycznym kontekście rozumianych zarówno jako lokal mieszkalny jak i dom) oddanych do użytku wynosi 339.

Większość budynków mieszkalnych są to domy prywatne wolnostojące, jednorodzinne lub w zabudowie zagrodowej.

Warunki mieszkaniowe w Gminie nie odbiegają od przeciętnych w powiecie. Brak przyrostu liczby mieszkań związany jest brakiem przyrostu liczby ludności. Ewentualnie ubytki budynków o złym stanie technicznym powodują zastępowanie ich nowymi budynkami. Nowe obiekty dysponują jednak znacznie większą powierzchnią, są lepiej wyposażone w instalacje sieci infrastruktury technicznej.

W 2016 roku w gminie Poraj oddano do użytku 26 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 2,37 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

- Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców - 2,37
- Łączna liczba izb w lokalu mieszkaniach oddanych do użytku 150
- Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu wynosiła 5,77 szt.,
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 169,30 m²,
- przeciętna powierzchnia budynku mieszkalnego na osobę wynosiła 0,40 m²,
- Przeciętna liczba izb na 1000 ludności wynosiła 13,7
-

IV.2 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Obsługa mieszkańców Gminy z zakresu:

- administracji - Urząd Gminy, Urząd Stanu Cywilnego, Urząd Pocztowy, dwie placówki bankowe;
- zdrowia – Gminny Ośrodek Zdrowia, dwa Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, sześć aptek;
- pomocy społecznej - Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych im. Brata Alberta;
- oświaty – Zespół Ekonomiczno – Administracyjny Szkół Gminy Poraj, dwa gimnazja, sześć szkół podstawowych w tym jedna niepubliczna, dwa przedszkola, dwa żłobki;

- kultury i sportu – Gminny Ośrodek Kultury w Poraju, Gminna Biblioteka Publiczna w Poraju wraz z 3, Stowarzyszenia i Towarzystwa Społeczno – Kulturalne, Związki i kluby Sportowe;
- inne – 4 Kościoły Parafialne, 2 cmentarze, Ochotnicza Straż Pożarna - 7 strażnic;
- usług podstawowych - bytowych - typu handel, gastronomia, rzemiosło usługowe, stacja paliw.

Do największych podmiotów usługowych w Gminie należą między innymi:

- Urząd Gminy w Poraju;
- Gminna Spółka Komunalna „PORECO” z o.o.;
- Urząd Stanu Cywilnego w Poraju;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Poraju;
- Zespół Ekonomiczno – Administracyjny Szkół Gminy Poraj;
- Gimnazjum: Poraj i Żarki Letnisko
- Szkoły Podstawowe: Poraj, Żarki Letnisko, Jastrząb, Kuźnica Stara, Choron, Masłońskie (niepubliczna) ;
- Przedszkola: Poraj, Żarki Letnisko;
- Żłobek: Poraj, Żarki Letnisko;
- Ośrodki Zdrowia: Poraj (publiczny i niepubliczny), Żarki Letnisko (niepubliczny);
- Apteka: cztery w Poraju i dwie w Żarkach Letnisko
- Gminny Ośrodek Kultury w Poraju
- Gminna Biblioteka Publiczna w Poraju wraz z 3 filiami w miejscowości Jastrząb, Kuźnicy Starej, Żarkach Letnisko
- Ludowy Klub Sportowy „Polonia” Poraj,
- Porajskie Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej i Sportu w Poraju;
- Polski Związek Wędkarski w Poraju,
- Częstochowski Okręgowy Związek Żeglarski,
- Stowarzyszenie „Marina Poraj” ,
- Urząd Pocztowy w Poraju;
- ING Bank Śląski Oddział w Poraju, Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. oddział Częstochowa filia w Alior Bank Placówka Partnerska w Poraju;
- Ochotnicza Straż Pożarna – 7 strażnic

Powyższą listę uzupełniają kilkadziesiąt mniejszych podmiotów usługowych. Są to głównie firmy: handlowe, gastronomiczne i rzemieślnicze oraz liczne koła, stowarzyszenia i organizacje społeczne.

IV.3 OŚWIATA, EDUKACJA, KULTURA

Na terenie Gminy Poraj system edukacji składa się z jedenastu jednostek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa im. kpt. Leonida Teligi w Poraju
- Szkoła Podstawowa im. Pokoju w Żarkach Letnisko
- Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Wielkiego w Jastrzębiu
- Szkoła Podstawowa im. Dywizji J.H.Dąbrowskiego w Kuźnicy Starej
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Choroni
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Masłońskim
- Gimnazjum im. Kazimierza Górskiego w Poraju
- Gimnazjum im. Jana Pawła II w Żarkach Letnisko
- Zespół Ekonomiczno - Administracyjny Szkół Gminy Poraj

Wraz ze spadkiem przyrostu naturalnego, zmniejszającą się z roku na rok liczbą urodzeń oraz liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w ostatnich latach spadała liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach.

Obecna reforma edukacji spowoduje likwidację dwóch gimnazjum, uczniowie będą kontynuować edukację w szkołach podstawowych, a następnie ponadpodstawowej w swojej gminie lub poza jej granicami.

Uzupełnienie edukacji na terenie Gminy Poraj to:

- Żłobek Gminny w Poraju
- Żłobek Gminny w Żarkach Letnisko
- Samorządowe Przedszkole Publiczne w Poraju „Leśne Skarzaty”
- Samorządowe Przedszkole Publiczne w Żarkach Letnisko

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy jest znacznie wyższy niż na terenie w kraju, województwie i powiecie. Zapewniona odpowiednia ilość miejsc w przedszkolu pozwala na szybszy powrót matek do pracy zawodowej.

W gminie wymagania w zakresie kultury zaspokajają :

- Gminny Ośrodek Kultury w Poraju
- Gminna Biblioteka Publiczna w Poraju wraz z 3 filiami w miejscowości Jastrząb, Kuźnica Starej, Żarkach Letnisko

IV.4. ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA, ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE

Zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia wynika z szeregu przyczyn, a w tym między innymi: powodziowych, osuwiskowych, pożarowych, komunikacyjnych, energetycznych, chemicznych, itd.

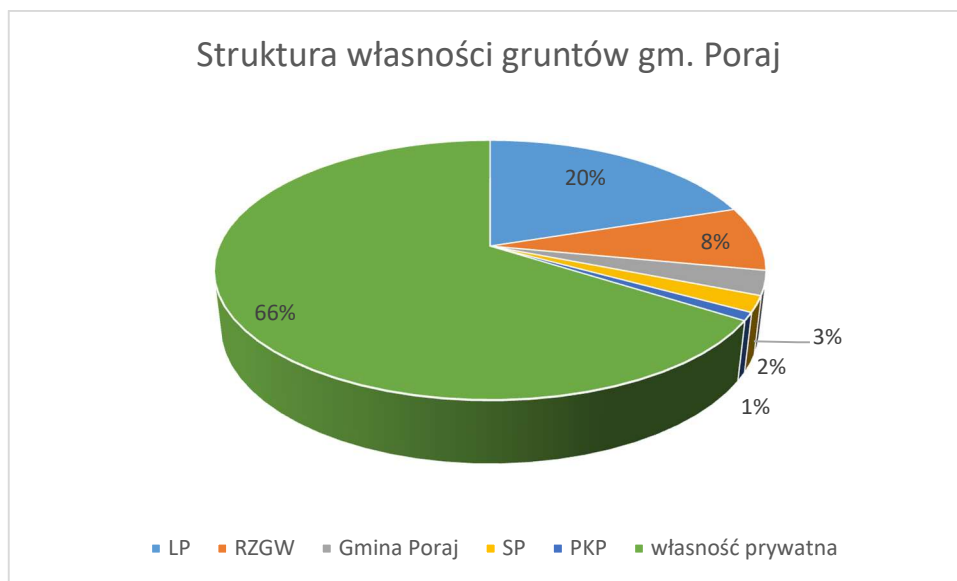
Stan bezpieczeństwa publicznego w gminie nadzoruje Komenda Powiatowa Policji w Myszkowie. W Koziegłowach znajduje się Komisariat Policji. W gminie działa 7 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych: Poraj, Choroń, Żarki Letnisko, Jastrząb, Kuźnica Stara, Gęzyn. Ochotnicze Straże Pożarne

to także lokalne ośrodki kultury, rozrywki, sportu. Sieć placówek Ochotniczej Straży Pożarnej zabezpiecza ochronę w razie pożaru, a służba patrolowa Policji odpowiada za bezpieczeństwo ludności i mienia.

Zagrożeniem jest również przebieg przez gminę tras komunikacyjnych. Drogi wymagają dostosowania do parametrów technicznych określonych w przepisach odrębnych, o drogach publicznych. Kierowanie, monitorowanie, planowanie i usuwanie skutków zagrożeń na terenie powiatu wykonuje Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego w Myszkowie. Do głównych zadań należy: nadzór nad systemem wczesnego ostrzegania ludności, pełnienie całodobowych dyżurów w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego, współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratunkowe, przeprowadzanie ćwiczeń obronnych i obrony cywilnej.

V. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Dominującą formą własności w Gminie Poraj jest własność prywatna, aż 1/5 gruntów gminy stanowi własność Skarbu Państwa - grunty należące do Lasów Państwowych. Niewielka ilość gruntów jest własnością gminy. Nieznaczna część nieruchomości posiada nieuregulowany stan prawny. Poniżej przedstawiono strukturę własności gruntów gminy Poraj w ujęciu procentowym.

Ryc. nr 2. Struktura własności gruntów
Źródło: UG Poraj

Gmina Poraj - 171,2 ha; Lasy Państwowe – 1141,2 ha; RZGW – 456,5 ha; SP – 114,1; PKP-57,1
Własność prywatna – 3766,0 ha

VI. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM ROLNICZEJ I LEŚNIEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA,

ZASOBÓW PRZYRODY I KRAJOBRAZU KLUTUROWEGO ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Podstawą społecznego i gospodarczego rozwoju gminy jest zachowanie przyrodniczych podstaw rozwoju. Przyrodnicze uwarunkowania zawsze odgrywały istotną rolę w kształtowaniu układów przestrzennych gminy. Gospodarowanie zasobami naturalnymi, ich ochrona, powinno zapewnić zaspokojenie potrzeb ludzkich obecnych i przyszłych pokoleń bez stwarzania konfliktów ekologicznych i społecznych.

VI.1. POŁOŻENIE FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

Gmina Poraj położona jest w północno – wschodniej części województwa śląskiego, w powiecie myszkowskim. Gmina jest najbardziej wysuniętą na północ gminą powiatu.

Pod względem geograficznym gmina położona jest na obszarze dwóch regionów fizycznogeograficznych: Wyżyny Woźnicko-Wieluńskiej oraz Wyżyny Krakowsko – Częstochowskiej., układzie terenu typowym dla obszarów jurajskich.

Ryc.3 Regiony fizycznogeograficzne województwa śląskiego wg Kondrackiego (2002);
Źródło: [http:// geosilesia.us.edu.pl](http://geosilesia.us.edu.pl)

W znaczeniu historycznym, etnograficznym i kulturowym gmina Poraj położona jest na obszarze Górnego Śląska - jednego z regionów historycznych Polski.

Gmina Poraj sąsiaduje:

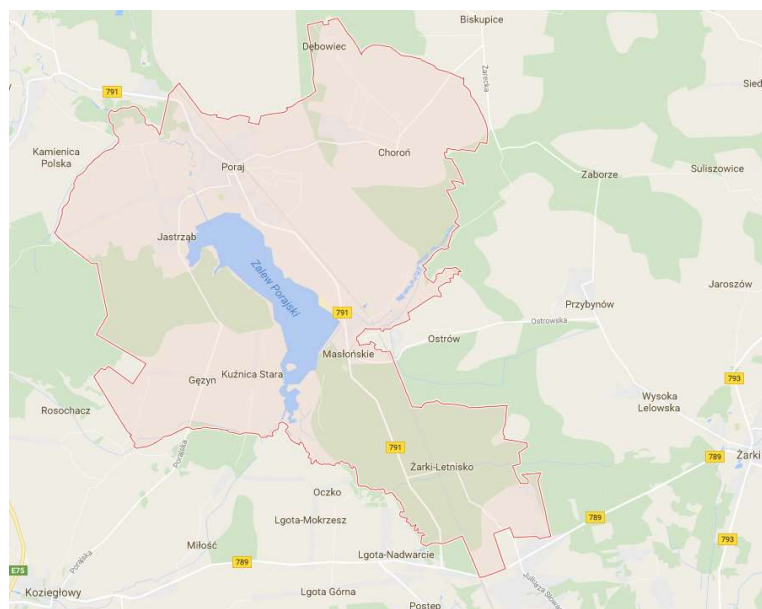
- od północnego-zachodu z gminą Kamienica Polska (powiat częstochowski),

- od północnego-wschodu z gminą Olsztyn (powiat częstochowski),
- od południowego – zachodu z gminą Koziegłowy (powiat myszkowski).
- od południowego – wschodu z miastem Myszków (powiat myszkowski).
- od wschodu z gminą Żarki (powiat myszkowski).

*Ryc.4 Położenie Gminy Poraj na tle powiatu lublinieckiego
Źródło: opracowanie własne*

Powierzchnia gminy obejmuje 5700 ha i skupia na tym terytorium 9 obrębów geodezyjnych: Choroń, Dębowiec, Dzierżno, Gęzyn, Jastrząb, Kuźnica Stara, Masłonie, Poraj, Żarki - Letnisko,

*Ryc.5 Gmina Poraj
Źródło: www.google/maps*

VI.2. BUDOWA GEOLOGICZNA I GLEBY

Gmina Poraj położona jest w północno – wschodniej części województwa śląskiego, w powiecie myszkowskim. Gmina jest najbardziej wysuniętą na północ gminą tego powiatu.

Podłoże geologiczne opisywanego terenu jest zróżnicowane, co jest odzwierciedleniem złożonej historii formowania się tego obszaru. Najstarsze z występujących na powierzchni osadów pochodzą z górnego triasu brunatnoczerwone piaskowce z wkładkami wapienia, budujące wzniesienia Progu Woźnickiego (Kondracki 1967). Na tym podłożu wytworzyły się gliniaste gleby bielicowe. W Obniżeniu Warty zalegają utwory młode, czwartorzędowe (piaski pochodzenia rzeczno i lodowcowego). Na ubogich piaskach rozwinęły się gleby bielicowe. Na najmłodszych holocenijskich utworach akumulacji rzecznej, złożonych głównie z namulów i piasków, wykształciły się żyzne gleby o charakterze mad. W obniżeniach terenu spotykane są gleby bagienne i torfowe, charakteryzujące się wysokim poziomem wód gruntowych. Pod powierzchnią osadów czwartorzędowych zalegają złoża iłów wodonośnych, pochodzące z środkowej jury. Na bazie tych pokładów rozwinęło się górnictwo rud żelaza. Obszar należący do Wyżyny Częstochowskiej budują posady górnourajskie o miąższości dochodzącej do 300 metrów, wykształcone jako margle, wapienie płytowe i wapienie skaliste. Ostateczne wydzwignięcie tych osadów z dna morza jurajskiego nastąpiło podczas ruchów laminaryjskich u schyłku ery mezozoicznej w okresie kredowym. Po długim okresie spokoju tektonicznego, w miocenie doszło do kolejnych ruchów górotwórczych - fałdowania alpejskiego. Pod naciskiem nasuwających się Karpat płyta jurajska popękała w równoleżnikowe uskoki, opadające „schodami” ku północy. Dlatego jej tektonika posiada charakter zrębowo-uskokowy. Pokłady wapieni są pozyskiwane w licznych, zlokalizowanych w północnej części gminy kamieniołomach. W wyniku tego powstały wyrobiska w postaci dołów o różnej głębokości i powierzchni: od niewielkich zagłębień do wyrobisk o powierzchni ok. 1 ha. Lokalnie na wierzchołkach wzgórz wapiennych wytworzyły się płytkie rędziny. Wszelkie obniżenia terenu zajmują osady piaszczyste naniesione w plejstocenie przez wody roztopowe zlodowacenia krakowskiego. Rozległe powierzchnie piaszczyste stanowią, obok wapiennych skałek, najbardziej charakterystyczny element krajobrazu Wyżyny Częstochowskiej. Na głębokim podłożu piaszczystym rozwinęły się ubogie gleby bielicowe oraz gleby hydrogeniczne o niekorzystnych warunkach tlenowych, podlegających okresowym lub stałym podtopieniom.

Gleby brunatne powstają w miejscach, gdzie skała wapienna jest pokryta płytką, nie przekraczającą zwykle 1 m grubości warstwą utworów piaszczysto – gliniastych (Michalik 1974).

W obrębie terenów zabudowanych naturalna pokrywa glebowa została w znacznej mierze zastąpiona gruntami antropogenicznymi nasypowymi związanymi z prowadzeniem prac niwelacyjnych pod obiekty kubaturowe. 1974).

VI.3 ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH

W gminie Poraj wyróżniana się kilka pięter wodonośnych o zróżnicowanym rozprzestrzenieniu, parametrach hydrogeologicznych i znaczeniu użytkowym. Obszar Gminy Poraj położony jest w zasięgu

GZWP nr 327 o nazwie Lubliniec – Myszków oraz północno – wschodni kraniec gminy obejmuje zasięg Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 326 o nazwie Częstochowa E.

Wiek utworu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 326 Częstochowa E to jura górna, szacunkowe zasoby dyspozycyjne 1020 [tys.m³/dobę], średnia głębokość ujęcia 160 m. W tym miejscu znajduje się obszar wymagający najwyższej ochrony wód podziemnych (ONO) oraz przebiega granica udokumentowanych regionalnych zasobów wód podziemnych.

GZWP nr 327 o nazwie Lubliniec - Myszków posiada szacunkowe zasoby dyspozycyjne 312 [tys.m³/dobę], średnia głębokość ujęcia to 135 m, obejmuje powierzchnię 2100 km². Kompleks wodonośny jest zbudowany z dolomitów, wapieni i margli triasu, a jego miąższość wynosi od 10 do 250 m. Na przeważającej części obszaru kompleks wodonośny jest przykryty serią utworów słabo przepuszczalnych triasu górnego i jury dolnej. Przeciętna głębokość studzien ujmujących te wody to około 135 m. Główną cechą zbiornika jest to, iż jest to największy w ramach triasu śląskiego zbiornik wód podziemnych. Poziomami wodonośnymi są utwory wapienia muszlowego i retu zasilane bezpośrednio na wychodniach oraz poprzez sączenie z innych warstw, np. czwartorzędowych i jurajskich. Główną warstwą wodonośną są tu piaski i piaskowce warstw krośnieńskich o miąższości 20 do 40 m i dobrych parametrach hydrogeologicznych. Miejscami w zalegających wyżej ilach wodonośnych występują nieciągłe i o zmiennej miąższości warstwy wodonośne tzw. międzyrudne o niewielkiej wartości użytkowej. Na znacznym obszarze warstwy krośnieńskie mają kontakt hydrauliczny z niżej zalegającymi dolnojurajskimi piaskami warstw łysieckich górnych. Istotnym zagrożeniem opisywanych wód w rejonie wychodnim są liczne punktowe ogniska zanieczyszczeń, zaś w rejonach, gdzie warstwa wodonośna pokryta jest ilami wodonośnymi pojawia się zagrożenie ze strony zatopionych kopalń rud żelaza. W wyniku ługowania związków chemicznych w wodach wypełniających wyrobiska kopalniane notuje się zwiększone stężenia siarczanów, żelaza i manganu.

Pod względem hydrochemicznym wody te należą do prostych i naturalnych. Ochrona wód podziemnych, jako głównego źródła zaopatrzenia ludności w wodę jest ważnym elementem oceny tendencji przeobrażeń środowiska przyrodniczego. W związku z tym wody te badane są z uwzględnieniem stopnia naturalnej izolacji, a zatem wrażliwości na wpływ zanieczyszczeń. Monitoring jakości wód podziemnych na poziomie krajowym prowadzony jest przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Monitoring jakości wód podziemnych na poziomie regionalnym prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach.

VI.4 ZASOBY WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Gmina Poraj leży w dorzeczu Odry. Pod względem zasobności w wodę należy do obszarów samowystarczalnych. Wody zajmują ok. 9% powierzchni gminy, z czego zasadniczą część stanowi sztuczny zbiornik wodny na Warcie (5,04 km²). Powierzchnia pozostałych zbiorników i cieków wodnych wynosi w sumie ok. 0,1 km². Największą rzeką przepływającą przez teren gminy jest Warta – główny, prawobrzeżny dopływ Odry. Lewe dopływy Warty to: Złoty Potok (płyynie przy południowo-zachodniej

granicy i wpada do zbiornika) i Czarka (przy północno-zachodniej granicy). Potok Czarka Jastrzębska – płynie także jako prawy dopływ przez Żarki Letnisko. Żaden z tych dopływów nie przekracza 7 km długości, przy czym przez teren gminy płyną tylko ich końcowe: ok. 3 km odcinki. Łączna długość rzek, potoków i rowów odwadniających, wraz z 5 km długości zbiornikiem na Warcie wynosi ok. 46 km, co daje średnią gęstość sieci wodnej ok. 0,7 km/km². Zbiornik na Warcie zasilany jest dodatkowo przez dopływ lewobrzeżny – potok Boży Stok – i prawobrzeżny – potok Ordonkę. Na dnie niewielkich, wysłanych piaskami dolin, występują okresowe strumienie i jeziora napełniające się wodą podczas wiosennych roztopów i latem po obfitych opadach burzowych.

Powstanie zbiornika wodnego na Warcie spowodowało szereg zmian w stosunkach wodnych na terenie gminy. W otoczeniu zbiornika Poraj występują lokalne podtopienia terenu związane z podniesieniem się wód gruntowych. Odnosi się to w głównej mierze do terenów położonych w zagłębieniach depresyjnych w odniesieniu do rzędnej lustra wody w zbiorniku.

Warta wraz z dopływami bocznymi znalazła się w warunkach nowego, lokalnego poziomu bazy erozyjnej. Natomiast poniżej zapory czołowej koryto rzeki na długości 622 metrów zostało uregulowane. W związku z powstaniem zbiornika wykonano kosztowne zabiegi hydrotechniczne mające na celu przełożenie na długości 1000 m koryta Ordonówki. Potok ten jest prawym dopływem Warty, wypływa ze źródeł krasowych w okolicy Zaborza, a pierwotnie przepływał przez miejscowość Masłońskie. W związku z wybudowaniem zapory bocznej nr 2 na obrzeżu miejscowości Masłońskie, ujście Ordonówki do zbiornika obecnie znajduje się około 250 m na północ od tejże zapory.

Poza wymienionymi uprzednio potokami obszar Gminy jest odwadniany przez szereg rowów melioracyjnych, z których spływ ma charakter okresowy. Wybudowanie zbiornika oraz jego dalsze funkcjonowanie wpłynęło na zmianę reżimu Warty w przekroju wodowskazowym Poraj, zlokalizowanym poniżej zapory, w porównaniu z okresem poprzedzającym spiętrzenie rzeki. Stwierdzono obniżenie przepływów maksymalnych, średnich i minimalnych. Obniżenie przepływów maksymalnych wynika z zatrzymywania w czaszy zbiornika fali wezbraniowej i jest bardzo pozytywnym procesem, charakteryzującym większość zbiorników zaporowych. Natomiast zmniejszenie przepływów minimalnych jest zjawiskiem odosobnionym i czyni zbiornik „Poraj” wyjątkowym obiektem w porównaniu z innymi tego typu obiektami, które zazwyczaj wpływają na podniesienie przepływów minimalnych.

Według specjalistów z zakresu hydrologii sytuacja taka może wynikać z ujemnego bilansu wymiany podziemnej wód zbiornika, przejawiającej się postaci ucieczki wód limnicznych w warstwy skalne podścielające dno zbiornika. Często wynika to z obecności tzw. okien hydrogeologicznych w strefach uskoków, bądź może to mieć związek z prowadzoną wcześniej działalnością górniczą powodującą tworzenie lejów depresyjnych.

VI.5 ZASOBY SUROWCÓW NATURALNYCH

Na terenie gminy Poraj udokumentowane złoża to

- złoża wapienia „Choroń” WW1888
- złoża piasków formierskich:
 - o „Masłońskie” PF 5720,
 - o „Poraj” PF 1111,
- Złoża piasku „Łysa Górka” KN 5700

Złoża piasków kwarcowych (formierskich) wieku jurajskiego „Poraj” nie jest eksploatowane ze względu na ochronę krajobrazu. Południowa część złoża wapieni wieku jurajskiego „Choroń” oraz złoża piasków kwarcowych „Masłońskie” nie jest eksploatowane ze względu na ochronę wód podziemnych, krajobrazu, gleb i lasów.

Na obszarze gminy Poraj nie istnieją obszary górnicze ani tereny górnicze wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych.

VI.6 FAUNA I FLORA

VI.6.1 FLORA

Lasy

Zbiorowiska leśne to głównie bory sosnowe, porastające ubogie, piaszczyste gleby na niższych położonych terenach gminy. Ubogie florystycznie, rozwijające się w środowisku kwaśnym zbiorowiska, charakteryzują się szeroką tolerancją względem wilgotności podłoża (od suchych piachów po gleby torfowe). Gleby bielcowe znacznej części gminy zajęte są przez subatlantycki bór świeży (LeucobryoPinetum).

W drzewostanie i podszyciu dominuje sosna. Spotykana jest również brzoza (*Betula pendula*) i dąb szypułkowy (*Quercus robur*). W podszyciu występują dodatkowo jarzębina (*Sorbus aucuparia*) i kruszyna (*Frangula alnus*). W runie dominuje śmiełek pogięty (*Deschampsia flexuosa*), a większymi płatami występuje borówka czernica (*Vaccinium myrtillus*). Suche miejsca na gruboziarnistych piaskach, zajmuje bór chrobotkowy (Cladonio-Pinetum). Drzewostan sosnowy jest tu niższy i dość rozrzedzony. Warstwa podszytu i zielna są słabo rozwinięte. Warstwę przyziemną tworzą płaty licznych gatunków porostów – chrobotków (*Cladonia* sp.). Podmokłe obniżenia terenu porastają bory wilgotne i bagienne: śródładowy bór wilgotny (MolinioPinetum) z udziałem brzozy omszonej (*Betula pubescens*) i kontynentalny bór bagienny (*Vaccinio uliginosi* - Pinetum), charakteryzujący się słabą kondycją sosny oraz obfitym udziałem borówki bagiennej (*Vaccinium uliginosum*), bagna zwyczajnego (*Ledum palustre*) i innych roślin torfowiskowych. Prawie brak na terenie gminy lasów liściastych. Niewielkie fragmenty tworzące zazwyczaj wtórne zadrzewienia posiadają w swoim składzie gatunki drzew liściastych: brzozę brodawkowaną (*Betula pendula*), dąb szypułkowy (*Quercus robur*), olszę czarną (*Alnus glutinosa*), grab (*Carpinus betulus*), buk (*Fagus sylvatica*), dąb bezszypułkowy (*Q. sessilis*) czy wiąz (*Ulmus laevis*). Znaczną część terenów, gdzie

siedlisko jest odpowiednie dla rozwoju lasu liściastego zajmują tereny rolnicze. Wilgotne, płaskie obniżenia terenu, w dolinach rzek i potoków porośnięte są przez olsy (klasa *Alnetea - glutinosae*) – np. ols porzeczkowy (*Ribis nigri - Alnetum*), z gatunkami runa: (*Carex elongata*), (*Thelypteris palustris*), (*Chaerophyllum hirsutum*). Pas wzdłuż brzegów Warty porośnięty jest przez zarośla wierzbowe ze związku *Salicion albae*. Występują tu wierzby (np. *Salix alba*, *S. fragilis*, *S. viminalis*) oraz olsza czarna. W runie występują gatunki wilgociolubne: chmiel (*Humulus lupulus*), kielisznik (*Calystegia sepium*), psianka słodkogórz (*Solanum dulcamara*), kościenica (*Malachium aquaticum*) i inne.

Zarośla i murawy

W krajobrazie gmina terenie gminy obserwuje się zbiorowiska roślinności zaroślowej z klasy *RhamnoPrunetea*, tzw. „czyżnie”. Występują one głównie na miedzach śródpolnych, nieużytkach porolnych, czasem przy drogach i na brzegach lasów. Spotykamy tu krzewy takie jak: tarnina (*Prunus spinosa*), szakłak (*Rhamnus catartica*), dzika róża (*Rosa canina*), dereń świdwa (*Cornus sanguinea*), trzmielina (*Euonymus europea*, *E. verrucosa*), głogi (*Crataegus* sp.) i jeżyny (*Rubus* sp.). Wzgórza na podłożu wapiennym zajmują dość bogate florystycznie ciepłolubne zbiorowiska okrajkowe (z klasy *Trifolio - Geranietea sanguinei*). Ważną grupę stanowią tu ciepło- i światłolubne rośliny wieloletnie – cenne elementy flory: bodziszek krwisty (*Geranium sanguineum*), traganek (*Astragalus glycyphyllos*), koniczyna (*Trifolium rubens*), koniczyna alpejska (*Trifolium alpestre*), gorysz (*Peucedanum cervaria*), rutewka (*Thalictrum minus*) i in.. Gleby rędzinowe na szczytowych partiach wzgórz wapiennych pokrywają murawy kserotermiczne (klasa *Festuco-Brometea*) z rzadkimi i cennymi gatunkami roślin kserotemicznych: szalwia łąkowa (*Salvia pratensis*), kłosownica (*Brachypodium pinnatum*), dziewięciśń bezłodygowy (*Carlina acaulis*), żebrzyca (*Seseli annuum*), czyściec (*Stachys recta*), przetacznik (*Veronica spicata*), posłonek (*Helianthemum nummularium*), goryczuszka (*Gentianella ciliata*). Murawy te mają charakter wtórny, porastają odlesione wzgórza z wychodniami wapiennymi oraz poeksploatacyjne wyrobiska kamienia wapiennego we wschodniej części gminy. Roślinność wyrobisk charakteryzuje większy udział antropofitów z grupy roślin ruderalnych. Na otwartych terenach piaszczystych występują murawy psammofilne (piaszczyskowe) (z klasy *Sedo - Scleranthetea*). Ubogie, luźne piaski zasiedlają murawy szotlichowe z rzędu *Corynephoretalia* (np. *Spergulo-Corynephoretum*). Występują tu dość nielicznie: szotlicha siwa (*Corynephorus canescens*), sporka (*Spergula vernalis*), chroszcz (*Teesdalia nudicaulis*), rogownica (*Cerastium semidecandrum*), piaskowiec (*Arenaria serpyllifolia*) i in. W żyzniejszych miejscach rosną zwarte murawy (zespół *Diantho-Armerietum*) z dominacją goździka kropkowanego (*Dianthus deltooides*) i rozchodnika (*Sedum acre*) z udziałem zawciągu (*Armeria elongata*), rozchodnika (*Sedum maximum*), jasiieńca (*Jasione montana*), kocanek (*Helichrysum arenarium*).

Łąki

Znaczną część użytków rolnych pokrywają pospolite zbiorowiska łąkowe (klasa *MolinioArrhenatheretea*). W miejscach wilgotnych wykształcone są łąki kośne i ziołorośla ze związku *Calthion*. Na terenach suchszych występują łąki owsicowe (*Arrhenatheretum medioeuropaeum*)

oraz ubogie florystycznie pastwiska (np. zespół *Lolio-Cynosuretum*). W składzie florystycznym łąk przeważają gatunki pospolite i szeroko rozpowszechnione w całym kraju.

Roślinność wodna i nadwodna

W zawodnionych obniżeniach terenu występują mszary i torfowiska mszysto-turzycowe. W sąsiedztwie cieków wodnych występują zbiorowiska o charakterze kwaśnych młak niskoturzycowych uzależnione od podsiąkania wód glebowych lub źródłkowych (rząd *Caricetalia fuscae*) lub kwaśnych, dystroficznych torfowisk przejściowych (rząd *Scheuchzerietalia palustris*). Rosną tu często rośliny rzadkie w skali kraju, właściwe tym siedliskom: świbka (*Triglochin palustre*), przygiełka (*Rhynchospora alba*), bobrek (*Menyanthes trifoliata*), siedmiopalecznik (*Comarum palustre*), fiołek (*Viola palustris*). Bezodpływowe zagłębienia terenu na ubogich, wilgotnych siedliskach zajmują dość niewielkie powierzchniowo płyty torfowisk wysokich (*Sphagnetalia magellanici* z klasy *Oxycocco-Sphagnetalia*), gdzie występują unikatowe w skali kraju i regionu gatunki roślin np.: roszciska okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), modrzewnica (*Andromeda polifolia*), bagno zwyczajne (*Ledum palustre*), gnidosz błotny (*Pedicularis silvatica*), żurawina błotna (*Oxycoccus palustris*) i in. Zbiorniki wodne porasta roślinność strefowa, uzależniona od wysokości brzegów i głębokości wody. W strefie przybrzeżnej występują zbiorowiska szuwarów właściwych z trzciną (*Phragmites australis*), tatarakiem (*Acorus calamus*), oczeretem (*Schoenoplectus lacustris*), jeżogłówką (*Sparganium ramosum*). Miejsca bliżej brzegu zajmują szuwały wielkoturzycowe (ze związku *Magnocaricion*) z jaskrem wielkim (*Ranunculus lingua*), szalejem jadowitym (*Cicuta virosa*), goryszem (*Peucedanum palustre*) i licznymi turzycami (*Carex* sp.). Brzegi wód szybciej płynących porastają szuwały z mannami (*Glyceria fluitans*, *G. plicata*), przetacznikiem bobowniczkim (*Veronica beccabunga*), potoczniakiem (*Berula erecta*) i inne. W toni wodnej zbiorników i stawów oraz na jej powierzchni występują rośliny zanurzone i pływające-zakorzenione: rdestnice (*Potamogeton*), żabiściek (*Hydrocharis morsus-ranae*), rzęśl (*Callitriche* sp.), włosienicznik (*Batrachium*), wywłócznik (*Myriophyllum*), pływacz (*Utricularia*). Na powierzchni wód stojących i wolno płynących tworzą się skupiska rzęs (*Lemna*, *Spirodela*). Brzegi wód i okresowe rozlewiska zajmują zbiorowiska roślin jednorocznych (z klasy *Bidentetea tripartiti*) z uczepek (*Bidens cernuus*), jaskrem jadowitym (*Ranunculus sceleratus*) i inne.

Roślinność synantropijna

Roślinność synantropijna występuje zarówno na siedliskach segetalnych (uprawy zbożowe i okopowe) jak i na siedliskach ruderalnych (przydroża, przypłocia, przychacia, nieużytki, gruzowiska, wysypiska odpadów, tereny kolejowe i przemysłowe itp.). Na żyzniejszych glebach gminy prowadzona jest gospodarka rolna. Wyróżnia się tu uprawy roślin okopowych i zbożowych. W uprawach zbożowych (np. pszenica, żyto, jęczmień itp.), dominują zbiorowiska chwastów segetalnych z klasy *Secalietea*. Tworzą je takie gatunki jak: miotła zbożowa (*Apera spica-venti*), chaber bławatek (*Centaurea cyanus*), wyka czteronasienna (*Vicia tetrasperma*), wyka siewna (*Vicia sativa*), wyka drobnokwiatowa (*Vicia hirsuta*), mak polny (*Papaver rhoeas*) i in. W uprawach okopowych i ogrodowych (np. ziemniaki, buraki, warzywa, rośliny oleiste itp.), występują zbiorowiska chwastów z klasy *Chenopodietea* z takimi gatunkami

jak np.: chwastnica jednostronna (*Echinochloa crus-galli*), włośnica sina (*Setaria pumila*), sporek polny (*Spergula arvensis*), czerwec roczny (*Scleranthus annuus*), szczaw polny (*Rumex acetosella*), rdest kolankowaty (*Polygonum lapathifolium* ssp. *lapathifolium*), rdest gruczołowaty (*Polygonum lapathifolium* ssp. *incanum*), żółtlica owłosiona (*Galinsoga ciliata*), żółtlica drobnokwiatowa (*Galinsoga parviflora*), mleczyk zwyczajny (*Sonchus oleraceus*), mleczyk polny (*Sonchus arvensis*), przetacznik perski (*Veronica persica*) i wilczomleczyk obrotowy (*Euphorbia helioscopia*). Na siedliskach ruderalnych, na przydrożach, wzdłuż linii kolejowej, przy płotach w przydrożnych rowach rozwijają się zbiorowiska bylin z klasy *Artemisietea* z dominującą bylicą pospolitą (*Artemisia vulgaris*) i łopianami (*Arctium* sp). Miejsca wydeptywane zajmują zbiorowiska dywanowe z klasy *Plantaginetea majoris*. Zbiorowiska te występują pospolicie na terenie całej gminy.

VI.6.2. FAUNA

Lasy

Na terenie gminy zwierzęta kręgowce obserwowane w lasach reprezentowane są przez szereg gatunków. Na terenach przylegającym do zbiornika zaporowego kompleksu lasów spotykano żabę trawną (*R. temporaria*) oraz ropuchę szarą (*Bufo bufo*). Gady reprezentowane są przez jaszczurkę zwinę (*Lacerta agilis*), jaszczurkę żyworodną (*L. vivipara*) oraz padalca (*Anguis fragilis*). Tutejsze lasy to miejsce gniazdowania i żerowania niektórych ptaków. Większość z nich to gatunki leśne, ale przylatują tutaj również gatunki bardziej związane z terenami otwartymi takie jak kowalik (*Sitta europea*), bogatka (*Parus major*), modraszka (*P. caeruleus*), gil (*Pyrrhula pyrrhula*), świstunka (*Phylloscopus sibilatrix*), rudzik (*Erithacus rubecula*), sójka (*Garullus glandarius*), raniuszka (*Aegithalos caudatus*). Spotkać tutaj można dzięcioła dużego (*Picoides major*) i zielonego (*Picus viridis*). Nad obszarem lasów i graniczących z nimi terenów otwartych obserwować można polujące ptaki drapieżne, najczęściej myszołowa zwyczajnego (*Buteo buteo*), jastrzębia (*Accipiter gentilis*) a nocą i o zmierzchu puszczyka (*Strix aluco*), zalatują tutaj także kruki (*Corvus corax*). Stałymi mieszkańcami lasów są owadożerne i gryzonie. Do pierwszej grupy zaliczyć można ryjówkę aksamitną (*Sorex araneus*), zaś do drugiej nornika zwyczajnego (*Microtus arvalis*), nornika burego (*M. agrestis*), mysz leśną (*Apodemus flavicollis*), mysz polną (*A. agrarius*) i nornicę rudą (*Clethrionomys glareolus*). Większe kręgowce zachodzą w rejon graniczące ze zbiornikiem w Poraju w poszukiwaniu pokarmu oraz wypoczynku. Są to duże ssaki parzystokopytne (*Artiodactyla*): sarna (*Capreolus capreolus*) i dzik (*Sus scrofa*) oraz drapieżne (*Carnivora*): łasica (*Mustella nivalis*) i lis (*Vulpes vulpes*). Na terenie gminy Poraj gospodarka łowiecka prowadzona jest przez Koła Łowieckie: Koziegłowy, Bekas (Poraj) oraz Daniel (Wanaty). Z uzyskanych danych inwentaryzacyjnych z marca 2001 roku wynika, że na terenie gminy występują takie gatunki łowne jak łosie, jelenie, sarny, dziki, lisy, jenoty, borsuki, kuny, leśne zające, bażanty i kuropatwy.

Należy podkreślić, iż lasy leżące na terenie gminy stanowią nierozdzielalną całość. W gminie Poraj stanowią jedno z najcenniejszych miejsc przyrodniczych.

Tereny otwarte

Tereny otwarte zajmują największy procent obszaru gminy. W ich skład wchodzi uprawy rolnicze, nieużytki oraz łąki o różnym charakterze. Zlokalizowane są głównie w okolicach Jastrzębia, Choronia i Gęzyna. Obszary te zasiedlane są przez wiele gatunków zwierząt bezkręgowych, najczęściej pospolitych mieszkańców różnego typu zbiorowisk zielnych. Większość tutaj stanowią stawonogi, a wśród nich owady, reprezentowane przez prawie wszystkie rzędy. Jednymi z najliczniej reprezentowanych w tego typu siedliskach są pluskwiaki równoskrzydłe (Homoptera) i różnoskrzydłe (Heteroptera) oraz prostoskrzydłe (Orthoptera), muchówki (Diptera), błonkówki (Hymenoptera) i chrząszcze (Coleoptera). Drugą, co do liczebności grupą są pająki, budujące sieci łowne jak i polujące aktywnie. Spotykamy tu również typowe dla tych obszarów ptaki. Jednym z najbardziej charakterystycznych gatunków związanych z siedliskami otwartymi to skowronek polny (*Alauda arvensis*). Gniazdują tu również ptaki takie jak np. czajki (*Vanellus vanellus*), pliszki siwe (*Motacilla alba*) czy kuropatwy (*Perdix perdix*). W poszukiwaniu żeru zalatują na pola kawki (*Corvus monedula*), gawrony (*Corvus frugilegus*), bociany białe (*Ciconia ciconia*), pustułki (*Falco tinnunculus*). Ssakami terenów otwartych są zające szaraki (*Lepus europeas*). Spotykamy tu gryzonie (Rodentia) i owadożerene (Insectivora). Na polach pojawiają się sarny (*Capreolus capreolus*). Najpospolitszymi ssakami terenów otwartych to myszy polne (*Apodemus agrarius*) i polniki (*Microtus arvalis*) wyrządzające niekiedy szkody w uprawach.

Zbiornik wodny w Poraju

Zbiornik zaporowy na Warcie powstał w roku 1978. Do niedawna właścicielem zbiornika była Huta Częstochowa, lecz od końca 2000r. administrowanie obiektem powierzono RZGW w Poznaniu. Głównym celem budowy zbiornika było zapewnienie stałego poboru wody dla Huty poprzez wyrównywanie przepływów Warty. Zapora zlokalizowana jest w odległości 44 km od źródeł rzeki, zamykając zlewnię o powierzchni 389 km². Eksploatacja zbiornika polega na wykorzystywaniu wody zgromadzonej w misie o pojemności 3 mln m³ przy rzędnej piętrzenia 271, 7 m n.p.m. do 19,6 mln m³ przy tzw. normalnym poziomie piętrzenia na wysokości 277,0 m n.p.m. Maksymalna objętość zatrzymanej wody może wynieść 25,1 mln m³. Długość zbiornika wynosi 4,92 km, szerokość średnia 1,01km, długość linii brzegowej 15 km, głębokość maksymalna 13 m. Gospodarka zarybieniowa prowadzona przez Zarząd Okręgu PZW Częstochowa (lata 1997- 1999) nastawiona była na popieraniu wiodącego gatunku drapieżnego jakim jest sandacz. Gatunek ten zajął miejsce szczupaka, którego obsada zmniejszyła się wraz ze zmniejszaniem się strefy roślinności w zbiorniku. Zarybienia gatunkami preferującymi strefy zbiornika o silnym zarastaniu (lin, karaś) dostosowane są do warunków zbiornika. Główną obsadę stanowi leszcz, sandacz, płoć, okoń, szczupak, oprócz nich spotkać tutaj można karasia zwyczajnego, płoć, lina, karpia, suma, amura, pstrąga potokowego, miętusa, jazia, wzdręę, węgorza. Wśród ślimaków bytuje tu błotniarka stawową (*Lymnea stagnalis*) i zatoczek rogowy (*Planorbarius corneus*) a także zatoczka pospolitego (*Planorbis planorbis*). Inne grupy bezkręgowców reprezentują m.in. pierścienice (Annelida), z których wymienić można pijawki (Hirudinea): rybią (*Piscicola geometra*), oraz końską (*Haemopsis sanguisuga*). Ponieważ dno jest tutaj muliste, spotykamy również skąposzczety (*Oligocheta*) z rodzaju rurecznik (*Tubifex tubifex*).

Na powierzchni wody obserwować można pluskwiaki różnoskrzydłe takie jak nartniki (*Gerridaecy* pluskolce (*Notonecta* spp.). Na dnie zbiornika występuje płoszczyca (*Nepa cinerea*). Bogaty występuje tu skład gatunkowy chrząszczy wodnych oraz larw ważek m.in. jedne z największych polskich chrząszczy, drapieżne pływaki żółtobrzeżki (*Ditiscus marginalis*).

Na powierzchni wody, przy brzegach występują chrząszcze z rodziny krętakowatych (*Gyrinidae*). Płytkie, zarośnięte roślinnością brzegi zatok, oczek wodnych i kanałów na obszarze “styku” zbiornika i lasów są miejscem rozmnażania i występowania kilku gatunków płazów. Występują tu gatunki chronione takie jak traszka zwyczajna, traszka grzebieniasta, ropucha szara, ropucha zielona, żaba trawna oraz rzekotka drzewna a także objęte częściową ochroną żaba jeziorkowa, żaba śmieszka i żaba wodna. Na zbiorniku gniazdują łyski, zaś z ptaków związanych ze zbiorowiskiem szuwarowym stwierdzono obecność łożówki i trzcinniczka ponadto znajdują się tu bażanty, kosy, sroki, dzwońce, świstunki, modraszki i bogatki. Okolice zbiornika są terenem występowania piżmaka amerykańskiego, jeży, łasicy oraz stosunkowo licznej populacji ryjówki aksamitnej. Zbiorniki wodne i trzcinowiska przylegające do “ściany” lasów zapewniają warunki bytowania wielu zwierzętom bezkręgowym. Rozwijają się tutaj larwy i występują owady dorosłe związane z tego typu środowiskiem, a więc ważki (z rodzajów szablak, żagnica, ważka, pałątka), nartniki i pluskolce (należące do pluskwiaków różnoskrzydłych) oraz kilka gatunków chrząszczy wodnych z największym ich przedstawicielem na badanym obszarze – pływakiem żółtobrzeżkiem.

Dolina Warty

W kształtowaniu walorów przyrodniczych gminy Poraj jednym z ważniejszych miejsc jest, wraz ze zbiornikiem zaporowym, dolina Warty a szczególnie sama rzeka wraz z roślinnością nadbrzeżną. Płynie ona w południowo-zachodniej części gminy stanowiąc zarazem jej granicę z częścią gminy Koziegłowy oraz, po opuszczeniu zbiornika zaporowego, fragment granicy z gminą Kamienica Polska. W latach siedemdziesiątych silne zanieczyszczenie spowodowane ściekami Zawiercia i Myszkowa całkowicie zniszczyło ichtiofaunę tego odcinka. Lata dziewięćdziesiąte przyniosły znaczną poprawę warunków oraz przywrócenie rzece różnych gatunków ryb. Rzeka na omawianym odcinku jest terenem tarliska ryb ze zbiornika. Stwierdzono tutaj obecność płoci, leszcza, krąpia, szczupaka. Najbardziej malowniczy oraz najatrakcyjniejszy pod względem przyrodniczym, jest fragment rzeki od ujścia do Zalewu Porajskiego w kierunku Żarek. Na odcinku tym rzeka miejscami jest nieco rozlana, co pozwala na tworzenie się trzcinowisk i podmokłych zarośli nadbrzeżnych. Rozlewiska są terenem tarlisk większości występujących w zbiorniku zaporowym gatunków ryb. W przypadku gatunków popieranych przez ZO PZW (płoc, lin) stanowią ważne ogniwo w zachowaniu ich populacji na prawidłowym poziomie. Ze względu na charakter zbiorowisk roślinnych oraz bezpośrednie sąsiedztwo zbiornika zaporowego, obserwujemy tutaj szczególne bogactwo awifauny, zaś pola uprawne i bliskość kompleksu leśnego ciągnącego się po stronie wschodniej zapewniają dogodne warunki, zarówno siedliskowe jak i zdobywania pokarmu, praktycznie dla wszystkich większych kręgowców występujących na terenie gminy. Często obserwować można tutaj sarny, dziki i zające. Z drobnych drapieżników spotyka się łasicę łaskę, gronostaja, kunę leśną

i tchórze. Z ptaków łownych pospolity jest bażant oraz kuropatwa. Często obserwować także można przelatujące kormorany, mewy śmieszki i zwyczajne, rybitwy zwyczajne i wiele innych ptaków wodnych. Na pobliskich łąkach i nad polami uprawnymi obserwować można czajki (*Vanellus vanellus*), skowronki (*Alauda arvensis*) oraz pliszki siwe (*Motacilla alba*) i żółte (*Motacilla flava*). Nad gęsto zarośniętymi brzegami rzeki swoje siedliska takie gatunki jak łośówka (*Acrocephalus palustris*), cierniówka (*Sylvia communis*), trznadel (*Emberiza citrinella*), czy zaganiacz (*Hippolais icterina*). W zaroślach porastających brzegi rzeki zakładają gniazda remizy (*Remiz pendulinus*), raniuszki (*Aegithalos caudatus*), kosy (*Turdus merula*) i kwiczoły (*Turdus pilaris*) oraz wiele innych drobnych gatunków ptaków śpiewających. Nad brzegami rzeki żyje szereg interesujących gatunków drobnych ssaków. Stwierdzono tu obecność przedstawicieli owadożernych (Insectivora): ryjówki malutkiej (*Sorex minutus*) i aksamitnej (*S. araneus*), rzęsortka rzeczka (*Neomys fodiens*) oraz jeża (*Erinaceus concolor*) i kreta (*Talpa europea*). Wszystkie wymienione gatunki są prawnie chronione. W dolinie występuje też wielu przedstawicieli gryzoni m. in. piżmak (*Ondatra zibethica*) oraz karczownik ziemnowodny (*Arvicola terrestris*), są one związane ze zbiorowiskami ziemnowodnymi. Innymi spotykanymi tu gryzoniami są: nornik zwyczajny (*Microtus arvalis*), nornica ruda (*Clethrionomys glaeolus*), mysz domowa (*Mus musculus*), mysz leśna (*Apodemus flavicollis*), mysz zaroślowa (*Apodemus sylvaticus*) oraz szczur wędrowny (*Rattus norvegicus*). Rybostan tego odcinka tworzą głównie leszcz (*Abramis brama*), płoć (*Rutilus rutilus*), krąp (*Blicca bjoerkna*), lin (*Tinca tinca*), okoń (*Perca fluviatilis*), karaś srebrzysty (*Carassius auratus gibelio*), oraz słonecznica (*Leucaspis delineatus*). W rzece występują również: szczupak (*Esox lucius*). Bezkręgowce spotykane w środowiskach wodnych omawianego terenu to: zatoczek pospolity (*Planorbis planorbis*), błotniarka stawowa (*Lymnea stagnalis*). Wśród owadów wymienić można pluskwiaki różnoskrzydłe takie jak nartniki (*Gerridae*), płoszczyce (*Nepa cinerea*) czy pluskolce (*Notonecta* spp.). Stosunkowo bogaty jest skład gatunkowy chrząszczy wodnych oraz larw ważek. Występują tu m.in. pływaki żółto-brzeżki (*Ditiscus marginalis*). Na powierzchni wody, przy brzegach występują chrząszcze z rodziny krętakowatych (*Gyrinidae*). Wśród płazów spotykanych w omawianym odcinku doliny Warty spotkać można traszkę zwyczajną (*Triturus vulgaris*), rzekotkę drzewną, ropuchę szarą i żabę trawną. W zaroślach nadrzecznych występują często ślimaki z rodzaju bursztyńka (*Succinea*), ślimak zaroślowy (*Arianta arbustorum*), wstężyk (*Cepea*) oraz ślinik (*Arion*) i pomrowik (*Deroceras*). Pospolitymi gatunkami motyli są: latolistek cytrynek (*Gonopteryx rhamni*), rusałka pawik (*Inachis io*), rusałka admirał (*Vanessa atalanta*), rusałka pokrzywnik (*Agrias urticae*), zorzynek rzeżuchowiec (*Anthocharis cardamines*), nastrosz topolowiec (*Laothoe populi*) czy niedźwiedziówka nożówka (*Arctia caja*). Czasami spotkamy tu motyle polskie, rusałki żałobniki (*Nymphalis antiopa*), motyl trociniarka czerwica (*Cossus cossus*). Spotykamy tu także ważki z rodzaju świtezianka (*Caleopteryx*) oraz duże ważki różnoskrzydłe z rodzajów żagnica (*Aeschna*), ważka (*Libellula*) czy szablak (*Sympetrum*).

Siedliska sztuczne (antropogeniczne)

Środowisko przyrodnicze gminy Poraj jest w znacznym stopniu przekształcone przez człowieka. Znajduje to odzwierciedlenie w składzie gatunkowym występujących tu zwierząt, z których większość

to gatunki synantropijne lub występujące w siedliskach silnie przekształconych. Wśród form synantropijnych są zarówno nasze gatunki rodzime jak i obce naszej faunie, które zasiedliły Europę dzięki człowiekowi. Przykładem takim są np. szczury wędrownie (*Rattus norvegicus*), mysz domowa (*Mus musculus*), wróbel domowy (*Passer domesticus*) czy gołąb domowy (*Columba livia*). Gatunki rodzime, które doskonale dostosowały się do życia w stworzonych przez człowieka warunkach to m.in. jerzyki (*Apus apus*), jaskółki oknówki (*Delichon urbica*) czy dymówki (*Hirundo rustica*). Ptaki te tak dalece upodobały sobie osiedla ludzkie, iż są bardzo rzadko spotykane gdzie indziej, a gniazda zakładają praktycznie wyłącznie w różnego typu budowlach. Pospolitymi zwierzętami na terenie gminy są również kawki (*Corvus monedula*), sroki (*Pica pica*), kosy (*Turdus merula*), gawrony (*Corvus frugilegus*), wróble (*Passer domesticus*), czy szpaki (*Sturnus vulgaris*). Niektóre z ptaków zamieszkują zarówno tereny miejskie jak i obszary leśne. Do takich należy m.in. pustułka (*Falco tinnunculus*). W szczelinach starych domów, ruinach czy popękanych murach gniazdują kopciuszki (*Phoenicurus ochruros*). W okresie zimowym w pobliżu osiedli ludzkich przylatują zarówno okoliczne ptaki leśne (dzwońce, czyże, kulczyki, mysikróliki, kwiczoły), jak również przybysze z północy Europy takie jak gile, gawrony czy kawki. Gatunki te gniazdują na naszym terenie lecz na okres zimy przylatują do nas dodatkowo inne osobniki, z północy. Osobną grupą na terenie gminy są zwierzęta zasiedlające ogrody oraz inne rodzaje zieleni urządzonej. Bezkęgowce reprezentowane są przez ślimaki takie jak: ślinik (*Arion rufus*), pomrów wielki (*Limax maximum*), ślimak zaroślowy (*Arianta arbustorum*), ślimak winniczek (*Helix pomatia*) czy niektóre gatunki wstężyków (*Cepea*). W ogrodach licznie występują ptaki. Najczęstszymi mieszkańcami są tu sikory (*Parus*), sójki (*Garrulus glandarius*), szpaki (*Sturnus vulgaris*), zięby (*Fringilla coelebs*) oraz kosy (*Turdus merula*).

VI.7. ZASOBY PRZYRODNICZE

Lasy i grunty zadrzewione zajmują obszar 38,2 %, i koncentrują się na obrzeżach gminy. Lasy pełnią ważną funkcję ekologiczną i gospodarczą oraz podnoszą atrakcyjność turystyczną regionu. Większe kompleksy leśne tworzą powiązania z sąsiednimi gminami, skupiają się w zachodniej, północno – wschodniej i południowo – zachodniej części gminy. Obszary leśne nadzorowane są przez Nadleśnictwo Złoty Potok.

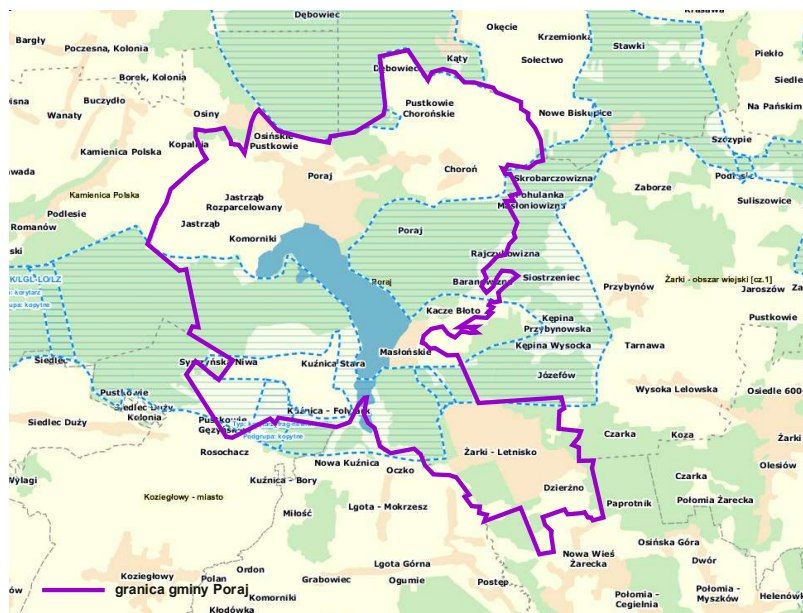
Gmina Poraj od północy ściśle graniczy z jedną z form ochrony przyrody zaliczaną do krajowego systemu obszarów chronionych z Jurajskim Parkiem Krajobrazowym Orlich Gniazd. Powierzchnia gminy Poraj położona jest w otulinie tego Parku. Tereny te są chronione na wiele form krasowych, olbrzymie systemy jaskiniowe, przestrzenną zmienność zbiorowisk roślinnych: bory sosnowe, buczyny, naskalne murawy wapienne, bogata pod względem jakościowym i ilościowym fauna nietoperzy.

Przez Gminę Poraj przebiega między innymi międzynarodowy korytarz spójności obszarów chronionych „Górna Warta” oraz regionalny korytarz migracji ptaków „Dolina Górnej Warty”. Wszystkie korytarze ekologiczne zlokalizowane na obszarze gminy opisano szerzej w prognozie oddziaływania na środowisko.

Lasy Olszyńskie, stanowią obszar węzłowy, którego południowy fragment znajduje się w północnej części gminy. Ten rozległy obszar leśny, stwarza dogodne warunki bytowania dla subpopulacji gatunków wskaźnikowych, a więc kluczowych dla ich trwałości i dobrego stanu.

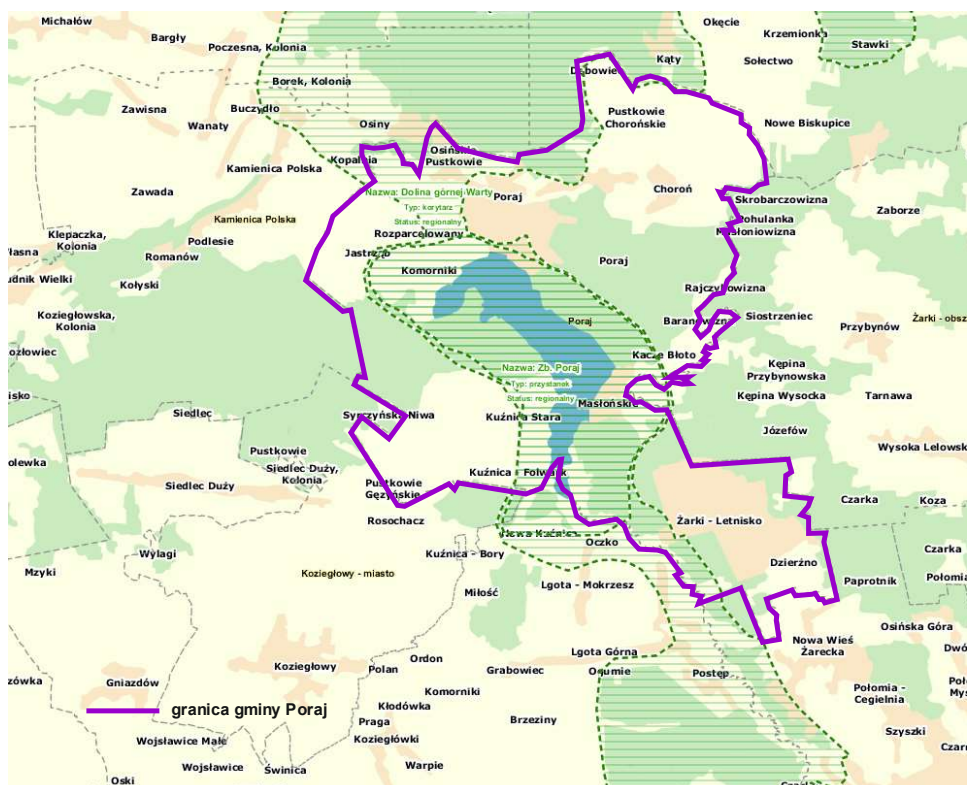
Na terenie gminy Poraj wyznaczone są następujące korytarze ekologiczne:

Korytarz migracyjny ssaków kopytnych K/LGL-LO/LZ wraz z ich fragmentami niewralgicznymi biegnący w pasie wschód - zachód w centralnej części gminy.

Ryc. 6. Przebieg korytarza migracyjnego ssaków kopytnych na terenie gminy Poraj
Źródło: opracowano na podstawie danych z <http://geoportal.rdos.katowice.pl/geoportal/>

Regionalny korytarz migracji ptaków „Dolina górnej Warty”, który przebiega przez centralną część gminy w pasie północ – południe wraz z regionalnym przystankiem „Zb. Poraj”. Przystanek ptasi „Zbiornik Poraj” stanowi funkcję przystanku pośredniego na korytarzu ornitologicznym, miejsce odpoczynku i żerowania wykorzystywane przez ptaki w trakcie wędrówki, kluczowy dla jej niezaburzonego przebiegu.

Ryc. 7. Przebieg korytarza migracyjnego o znaczeniu regionalnym ptaków na terenie gminy Poraj
 Źródło: opracowano na podstawie danych z <http://geoportal.rdos.katowice.pl/geoportal/>

Korytarz spójności obszarów chronionych, który przebiega przez centralną część gminy w pasie północ – południe, podobnie przebiegu do korytarza migracji ptaków.

Ryc. 8. Przebieg korytarza spójności obszarów chronionych o znaczeniu międzynarodowym „Górna Warta”
 Źródło: opracowano na podstawie danych z <http://geoportal.rdos.katowice.pl/geoportal/>

Ochroną prawną objęto następujące użytki ekologiczne położone na terenie gminy:

Mokradła I, bagno pow. 6.41 ha. Gmina Poraj, Nadleśnictwo Złoty Potok, Obręb Olsztyn, Leśnictwo Żarki Mokradła II, bagno, pow. 2.00 ha. Gmina Poraj, Nadleśnictwo Złoty Potok, Obręb Olsztyn, Leśnictwo Żarki oraz pomnik przyrody: Aleja drzew – lipy drobnolistne w Choroni przy ul. Partyzantów. Na podstawie przepisów ogólnych, ochronie na terenie Gminy podlegają:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzona;
- gleby klas I – III;
- udokumentowane złoża;
- wody śródlądowe;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.

Projektuje się strefy ochronne ujęcia wód podziemnych z utworów triasu środkowego dla wodociągu gminnego w Masłońskich, ujęcie wody podziemnej z utworów triasu w Osinach, ujęcie wód podziemnych z utworów triasu w miejscowości Choroń, ujęcie wody podziemnej z utworów dolnojurajskich w Kuźnicy Starej oraz ujęcie z utworów jurajskich w Dębowcu.

Projektowany jest obszar ochronny Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 362 - Częstochowa (E), istnieje również potrzeba ustaleń uwzględniających ochronę Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 327 - Zbiornik Lubliniec – Myszków.

VI.8 KRAJOBRAZ

Dolina Górnej Warty przecina teren gminy Poraj z południa na północ. Warta wraz ze zbiornikiem zaporowym tworzy swoisty mikroklimat i wpływa na dość znaczny obszar gminy. Biegnie tędy dość wyraźna granica między Wyżyną Częstochowską (na wschodzie) i Wyżyną Śląską (na zachodzie). Wyżyna Częstochowska należy do specyficznych, pod względem przyrodniczym, krain geograficznych Polski. Z Gminą od strony wschodniej graniczy Zespół Jurajskich Parków Krajobrazowych, chroniący cenne wartości przyrodnicze tego obszaru. Część ostańców i skałek występuje w pobliżu miejscowości Choroń. Od wschodu i północy teren gminy otaczają duże kompleksy leśne, ciągnące się aż po Częstochowę. Teren Wyżyny Śląskiej należy do najsilniej przekształconych obszarów kraju. Sięgający aż do Poraja jej fragment północno-wschodni, jest stosunkowo słabo przekształcony, częściowo zalesiony, a w większości posiada charakter typowo rolniczy.

Teren gminy Poraj, ze względu na specyficzną rzeźbę, posiada kilka naturalnych powiązań z obszarami sąsiednimi:

- poprzez Dolinę Warty w kierunku północnym aż do Częstochowy oraz w kierunku południowym w rejon Myszkowa;
- poprzez obszar (skałkowy) - krajobraz jurajski - we wschodniej części gminy w kierunku Olsztyna (północny-wschód) i Żarek (południowy-wschód) z terenem Zespołu Jurajskich parków Krajobrazowych;
- poprzez duże kompleksy leśne – w kierunku zachodnim (Starcza i dalej Lubliniec), w kierunku północno-wschodnim (Janów) i w kierunku południowo-wschodnim (Myszków);

- poprzez tereny otwarte, zagospodarowane rolniczo – w kierunku północno zachodnim (Poczesna), w kierunku północno-wschodnim (Biskupice, Zrębice) i w kierunku południowym (Lgota Górna, Siewierz).

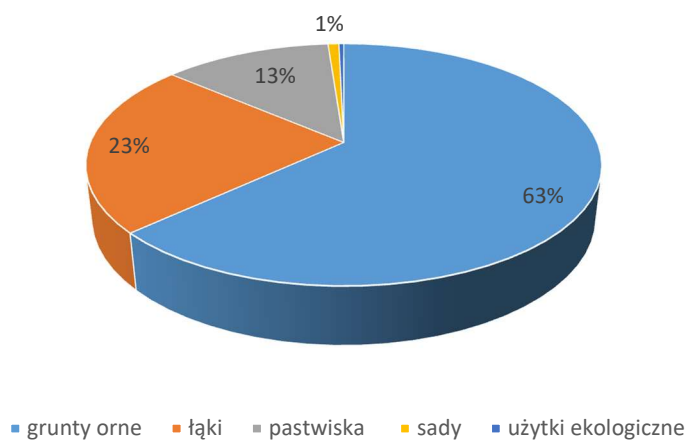
VI.9. KLIMAT LOKALNY

Gmina Poraj w ujęciu regionalizacji klimatycznej kraju opracowanej przez W. Okołowicza (1978) znajduje się w obrębie Regionu Śląsko-Małopolskiego. Autor ten oparł podział na zasadzie bonitacji poszczególnych elementów klimatu. Natomiast w klasyfikacji przeprowadzonej przez W. Chełchowskiego i W. Wiszniewskiego (1987) opisywany obszar leży w Regionie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Obszar Gminy Poraj znajduje się w Regionie Zachodniomałopolskim. Cechą wyróżniającą jest duża liczba dni z pogodą przymrozkową bardzo chłodną i przymrozkową umiarkowanie zimną. Średnia roczna temperatura 1978-1996 wynosi 7,3 °C. Jednak w okresie tym wartość ta zmieniała się w przedziale od 6,0 °C do 8,6 °C. Na terenie Gminy Poraj dominują wiatry wiejące z sektora południowozachodniego. W przeciągu całego roku stanowią one 22,6 % wszystkich zarejestrowanych przypadków dla okresu 1978 - 1996. Znaczny wpływ na warunki pogodowe mają wiatry z kierunków zachodniego i północno-zachodniego. Mniejsze zróżnicowanie wykazują prędkości wiatrów. W przeciągu całego roku stanowią one 22,6 % wszystkich zarejestrowanych przypadków dla okresu 1978-1996. Znaczny wpływ na warunki pogodowe mają wiatry z kierunków zachodniego i północno-zachodniego. Mniejsze zróżnicowanie wykazują prędkości wiatrów.

VI.10 ZASOBY I FUNKCJONOWANIE ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

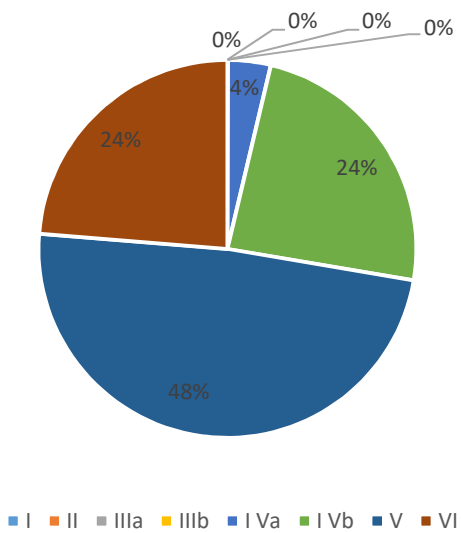
Tereny rolnicze w gminie Poraj zajmują 38,6% czyli 2204 ha w tym grunty orne stanowią 63%, łąki 23% zaś pastwiska trwałe 13%. Występujące w gminie gleby są mocno zróżnicowane pod względem wilgotnościowym, w wyżynnej przeważają gleby okresowo suche, w równinnej o właściwym i nadmiernym uwilgoceniu. Na obszarze gminy występują m.in. rędziny wykształcone na wierzchołkach wzgórz, gleby brunatne właściwe na utworach piaszczysto – gliniastych, gleby bielicowe na ubogich piaskach oraz żyzne mady na utworach akumulacji rzecznej. Ponadto występują tu gleby bagienne i torfowe na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych,

Struktura użytkowania gruntów rolnych

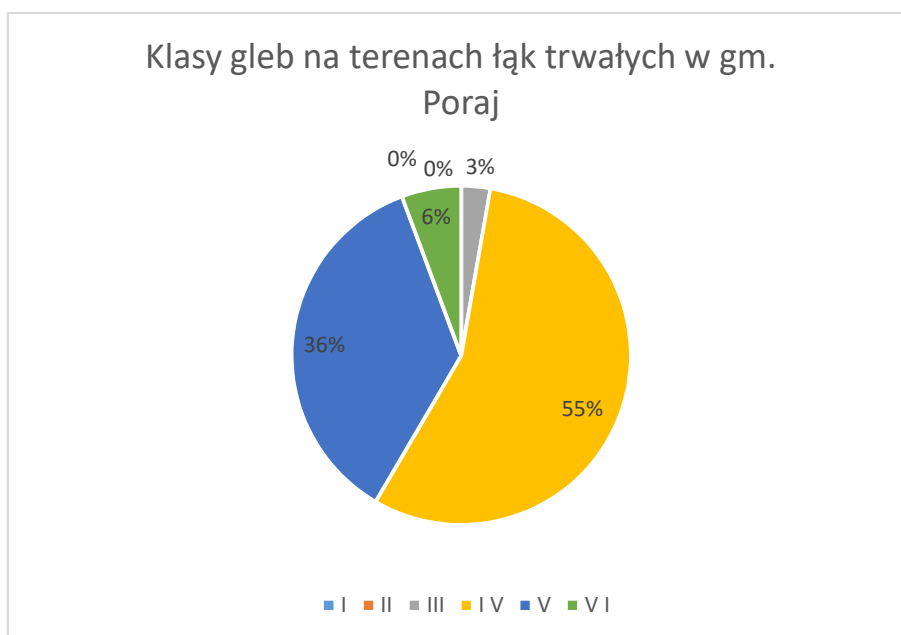

Ryc.6 Struktura użytkowania gruntów rolnych w Gminie Poraj
Źródło: opracowanie własne

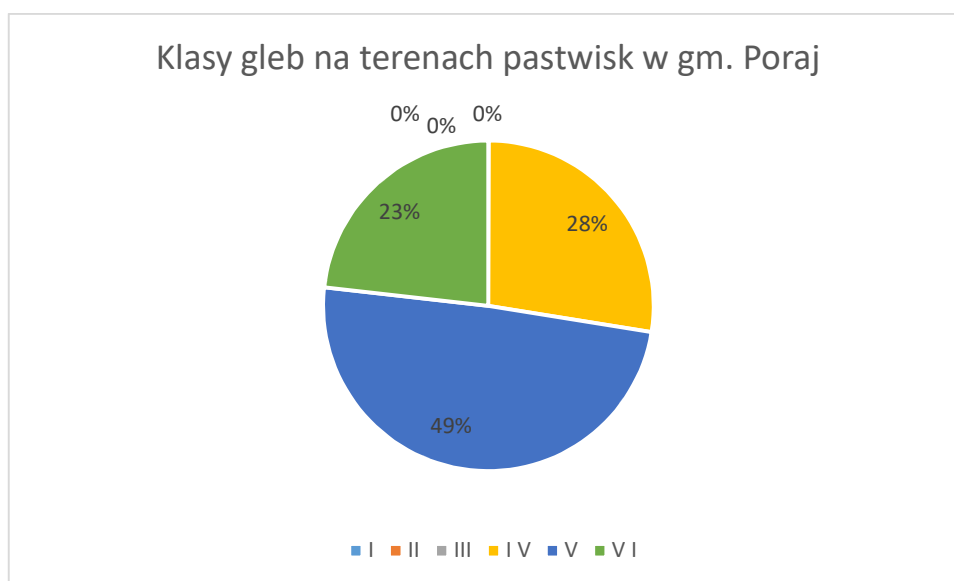
Klasy gleb na terenach gruntów ornych

Ryc.7 Klasy gleb w Gminie Poraj w ujęciu procentowym
Źródło: opracowanie własne

*Ryc.8 Klasy gleb na terenach łąk trwałych w Gminie Poraj w ujęciu procentowym
Źródło: opracowanie własne*

*Ryc.9 Klasy gleb na terenach pastwisk w Gminie Poraj w ujęciu procentowym
Źródło: opracowanie własne*

Dla gruntów ornych gleby zakwalifikowane do klasy IV a i IV b stanowią 28 %, 48 % to klasa V, 24 % klasa IV. Na użytkach zielonych – łąkach 55% stanowi klasa IV natomiast 36% klasa V. Pastwiska to 20% klasa IV, 49% klasa V i 23% klasa IV.

Pomimo przeważającej średniej klasy gleb na terenie gminy warunki naturalne sprzyjają funkcjonowaniu rolnictwa. Na terenie gminy funkcjonuje 796 gospodarstw rolnych. Przeważają tu gospodarstwa małe do powierzchni 5 ha. Dominującą grupą są gospodarstwa takie o powierzchni 1 - 2 ha. Brak w gminie gospodarstw wielkoobszarowych o pow. 15 – 20 ha.

Średnia ilość i wielkość gospodarstw indywidualnych przedstawia się następująco:

Ogólna powierzchnia Gminy	-	5 706 ha
Użytki rolne, w tym:	-	2204 ha
- grunty orne	-	1392ha
- łąki	-	509 ha
- pastwiska	-	277 ha
- sady	-	18 ha
- użytki ekologiczne	-	8 ha

Powierzchnia w ha	Liczba gospodarstw	% udział
1-2	481	60,4
2-5	297	37,3
5-7	13	1,6
7-10	2	0,3
10-15	2	0,3
15-20	1	0,1
suma	796	100

*Tabela nr 3. Zestawienie gospodarstw rolnych w gminie Poraj
Źródło: UG Poraj*

VII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KUKLTURY WSPÓLCZESNEJ

VII.1. RYS HISTORYCZNY

Badania archeologiczne prowadzone nad brzegami Warty wskazują na istnienie siedzib ludzkich od przeszło 2500 lat. Dowodem tego jest odkryte w 1956r. w Rakowie pod Częstochową, prahistoryczne cmentarzysko liczące przeszło 2500 lat. Istnieją dane, iż już w II wieku był prowadzony na tych ziemiach wytop żelaza z miejscowych rud bagiennych w piecach zwanych "Dymarki". Istniało więc tu kopalnictwo i hutnictwo o czym świadczy pewna ilość wsi w tej okolicy o nazwie "Kuźnice".

Miejscowość Poraj w dokumentach historycznych pojawia się w roku 1496, na których istnieją pieczęcie z herbem "Poraj". Na polecenie króla Jana Olbrachta, Starosta krzepicki Stanisław z Kurozwęk, syn Dobiesława, zakłada w małej osadzie, położonej wśród lasów, dwie mile na południe od Częstochowy stadninę koni, powierzając pieczę nad nią Rychcie Grzegorzowi synowi Macieja i Janowi Klamrze. Dla podkreślenia tak znacznej osobistości osada ta przyjmuje nazwę Poraj z nazwy herbu starosty

Stanisława z Kurozwęk. W roku 1556n za króla Zygmunta zaprowadzony zostaje pierwszy z Polsce szlak pocztowy z Krakowa do Krzepic przez Olkusz, Koziegłowy, Częstochowę. W Poraju zostaje założona stacja wymiany koni pocztowych, którą zawiaduje Stanisław Borzicki pocztalter królewski.

Rozkwit Poraja rozpoczął się od czasu wybudowania kolei, zwanej wówczas "Warszawsko - Wiedeńska" w roku 1846. Poraj z początku wolno, potem nabierając "tempa" zaczyna się rozwijać. Przy budowie kolei przez Poraj, wybudowano od razu stację o nazwie Poraj, postawiono budynki mieszkalne i gospodarcze dla kolejarzy i ich rodzin. Wokół zabudowań kolejowych zaczęto stawiać domy, teren wówczas należał do majątku Choroń. Wkrótce po zniesieniu pańszczyzny, w latach około 1863 – 1865 ośmiu gospodarzy Choronia otrzymało tutaj działki lasu od właścicieli za serwituty.

Położony w rozległej prastarej dolinie rzeki Warty, otoczony lasami na terenie przeważnie podmokłym, w wielu miejscach przechodzącym w bagniska, o glebie nieurodzajnej - Poraj nie miał warunków do rozwoju gospodarki rolnej. . Po uruchomieniu kolei żelaznej do Poraja zaczęła napływać ludność, która wybrała tutaj właśnie swoje miejsce na wypoczynek. Znaczna część ludności wynajmowała domki na letnisko. Powodem dla którego zjeżdżali letnicy, była piękna rzeka Warta, jej zakola, czysta woda, przybrzeżne ukwiecone łąki z wieloma piaszczystymi plażami.

W 1862 roku w Poraju zostaje założona Poczta. W roku 1905 staraniem „Macierzy Szkolnej” utworzona została pierwsza szkoła. W 1918 roku Spółka „HANTKE” zorganizowała pierwszą szkołę stałą 4 – oddziałową w której uczyło się około 40 dzieci.

W początkowym okresie administracyjnie Poraj należy do gminy Choroń. Dopiero w 1920r. utworzono własną gminę. Zarząd gminy mieścił się wówczas w domu prywatnym. Do 1 czerwca 1927 roku Poraj należał do powiatu będzińskiego. Dnia 2 czerwca 1927 roku Poraj został przydzielony do powiatu zawierciańskiego.

W roku 1932 staraniem księdza dziekana Kańtocha wybudowano kościół i utworzono parafię. W roku 1938 powstał Komitet Budowy Szkoły. Otwarcie szkoły odbyło się 25 września 1939r. a już 20 lipca 1940 roku zamknięto szkoły w całym powiecie, ponownie otworzono 2 maja 1942 przy dwóch nauczycielach. Uczono tylko cztery roczniki. 17 stycznia 1945 Niemcy opuścili Poraj, wkroczyły wojska radzieckie. 3 Lutego 1945 roku została zwołana pierwsza konferencja nauczycielska pod przewodnictwem Jana Wyląga a od dnia 5 lutego odbywają się normalne zajęcia. Komitet Budowy Szkoły rozpoczyna swą działalność i 27 października 1947r, została oddana do użytku nowa szkoła.

W roku 1945 powstała Gminna Rada Narodowa, mieściła się w budynku prywatnym. Poraj zaczyna żyć, powstają fabryki okuć budowlanych, wózków dziecięcych, włókiennicze i inne. Wybudowano 9 bloków mieszkalnych dla pracowników górnictwa rud żelaza, które zamieszkuje ok. 200 rodzin, doprowadzony zostaje wodociąg z Częstochowy. 1 styczeń 1965. Ludność wyniosła 3,500 osób. Lata 1963 – 1973 są pozytywnymi dla Poraja, budują się nowe ulice, chodniki, nowe punkty oświetlenia ulicznego, w bardzo szybkim tempie rozwija się budownictwo mieszkaniowe indywidualne.

Choroń – wieś położona na wschód od wsi Poraj już w 1306 nazwa wzmiankowana jako własność biskupa krakowskiego następnie Krystyna z Koziegłów, Hińczy z Rogowa i Myszkowskich. Do 1925 roku

istniała gmina Choroń. W latach 1975–1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa częstochowskiego. Choroń jest oddalony o około 3,5 km od linii kolejowej, istnieje też możliwość bezpośredniego dojazdu z Częstochowy. Znajduje się tu zabytkowy kościół z XVII wieku oraz Aleja lipowa również z XVII w.

Dębowiec – niewielka wioska położona na północ od miejscowości Choroń, na polach tych miejscowości 2 września 1939 roku rozegrała się bitwa między Niemcami a 74 Górnos Śląskim Pułkiem Piechoty.

Masłońskie - Wieś położona w południowej części Gminy Poraj z bezpośrednim dostępem do zalewu Porajskiego, przebiega tędy linia kolejowa oraz droga wojewódzka. W XIX wieku znajdował się tutaj Piec Masłoński, gdzie wypalano rudę żelaza przywożoną między innymi z Kuźnicy Starej i Gęzyna.

Żarki – Letnisko - Miejscowość położona w południowo – wschodniej części gminy, w lesie sosnowym nad strugą Czarką. Od lat 60. XX wieku jest miejscem częstych wizyt turystów, głównie z terenów Górnego Śląska i Zagłębia. Znane są właściwości lecznicze żywic sosnowych, pomagających w wielu dolegliwościach związanych z chorobami płuc i astmą.

Jastrząb - Wieś leży w południowo – zachodniej części gminy. W 1836 roku uruchomiona została tutaj kopalnia rud żelaza "Kamienica Polska" leżąca pomiędzy Jastrzębiem a Kamienicą Polską. W latach 1903–1918 znajdowała się w Jastrzębiu podziemna kopalnia rud żelaza "Józef", w latach 1911–1924 kopalnia "Wiesława", w latach 1916–1918 kopalnia "Piotr I". Kopalnie należały do firmy "Modrzejów-Hantke" Zakłady Górniczo Hutnicze S.A. w Konopiskach. W latach 1922-1924 otworzono Publiczną Szkołę Podstawową w Jastrzębiu. 3 września 1939 r. do wsi wkroczyły wojska niemieckie. 16 stycznia 1945 r. Niemcy opuścili gminę Poraj, a 19 stycznia do Jastrzębia wkroczyli żołnierze Armii Czerwonej. W latach 50. XX wieku kopalnie: "Wojciech", "Kamienica Polska", "Piotr", "Józef", "Aleksander" i "Wiesława" znajdowały się w rejonie Borek i podlegały przedsiębiorstwu Kopalnia Rud Żelaza "Osiny" z siedzibą w Borku.

Kuźnica Stara - wieś położona nad zalewem Porajskim w południowej części gminy. Od XVII wieku funkcjonowała tu żelazna kuźnica należąca do dóbr koziegłowskich nazywana Warczeską lub Warcką (przybierała też nazwy: Szczwanek, Cwankowska i Frankowska. Dzierżawcom kuźni wolno było szukać i kopać rudę żelazną na użytek kuźni. W XIX wieku pozyskiwaną na terenie Kuźnicy Starej i Gęzyna rudę wożono furmankami do Pieca Masłońskiego. Kuźnica znajdowała się nad zachodnim brzegiem Zalewu Porajskiego.

Gęzyn – wieś położona w południowo – zachodniej części Gminy Poraj. Wieś biskupstwa krakowskiego w księstwie siewierskim w końcu XVI wieku. W XIX wieku dzierżawcy kuźnicy znajdującej się w Kuźnicy Starej wydobywali tu rudę żelaza. Wożono ją furmankami do Pieca Masłońskiego.

VII.2. OCHRONA KONSERWATORSKA W POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCIACH GMINY

VII.2.1 OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ

Obiekty wpisane do rejestru zabytków wojewódzkiego konserwatora zabytków

Wpis do rejestru zabytków następuje na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, która musi spełniać warunki prawne, określone art. 107 § 1 i 2 kpa (ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2096 z późn.zm.)). Obecnie do rejestru zabytków wpisanych jest 8 obiektów zlokalizowanych w Gminie Poraj. Obiekty te, zestawione są w poniższej tabeli. Dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków obowiązują przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 2067 z późn.zm.).

Lp.	Adres	Obiekt	Numer rejestru zabytków Data wpisu
1.	Choroń	Ogród otaczający niegdyś budynek dworu	A/417/60 15 III 1960 województwo katowickie A/103 województwo częstochowskie
2.	Choroń	Kościół parafialny pod wezwaniem Świętego Jana Chrzciciela w Choroniu w granicach ogrodzenia	A/1188/72 2 VIII 1972 województwo katowickie A/104 województwo częstochowskie

Tabela nr 4. Obiekty wpisane do rejestru zabytków wojewódzkiego konserwatora zabytków

Źródło: Wojewódzki konserwator Zabytków

Pozostałe obiekty objęte ochroną konserwatorską:

I. Choroń

- a. Budynek w ogrodzeniu kościoła
- b. Plebania, ul. Częstochowska 3
- c. Cmentarz Parafialny
- d. Kaplica ul. Wolności
- e. Dom murowany ul. Źródlana 2
- f. Dom murowany ul. Wolności 39

II. Gęzyn

1. Kapliczka murowana p.w.św. Jana Nepomucena (przy budynku nr 50)

2. Dom nr 9
3. Dom nr 46
4. Dom nr 50

III. Kuźnica Stara

1. Kapliczka murowana (Kuźnica Folwark, przy budynku nr 28)
2. Dom drewniany nr 19

IV. Masłońskie

1. Pozostałości parku pofabrycznego
2. Dom drewniany, ul. Sportowa nr 4

V. Poraj

1. Dom ul. Górnicza 7 (Jasna 7)
2. Budynek mieszkalny, ul. Kolejowa 1
3. Budynek mieszkalny, ul. Kolejowa 3
4. Budynek mieszkalny, ul. Kolejowa 5
5. Dom ul. Leśna 5
6. Dom ul. Mickiewicza 2
7. Dom ul. Mickiewicza 10
8. Dom ul. Piłsudskiego 6
9. Dom ul. Piłsudskiego 14
10. Dom ul. 3 Maja 3
11. Dom ul. 3 Maja 11
12. Dom ul. 3 Maja 13
13. Dom ul. 3 Maja 26
14. Cmentarz Parafialny

VI. Żarki Letnisko

1. Dom ul. Kąpielowa
2. Cmentarz Parafialny

VII. Żarki Letnisko Dzierżno

1. Kapliczka drewniana ul. Okrężna

VII.2.2 ARCHEOLOGIA

Stanowiska archeologiczne oraz wszelkie znaleziska archeologiczne podlegają ochronie prawnej, w myśl przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W Gminie Poraj nie występują stanowiska archeologicznych wpisane do rejestru zabytków.

Stanowiska archeologiczne objęte ochroną konserwatorską

1. Jastrząb st.1 Nazwa: Pole szybowe, Czas powstania: okres nowożytny, Adres: AZP 89-49/10.

2. Gęzyn st.1 Nazwa: Gęzyn st.1, Czas powstania: średniowiecze/ okres nowożytny, Adres: AZP 90-49/1.
3. Kuźnica Stara st. 1 Nazwa: Ślad osadnictwa, Czas powstania: epoka kamienia, Adres: AZP 90-49/2.

Na obszarze Gminy wskazuje jako dobra kultury współczesnej, które należy chronić to pozostałości miejsc związanych z eksploatacją szybikową rud żelaza. Procesy kształtowania się układu osadniczego Gminy, powyżej zestawione obiekty i założenia o wartościach kulturowych określają uwarunkowania historyczne i kulturowe Gminy Poraj.

VIII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

- **Pomniki przyrody**

W związku z objęciem ochroną 27 drzew — Alei lipowej w Choroni - szer. ok. 40 m, dł. 570 m, na całej długości pokrytej trawą i lipami w ustawieniu szpalerowym. obowiązują pewne ograniczenia w zagospodarowaniu ich najbliższego otoczenia. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie, aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu. Podstawą dla tego są zapisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz.1614 z późn. zm.).

- **Użytek ekologiczny**

Dwa użytki ekologiczne na terenie Gminy Poraj ustanowione rozporządzeniem nr 33/96 Wojewody Częstochowskiego z dnia 23 grudnia 1996r.:

Mokradła I, bagno pow. 6.41 ha. Gmina Poraj, Nadleśnictwo Złoty Potok, Obręb Olsztyn, Leśnictwo Żarki Mokradła II, bagno, pow. 2.00 ha. Gmina Poraj, Nadleśnictwo Złoty Potok, Obręb Olsztyn, Leśnictwo Żarki na których obowiązują zakazy zgodnie z powołującym je dokumentem.

- **Grunty rolne i leśne**

Wszelkie działania inwestycyjne czy planistyczne na terenach wiejskich muszą być zgodne z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz.1161 z późn. zm). Ochrona tych gruntów polega na ograniczaniu przeznaczenia ich na inne cele, zapobieganiu procesom degradacji/dewastacji, zapewnieniu potrzebnej rekultywacji lub przywracaniu, poprawianiu wartości użytkowej, zachowywaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych oraz ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi. Przeznaczenia tych gruntów na cele nierolnicze i nieleśne, wymaga uzyskania stosownej zgody dla:

- gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I - III - wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rolnictwa i rozwoju wsi,
- gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa - wymaga uzyskania zgody ministra

- właściwego do spraw środowiska,
- pozostałych gruntów leśnych - wymaga uzyskania zgody marszałka województwa wyrażanej po i uzyskaniu opinii izby rolniczej.
- **Cmentarze czynne:**

Na analizowanym terenie istnieją czynne cmentarze, dla których obowiązują strefy sanitarne. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w *sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze* (Dz.U.1959 r., Nr 52, poz. 315), odległość cmentarza od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności i żywienia zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł i strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych, powinna wynosić co najmniej 150 m. Odległość ta może być zmniejszona do 50 metrów pod warunkiem, że teren w granicach od 50 do 150 m odległości od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do niej podłączone. Odległość od granicy cmentarza ujęć wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych, nie może być mniejsza niż 500 metrów.

- **Obiekty zabytkowe:**

W odniesieniu do obiektów zabytkowych obowiązują zapisy zawarte w ustawie z 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz.2067 z późn. zm.). Ustawa określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków i opieki nad nimi, w tym finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, a także organizację organów ochrony zabytków.

X. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA TERENÓW ZMELIOROWANYCH I OBSZARÓW ZALEWOWYCH, WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ ORAZ OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

X.1. MELIORACJE

Grunty zmeliorowane gminy powinny być użytkowane zgodnie z ich przeznaczeniem. W celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń melioracji szczegółowych i właściwych warunków odbioru wód powierzchniowych należy dążyć do zachowania istniejącej sieci rowów. Na obszarze gminy Poraj występują n/w urządzenia melioracji podstawowych oraz szczegółowych:

- rzeki Biały Stok, Boży Stok, Czarka, Ordonka, starorzecze rzeki Ordonki oraz rzeka Warta będąca w administracji RZGW Poznań,
- ciek Czarka Jastrzębska (tzw. wody pozostałe)
- rowy melioracji szczegółowych, drenarka.

Dla gruntów zmeliorowanych, należy przestrzegać następujących zasad:

- Zgodnie z przepisami odrębnymi zabrania się grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar.
- Nowe zainwestowanie może być realizowane po regulacji stosunków wodnych na danym obszarze, w oparciu o przepisy odrębne w tym zakresie.

Urządzenia infrastruktury technicznej obszarów wiejskich obejmują między innymi elementy gospodarki wodnej, w tym różne typy melioracji gruntów i zbiorniki wodne. Urządzenia te mają podstawowe znaczenie dla rozwoju terenów wiejskich, modernizacji i wzrostu produkcji rolnej, kształtowania się wielofunkcyjnego charakteru wsi i cywilizacyjno-bytowych warunków życia jej mieszkańców. Istotnym czynnikiem gwarantującym sprawne działanie systemów melioracji nawadniająco-odwadniającego jest prawidłowa eksploatacja i utrzymanie obiektów.

X.2. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ

W ochronie przeciwpowodziowej gminy decydującą rolę odgrywa zbiornik retencyjny w Poraju oraz rzeka Warta.

Zgodnie ze Mapami Zagrożenia Powodziowego przekazanymi gminie przez Regionalnego Dyrektora Gospodarki Wodnej na terenie gminy Poraj znajdują się Obszary Zagrożenia Powodziowego – z Zasięgiem Fal Powodziowych Wód Q 10%, Q 1%.

Gmina Poraj częściowo znajduje się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią tj. obszarze na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$), a także część obszaru gminy znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią tj. na obszarze na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$).

Ponadto część obszaru gminy Poraj znajduje się w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodzią ($p=1\%$), który został wyznaczony przez Dyrektora RZGW w Poznaniu w obowiązującym „Studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Boży Stok i dla rzeki Ordonki”

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego sporządzonymi przez Prezesa Zarządu Gospodarki Wodnej wyznaczone są na terenie gminy zasięgi Fal Powodziowych Wód $Q=0,2$ tj. obszary, na których występowanie powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$) oraz obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia i uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Główne działania w obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi winny koncentrować się na podnoszeniu stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez optymalne oraz zgodne z planami zagospodarowania przestrzeni zagospodarowanie. Rozwój tych terenów powinien być podporządkowany zachowaniu równowagi pomiędzy potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego, działaniami na rzecz przeciwdziałania zagrożeniu powodziowemu i wykorzystaniem gospodarczym.

X.3. ZAGROŻENIA GEOLOGICZNE

Na podstawie ogólnych i wstępnych danych na obszarze Gminy Poraj brak informacji o zjawiskach i obszarach takich jak osuwiska i obszary predysponowane do występowania powierzchniowych ruchów masowych.

XI. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMU KOMUNIKACJI

System komunikacyjny gminy składa się przede wszystkim z układu drogowego (i ulicznego) oraz komunikacji zbiorowej, w tym, głównie komunikacji autobusowej oraz linii kolejowej.

XI.1 KOMUNIKACJA DROGOWA

Układ drogowy w Gminie Poraj tworzy sieć w układzie funkcjonalnym podzielona na kategorie: drogi wojewódzkie, drogi powiatowi i drogi gminne.

Drogi gminne są drogami o znaczeniu lokalnym i uzupełniają sieć dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych służąc głównie mieszkańcom gminy.

Przez gminę Poraj przebiega:

Droga wojewódzka nr 791 Poczesna – Lgota Nadwarcie biegnąca z północnego zachodu na południowy wschód na terenie gminy

Droga powiatowe nr 1012-S Zrębice - Biskupice – Choroń, biegnąca z południowego zachodu na północny wschód na terenie gminy.

Droga powiatowa nr 1010 – S Częstochowa - Dębowiec – Choroń, biegnąca przez miejscowość Choroń łącząca się w niej z drogą powiatową nr 1012 – S

Droga powiatowa nr 3809 – S Choroń – Przybynów - Wysoka Lelowska-Żarki, przebiegająca na krótkim odcinku w miejscowości Choroń łącząca się z drogą powiatową nr 1012 – S w tej miejscowości.

Droga powiatowa nr 3805 – S skrzyż. z DW nr 791- Masłońskie – Ostrów - Przybynów skrzyż. z DP nr 3809-S, biegnąca na krótkim odcinku w miejscowości Masłońskie.

Łączna długość sieci drogowo – ulicznej na terenie gminy wynosi około 104 km z czego:

drogi wojewódzkie mają długości około 12 km, drogi powiatowe 12 km oraz gminne 81 km.

XI.2. KOMUNIKACJA KOLEJOWA

Przez teren gminy Poraj przebiegają następujące trasy z północnego zachodu na południowy wschód na terenie gminy Poraj:

- linia kolejowa nr 1 relacji Katowice -Warszawa Zachodnia . Jest to linia magistralna, dwutorowa, zelektryfikowana.

- linia kolejowa nr 155 relacji Kucelinka – Poraj. Jest to linia pierwszorzędna, jednotorowa, zelektryfikowana.

Na terenie gminy znajdują się trzy stacje kolejowe, jedna stacja znajduje się w Żarkach – Letnisko, następna w miejscowości Masłońskie Natalin, kolejna znajduje się w miejscowości Poraj włącznie

z dworcem.

Planuje się prace mające charakter utrzymaniowy lub odtworzeniowy łącznie z budową 4 OR-ów (Obiektów Radiokomunikacyjnych – wież strubetonowych o wysokości 40m wraz kontenerem technicznym oraz przyłączami energetycznymi i światłowodowymi) tylko w granicach kolejowych nie wychodząc poza teren obszaru kolejowego. (sprawdzić stare uzgodnienie)

Ponadto planowane są:

-prace na linii kolejowej nr 1 odcinek Częstochowa- Zawiercie zakładające wykonanie prac o ściśle odtworzeniowym charakterze, które będą realizowane w istniejących granicach kolejowych nie wychodząc poza teren obszaru kolejowego;

- budowa infrastruktury systemu ETRMS/GSM-R na liniach kolejowych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w ramach NPW ERTMS, w ramach projektu będą budowane obiekty radiokomunikacyjne wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz światłowodowe łącza telekomunikacyjne wzdłuż linii kolejowej.

XI.3 SYSTEM KOMUNIKACJI ZBIOROWEJ

Komunikacja zbiorowa wewnątrz gminy Poraj ograniczona jest do dwóch linii autobusowych :

- Poraj – Choroń
- Poraj – Jastrząb – Kuźnica Stara

Komunikacja zbiorowa zewnętrzna to ruch pociągów pasażerskich na linii Katowice – Częstochowa oraz dalekobieżna linia autobusowa Wieluń – Kraków.

XI.4. KOMUNIKACJA PIESZO - ROWEROWA

Aktualnie na terenie Gminy istnieje 8 km ciągów pieszo – rowerowych. Sąsiednie gminy Żarki, Janów, Niegowa posiadają wspólny system ścieżek dlatego celem gminy Poraj staje się konieczność połączenia z tym systemem. Realizacja połączeń z sąsiednimi gminami stanie się impulsem dla rozwoju turystyki rowerowej. Gmina Poraj może stanowić bazę wypadową dla północno -zachodniej części Jury (dogodny dojazd do miejscowości Olsztyn, Janów, Złoty Potok, Bobolice, Mirów, Żarki).

Przez tereny gminy Poraj przebiega szlak turystyczno-krajoznawczy, prowadzący przez tzw. pętlę Zalew (wokół zbiornika wodnego w Poraju – dł 15km), szlak „B” pętla leśna (Poraj Choroń, Dębowiec, Zaborze, Przybynow, Masłońskie), „C”, „D”

XII. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

XII.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Gmina Poraj należy do obszarów o dość wysokim stopniu scentralizowanego zaopatrzenia w wodę z lokalnych sieci wodociągowych, do sieci podłączonych jest około 92 % mieszkańców gminy.

Zaopatrzenie w wodę odbywa się głównie z lokalnych ujęć wodociągowych bazujących na własnym ujęciu wód głębinowych wraz ze Stacją Uzdatniania Wody w miejscowości Masłońskie, a na terenach nie objętych zbiorowym systemem zaopatrzenia w wodę mieszkańcy korzystają z własnych ujęć studziennych.

Długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie gminy w 2014 r wynosiła 100,2 km, podłączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 3821. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej sięgała 10046 osób a jej odsetek wynosił 91,7%.

Gospodarka wodno – ściekowa jest administrowana przez spółkę PORECO Sp. z o. o.

XII.2. ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

Na terenie Gminy Poraj ścieki odprowadzanej są za pomocą systemów kanalizacji sanitarnej, do sieci podłączonych jest 39,2 % ludności miejscowości Poraj. Udział procentowy mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w gminie jest stosunkowo niski w porównaniu do sytuacji na terenie kraju, województwa oraz powiatu. Sytuacja taka świadczy o konieczności rozbudowy sieci.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi 44,5 km, ilość podłączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania to 1552, a liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosi 4293 (stan na 2014 r.).

W gminie Poraj system gospodarki ściekowej oparty jest na dwóch oczyszczalniach ścieków położonych w miejscowości Poraj i w Jastrzębiu.

Oczyszczalnia ścieków w Poraju o przepustowości 750 m³/ dobę została rozbudowana i zmodernizowana w 2007 roku. Oczyszczalnia w Jastrzębiu została wybudowana w 2011 r. posiada przepustowość 250 m³/dobę.

Pozostałe miejscowości Gminy Poraj nie są objęte system kanalizacji sanitarnej odpływowej. Ścieki bytowo–gospodarcze z tych terenów odprowadzane są systemem kanalizacji bezodpływowej do przydomowych osadników gnilnych, skąd są transportowane wozami asenizacyjnymi do oczyszczalni ścieków w Myszkowie, Częstochowie i Żarkach. Z uwagi na zły stan techniczny osadników przydomowych można domniemywać, iż znaczna część ścieków odprowadzana jest do ziemi i do cieków powierzchniowych, stanowiąc zagrożenie sanitarne oraz dewastację środowiska naturalnego. Ścieki deszczowe z terenu gminy odprowadzane są poprzez system studni chłonnych do ziemi. Nie istnieje system kanalizacji deszczowej. Na terenie gminy zlokalizowane są również zakładowe oczyszczalnie ścieków przedsiębiorstw CHEMEX, Zakładu Utylizacji BAKUTIL, Ośrodka Sportów Wodnych i Rekreacji Huty „Częstochowa” oraz kilka przydomowych oczyszczalni ścieków w prywatnych posiadłościach.

XII.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Gmina posiada uregulowaną gospodarkę opadami zgodną z zasadami, które weszły w życie z 2013 r. Wywóz śmieci realizowany jest przez podmioty wybrane w drodze przetargu. Mieszkańcy

wyposażeni są w kubły do wywozu śmieci oraz worki przeznaczone do selektywnego zbierania odpadów komunalnych, odpowiadające rodzajowi gromadzonego odpadu. Na terenie gminy w Poraju funkcjonuje Gminny Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.

XII.4. CIEPŁOWNICTWO

Na obszarze gminy Poraj nie ma scentralizowanego systemu zaopatrzenia w energię ciepłą.

Na terenie gminy istnieje kilka większych kotłowni usytuowanych w budynkach użyteczności publicznej lub przedsiębiorstwach. Tereny zabudowy jednorodzinnej zaopatrywane są w ciepło z indywidualnych źródeł, opalanych paliwami stałymi, olejem opałowym, gazem ziemnym, energią elektryczną. Instalacje indywidualne te są jednym z większych emiterów zanieczyszczeń.

XII.5. GAZOWNICTWO

Na terenie gminy eksploatuje się gazociągi wysokiego ciśnienia przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ –System S.A. oddział w Świerklanach oraz system dystrybucyjny gazu przez operatora Polską Spółkę Gazownictwa Zakład Gazowniczy w Zabrze.

W gminie istnieją:

- gazociąg DN 250 PN 6,3 MPa, relacji: Trzebiesławice – Częstochowa (wybudowany w latach 1972-74);
- gazociąg DN 80 PN 6,3 MPa, odgałęzienie do SG Jastrząb (wybudowany w roku 1995);
- obiekt systemu przesyłowego SG (stacja gazowa) Jastrząb, Q+4 500nm³/h (wybudowany w 1995).

Zasilanie gminy odbywa się poprzez sieć gazową średniego ciśnienia o długości 119 535 mb wraz z 2052 szt. czynnymi przyłączami o całkowitej długości 54 683 mb. Sieć gazowa na terenie gminy na chwilę obecną jest słabo rozbudowana, stopień gazyfikacji gminy wynosi 41,09%.

XII.6. ELEKTROENERGETYKA

Zasilanie odbiorców energii elektrycznej zlokalizowanych na terenie Gminy Poraj odbywa się liniami napowietrznymi i kablowymi średniego (15 kV) i niskiego (0,4 kV) napięcia, za pośrednictwem stacji transformatorowych 15/0,4 kV.

➤ Sieć najwyższych napięć

Przez środek gminny w układzie północ - południe przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV Łagisza-Wrzosowa-Joachimów, której właścicielem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

W planach rozwojowych krajowej sieci przesyłowej nie przewiduje się na tym terenie budowy nowych obiektów elektroenergetycznych o napięciu 220 kV i wyższym.

➤ Sieć wysokiego napięcia 110kV (linie 110 kV i SE WN/SN)

Głównym punktem zasilania odbiorców jest stacja elektroenergetyczna 110/15kV „Poraj” z dwoma transformatorami o mocach po 16 MVA, zlokalizowana w Poraju przy ul. Górniczej.

Stacja włączona jest do sieci WN za pośrednictwem linii 110 kV relacji SE Wrzosowa – SE Poraj oraz SE Mijaczów – SE Poraj. Fragmenty tych linii znajdują się na obszarze gminy Poraj. Dodatkowym źródłem zasilania odbiorców w gminie Poraj jest SE 110/15/6 kV „Mijaczów” zlokalizowana w Myszkowie.

- *energia odnawialna*

Biomasa

Biomasa jest jednym z najbardziej obiecujących, obecnie łatwo dostępnym i często najtańszym źródłem energii odnawialnej. Głównym źródłem pozyskiwania substratów do produkcji biogazu, zdecydowanie najistotniejszym z punktu widzenia korzyści dla gospodarki lokalnej, są grunty orne możliwe do wykorzystywania na uprawy celowe roślin energetycznych. W pełni przydatnymi do uprawy roślin energetycznych są grunty orne o kompleksach rolniczej przydatności gleb 1-5 i 8. Największą wydajnością energetyczną mierzoną ilością uzyskanej biomasy charakteryzuje się kukurydza. Oprócz kukurydzy zastosowanie powinny mieć także inne zboża, rośliny okopowe korzeniowe, a także lucerna i trawy łąkowe.

Biogaz

Biogaz jest gazem będącym mieszaniną głównie metanu i dwutlenku węgla. Otrzymywany jest z odpadów roślinnych, odchodów zwierzęcych i ścieków, może być stosowany jako gaz opałowy. Wykorzystanie biogazu powstałego w wyniku fermentacji biomasy ma przed sobą przyszłość. To cenne paliwo gazowe zawiera 50-70% metanu, 30-50% dwutlenku węgla oraz niewielką ilość innych składników (azot, wodór, para wodna). Wydajność procesu fermentacji zależy od temperatury i składu substancji poddanej fermentacji. Na przebieg procesu fermentacji korzystnie wpływa utrzymanie stałej wysokiej temperatury, wysokiej wilgotności (powyżej 50%), korzystnego pH (powyżej 6,8) oraz ograniczenie dostępu powietrza. Biogaz o dużej zawartości metanu (powyżej 40 %) może być wykorzystany do celów użytkowych, głównie do celów energetycznych lub w innych procesach technologicznych. Biogaz może być wykorzystywany na wiele różnych sposobów.

Hydroenergetyka

Na terenie gminy Poraj jest zlokalizowana jedna Mała Elektrownia Wodna. W przyszłości można rozważyć budowę nowych instalacji wykorzystujących energię wód, w oparciu o przepływające przez gminy rzeki, jednak aby tak się stało, musiałyby zostać spełnione odpowiednie warunki hydrologiczne. Podstawowym z nich, koniecznym dla pozyskania energii wody jest istnienie w określonym miejscu znacznego spadku dużej ilości wody. Budowa elektrowni wodnej ma największe uzasadnienie w okolicy istniejącego wodospadu, naturalnego spiętrzenia lub przepływowego jeziora leżącego w pobliżu doliny. Znając te zależności ustalono, że największym potencjałem dla gminy Poraj wykazuje się: Warta (Odra)-zbiornik rekreacyjny– próg regulacyjny, charakteryzując się przepływem na poziomie 3,4 m³ /s, spadkiem wysokości 11,0 m, zaś potencjalna moc do uzyskania na tym odcinku wynosi 366,9 kW, a potencjalna energia do uzyskania 3 214,0 MWh/rok. Natomiast potencjał techniczny w zakresie mocy wynosi 261,8 kW, a w zakresie energii 1 857,6 MW.

Energia geotermalna (głęboka)

Ze wszystkich odnawialnych źródeł energii najwyższy potencjał techniczny posiada energia geotermalna. Jest on szacowany na poziomie 1512 PJ/rok, co stanowi ok. 30% krajowego zapotrzebowania na ciepło. W opinii wielu naukowców i specjalistów, energia geotermalna powinna być traktowana, jako jedno z głównych odnawialnych źródeł energii. Do praktycznego zagospodarowania nadają się obecnie wody występujące na głębokościach do 3-4 km. Temperatury wody geotermalnej w złożach mogą osiągnąć temp. rzędu 20-130 °C. Gmina Poraj znajduje się w jednostce geologicznej zwanej „Monoklina śląsko-krakowska” na której obszarze zbiorniki wód termalnych związane są z utworami triasu. Interesujący nas obszar charakteryzuje się wydajnością wód kształtującą się na poziomie 100 m³ /h przy temperaturze dochodzącej do 17° C. Stosując pompy ciepła możliwe jest pozyskanie z jednego ujęcia średniej mocy termicznej rzędu 1,2 MW i energii cieplnej około 11,4 TJ/rok. Budowa instalacji geotermalnej na omawianym obszarze, pomimo przedstawionego potencjału, będzie możliwa wyłącznie wtedy, gdy przeprowadzone ekspertyzy w zakresie występowania złoża geotermalnego potwierdzą ekonomiczną zasadność jego wykorzystania lub gdy wystąpi znaczny wzrost zapotrzebowania na ciepło.

Energia geotermalna (płytko)

Tak jak w całym kraju, na terenie gminy Poraj istnieją dobre warunki do rozwoju tzw. płytkiej energetyki geotermalnej bazującej na wykorzystaniu pomp ciepła, w których obieg termodynamiczny odbywa się w odwrotnym cyklu Carnota.

Energia słoneczna

Energia słoneczna jest najmniej popularną w wykorzystywaniu formą energii. Instalacje niewielkich rozmiarów, wykorzystujące zasoby energii słonecznej lokalizowane w obrębie posesji, głównie na dachach budynków, wykorzystywane na potrzeby odbiorców indywidualnych, nie stwarzają znaczącego zagrożenia dla środowiska, gdyż na etapie eksploatacji nie emitują żadnych szkodliwych substancji. Pewne uciążliwości natomiast mogą być związane z dużymi instalacjami

służącymi do produkcji energii elektrycznej - farmami fotowoltaicznymi, lokalizowanymi w terenie otwartym i zajmującymi znaczne powierzchnie. Instalacje te mogą negatywnie wpływać na krajobraz, wywołując uczucie niepokoju optycznego, co ma szczególne znaczenie na terenach ochrony krajobrazowej.

Energetyka wiatrowa

Jedną z ekspansywnie rozwijających się gałęzi w branży energii odnawialnej jest pozyskiwanie jej z wiatru. Lokalizacja farm wiatrowych uzależniona jest od szerokiego wachlarza uwarunkowań. Farmy wiatrowe są obiektami, które oddziałują na elementy przyrody ożywionej oraz krajobraz. Lokalizacja tego typu inwestycji powinna być poprzedzona wnikliwą analizą nie tylko korzyści ekonomicznych, lecz również oddziaływania takiej inwestycji na środowisko.

Elektrownie wiatrowe ze względu na znaczne wysokości, należą do obiektów mogących stanowić przeszkodę lotniczą. Zgłoszeniu do Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego i do właściwego organu sprawującego nadzór nad lotnictwem wojskowym i oznakowaniu podlegają przeszkody lotnicze, a w szczególności obiekty budowlane o wysokości 100 m i więcej powyżej poziomu otaczającego terenu lub wody, zlokalizowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Uwarunkowania infrastrukturalne w przypadku lokalizacji i realizacji elektrowni wiatrowych wymagają wykorzystania istniejącej infrastruktury drogowej i elektroenergetycznej oraz budowy nowej:

- infrastruktury drogowej trwałej i czasowej,
- infrastruktury przyłączeniowej wewnętrznej i zewnętrznej.

Gmina Poraj, znajduję się w IV strefie energetycznej wiatru (wyznaczonej dla Energi wiatru w Polsce w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju), gdzie warunki do korzystania z tego rodzaju energii odnawialnej są raczej niekorzystne. Energia użyteczna wiatru na wysokości 10 m w terenie otwartym wynosi od 250 do 500 kWh/m², zaś na wysokości 30 m nie przekracza 750 kWh/m². W związku z powyższym cały obszar na którym znajduje się omawiana gmina nie nadaje się do korzystania z turbin wiatrowych, gdyż istnieje ryzyko, że poniesione nakłady inwestycyjne mogą się nie zwrócić

XII.7. TELEKOMUNIKACJA

Gmina Poraj jest objęta szerokim zakresem usług telekomunikacyjnych. Na terenie gminy abonenci mogą korzystać z usług Telekomunikacji Polskiej S.A., która posiada sieć teletechniczną – kanalizacyjną i kablową. Gmina jest także w zasięgu telefonii komórkowej.

XIII. MOŻLIWOŚCI I OGRANICZENIA W ROZWOJU PRZESTRZENNYM GMINY WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ STANU ISTNIEJĄCEGO

Pierwszym krokiem dla określenia kierunków rozwoju Gminy Poraj jest rozpoznanie możliwości i ograniczeń dla podstawowych funkcji zagospodarowania przestrzennego. Rozwój społeczny

i gospodarczy Gminy odbywać się powinien w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym. Polega to na określeniu kierunków i zakresu wszystkich działań człowieka, które wywierają istotny wpływ na środowisko przyrodnicze. Dotyczy to przede wszystkim osłabienia negatywnych oddziaływań oraz wyznaczenia i ukierunkowania działań ochronnych.

Według definicji Analiza SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) identyfikuje oraz ocenia mocne i słabe strony społeczności, a także szanse i zagrożenia wynikające z wpływu otoczenia i zmian w nim zachodzących.

Analiza zawiera:

- mocne strony – uwarunkowania, stanowiące mocne strony Gminy, elementy przewagi nad innymi, które należy wykorzystać, aby osiągnąć zamierzone cele;
- słabe strony – obecnie istniejące problemy i bariery, które należy wyeliminować, aby nie utrudniały osiągnięcia misji;
- szanse – czynniki, które mogą być traktowane jako pomocne i przy odpowiednich działaniach wykorzystane jako uwarunkowania sprzyjające rozwojowi Gminy;
- zagrożenia – czynniki zagrażające realizacji misji, których wpływ może osłabić podejmowane działania.

Analizę SWOT dla Gminy Poraj wykonano w 4 dziedzinach: gospodarczej, społecznej, przyrodniczej i technicznej.

DZIEDZINA GOSPODARCZA

Mocne strony	Słabe strony
Atrakcyjne położenie gospodarcze – bliskość ważnych ośrodków regionalnych Śląska i Zagłębia (Częstochowa, metropolia śląska, Lubliniec, Opole)	Nieuregulowana forma prawna własności obiektów około turystycznych i Zalewu Porajskiego
Atrakcyjne naturalne walory gminy przyrodnicze i krajobrazowe oraz czyste środowisko korzystne do rozwoju turystyki i rekreacji	Niewystarczające wykorzystanie bogactwa przyrodniczego i kulturowego jako atrakcji turystycznych.
Dobre położenie komunikacyjne – droga wojewódzka przebiegająca przez Gminę oraz linia kolejowa	Zbyt mała liczba nowo powstających przedsiębiorstw
Spora ilość działających podmiotów gospodarczych.	Niedostatecznie rozwinięta baza turystyczno – wypoczynkowa.

Dostępność do istniejącej infrastruktury	Słabe skomunikowanie publicznymi środkami transportu na obszarze gminy
Spory udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni Gminy.	Spory udział gleb niskoprodukcyjnych.
Korzystne warunki do rozwoju drobnoskalowej produkcji ekologicznej	Niska rentowność gospodarstw rolnych.
Istniejący potencjał produkcyjny	Niewystarczające skomunikowanie publicznymi środkami transportu na obszarze gminy

DZIEDZINA GOSPODARCZA

Szanse	Zagrożenia
Rozwój turystyki i agroturystyki	Niestabilna polityka podatkowa i finansowa państwa.
Rozwój budownictwa	Ogólny, niski stan gospodarki kraju.
Rozwój nieuciążliwego przemysłu	Pogłębiające się bezrobocie
Rosnące zainteresowanie ekologicznymi, naturalnymi i regionalnymi produktami	Dalszy wzrost atrakcyjność gospodarczej i turystycznej innych regionów kraju.
Powiększenie i unowocześnienie gospodarstw rolnych.	Spadek opłacalności działalności rolniczej.
Profesjonalna promocja Gminy.	Import towarów i surowców.
Pozyskiwanie środków finansowych z funduszy UE.	
Pozyskiwanie inwestorów spoza Gminy.	
Możliwość rozwoju działalności rolniczej	

DZIEDZINA SPOŁECZNA

Mocne strony	Słabe strony
Spadek liczby bezrobotnych.	Istniejący podział społeczności lokalnej.
Dobrze rozwinięte szkolnictwo podstawowe	Nie w pełni dostosowana do poszczególnych grup wiekowych usługa szkoleń i organizacji czasu wolnego
Cenne zabytki, obiekty i obszary o dużych walorach kulturowych.	Odływ ludzi młodych z terenu gminy
Działająca w Gminie OSP - 7 oddziałów	Wysoki udział procentowy osób bezrobotnych w ogólnej licznie osób w wieku produkcyjnym

Biblioteka publiczna wraz z 3 filiami	Niezadawalający stan bezpieczeństwa – brak Komisariatu Policji na terenie gminy.
Działający Ośrodek Kultury (działalność edukacyjna, artystyczna, rozrywkowa i społeczno- kulturalna) z Galerią Sztuki Współczesnej oraz Izbą Pamięci Gminy Poraj	Brak różnego rodzaju partnerstw sektora społecznego, gospodarczego i publicznego na terenie gminy
Współpraca z Gminami partnerskimi, przynależność do Związku Gmin Jurajskich, Partnerstwa Północnej Jury, Śląskiej Organizacji Turystycznej	Brak miejsc spotkań i zajęć dla starszej grupy wiekowej (40+) prowadząca do braku dialogu i wycofania społecznego
Stowarzyszenia, kluby i organizacje świadczące usługi społeczne (sportowe, wędkarskie, żeglarskie)	
Stosunkowo wysoki procent dzieci, kontynuujących naukę w szkołach ponadpodstawowych, możliwość kontynuacji nauki w tej samej gminie	
Stosunkowo mała ilość występujących patologii społecznych wśród dzieci i młodzieży w Gminie.	
Stosunkowo dobrze rozwinięte usługi medyczne w Gminie	
Wystarczająca ilość miejsc w przedszkolach pozwalająca na powrót matek do pracy zawodowej	

DZIEDZINA SPOŁECZNA

Szanse	Zagrożenia
Wzrost dochodów Gminy poprzez zwiększoną działalność gospodarczą na terenie Gminy.	Postępujące ubożenie społeczeństwa.
Udostępnienie obiektów sportowo–rekreacyjnych, należących do oświaty, dla ogółu społeczeństwa.	Rosnące koszty edukacji.
Wzrost wykształcenia mieszkańców Gminy.	Regres kultury wiejskiej w Polsce.

Bliskość Myszkowa, jako ośrodka edukacyjnego, kulturalnego, z atrakcyjniejszym rynkiem pracy.	Malejące środki finansowe na cele oświaty, kultury i sportu.
Zachowanie zwyczajów i tradycji regionu	Postępujący zanik tradycji lokalnych.
Bliskość dużych ośrodków z rozwiniętym rynkiem pracy – aglomeracja śląska	Brak wielozawodowości rodzin.
Tworzenie warunków dla rozwoju budownictwa jednorodzinnego.	Postępujący zanik tradycji lokalnych.

DZIEDZINA PRZYRODNICZA

Mocne strony	Słabe strony
Walory przyrodnicze i krajobrazowe w przeważającej części gminy	Odprowadzanie ścieków komunalno –przemysłowych. Przemysłowe z Zawiercia i Myszkowa zanieczyszczają związkami biogennymi Wartę, komunalne z obszarów wiejskich pozbawionych kanalizacji odprowadzane do wód powierzchniowych .
Powietrze wolne od zanieczyszczeń przemysłowych.	Zanieczyszczenia zbiornika Poraj pochodzące z kanalizacji burzowej i obszarów rolniczych wymywających z gleb nawozy i środki ochrony roślin
Brak przemysłu silnie zanieczyszczającego środowisko.	Nadmiernie uwilgotnione wschodnie fragmenty Poraja i Wojnówki Chorońskiej w wyniku powstania zbiornika (podnoszenie wód gruntowych)
Obszary zagrożeń ekologicznych nie zajmują istotnej części powierzchni gminy, istniejące ślady dawnych wyrobisk i niewielkich hałd zarośnięte roślinnością w wyniku sukcesji naturalnej, liczne wyrobiska tworzą obraz typowy w krajobrazie	Zmiana reżimu w przekroju wodowskazowym poniżej zapory co wpłynęło na obniżenie przepływów z czego przepływy minimalne są zjawiskiem szkodliwym i mogą wpływać na ujemny bilans wymiany podziemnej zbiornika
Duże zasoby wód głębinowych i dobrej jakości woda	Dziki wysypiska śmieci
Funkcjonujący system gospodarki odpadami wraz z segregacją surowców wtórnych.	Obszary gminne na nachylonych powierzchniach, pozbawionych szaty roślinnej

	narażone są na wzmożenie procesów denudacyjno - erozyjnych
	Zdegradowane i zakwaszone gleby w części południowego brzegu w zachodniej części południowego brzegu zbiornika
	Okolice Choroń są skupiskiem komunalnych emitorów gazów i pyłów (4 składowiska odpadów komunalnych oraz wyrobiska poeksploatacyjne surowców chemicznych i budowlanych).

DZIEDZINA PRZYRODNICZA

Szanse	Zagrożenia
Wydzielenie tras i szlaków turystycznych.	Brak wystarczających środków finansowych na aktywną ochronę środowiska.
Turystyka i agroturystyka z poszanowaniem ustawy o ochronie środowiska.	Niekontrolowane i intensywną zabudowa letniskowa może przyczyniać się do degradacji krajobrazu i zakłóceń obszarów widokowych, nasiloną degradację antropogeniczną terenów leśnych oraz zanieczyszczenie wód i gleby
Rozwój zaplecza dla rekreacji i turystyki (kontenery na śmieci, ubikacje, parkingi itp.).	Wzrastający ruch pojazdów kołowych.
Ekranry i pasy zadrzewień przy drogach.	Zanieczyszczenie wód
Pozyskiwanie środków finansowych na ochronę środowiska.	Dewastacja gleb przez stosowanie nieodpowiednich środków ochrony płodów rolnych.
Edukacja ekologiczna społeczeństwa.	Brak stałej kontroli umocnień i tam zalewu
Rolnictwo ekologiczne.	
Dbłość ogółu mieszkańców Gminy o środowisko i estetykę.	
Sprawny monitoring umocnień i tam związanych ze zbiornikiem	
Przebudowa drzewostanów w kierunku odpowiadającemu siedliskom i uzupełnienia zbiorowisk lasu liściastego	

DZIEDZINA TECHNICZNA

Mocne strony	Słabe strony
Prawie cała Gmina objęta jest siecią wodociągową.	Niedostateczna ilość i jakość techniczna infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowo - kanalizacyjnej
Gmina w pełni zelektryfikowana.	Niedostateczny poziom techniczny infrastruktury drogowej.
Telefonizacja – 100% Gminy.	Mało rozwinięta sieć ścieżek rowerowych
Dostęp do Internetu w całej Gminie.	Niewystarczająca ilość chodników we wsiach.
	Spore braki w oświetleniu głównych ciągów komunikacyjnych we wsiach.

DZIEDZINA TECHNICZNA

Szanse	Zagrożenia
Wydzielenie terenów pod aktywizację gospodarczą i mieszkalną – uzbrojenie terenu.	Rosnące koszty inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej.
Pozyskiwanie środków finansowych z UE.	Malejące zainteresowanie inwestorów z zewnątrz.
Lokowanie inwestycji gospodarczych w Gminie.	Pogarszająca się koniunktura w rolnictwie.
Nowe technologie budowy oczyszczalni przyzgodowych we wsiach o luźnej zabudowie	Wzrost kosztów materiałów budowlanych.
Polepszenie komunikacji przez sukcesywną modernizację dróg.	

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

XIV. CELE ROZWOJU GMINY PORAJ

JAKO GŁÓWNE CELE ROZWOJU PRZYJĘTO:

Osiągnięcie wszechstronnego rozwoju, zapewniającego wzrost poziomu życia mieszkańców oraz zaspokojenie potrzeb następnych pokoleń.

Zapewnienie równowagi między rozwojem gospodarczym, a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Dla osiągnięcia głównych celów rozwoju wyznaczono cele szczegółowe:

- a) cele ekonomiczne polegające na kształtowaniu mechanizmów stymulujących efektywny rozwój gospodarczy Gminy, zapewniający obniżenie bezrobocia oraz wzrost dobrobytu mieszkańców poprzez:
 - rozwój lokalnego rynku pracy,
 - rozwój nowych przedsiębiorstw produkcyjnych,
 - restrukturyzację rolnictwa,
- b) cele społeczne polegające na poprawie jakości życia mieszkańców poprzez:
 - zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania,
 - zapewnienie wyposażenia w usługi zaspokajające potrzeby mieszkańców,
 - zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej,
 - zapewnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- c) cele przyrodnicze polegające na ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego i gospodarowaniu jego zasobami poprzez:
 - zahamowanie procesów degradacji środowiska,
 - zachowanie istniejących wartości środowiska,
 - ochronę zasobów będących podstawą rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem wód podziemnych,
 - poprawę zdrowotnych warunków życia mieszkańców,
 - zachowanie wartości krajobrazowych,
- d) cele kulturowe polegające na zachowaniu wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego i kształtowaniu atrakcyjnego wizerunku Gminy oraz promocję Gminy poprzez:
 - zachowanie tożsamości kulturowej obszaru,
 - zachowanie otwartych przestrzeni o wybitnych walorach krajobrazowo – przyrodniczych,
 - rozwój wszelkich form rekreacji wodnej i lokalizację zabudowy letniskowej przy zbiorniku Poraj w sposób umożliwiający dostępność do Zalewu.
 - zachowanie i ochronę dóbr kultury,
- e) cele przestrzenne polegające na podnoszeniu ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania Gminy oraz efektywności wykorzystania zasobów poprzez:
 - uporządkowanie struktury zabudowy wsi,
 - dążenie do wyeliminowania konfliktów wynikających z różnych sposobów zagospodarowania i racjonalne wykorzystanie zasobów.

XV. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

Planuje się, że rozwój Gminy Poraj w kierunku założonych w pkt 1 celów rozwoju, prowadzony będzie w obszarach polityki przestrzennej, przy założeniu poniższej ich struktury przestrzennej oraz przyjęciu poniższych wskaźników dotyczących zagospodarowania i użytkowania terenów.

Obszar polityki przestrzennej to obszar, którego cechy geograficzne, stan zagospodarowania, uwarunkowania rozwoju oraz założony w Studium kierunek zagospodarowania oraz użytkowania pozwalają na jego wydzielenie w przestrzeni Gminy.

Zakłada się, że polityka przestrzenna prowadzona będzie w następujących obszarach określonych na rysunku Studium - kierunkach zagospodarowania przestrzennego:

M	OBSZARY MIESZKANIOWE
ML	OBSZARY LETNISKOWE
U	OBSZARY USŁUGOWE
US	OBSZARY SPORTOWO - REKREACYJNE
AG	OBSZARY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ
IT	OBSZARY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
R	OBSZARY ROLNE
RM	OBSZARY ZABUDOWY ZAGRODOWEJ
RU	OBSZARY PRODUKCJI I OBSŁUGI ROLNICZEJ
ZL	OBSZARY LEŚNE
ZP	OBSZARY ZIELENI URZĄDZONEJ
ZC	OBSZARY CMENTARZY
WS	OBSZARY WÓD ŚRÓDLĄDOWYCH
-	PODSTAWOWY UKŁAD KOMUNIKACJI DROGOWEJ GMINY

XV.1. USTALENIA OGÓLNE DOTYCZĄCE KIERUNKÓW I WSKAŹNIKÓW ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW

- 2.1.1 Na obszarze wszystkich jednostek urbanistycznych, przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dopuszcza się etapowanie wyznaczania terenów pod zabudowę.

2.1.2 **Główne kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej** to sposoby zagospodarowania lub użytkowania terenów w obrębie obszaru wyodrębnionego na rysunku studium, które powinny dominować w danym obszarze (każdy z głównych kierunków osobno w danym obszarze bądź łącznie) i które mogą być uzupełniane przez pozostałe określone w ramach obszaru kierunki zagospodarowania, na warunkach określonych w miejscowym planie.

Pozostałe kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej to sposoby zagospodarowania, które powinny wzbogacać lub uzupełniać funkcje obszaru o określonym głównym kierunku zagospodarowania i które mogą być lokalizowane w tym obszarze pod warunkiem ustalenia takich proporcji w przeznaczeniu terenów oraz zasad zagospodarowania, które zapewnią dominujący charakter funkcji podstawowych oraz niekonfliktowy charakter funkcji dopuszczalnych.

2.1.3 W przypadkach sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ustala się możliwość zachowania przepisów obowiązujących w planach miejscowych na dzień uchwalenia Studium, nawet w przypadkach gdy niniejsze Studium ustala dla terenów objętych tymi planami inne kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego. Możliwe to będzie jednak tylko w sytuacjach, gdy nie będzie to kolizyjne z planowanym rozwojem systemu komunikacyjnego Gminy.

2.1.4 W celu zapewnienia elastyczności w stosowaniu ustaleń Studium, zakłada się możliwość tolerancji wskazanych w ustaleniu 2.1.6 wskaźników urbanistycznych, w uzasadnionych przypadkach wynikających z uwarunkowań ekonomicznych, bądź środowiskowych na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2.1.5 Linie rozgraniczające wyznaczone w Studium mogą ulegać zmianie wynikającej z istniejących podziałów geodezyjnych, lub potrzeb lokalnych oraz zmian przebiegów układów komunikacyjnych i sieci infrastruktury technicznej.

2.1.6 Ustala się następujące wskaźniki urbanistyczne jako wytyczne do planów miejscowych:

A Maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy:

- *dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej* – 0,5
- *dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej* – 0,6
- *dla zabudowy zagrodowej* – 0,4
- *dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej* – 0,6
- *dla zabudowy usługowej* – 0,8
- *dla zabudowy przemysłowej* – 1,0
- *dla zespołów garażowych i parkingów* – 0,6

B Minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej:

- *dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej* – 40 %
- *dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej* – 40 %
- *dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej* – 40 %
- *dla zabudowy usługowej* – 25 %
- *dla zabudowy sportowo - rekreacyjnej* – 40 %
- *dla zabudowy przemysłowej* – 15 %
- *dla zespołów garażowych i parkingów* – 10 %

C Maksymalna wysokość zabudowy podana w metrach:

- *dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej* – 12 m
- *dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej* – 15 m
- *dla zabudowy zagrodowej* – 15 m
- *dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej* – 15 m
- *dla zabudowy usługowej i sportowo - rekreacyjnej* – 15 m
- dla zabudowy przemysłowej – 15 m

XV.2. USTALENIA DOTYCZĄCE KIERUNKÓW I WSKAŹNIKÓW ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA TERENÓW POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<p>M obszary mieszkaniowe</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, także z wbudowanymi usługami o nieuciążliwym oddziaływaniu na otoczenie. • Zabudowa wielorodzinna w zespołach o niskiej intensywności zabudowy. • Zabudowa zagrodowa i agroturystyczna, w tym letniskowa. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabudowa sportowo – rekreacyjna. • Obiekty, budynki, pomieszczenia i tereny usługowe, oraz aktywności gospodarczych o nieuciążliwej produkcji lub drobnej wytwórczości. • Zieleń urządzone i obiekty małej architektury. • Parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5. • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Miejsca parkingowe należy zapewnić w granicach realizacji inwestycji, bądź w promieniu maksymalnie 300 m od planowanej inwestycji. • Na obszarach zagrożenia powodziowego ustala się: przy realizacji inwestycji należy uwzględnić możliwość wystąpienia powodzi lub podtopień w zależności od prognozowanych zagrożeń powodziowych.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<p>ML</p> <p>obszary letniskowe</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabudowa letniskowa. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Urządzenia sportowo – rekreacyjna. • Zieleń urządzone i obiekty małej architektury. • Parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5. • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Na obszarach zagrożenia powodziowego ustala się: przy realizacji inwestycji należy uwzględnić możliwość wystąpienia powodzi lub podtopień w zależności od prognozowanych zagrożeń powodziowych.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<p>U</p> <p>obszary usługowe</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty usługowe, nieuciążliwej produkcji lub drobnej wytwórczości. • Obiekty usługowo-mieszkaniowe, obiekty mieszkaniowe w uzupełnieniu ciągów i kwartałów zabudowy istniejącej. <p>Pozostałe kierunki:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5. • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Miejsca parkingowe należy zapewnić w granicach realizacji inwestycji, bądź w promieniu 300 m od planowanej inwestycji.

	<ul style="list-style-type: none"> • Zieleń urządzone i obiekty małej architektury. • Drogi, parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. • Obiekty i pomieszczenia produkcyjne oraz obsługi komunikacji drogowej i kolejowej. 	
--	---	--

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<p>US</p> <p>obszary sportowo - rekreacyjne</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budynki dla uprawiania sportu, rekreacji, służące wypoczynkowi i turystyce, a także towarzyszące im usługi gastronomiczne, hotelowe i handlowe oraz budynki inwentarskie związane z rekreacją (jazda konna, mini ZOO, itp.). • Urządzenia służące do uprawiania sportu takie jak: trasy narciarstwa biegowego, baseny, pływalnie, boiska piłkarskie oraz inne urządzenia do uprawiania sportu i rekreacji, w tym również wieże widokowe. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty i urządzenia umożliwiające parkowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5. • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Miejsca parkingowe należy zapewnić w granicach realizacji inwestycji, bądź w promieniu 300 m od planowanej inwestycji.

	<p>samochodów oraz przechowywanie sprzętu dla uprawiania sportu i rekreacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty, urządzenia i instalacje związane z oświetleniem terenów rekreacyjno - sportowych, szlaki turystyczne i dla jazdy konnej. • Zachowanie, modernizacja i wymiana kubatury istniejących budynków z możliwością ich rozbudowy do 30 % istniejącej kubatury. • Zieleń urządzone i obiekty małej architektury. • Drogi, parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. 	
--	--	--

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
<p>AG obszary aktywności fgospodarczej</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakłady produkcyjne, bazy, składy, magazyny, w tym handel hurtowy oraz centra logistyczne. • Zabudowania magazynowo-składowe, usługowe i mieszkaniowe związane z produkcją. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5. • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Miejsca parkingowe należy zapewnić w granicach realizacji inwestycji, bądź w promieniu maksymalnie 300 m od planowanej inwestycji.

	<ul style="list-style-type: none"> • Obiekty i urządzenia obsługi komunikacji kołowej w tym stacje paliw oraz garaże. • Obiekty działalności usługowej handlu i różnego typu wytwórczości. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty usług administracji, gastronomii, rzemiosła i kultury, hotele, motele. • Rolnicze wykorzystanie terenów w formie upraw polowych oraz łąk i pastwisk. • Zieleń urządzona. • Drogi, parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Na terenach obszarach zagrożenia powodziowego ustala się: przy realizacji inwestycji należy uwzględnić możliwość wystąpienia powodzi lub podtopień w zależności od prognozowanych zagrożeń powodziowych. • W zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić uciążliwość oddziaływania działalności produkcyjnych oraz obiektów i urządzeń oczyszczania ścieków.
--	--	--

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
IT obszary infrastruktury technicznej	<p>Główny kierunek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty usług administracji. • Zieleń urządzona. • Drogi, parkingi i garaże. 	<ul style="list-style-type: none"> • W zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić uciążliwość oddziaływania obiektów, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
R obszary rolne	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uprawy polowe, ogrodnicze, gospodarka hodowlana ryb w istniejących i nowych stawach. • Łąki, pastwiska i zadrzewienia. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suche zbiorniki retencyjne. • Zachowanie, modernizacja i wymiana kubatury istniejących budynków z możliwością ich rozbudowy do 30 % istniejącej kubatury. • Drogi gruntowe i dojazdy do pól, trasy rowerowe, szlaki turystyczne i spacerowe. • Sieci i urządzenia oraz budowę infrastruktury technicznej i komunalnej. • zabudowa zagrodowa w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

<p>RM</p> <p>obszary zabudowy zagrodowej</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabudowa zagrodowa w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych. • Uprawy polowe, ogrodnicze, gospodarka hodowlana ryb w istniejących i nowych stawach. • Ogrodnictwo i sadownictwo z dopuszczeniem zabudowy szklarniowej. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zieleń urządzona. • Obiekty małej architektury. • Drogi, parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5.
---	---	--

<p>Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej</p>	<p>I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy</p>	<p>II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego</p>
<p>RU</p> <p>obszary produkcji i obsługi rolniczej</p>	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obiekty i urządzenia oraz budowle służące produkcji i obsłudze rolniczej. • Uprawy polowe, ogrodnicze, gospodarka hodowlana ryb w istniejących i nowych stawach. • Ogrodnictwo i sadownictwo z dopuszczeniem zabudowy szklarniowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów zgodnie z ustaleniami ogólnymi pkt 2.1.5. • W zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić uciążliwość oddziaływania działalności produkcyjnych.

	<ul style="list-style-type: none"> • zabudowa zagrodowa w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zieleń urządzona. • Obiekty małej architektury. • Drogi, parkingi i garaże. • Obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej i komunalnej. 	
--	--	--

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
ZL obszary leśne	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasy, grunty leśne i zadrzewienia. • Zalesienia i zadrzewienia terenów. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zachowanie i modernizacja istniejących budynków bez możliwości rozbudowy i nadbudowy. • Drogi leśne, trasy rowerowe, istniejące drogi, ciągi pieszo-jezdne. • Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Zakaz lokalizacji zabudowy poza obiektami i urządzeniami, których lokalizacja jest zgodna z ustawą o lasach. • Gospodarkę leśną należy prowadzić zgodnie z wymogami ochrony środowiska oraz w oparciu o plany urządzania lasów. •

Symbol i nazwa obszaru	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne
------------------------	--	---

polityki przestrzennej		do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
ZP obszary zieleni urządzonej	<p>Główne kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zieleń urządzona. • Ogrody działkowe. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zadrzewienia. • Zbiorniki wodne, stawy i inne formy wód powierzchniowych wraz z obiektami związanymi z hodowlą ryb. • Drogi dojazdowe, ciągi pieszo-jezdne, trasy i ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne i spacerowe. • Zachowanie budynków istniejących z możliwością ich modernizacji. • Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium.

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
ZC obszary cmentarzy	<p>Główny kierunek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cmentarze. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zieleń urządzona. • Obiekty uzupełniające podstawowe użytkowanie – domy pogrzebowe, kaplice, obiekty gospodarcze i usługowe ściśle związane z pochówkiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrona wartości kulturowych i przyrodniczych zgodnie z pkt 3 i 4 kierunków Studium. • Zakaz lokalizacji krematorium.

	<ul style="list-style-type: none"> • Drogi, parkingi dla samochodów osobowych i autobusów. • Budowle, sieci i urządzenia infrastruktury technicznej i komunalnej. 	
--	---	--

Symbol i nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
WS obszary wód śródlądowych	Główne kierunki: <ul style="list-style-type: none"> • Tereny wód powierzchniowych. • Urządzenia poprawiające retencję wodną; mosty i kładki. • Urządzenia ochrony przeciwpowodziowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dopuszcza się budowę, przebudowę i rozbudowę budowli, urządzeń i instalacji służących zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu oraz powierzchniowemu ujmowaniu wód do celów gospodarczych. • Dopuszcza się budowę przepraw mostowych oraz kładek zgodnie z przepisami odrębnymi. • Ustala się strefę ochronną o szerokości 1,5 m wzdłuż rzek dla potrzeb modernizacji i prowadzenia robót związanych z ich utrzymaniem i konserwacją – w strefie tej obowiązuje zakaz zabudowy i grodzenia nieruchomości, za wyjątkiem zagospodarowania dopuszczalnego

Nazwa obszaru polityki przestrzennej	I. Kierunki zagospodarowania struktury przestrzennej Gminy – przeznaczenie terenów	II. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów – wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
---	---	--

<p>podstawowy układ komunikacji drogowej Gminy</p>	<p>Główny kierunek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz drogi pozostałe. <p>Pozostałe kierunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parkingi i place. • Urządzenia poprawiające retencję wodną; mosty i kładki. • Zachowanie istniejących linii kolejowych. • Możliwość zachowania i budowy sieci i urządzeń infrastruktury technicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • W planach miejscowych dopuszcza się zmiany przebiegów ciągów drogowych poprzez ich dostosowanie do warunków terenowych oraz stanu zagospodarowania i własności terenów.
--	--	---

XVI. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW ORAZ OCHRONY PRZYRODY

Zgodnie z przyjętymi celami rozwoju przestrzennego, w jego ukierunkowaniu dość istotną rolę pełnić będą przyjęte kierunki ochrony środowiska naturalnego. Przedmiotem ochrony, wg przepisów szczególnych są w tym zakresie:

- lasy i grunty leśne;
- zieleń urządzona;
- gleby klas I – III;
- udokumentowane złoża;
- wody śródlądowe;
- powierzchnia ziemi, krajobraz i powietrze.

XVI.1. OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ

W bezpośredniej bliskości od granic Gminy zlokalizowana jest istotna dla regionu wielkopowierzchniowa formy ochrony przyrody. Jest to Park Krajobrazowy Orlich Gniazd – zlokalizowany na północnym wschodzie od granic gminy. Północno wschodni obszar Gminy należy do otuliny „Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd” powołanej na mocy uchwały nr XVI/70/82 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Częstochowie z dnia 17 czerwca 1982 r.

XVI.2. UŻYTKI EKOLOGICZNE

Spośród form ochrony, przewidzianych w ustawie o ochronie przyrody Ochroną prawną objęto użytki 2 ekologiczne na terenie Gminy Poraj ustanowione rozporządzeniem nr 33/96 Wojewody Częstochowskiego z dnia 23 grudnia 1996r.:

Mokradła I, bagno pow. 6.41 ha. Gmina Poraj, Nadleśnictwo Złoty Potok, Obręb Olsztyn, Leśnictwo Żarki

Mokradła II, bagno, pow. 2.00 ha. Gmina Poraj, Nadleśnictwo Złoty Potok, Obręb Olsztyn, Leśnictwo Żarki.

XVI.3. POMNIKI PRZYRODY

Spośród form ochrony, przewidzianych w ustawie o ochronie przyrody dla obiektów przyrodniczo cennych w chwili obecnej na terenie Gminy powołany jest 1 pomnik przyrody — Aleja lipowa w Choroni - szer. ok. 40 m, dł. 570 m, na całej długości jest pokryta trawą i lipami w ustawieniu szpalerowym, lipy to starodrzew w ilości 27 szt. oraz młodnik w wieku od 2 do 10 lat w ilości 60 szt. (Orzeczenie nr 00131 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Katowicach z dnia 30.09.1957r. nr LO.13b/42/57.)¹.

¹ Na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

XVI.4. OBIEKTY PROPONOWANE DO OCHRONY

- A) Obszar chronionego krajobrazu – „Rozlewiska Warty” na południowej granicy zalewu w Poraju,
- B) Zespół przyrodniczo – krajobrazowy – „Choroń”, po obu stronach drogi Dębowiec – Przybynów,
- C) Użytki ekologiczne:
- „Kuków”, po lewej stronie drogi Jastrząb,
 - „Rozlewisko rzeki Czarki” w Żarkach – Letnisku, przy wschodniej granicy gminy,
 - „Ciąg stawów w biegu rzeki Ordonki”, wzdłuż wschodniej granicy

XVI.5. OCHRONA GATUNKOWA FAUNY I FLORY

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Na terenie Gminy należy spodziewać się występowania wymienionych poniżej gatunków.

Objaśnienia: Ch. c. - roślina chroniona całkowicie; Ch. cz. - roślina chroniona częściowo;

Nazwa polska gatunku	Nazwa łacińska gatunku	Uwagi
Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i> L.	Ch. c.
Kocanki piaszkowe	<i>Chelichrysum arenarium</i> L.	Ch. cz.
Cis pospolity	<i>Taxus baccata</i> L.	Ch. cz.
Kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i> (L.) Crantz	Ch. c.
Kukułka szerokolistna	<i>Dactylorhiza majalis</i> (Rchb.)	Ch. c.
Wawrzynek wilczełyko	<i>Daphne mezereum</i> L.	Ch. c.

Tabela nr 5. Wykaz flory roślin chronionych z terenu Gminy Poraj;
Źródło: UG Poraj

Spośród zwierząt na terenie gminy powinny występować następujące gatunki zwierząt chronionych (obecność odpowiednich siedlisk, występowanie w gminach ościennych):

Płazy i gady: Traszka grzebieniasta - *Triturus cristatus* (Laur.); Kumak nizinny - *Bombina bombina* (L.); Ropucha szara - *Bufo bufo* (L.); Jaszczurka zwinka - *Lacerta agilis* (L.), jaszczurka żyworodna — *Lacerta vivipara* (L.), padalec - *Anguis fragilis* (L.)

Owady: Trzępia zielona - *Ophiogomphus cecilia* (L.)

Ptaki: Błotniak stawowy - *Circus aeruginosus* (L.); Bocian biały - *Ciconia ciconia* (L.); Cyraneczka - *Anas crecca* (L.); Czapla siwa - *Ardea cinerea* (L.); Czernica - *Aythya fuligula* (L.); Dzięcioł duży -

Dendrocopos major (L.); Dzięcioł średni - Dendrocopos medius (L.); Dzięcioł zielony - Picus viridis L.; Dzięciołek - Dendrocopos minor (L.); Gil - Pyrrhula pyrrhula (L.); Grzywacz - Columba palumbus L.; Kopciuszek - Phoenicurus ohruros (Gm.); Kowalik - Sitta europaea (L.); Kukułka - Cuculus canorus (L.); Łozówka - Acrocephalus palustris (Bechst.); Myszołów zwyczajny - Buteo buteo (L.); Pełzacz ogrodowy - Certhia brachydactyla (L.); Perkoz dwuczuby - Podiceps cristatus (L.); Perkoz zausznik - Podiceps nigricollis (L.); Płomykówka - Tyto alba (Scop.); Pójdźka - Athene noctua (Scop.); Pustułka - Falco tinnunculus L.; Raniuszek - Aegithalos caudatus (L.); Rokitniczka - Acrocephalus schoenobaenus (L.); Rybitwa czarna - Chlidonias nigra (L.); Słowik szary - Luscinia luscinia L.; Szczygieł - Carduelis carduelis (L.); Trzciniak - Acrocephalus arundinaceus (L.); Wilga - Oriolus oriolus (L.).
Ssaki: Gronostaj - Mustela erminea (L.); Łasica - Mustela nivalis (L.); Wiewiórka pospolita - Sciurus vulgaris (L.)

XVI.6. OCHRONA TERENÓW LEŚNYCH

Powierzchnię gminy Poraj stanowi 38,2 % lasów i gruntów zadrzewionych i zakrzewionych. Powierzchnia lasów wynosi 2155 ha, powierzchnia gruntów zadrzewionych i zakrzewionych 27 ha. Okres wegetacyjny trwa 210 -220 dni, średnia roczna temperatura wynosi +7,5°C, a średnia roczna suma opadów 702 mm. Śnieg zalega przez 75 dni.

Lasy na terenie gminy znajdują się w zarządzie PGL LP Nadleśnictwa Złoty Potok, w całości znajdują się pod symbolem ZLo – lasy ochronne, bądź ZL – tereny lasów.

Lasy Nadleśnictwa znajdują się pod ujemnym wpływem zanieczyszczeń przemysłowych na tym terenie jest to II strefa średnich uszkodzeń przemysłowych.

Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa nie zostały zaliczone do żadnej kategorii ochronności.

Z wyjątkiem obszarów wymienionych w art. 26 pkt. 2 Ustawy o lasach (uprawy leśne, powierzchnie doświadczalne i drzewostany nasienne, ostoje zwierząt, źródła rzek i in.), tereny leśne występujące na obszarze gminy są ogólnodostępne w tym również do celów rekreacyjnych.

Ustala się pełną ochronę istniejących kompleksów leśnych lasów państwowych ze względu na ich szczególną rolę lasów ochronnych. Podstawą tych działań winna być:

- ochrona i utrzymanie ekosystemów leśnych, poprzez wprowadzanie zalesień na gruntach wyłączanych z produkcji rolnej,
- utrzymanie biologicznej różnorodności,
- utrzymanie produkcyjnej zasobności,
- ochrona zasobów glebowych.

Podstawowym warunkiem trwałości lasów i wszechstronnej ich użyteczności jest prowadzenie gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych. Zasady te zawarte są w sporządzonych, zarówno dla lasów własności państwowej jak i prywatnej planach urządzenia lasów.

Ustala się możliwość racjonalnego wykorzystania terenów leśnych dla celów wypoczynku.

XVI.7. OCHRONA WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH

W związku z występowaniem GZWP 327 Lubliniec - Myszków całym obszarze Gminy oraz częściowo GZWP 326 Częstochowa (E) na wszelkie zagospodarowanie i użytkowanie terenów w jego granicach musi być zgodne z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi, a w szczególności obowiązuje zakaz lokalizowania nowych inwestycji bez koniecznych zabezpieczeń przed przenikaniem do podłoża i wód podziemnych substancji toksycznych i innych szkodliwych dla wód podziemnych. Projektowany jest obszar ochronny Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 362 - Częstochowa (E), istnieje również potrzeba ustaleń uwzględniających ochronę Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 327 - Zbiornik Lubliniec – Myszków.

Dla utrzymania odpowiedniego poziomu jakości zasobów wodnych Gminy ustala się :

- wyeliminowanie zrzutu ścieków nieoczyszczonych do rzek, cieków i gruntu poprzez:
 - dopuszczenie indywidualnego oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach ścieków lub odprowadzenie ich do szczelnych zbiorników, tylko na obszarach, które z uzasadnionych względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną, uwzględniając w tym zakresie przepisy odrębne,
 - przyjęcia kompleksowych rozwiązań odprowadzenia ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczania ich zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi,
 - likwidacji nieużytkowanych przydomowych szamb i studni.
- poprawę retencjonowania wody poprzez:
 - zachowanie i ochronę istniejących zbiorników wodnych na terenie Gminy,
 - zachowanie lasów łągowych, terenów mokradeł i torfowisk oraz zalesienie gruntów o małej przydatności rolniczej,
 - zwiększenie retencji gruntowej na terenie Gminy poprzez ograniczenie stosowania powierzchni nieprzepuszczalnej (asfalt, beton),
 - zachowanie istniejącej sieci rowów i systemów drenarskich zapewniających prawidłowe funkcjonowanie odwodnienia i odbioru wód, w przypadku zmiany sposobu użytkowania terenów zmeliorowanych, wymagana jest przebudowa urządzeń w sposób zapewniający dotychczasową funkcję w uzgodnieniu z właściwym administratorem tych urządzeń.

Studium ustala następujące zasady postępowania, spójne z podstawowymi kierunkami działań, przyjętymi w programie działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych należy ograniczyć:

- 1) poprawa praktyki rolniczej, obejmująca środki zaradcze związane ze zmianą sposobów nawożenia, gospodarki nawozami i gospodarki gruntami w gospodarstwach rolnych,

- 2) edukacja i doradztwo, obejmujące działania związane ze szkoleniem rolników oraz doradztwem dla gospodarstw rolnych,
- 3) kontrolę rolniczych źródeł zanieczyszczeń, obejmującą z kontrolą wypełniania przez rolników obowiązków wynikających z programu,
- 4) monitoring skuteczności programu obejmujący działania związane z monitoringiem wód i gleb w punktach charakteryzujących wpływ rolnictwa na zanieczyszczenie wód związkami azotu ze źródeł rolniczych,
- 5) działania wspomagające, związane z realizacją środków zaradczych przez rolników oraz działalnością szkoleniową, doradczą i monitoringową.

XVI.8. OCHRONA ZASOBÓW SUROWCÓW NATURALNYCH

Na terenie gminy udokumentowane złoża to:

- złoża wapienia "Choroń" WW1888
- złoża piasków formierskich:
 - o "Masłońskie" PF 5720,
 - o „Poraj” PF 1111,
- Złoże piasku „Łysa Górka” KN 5700

Granice złóż, obszarów i terenów górniczych przedstawiono na rysunku ustaleń studium.

W zakresie uwzględnienia potrzeb racjonalnej gospodarki złożami należy:

- zachować przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenów złóż umożliwiające ich przyszłą eksploatację z uwzględnieniem minimalizacji kosztów związanych z ochroną środowiska i człowieka,
- w przypadku wykształcenia się w wyrobiskach cennych zbiorowisk roślinnych lub odkrycia interesujących form geologicznych miejsce to należy poddać ochronie zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie przyrody,
- dopuszcza się rekultywację w kierunku rolnym, leśnym, wodnym lub innym, który umożliwi racjonalne korzystanie z terenu po zakończonej eksploatacji,
- dopuszczenie zabudowy na terenie położonym w obszarze udokumentowanego złoża pod warunkiem zaniechania eksploatacji i wybilansowania złoża na etapie sporządzenia mpzp.

XVI.9. OCHRONA GLEB

Dla ochrony powierzchni ziemi i gleb przed degradacją ustala się:

- ochronę gruntów rolnych wysokiej jakości, ze szczególnym uwzględnieniem zwartych kompleksów, leżących poza terenami zurbanizowanymi,
- ochronę gleb przed erozją dzięki zalesianiu terenów zdegradowanych,
- rekultywację gleb zdegradowanych,
- ochronę gleb przed niewłaściwą agrotechniką i nadmierną intensyfikacją produkcji rolnej oraz nadmiernym stosowaniem środków ochrony roślin i nawozów,

- stosowanie zabiegów przeciwozyjnych na glebach położonych na stokach poprzez wprowadzanie zalesień glebochronnych.

XVI.10. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO I KLIMATU AKUSTYCZNEGO

Dla poprawy jakości powietrza atmosferycznego ustala się:

1. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń poprzez:

- modernizację układów technologicznych oraz montaż urządzeń ograniczających emisję pyłów w obiektach produkcyjnych,
- eliminowanie węgla jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych, rozpowszechnienie stosowania drewna, trocin, wierzby energetycznej czy gazu,
- promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna, wiatrowa, wodna,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie wykorzystania proekologicznych nośników energii;

2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych poprzez:

- wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszarów zabudowanych,
- bieżącą modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych,
- likwidację barier technicznych oraz tworzenie ścieżek rowerowych;

Dla ograniczenia emisji hałasu w środowisku ustala się:

- dokonanie rozpoznania klimatu akustycznego ze wskazaniem terenów szczególnie narażonych na emisję hałasu,
- wyznaczenie stref ochronnych wokół zakładów przemysłowych, wyłączonych z zabudowy związanej ze stałym pobytem ludzi.

XVI.11. OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA

W ochronie przeciwpowodziowej gminy decydującą rolę odgrywa zbiornik retencyjny w Poraju oraz rzeka Warta.

Zgodnie ze Mapami Zagrożenia Powodziowego przekazanymi gminie przez Regionalnego Dyrektora Gospodarki Wodnej na rysunku Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego wyznaczono Obszary Zagrożenia Powodziowego - Zasięgi Fal Powodziowych Wód Q 10%, Q 1%.

Na terenie gminy Poraj znajduje się obszar szczególnego zagrożenia powodzią tj obszar na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (p=1%). Część obszaru gminy znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią tj. na obszarze na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (p=10%).

Część obszaru gminy Poraj znajduje się w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodzią ($p=1\%$), który został wyznaczony przez Dyrektora RZGW w Poznaniu w obowiązującym „Studium ochrony przeciwpowodziowej dla rzeki Boży Stok i dla rzeki Ordonki”

Ponadto na rysunku Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego wyznaczono zasięgi Fal Powodziowych Wód $Q=0,2$ tj obszary, na których występowanie powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$) oraz obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia i uszkodzenia wału przeciwpowodziowego, opracowane na podstawie map zagrożenia powodziowego sporządzonych przez Prezesa Zarządu Gospodarki Wodnej.

W studium uwzględniono ustalenia planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry oraz planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla dorzecza Odry. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo Wodne. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym wykonywanie urządzeń wodnych, budowy innych obiektów budowlanych oraz zmiany ukształtowania terenu. Ponadto na tych terenach obowiązują zakazy lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz gromadzenia ścieków innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody.

XVI.12. FUNKCJONALNOŚĆ KORYTARZY EKOLOGICZNYCH

Przez Gminę Poraj przebiega międzynarodowy korytarz spójności obszarów chronionych „Górna Warta” i korytarz migracji ptaków „Dolina Górnej Warty”. Na „Zbiorniku Poraj” znajduje się przystanek ptasi, obszar węzłowy stanowią Lasy Olszyńskie.

Walory biocenotyczne terenów przeznaczonych pod zabudowę na przebiegu korytarzy ekologicznych są średnie i niskie, niekorzystny wpływ tych obszarów na środowisko będzie polegał na zmniejszeniu powierzchni biologicznie czynnej. Rozwiązana przestrzennie nie powinny wpłynąć na funkcjonowanie korytarzy oraz spójność obszarów chronionych.

W Studium ustala się zachowanie i ochronę lokalnych korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych, powiązanych z systemem ciągów zieleni oraz zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, poprzez realizację działań umożliwiających zachowanie ciągłości przebiegu korytarzy ekologicznych w celu umożliwienia migracji fauny.

W celu zapewnienia ochrony korytarzy ekologicznych należy:

- Zapewniać różnorodności siedlisk dla gniazdowania oraz migracji i zimowania ptaków we wszystkich typach ekosystemów.
- Zapobiegać zderzeniom ptaków z budynkami i ekranami akustycznymi.
- Zabezpieczać napowietrzne linie energetyczne oraz słupy średniego i wysokiego napięcia.
- Ograniczać prędkości ruchu drogowego w celu zminimalizowania kolizji samochodów z ptakami w miejscach przebiegu korytarzy ornitologicznych w czasie intensywnej migracji ptaków.
- Wprowadzać zalesienia na obszarach korytarzy najbardziej wylesionych.

- Zapewniać możliwości migracji zwierząt przez istniejące drogi i linie kolejowe.
- Budować i zagospodarowywać przejścia dla zwierząt w obrębie korytarzy na drogach i liniach nowobudowanych.

XVII. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ DOTYCZĄCE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO, ZABYTKÓW I DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Generalnym celem objęcia ochroną konserwatorską Gminy Poraj jest utrzymanie i zachowanie najbardziej wartościowych elementów zabytkowych, kulturowych oraz krajobrazowych regionu.

W Studium ustalono zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków poprzez ustanowienie:

- stref ochrony konserwatorskiej,
- stref ochrony krajobrazu kulturowego,
- stref ochrony ekspozycji,
- stref obserwacji ochrony archeologicznej.

W Studium wskazano :

- obiekty wpisane do rejestru zabytków wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- obiekty zabytkowe ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

Ustala się, że ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej będzie realizowaną poprzez:

- 1) zachowanie i ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków,
- 2) ochronę obiektów o charakterze zabytkowym,
- 3) ochronę stanowisk archeologicznych zgodnie z ewidencją Archeologicznego Zdjęcia Polski,
- 4) dokonywaną okresowo (co najmniej raz w trakcie kadencji Rady Gminy przez Gminną Komisję Urbanistyczno-Architektoniczną) analizę stanu oraz wartości estetycznych obiektów zrealizowanych i realizowanych obecnie oraz ich ewentualne zaliczenie w poczet dóbr kultury współczesnej a także wpisanie do gminnej ewidencji zabytków.

W przypadku podejmowania budowy i robót budowlanych, rozumianych w myśl ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1186 z późn. zm.) oraz wszelkich działań przy lub w otoczeniu zabytków, o których mowa w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, obowiązują przepisy przywołanych ustaw.

XVII.1. OBIEKTY ZABYTKOWE OBJĘTE OCHRONĄ KONSERWATORSKĄ

Ochroną konserwatorską objęte zostały obiekty wymienione w części VII.2.1. uwarunkowań Studium. Zakres ochrony obiektów zabytkowych zostanie doprecyzowany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

XVII.2. STREFA OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

- **Obejmuje się strefą ochrony konserwatorskiej pełniej – A**

Kościół Parafialny p.w.św. Jana Chrzciciela w Choroniu (nr A/104/78)

W strefie ochrony konserwatorskiej wokół Kościoła Parafialnego p.w. Św. Jana Chrzciciela w Choroniu obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- ograniczenie wysokości nowej zabudowy z dopuszczeniem jej w części północno – wschodniej do dwóch kondygnacji (w tym poddasze użytkowe),
- dopuszczalna lokalizacja obiektów małej architektury związanych z podstawowym przeznaczeniem terenu,
- zakaz usuwania starodrzewu, poza drzewami chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu,
- zastosowanie materiałów tradycyjnych /naturalnych- kamień- np. wapień, drewno/ dla wykończenia zewnętrznego,
- zakaz stosowania płaskich dachów,
- gabaryty i forma obiektów dostosowana do historycznej zabudowy oraz krajobrazu,
- zachowanie wartościowych zadrzewień nie objętych dotychczas żadną formą ochrony.

➤ Obejmuje się strefą ochrony konserwatorskiej pośredniej - B:

Cmentarz w Żarkach Letnisko B2, cmentarz w Choroniu B6, cmentarz w Poraju B8

Dla tych obiektów obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- zachowanie starych nagrobków sprzed 1939 r.(in situ), układ cmentarzy, alejek, kwater), zadrzewień podkreślających aleje oraz obowiązek uzupełnienia odpowiednim rodzimym składem gatunkowym,
- wymóg zachowania historycznego układu cmentarza,
- zalecane nawiązywanie do nowych nagrobków, bryłą i kształtem do zabytkowych,
- zakaz usuwania starodrzewu, poza drzewami chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu,
- wprowadzanie wyłącznie gatunków drzew i krzewów rodzimych,
- wymóg konserwacji zachowanych zabytków obiektów architektonicznych i ogrodzeń (w wypadku poszerzenia cmentarza dopuszcza się wykonanie w istniejącym zabytkowym ogrodzeniu furtek prowadzących do nowej części).

Park w Choroniu (nr A/103/78 w rejestrze zabytków byłego woj. Częstochowskiego) – B3

W strefie ochrony konserwatorskiej obejmującej park – zespół podworski w Choroniu, obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- zachowanie i rekompozycja założenia oraz ucztylnienie układu zabudowy, zachowanie i uzupełnienie alei kasztanowców i lipowej,

- Podstrefa B_{3a} obszar dopuszczalnej lokalizacji zabudowy strefy

- Podstrefa B_{3b} obszar objęty zakazem zabudowy kubaturowej oraz odtworzeniem zieleni parkowej i sadu z udziałem gatunków rodzimych/rejon zabytkowego parku w Choroni i alei Lipowej.
 - Należy utrzymać historyczne rozplanowanie zespołu, lokalizacja ewentualnych nowych obiektów zgodnie z układem historycznym lub rozmieszczenie obiektów w sposób nawiązujący do tradycyjnego rozplanowania zespołów dworskich,
 - ograniczenie wysokości nowych obiektów do 1,5 kondygnacji /z poddaszem/ i 4,0 m od średniego poziomu terenu do okapu, z wymogiem stosowania dachów wysokich, symetrycznych,
 - wymóg stosowania tradycyjnych materiałów wykończeniowych /naturalnych- kamień np. wapień, drewno/,
 - zakaz usuwania starodrzewu, z wyjątkiem drzew chorych, suchych i zagrażających bezpieczeństwu, wymóg opracowania kompleksowego projektu zagospodarowania dla całego terenu przed podjęciem jakichkolwiek prac;

Aleje lipowa i kasztanowo-robiniowa B4 i B5

- zakaz usuwania starodrzewu,
- wymóg usunięcia zakrzaczeń i zadrzewień (w granicach alei) niezgodnych z układem historycznym, - - w wypadku uzupełniania ubytków – wymóg zachowania jednorodności gatunkowej i tradycyjnego rozstawu drzew, zaleca się uzupełnianie alei nowymi nasadzeniami złożonymi z kasztanowców i robinii.

Park pofabryczny w Masłońskim B7

Zachowanie zadrzewień

- Zakaz zabudowy; Dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury,
- zachowanie starodrzewu i uporządkowanie wg odrębnej dokumentacji;

Układ przestrzenny Żarki Letnisko B

- zastosowanie materiałów tradycyjnych lub tradycyjnych w wyrazie wykończenia zewnętrznego, zakaz stosowania płaskich dachów, stosowania gabarytów i form obiektów dostosowanych do historycznej zabudowy oraz krajobrazu,
- wymóg zachowania wyznaczonego w latach 30 rozplanowania miejscowości oraz wielkości działek, zakaz ogrodzeń z paneli betonowych oraz nakaz stosowania naturalnych materiałów budowlanych,
- ograniczenie do niezbędnego minimum, związanego z lokalizacją zabudowy, wycinki drzew na działkach.

➤ **Dla terenu obiektów wpisanych do rejestru zabytków i w ich bezpośrednim sąsiedztwie :**

W strefie ochrony konserwatorskiej obejmującej budynki i obiekty obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- zakaz wprowadzania funkcji kolidujących, mogących stanowić uciążliwość tj. działalność mogąca pogorszyć stan środowiska powodująca hałas, wibracje, drażniącą woń itp.
- zakaz wprowadzenia wszelkich dominant, w tym wysokich urządzeń technicznych, masztów itp., co uwzględniono w parametrach dotyczących wysokości zabudowy.

➤ **W obrębie stref oraz sąsiedztwie obiektów i obszarów chronionych :**

- Zalecane stosowanie tradycyjnych materiałów wykończenia zewnętrznego (dachówka ceramiczna, drewno, kamień, cegła, szkło, tynki naturalne (dopuszcza się stosowanie blacho – dachówki). Należy uwzględnić zachowanie, możliwość zagospodarowania lub odtworzenia odkrytych w trakcie prowadzonych robót ziemnych, archeologicznych dóbr kultury, zakaz wprowadzania okładzin z tworzyw sztucznych (np. typu siding) i agresywnej kolorystyki,
- zakaz wprowadzania ogrodzeń z materiałów prefabrykowanych, zalecane ogrodzenia ażurowe,
- zakaz lokalizacji reklam wielkogabarytowych, reklam o wyświetlanej zmiennej treści oraz reklam wolnostojących, organicznie lokalizacji reklam, szyldów, napisów do części parterowej budynków o pow. nie większej niż 2m².
- zakaz stawiania urządzeń technicznych o wysokości przekraczającej wysokość istniejącej zabudowy

➤ **Dla obiektów w gminnej ewidencji zabytków:**

Zalecane - zachowanie bryły, oryginalnych materiałów wykończenia zewnętrznego, w tym wystroju architektonicznego, zakaz przekształceń obniżających ich wartości architektoniczne.

Wszelkie działania prowadzące do zmiany ich obecnego stanu, w tym w szczególności postępowanie w przypadkach przebudowy lub remontów mających wpływ na zmianę bryły, wystrój, zachowanie cech zabytkowych należy uzyskać opinię organu właściwego w sprawach zabytków.

Dopuszcza się rozbiorę obiektów będących w złym stanie technicznym.

XVII.3. STREFA OCHRONY KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

- **Obejmuje się strefą ochrony krajobrazu kulturowego teren po eksploatacji szybikowej rudy żelaza:** dla której ustala się, zachowanie śladów eksploatacji w postaci niskich hałd.

- **Obejmuje się strefą ochrony krajobrazu kulturowego Trakt Królewski K2**

Trakt związany z założeniem podworskim (strefa B4)

Dla tego obiektu obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:

- zachowanie historycznego przebiegu drogi,

- zachowanie i uzupełnienie zadrzewień przydrożnych odpowiadających składem gatunkowym
- utrzymanie ograniczonego ruchu kołowego.

XVII.4. STREFA OCHRONY EKSPOZYCJI

- **Obejmuje się strefą ochrony ekspozycji tereny w sąsiedztwie zespołu podworskiego w Choroni**

Wyznacza się 3 strefy ochrony ekspozycji:

Strefa E1- strefa ochrony ekspozycji I. W strefie E1 obowiązuje:

- dopuszczeniu zabudowy wyłącznie mieszkaniową o niskiej intensywności zabudowy bez budynków gospodarczych na zapleczu
- dopuszczenie lokalizacji nowych obiektów do 2 kondygnacji / w tym poddasze/ i 4 m od średniego poziomu terenu do okapu, z wymogiem stosowania dachów wysokich, symetrycznych, w układzie kalenicowym o kącie nachylenia – 30 -45°,
- stosowanie jedynie tradycyjnych zewnętrznych materiałów wykończeniowych
- wymóg ujednoczenie ogrodzeń od strony ul. Szkolnej, Partyzantów, alei kasztanowo-robinowej i lipowej

Strefy E2 i E3- strefy ochrony ekspozycji II i III. W strefach E2 i E3 obowiązuje zakaz wprowadzania zabudowy kubaturowej, urządzeń technicznych oraz zieleni wysokiej w tym plantacji przemysłowych

XVII.5. STREFA STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH ORAZ ARCHEOLOGICZNYCH STREF OCHRONNYCH

W obrębie stref ochrony archeologicznej prowadzenie prac ziemnych naruszających struktury gruntu (wykopy, niwelacje itd.) na warunkach określonych w przepisach odrębnych [ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawa prawo budowlane].

XVIII. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACJI

XVIII .1.KOMUNIKACJA

KOMUNIKACJA DROGOWA

Układ drogowy Gminy Poraj będą tworzyły następujące ciągi drogowe, dla których wskazuje się następujące klasy:

➤ **drogi wojewódzkie**

- DW 791 Poczesna – Lgota Nadwarcie.

➤ **drogi powiatowe**

- Droga powiatowa nr 1012-S Zrębice - Biskupice – Choroń,
- Droga powiatowa nr 1010 – S Częstochowa - Dębowiec – Choroń
- Droga powiatowa nr 3809 – S Choroń – Przybynów - Wysoka Lelowska-Żarki
- Droga powiatowa nr 3805 – S skrzyż.z DW nr 791- Masłońskie – Ostrów - Przybynów skrzyż z DP nr 3809-S

➤ **drogi gminne**

Na obszarze Gminy znajduje się sieć dróg gminnych, dla których ustala się utrzymanie oraz możliwość rozbudowy dla obsługi planowanej i istniejącej zabudowy.

W Studium nie przewiduje się realizacji nowych ciągów drogowych o znaczeniu ponadlokalnym (tj. dróg wojewódzkich i powiatowych), które zwiększyłyby możliwości powiązań Gminy z obszarami zewnętrznymi. Zgodnie z informacją uzyskaną z ZDW w Katowicach planowana jest przebudowa drogi wojewódzkiej NR 791.

Z kolei podstawowe powiązania wewnętrzne realizują drogi gminne i wewnętrzne, a także ciągi drogowe wymienione w pkt 4.9 uwarunkowań.

Studium zakłada możliwość modernizacji istniejących dróg w zakresie poprawy ich parametrów technicznych oraz zachowania minimalnych szerokości w liniach rozgraniczających.

Wskazuje się także możliwość realizacji wiaduktu drogowego nad torami w ciągu drogi wojewódzkiej DW 789 na styku gminy Poraj i Myszków.

Zakłada się również możliwość rozbudowy układu dróg gminnych i wewnętrznych dla obsługi planowanej i istniejącej zabudowy.

Głównie w ramach obszarów polityki przestrzennej U – „obszarów usługowych” i AG – „obszarów aktywności gospodarczych”, zakłada się możliwość rozwoju zaplecza komunikacji drogowej (na pozostałych obszarach w zależności od potrzeb).

W planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się możliwość korekt i zmian przebiegu wskazanych ciągów drogowych, jeżeli wynikało to będzie z uwarunkowań jakie pojawią się w trakcie sporządzenia tych planów.

KOMUNIKACJA KOLEJOWA

Gmina Poraj posiada jedną linię kolejową o znaczeniu ponadregionalnym zapewniające powiązania w ruchu osobowym:

- linia nr 1 relacji Katowice - Warszawa Zachodnia

- linia nr 155 Kucelinka

Nie planuje się rozbudowy układu komunikacji kolejowej, jedynie prace o ściśle odtworzeniowym charakterze, które będą realizowane tylko w granicach kolejowych nie wychodząc poza teren obszaru kolejowego.

Zakazuje się lokalizowania w terenie obiektów i urządzeń mogących w jakikolwiek sposób uniemożliwić, ograniczyć lub zagrażać bezpieczeństwu ruchu kolejowego.

KOMUNIKACJA PIESZO - ROWEROWA

Na terenie Gminy istnieje obecnie 8 km ciągów pieszo – rowerowych. Zakłada się utrzymanie istniejącej trasy rowerowej oraz jej modernizację. Zakłada się również możliwość budowy nowych odcinków tras i ścieżek rowerowych, zwiększających możliwości przemieszczania się na terenie Gminy na rowerze oraz zwiększających bazę rekreacyjną Gminy.

Przez tereny gminy Poraj przebiega szlak turystyczno-krajoznawczy, prowadzący przez tzw pętlę Zalew (wokół zbiornika wodnego w Poraju – dł 15km), szlak „B” pętla leśna (Poraj Choroń, Dębowiec, Zaborze, Przybynów, Masłońskie), „C”, „D”.

XVIII.2. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Gmina jest samowystarczalna w zakresie zaopatrzenia w wodę - łączna wydajność wszystkich ujęć spełnia wymagania zaopatrzenia terenów Gminy w wodę.

Ustala się :

- a) zaopatrzenie Gminy w wodę z istniejących ujęć, spełniających wymagane normy, poprzez sieć wodociągową wraz ze stacją uzdatniania wody we wsi Masłońskie,
- b) tranzyt wody do gmin sąsiednich i powiązania sieciowe z przyległymi gminami,
- c) systematyczną modernizację istniejącej sieci wodociągowej,
- d) rozwój sieci na terenach istniejącej zabudowy oraz na terenach urbanizowanych zaleca się prowadzić jako układ pierścieniowo- promienisty.

XVIII.3. GOSPODARKA ŚCIEKOWA

Dopuszcza się możliwość rozbudowy istniejących i budowy nowych sieci i urządzeń kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków na terenie gminy. Nowo powstałe sieci powinny być projektowane w systemie kanalizacji rozdzielczej. Nowo projektowane sieci kanalizacji sanitarnej mogą być włączone do już istniejących sieci, a ścieki nimi transportowane oczyszczane w istniejącej oczyszczalni w miejscowości Poraj i w Jastrzębiu. Oczyszczalnie posiadają rezerwy dotyczące możliwości przyjęcia większej ilości ścieków przy zachowaniu maksymalnych dopuszczalnych parametrów oczyszczonych ścieków.

Nakazuje się wraz ze wzrostem powierzchni utwardzonych dróg, chodników, placów i posesji, rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej zbierającej podczyszczone w osadnikach

i separatorach wody opadowe i roztopowe. Zakazuje się odprowadzania wód opadowych na tereny kolejowe i korzystania z kolejowych urządzeń odwadniających oraz wprowadzania nie oczyszczonych i oczyszczonych ścieków bytowych na tereny kolejowe.

XVIII.4. GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI I PRZEMYSŁOWYMI

Kierunki rozwoju dotyczące gospodarki odpadami powinny być zgodne z ustaleniami Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. W w/w planie zawarte są ustalenia, wytyczne i wymogi dotyczące zbiórki, segregacji, recyklingu, unieszkodliwiania i miejsc składowania odpadów komunalnych i przemysłowych, które będzie musiała spełnić Gmina.

Gospodarowanie odpadami winno odbywać się zgodnie z zasadami obowiązującymi w Gminie Poraj.

XVIII.5. ZAOPATRZENIE W GAZ

Na terenie gminy eksploatuje się gazociągi wysokiego ciśnienia przez Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ –System S.A. oddział w Świerklanach oraz system dystrybucyjny gazu przez operatora Polską Spółkę Gazownictwa Zakład Gazowniczy w Zabrze.

W gminie istnieją:

- gazociąg DN 250 PN 6,3 MPa, relacji: Trzebiesławice – Częstochowa (wybudowany w latach 1972-74);
- gazociąg DN 80 PN 6,3 MPa, odgałęzienie do SG Jastrzęb (wybudowany w roku 1995);
- obiekt systemu przesyłowego SG (stacja gazowa) Jastrzęb, Q+4 500nm³/h (wybudowany w 1995).

Dla pokazanej na załącznikach graficznych sieci gazowej Dn 250/DN 80 PN 6,3 MPa nakaz zachowania stref kontrolowanych oraz innych ograniczeń wynikających z przepisów odrębnych, w szczególności z Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie.

Dla terenów, przez które przeprowadzane są gazociągi należy przewidzieć możliwości: zmiany przebiegu i parametrów istniejących sieci i urządzeń infrastruktury technicznej wraz ze zmianą szerokości stref kontrolowanych i technicznych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie.

XVIII.6. ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Ponieważ Gmina Poraj nie posiada sieci ciepłowniczej, kierunkiem działań Gminy jest ograniczenie tzw. „niskiej emisji”. Gmina będzie działać na rzecz ułatwiania realizacji inwestycji polegających na:

- a) wymianie kotłów na jednostki z atestem ekologicznym i automatycznym podawaniem paliwa, o większej efektywności spalania i mniejszej emisji gazów i pyłów do środowiska,

- b) ociepleni i wymianie stolarki w budynkach gminnych, użyteczności publicznej i budynkach indywidualnych właścicieli,
- c) promowaniu pozyskiwania energii ze źródeł niekonwencjonalnych.

XVIII.7. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Na obszarze Gminy Poraj zasilanie odbiorców odbywa się na średnim napięciu 15 kV liniami napowietrznymi i kablowymi oraz sieciami niskiego napięcia zasilanymi ze stacji transformatorowej SN/nN.

Przez gminę w układzie przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV Łagisza-Wrzosowa-Joachimów.

W planach rozwojowych krajowej sieci przesyłowej nie przewiduje się na tym terenie budowy nowych obiektów elektroenergetycznych o napięciu 220 kV i wyższym. Ponadto teren gminy Poraj przecinają linie wysokiego napięcia (110 kV) relacji SE Wrzosowa –SE Poraj oraz SE Poraj – SE Mijaczów.

Głównym punktem zasilania odbiorców z terenu gminy Poraj jest stacja elektroenergetyczna 110/15 kV „Poraj” zlokalizowana w Poraju przy ul. Górniczej. Dodatkowym punktem zasilania odbiorców jest SE 110/15/6 kV ”Mijaczów” w Myszkowie.

Rozwój sieci dla stanu istniejącego i terenów urbanizujących się może nastąpić poprzez:

- a) modernizację i rozbudowę istniejącego układu sieci,
- b) budowę nowych i modernizację istniejących stacji 15/0,4 kV, z wymianą transformatorów na jednostki o większej mocy,
- c) dla terenów urbanizujących się oddalonych od stacji transformatorowych budowę nowych sieci i stacji.

Od sieci elektroenergetycznej utrzymuje się strefy, których sposób zagospodarowania i ich wielkość określają przepisy szczegółowe.

XVIII.8. TELEKOMUNIKACJA

Gmina Poraj posiada na bieżąco rozbudowywaną sieć telefoniczną, ocenia się też, iż jest w bardzo dobrej sytuacji pod kątem telekomunikacyjnym. W zakresie rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej należy zapewnić możliwość budowy społeczeństwa informatycznego, uwzględniając potrzeby rozwoju gospodarczego, szkolnictwa, handlu i swobodnego przepływu informacji zgodnie z dyrektywami prawodawstwa Unii Europejskiej, między innymi poprzez:

- a) możliwość kompleksowej realizacji sieci teletechnicznej tradycyjnej, liniowej i radiowej jak i w formie nowych technologii w tym budowy, rozbudowy i modernizacji sieci istniejącej,
- b) sytuowanie sieci w liniach rozgraniczających dróg zgodnie z przepisami odrębnymi,
- c) lokalizowanie sieci poza liniami rozgraniczającymi w przypadkach wynikających z technologii układania sieci i braku możliwości sytuowania w liniach rozgraniczających,

- d) lokowanie obiektów i anten linii radiowych, stacji bazowych telefonii komórkowej i linii radiowych łączących te stacje zgodnie z obowiązującymi przepisami o ochronie środowiska, w tym szczególnie w zakresie ochrony ludności przed wpływami magnetycznego promieniowania niejonizującego.

XVIII.9. MELIORACJE

Dla zapewnienia warunków odpływu wód opadowych i roztopowych oraz przewidywanego funkcjonowania urządzeń melioracyjnych należy zachować i konserwować istniejącą sieć rowów i cieków naturalnych.

Studium ustala obowiązek ochrony istniejących urządzeń melioracji wodnych, które powinny być użytkowane zgodnie z ich przeznaczeniem. Ewentualna zmiana przeznaczenia zmeliorowanych użytków rolnych może nastąpić tylko przy braku możliwości innych rozwiązań, na podstawie regulacji zawartych w przepisach odrębnych.

Zajmując część terenów objętych melioracją szczegółową należy zapewnić sprawne działanie systemu na terenach przyległych.

Obowiązuje zakaz wznoszenia trwałych naniesień na terenach zalewowych oraz zakaz grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości nie mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu.

XIX. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Obszarami przeznaczonymi na lokalizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym są obszary, na których przewiduje się rozmieszczenie następujących inwestycji i zadań związanych z utrzymaniem obiektów istniejących:

- tereny komunikacji drogowej nie mające znaczenia ponadlokalnego, tj. wszystkie drogi gminne i powiatowe,
- tereny przeznaczone na lokalizację urządzeń ochrony przeciwpowodziowej,
- tereny przeznaczone na lokalizację urządzeń gospodarki wodno-ściekowej – oczyszczalnie, przepompownie, stacje uzdatniania wody, przewody wodne i kanalizacyjne itp.,
- tereny przeznaczone na lokalizację urządzeń infrastruktury technicznej – stacje transformatorowe, stacje redukcyjno pomiarowe, przewody energetyczne: elektryczne, ciepłownicze, gazowe itp.,
- tereny publiczne w ramach zespołów zabudowy mieszkaniowej i usługowej,
- tereny cmentarzy,
- tereny rekreacyjno – sportowe.
-

XX. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ z dnia 29 sierpnia 2016 r. na terenie gminy rozmieszczone będą następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- „Budowa i przebudowa drogi wojewódzkiej DW 791” – tab. 7 Zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego
- „Budowa Szybkiej Kolei Regionalnej”- Tab. 8 Inwestycje celu publicznego postulowane przez samorząd województwa, ustalona w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego
- „Budowa sieci dróg/tras rowerowych - Tab. 8 (j.w.)
- „Budowa centrów przesiadkowych” - Tab. 8 (j.w.)
- „Modernizacja i rewitalizacja linii kolejowych” – Tab. 9 Inwestycje celu publicznego zależne od podmiotów innych niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa.

Zasady wprowadzania inwestycji ponadlokalnego celu publicznego do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określa ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ustawa ta określa również zasady wprowadzania do planów miejscowych inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym w przypadku, gdy inwestorem jest gmina ościenna.

XXI. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2.000 M² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Całość obszaru Gminy posiada obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego. W strategii rozwoju Gminy nie przewiduje się obowiązkowej procedury przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości w rozumieniu przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami jako zadanie Gminy Poraj.

Nie wskazuje się w gminie obszaru rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Zgodnie z przepisami odrębnymi na podstawie prawa górniczego i geologicznego, jeżeli w wyniku zamierzonej działalności określonej w koncesji przewiduje się istotne skutki dla środowiska, dla terenu górniczego bądź jego fragmentu można sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, na podstawie przepisów o zagospodarowaniu przestrzennym. Na terenie Gminy nie występują obszary i tereny górnicze.

XXII. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Aktualnie Gmina posiada obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące cały obszar w jej granicach administracyjnych.

Zamierza się docelowo sporządzić plan miejscowy dla całego obszaru Gminy. Obowiązujące na terenie Gminy miejscowe plany zagospodarowania stały się częściowo nieaktualne ze względu na liczne zmiany w przepisach wprowadzone po wejściu w życie tych planów. Przeznaczenie terenów, sposoby ich zagospodarowania i zabudowy ustalone w dotychczas sporządzonych planach miejscowych mogą nie być zgodne z potrzebami rozwoju Gminy, z zamierzeniami inwestorów oraz właścicielami nieruchomości.

Zakłada się, że nowe potrzeby sporządzenia planów miejscowych mogą wynikać z konieczności uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Takie potrzeby mogą dotyczyć nowych terenów wskazanych do zabudowy. Zgoda na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych dotyczy gleb klasy I - III, uwzględniając przepisy odrębne w tym zakresie.

Gmina równocześnie z przystąpieniem do sporządzenia niniejszego Studium podjęła uchwałę nr 128 (XVI)16 z dnia 3 marca 2016 r w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj w jej granicach administracyjnych.

XXIII. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

W procesie rozwoju Gminy rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna przekształcone będą w kierunku zwiększenia ich znaczenia jako elementy systemu gospodarczego i przyrodniczego Gminy. Wskazane w Studium kierunki rozwoju osadniczego prowadzić będą do koncentracji zabudowy oraz uzupełnienia enklaw zabudowy powiązanych z terenami rolnymi. W ramach obszarów polityki

przestrzennej wyznaczonych w Studium jako tereny rolne, prowadzona będzie gospodarka polowa, sadownicza oraz rolniczego wykorzystania łąk i pastwisk.

XXIV. OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIĄ, OBSZARY PREDYSPONOWANE DO WYSTĘPOWANIA RUCHÓW MASOWYCH ZIEMI ORAZ TERENY ZAGROŻONE RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI

XXIV.1. OBSZARY PREDYSPONOWANE DO WYSTĘPOWANIA RUCHÓW MASOWYCH ZIEMI ORAZ TERENY ZAGROŻONE RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI

Na podstawie ogólnych i wstępnych danych na obszarze Gminy Poraj brak informacji o zjawiskach i obszarach takich jak osuwiska i obszary predysponowane do występowania powierzchniowych ruchów masowych.

XXIV.2. OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIĄ

Zgodnie ze Mapami Zagrożenia Powodziowego opublikowanymi na Hydroportalu Informatycznego Systemu Osłony Kraju na rysunku Studium wyznaczono Obszary Zagrożenia Powodziowego - Zasięgi Fal Powodziowych Wód: Q 10%, Q 1% oraz Q 0,2%.

Ochrona przeciwpowodziowa na terenie Gminy Poraj zostanie ustalona i doprecyzowana w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla terenów zalewowych należy przyjąć rozwiązania, które będą ograniczały zagrożenie powodziowe.

Po powstaniu dokumentów mających umocowanie prawne ustalających tereny zagrożeń powodziowych w nowo tworzonych mpzp należy uwzględniać uwarunkowania z nich wynikające w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.

XXIV.3. ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z EKSPLOATACJĄ WĘGLA KAMIENNEGO

Na terenie Gminy Poraj nie występują obecnie żadne formy eksploatacji kopalni. W związku z powyższym, w Gminie nie występują obszary ani obiekty, które byłyby narażone na uszkodzenia, będące wynikiem działalności eksploatacyjnej.

XXIV.4. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na terenie Gminy Poraj nie występują obecnie formy eksploatacji kopalni, które powodowałyby konieczność wyznaczenia filarów ochronnych. Nie występują również obszary i obiekty, które byłyby narażone na uszkodzenia, a które ze względu na swoją wartość wymagałyby objęcia ochroną w postaci filaru ochronnego.

Plan terenu górniczego może w szczególności określić obiekty lub obszary, dla których wyznacza się filar ochronny, w granicach którego, ze względu na ochronę oznaczonych dóbr, wydobywanie kopalin nie może być prowadzone albo może być dozwolone tylko w sposób zapewniający ochronę tych dóbr.

XXV. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI

LUB REKULTYWACJI

Na obszarze Gminy nie przewiduje się prowadzenia procesów rehabilitacji lub rekultywacji terenów lub zabudowy.

Ustala się, że obszarami wymagającymi przekształceń będą :

- centralny teren wymagający stworzenia infrastruktury społecznej, kulturalnej mającej na celu poprawę jakości życia mieszkańców, poprawę jakości przestrzeni publicznej,
- obszary sportowo - rekreacyjne poprzez tworzenie obiektów i infrastruktury w zakresie rekreacji i sportu mającej na celu rozwój branży turystycznej w tym rejonie, stworzenie nowych miejsc pracy, wzrostu ruchu turystycznego.

XXVI. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Na obszarze Gminy, terenami zamkniętymi są tereny kolejowe ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu.

XXVII. INNE OBSZARY PROBLEMOWE

Poza wymienionymi już obszarami problemowymi w rozwoju Gminy można wskazać jeszcze inne następujące obszary problemowe:

- konieczność wyposażenia rozpraszającej się zabudowy mieszkaniowej w sieci wod-kan oraz drogi gminne,
- w procesie rozwoju Gminy Poraj obszarami problemowymi będą te rejony, na których rozwój napotykał będzie na uwarunkowania przyrodnicze lub własności gruntów, realizacje zadań rozwoju Gminy w tych obszarach może wywołać negatywne skutki i konflikty interesu publicznego z interesami prywatnymi,
- obszarami problemowymi rozwoju Gminy Poraj może być lokalizacja nowych terenów aktywności gospodarczej.

XXVIII. OBSZARY, NA KTÓRYCH BĘDĄ ROZMIESZCZONE URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII O MOCY PRZEKRACZAJĄCEJ 100 kW

Na rysunku studium wyznacza się obszar, na którym rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW (farmy fotowoltaiczne) wraz ze strefą ochronną, związaną z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów. Granica obszaru, na którym rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, jest tożsama z granicą strefy ochronnej.

Teren lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, należy objąć opracowaniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który określi szczegółowo zasady zagospodarowania terenów.

Realizacja urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW musi spełniać warunki określone w przepisach odrębnych.

UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ I SYNTEZA USTALEŃ STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to opracowanie strategiczne dla rozwoju przestrzennego gminy. Mimo, że nie ma ono rangi prawa miejscowego, to jednak stanowi oś systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy.

Zgodnie z Uchwałą nr 127(XVI)16 Rady Gminy Poraj z dnia 3 marca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Poraj, Studium obejmuje obszar gminy w jej granicach administracyjnych.

Celem opracowania studium jest przede wszystkim określenie aktualnej polityki przestrzennej władz lokalnych gminy, wynikającej z aktualnych ustaleń ustawowych i akceptowanych uwarunkowań wynikających z programów i wniosków rozwojowych osób prawnych i fizycznych, dokumentów polityki i zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego.

Określenia dotyczące formy użytkowania terenów dotyczą podstawowych i uzupełniających lub towarzyszących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być realizowane także inne formy zabudowy, pod warunkiem nie pozostawania w sprzeczności z formami określonymi w studium. Przy opracowywaniu planów miejscowych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę należy przewidzieć zielen publiczną, stwarzającą warunki do wypoczynku i rekreacji a jednocześnie stanowiącą o estetyce danego terenu.

W opracowanym dokumencie znalazły się informacje wynikające z:

- rozpoznania aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- sformułowania kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego,
- stworzenia podstaw do koordynacji sporządzania planów miejscowych,
- integrowanie polityki przestrzennej państwa z interesami gminy, a także wpływanie na formułowanie zadań rządowych, wojewódzkich i powiatowych, związanych z priorytetami rozwoju gminy,
- zbiorów informacji stwarzających warunki dla promocji przestrzennych walorów gminy w celu lokowania działalności związanej z preferowanymi formami aktywności gospodarczej i społecznej,
- promocji walorów i możliwości inwestycyjnych gminy.

Dokument jest zgodny z wymogami przepisów prawnych.

W planowaniu rozwoju przestrzennego Gminy Poraj, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego jej poszczególnych terenów, utrzymano obowiązujące aktualnie cele rozwoju Gminy:

- *Osiągnięcie wszechstronnego rozwoju, zapewniającego wzrost poziomu życia mieszkańców oraz zaspokojenie potrzeb następnych pokoleń.*
- *Zapewnienie równowagi między rozwojem gospodarczym, a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego.*

Osiągnięcie powyższych celów głównych możliwe będzie poprzez realizację następujących celów strategicznych:

- a) cele ekonomiczne polegające na kształtowaniu mechanizmów stymulujących efektywny rozwój gospodarczy gminy, zapewniający obniżenie bezrobocia oraz wzrost dobrobytu mieszkańców poprzez:
 - rozwój lokalnego rynku pracy,
 - rozwój nowych małych i średnich przedsiębiorstw produkcyjnych,
 - restrukturyzację rolnictwa,
- b) cele społeczne polegające na poprawie jakości życia mieszkańców poprzez:
 - zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania,
 - zapewnienie wyposażenia w usługi zaspokajające potrzeby mieszkańców,
 - zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej,
 - zapewnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- c) cele przyrodnicze polegające na ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego i gospodarowaniu jego zasobami poprzez:
 - zahamowanie procesów degradacji środowiska,
 - zachowanie istniejących wartości środowiska,

- ochronę zasobów będących podstawą rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem wód podziemnych,
 - poprawę zdrowotnych warunków życia mieszkańców,
 - zachowanie wartości krajobrazowych,
- d) cele kulturowe polegające na zachowaniu wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego i kształtowaniu atrakcyjnego wizerunku gminy poprzez:
- zachowanie tożsamości kulturowej obszaru,
 - zachowanie otwartych przestrzeni o wybitnych walorach krajobrazowo – przyrodniczych,
 - zachowanie i ochronę dóbr kultury,
- e) cele przestrzenne polegające na podnoszeniu ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania gminy oraz efektywności wykorzystania zasobów poprzez:
- uporządkowanie struktury zabudowy wsi,
 - dążenie do wyeliminowania konfliktów wynikających z różnych sposobów zagospodarowania i racjonalne wykorzystanie zasobów.

Wyżej wymienione strategiczne cele rozwoju są ściśle związane z głównymi kierunkami rozwoju gminy, które stanowią:

- ✓ rozwój terenów przemysłowych,
- ✓ rozwój terenów usługowych i mieszkaniowo – usługowych (w tym, w szczególności, w centrach poszczególnych miejscowości) ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia przestrzeni publicznych,
- ✓ ochrona terenów otwartych (rolnych) przed zabudową, wraz z możliwością zalesiania gruntów celem ukształtowania i wzmocnienia powiązań poszczególnych ekosystemów leśnych.

Realizacja wyżej wymienionych celów rozwojowych następować będzie wskutek realizacji ustaleń zawartych w Studium.

Cele *ekonomiczne* realizowane będą w głównej mierze w obrębie jednostek urbanistycznych oznaczonych symbolem **AG** – obszarów aktywności gospodarczej, **U** – obszarów usługowych oraz **M** – obszarów mieszkaniowych

Znaczny przyrost terenów aktywności gospodarczej związany jest w głównej mierze z realizacją zamierzeń inwestycyjnych firm obecnie działających na terenie gminy. Nowe tereny dla lokalizacji terenów usługowych zostały wyznaczone w otoczeniu najważniejszych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy, jak również w obrębie poszczególnych sołectw.

Projektowane w Studium wielofunkcyjne obszary mieszkaniowe zabezpieczają potrzeby gminy na kilkadziesiąt lat, stanowiąc jednocześnie odpowiedź władz gminy na zgłaszane przez mieszkańców „zapotrzebowanie”. Ich faktyczny rozwój i wykorzystanie będzie jednak procesem długotrwałym, uzależnionym w głównej mierze od zjawisk demograficznych, a w szczególności

wskaźnika przyrostu naturalnego i współczynnika salda migracji. Planuje się głównie uzupełnienie, wypełnienie lub uporządkowanie struktury zabudowy.

Cele *przyrodnicze i kulturowe* realizowane będą w głównej mierze w obrębie jednostek **ZL** – obszarów leśnych, **ZP** – obszarów zieleni urządzonej oraz **R** – obszarów rolnych. Wydzielenie obszarów, na których możliwość zabudowy jest bardzo mocno ograniczona, lub wręcz niemożliwa ma na celu ochronę (bądź wzmocnienie) walorów przyrodniczych Gminy, jak również ochronę gruntów rolnych przed presją urbanizacyjną. W związku z tym przyjęto ogólne zasady rozwoju dla tych jednostek, których celem jest:

- ♣ powstrzymanie procesów urbanizacyjnych na obszarach cennych z przyrodniczego punktu widzenia,
- ♣ ochrona dolin rzek i potoków przed zabudową,
- ♣ ochrona terenów otwartych przed zabudową,
- ♣ znaczne ograniczenie (lub całkowita eliminacja) urbanizacji na terenach rolnych i w obrębie enklaw leśnych,
- ♣ dążenie do krystalizacji obecnego układu osadniczego gminy i maksymalnego wykorzystania terenów już zainwestowanych (zabudowanych, uzbrojonych).

Cele *społeczne* wynikają z ustawowych obowiązków gminy, oraz jej ambicji w kreowaniu jak najkorzystniejszych warunków zamieszkania i obsługi mieszkańców. Odzwierciedlenie tych ambicji stanowi dyspozycja poszczególnych kategorii terenów określonych w Studium jako szeroko rozumiane tereny inwestycyjne (zarówno przemysłowe, usługowe, jak i mieszkaniowe). Takie, a nie inne przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenów stanowi kompromis pomiędzy oczekiwaniami mieszkańców i władz gminy, a wymaganiami związanymi z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Przyjęte w niniejszym Studium rozwiązania przestrzenne wynikają z konieczności poszukiwania wielorakich form rozwoju społeczno – gospodarczego gminy, stanowiąc jednocześnie przestrzenne odzwierciedlenie celów i kierunków rozwoju określonych w innych dokumentach strategicznych gminy (np. program rozwoju lokalnego gminy, plany odnowy poszczególnych sołectw).

W poszczególnych punktach ustaleń Studium zawarto przesądzenia i założenia dotyczące:

- ♣ wizji i celów rozwoju Gminy,
- ♣ kierunków zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej Gminy, które zaplanowane zostały jako struktury tworzone przez jednostki urbanistyczne,
- ♣ kierunków i wskaźników zagospodarowania poszczególnych jednostek urbanistycznych,
- ♣ obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów,
- ♣ obszarów i zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- ♣ kierunków rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,

- ▲ obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
- ▲ obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- ▲ kierunków i zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- ▲ obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi i osuwania się mas ziemnych,
- ▲ granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
- ▲ obszarów problemowych.

Przemyślany i zaakceptowany przez lokalną społeczność oraz władze samorządowe ład i rozwój przestrzenny gminnego obszaru, w tym rozwój zabudowy, komunikacji, ogólnodostępnych przestrzeni publicznych oraz usług i ich dostępności nowych terenów inwestycyjnych, pozwoli na poprawę warunków i jakości życia mieszkańców.

Ekonomiczny i społeczny rozwój Gminy następować będzie przy jednoczesnym poszanowaniu i racjonalnym wykorzystaniu walorów środowiska przyrodniczego oraz czynników lokalizacyjno – gospodarczych.

Zapisy Studium i ich respektowanie zapewnią równowagę pomiędzy rozwojem zainwestowania i uzbrojenia terenów, a ochroną wartości przyrodniczych i kulturowych. Wskazują obszary szczególnej ochrony i największych zagrożeń.

Studium określa zasady ochrony środowiska, jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego.

Koniecznym jest respektowanie przez władze gminy podstawowych zasad gospodarki przestrzennej (kształtowanie ładu przestrzennego, ochrona interesu/dobra publicznego, zrównoważony rozwój), a także wysoka świadomość ekologiczna i aktywność władz i mieszkańców na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego oraz integracja społeczności lokalnej wokół realizacji wspólnych zadań i celów.

Przyjęte ustalenia są kontynuacją i aktualizacją polegającą na dostosowaniu nowych opracowań zarówno w skali województwa jak i w skali lokalnej w celu polepszenia jakości życia i rozwoju gospodarczego.

Integralną część Studium stanowią załączniki:

- Załącznik nr 1, niniejszy tekst Studium, w tym uwarunkowania i kierunki,
- Załącznik nr 2, Rysunek uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego - stan istniejący użytkowania terenów w skali 1:20 000,
- Załącznik nr 3, Rysunek kierunków zagospodarowania przestrzennego w skali 1:10 000
- Załącznik nr 4, rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag.